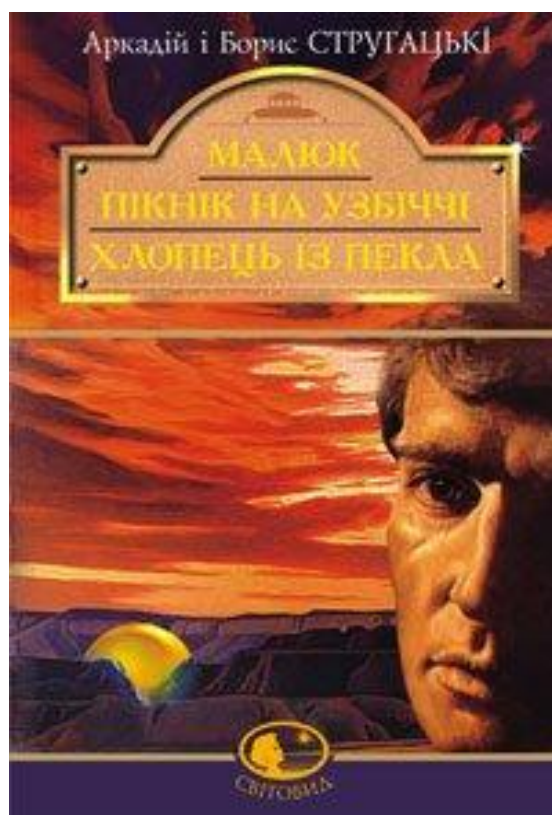

ARKADIJ I BORYS STRUGAČKI PIKNIK NA UZBICZCZI

Biblioteka switowoji literatury dla ditej u 100 tomach «Switowyd»
2007

Siuzet tworu «Piknik na uzbiczczy» rozhortaje'sia na Zemli czerez trynadciat' rokiw pisa prylotu newidomych prybulciw. Dejaki uczeni roblať dotepne prypuszczennia szczodo mety inopłanetnoho wizytu — mowlaw, ce buw takyj sobi pikniczok na uzbiczczy miżgalaktycznych tras. Usi załyszky «smittia», jake załyszzyły prybulci, stajuť predmetom poluwannia i poszukiw, doslidiw i neszczasť.

Perekłady z rosijśkoji A. Sahan i B. Szczawurśkyj

ARKADIJ I BORYS STRUGAČKI

PIKNIK NA UZBICZCZI

Ty powynen zrobyty dobro zi zła, tomu szczo bilsze joho nema z czoho zrobyty.

R. P. Warren

Z interwju, jake speciälnyj korespondent Harmontského radiö wziaw u doktora Wałentyna Pilmana z nahody prysudżennia ostanniomu Nobeliwśkoji premiji z fizyki za 19.. rik

— Napewno, waszym perszym serjoznym widkryttiam, doktore Pilman, slid wważaty tak zwanyj radiänt Pilmana?

— Hadaju, ni. Radiänt Pilmana — ce ne persze, ne serjozne i, własne, ne widkryttia. I ne zowsim moje.

— Wy, mabuť, żartujete, doktore. Radiänt Pilmana — poniattia, widome kożnomu szkolarewi.

— Ce mene ne dywuje. Radiänt Pilmana i buło widkryto wpersze same szkolarem. Na žal, ja ne pamjataju, jak joho zwały. Podywiłsia u Stetsona w joho «Istoriji Wizytu» — tam use ce detalno rozkazano. Widkryw radiänt upersze szkolar, opublikuwaw koordynaty wpersze student, a nazwały radiänt czomuś mojim imjam.

— Tak, iz widkryttiamy traplajułsia podekoły dywowożni reczi. Ne mohły b wy poja-snyty naszym słuchaczam, doktore Pilman...

— Posłuchajte, zemlacze. Radiänt Pilmana — ce zowsim prosta sztuka. Ujawiť sobi, szczo wy rozkrutyły wełykyj globus i wzięłsia smałyty w nioho z rewolwera. Dirky na globusi lažuť na pewnu pławnu krywu. Usia suť toho, szczo wy nazywajete mojim perszym serjoznym widkryttiam, polahaje u prostomu fakti: wsi szisť Zon Wizytu roztaşowujułsia na powerchni naszoji płanety tak, niby chtoś daw po Zemli szisť postriliw iz pistoleta, szczo znachodyłsia deś na linii Zemla — Deneb. Deneb — ce alfa suzirja Łebedia, a toczka na neboschyli, z jakoji, tak by mowyty, strilały, i nazywajełsia radiäntom Pilmana.

— Diakuju wam, doktore. Dorohi harmontci! Nareszti nam do puttia pojasnyły, szczo take radiänt Pilmana! Do reczi, pozawczora wypownyłsia riwno trynadciat' rokiw wid dnia Wizytu. Doktore Pilman, może, wy skażete swoim zemlakam kilka sliw z cioho prywodu?

— Szczo same jich cikawyť? Majte na uwazi, w Harmonti mene todi ne buło...

— Tym cikawisze diznatysia, szczo wy podumały, koły wasze ridne misto wyjawyłsia objektom naszestia inopłanetnoji nadcylizaciji...

— Czesno każuczy, peredusim ja podumaw, szczo ce hazetna sensacija. Ważko buło sobi ujawyty, szczo w naszym staromu małeńkomu Harmonti może trapytysia szczoś schoże. Schidnyj Sybir, Uhanda, Piwdenna Ałlantyka — ce szcze kudy ne jszło, ale Harmont!

— Odnacze wreszti-reszt wam dowełsia powiryty.

— Ureszti-reszt — tak.

— I szczo ź?

— Meni raptom spało na dumku, szczo Harmont i reszta pjať Zon Wizytu... wtim, darujete, todi buło widomo tilky czotyry... Szczo wsi wony lahajuť na duże hładeńku krywu.

Ja obczysływ koordynaty radiänta i posław jich u «Nejczur».

— I was aniskilky ne schwyluwała dola ridnoho mista?

— Baczyte, todi ja wže wiryw u Wizyt, ałe nijak ne mih prymusyty sebe powiryty ppanicznym korespondencijam pro pałajuczi kwartały, pro czudowyšk, jaki wybirkowo požy-
rajuť starych i ditej, pro krowoprołytni boji miž newrażlywymy prybulciamy ta nadzwyc-
zajno wraždywymy, prote neodminno dobłesnymy koroliwškymy tankowymy czasty-
namy.

— Wy mały raciju. Pamjataju, nasz brat žurnalist todi bahato napłutaw... Odnak po-
wernimosia do nauky. Widkryttia radiänta Pilmana buło perszym, ałe, mabuť, ne ostannim
waszym wneskom u znannia pro Wizyt?

— Perszym i ostannim.

— Ałe wy, poza sumniwom, uwažno steżyły weš cej czas za chodom mižnarodnych
doslidżeń u Zonach Wizytu...

— Tak... Czas wid času ja hortaju «Dopowidi».

— Wy majete na uwazi «Dopowidi Mižnarodnoho Instytutu Pozazemnych Kultur»?

— Tak.

— I szczo ž, na waszu dumku, je najwaždywiszym widkryttiam za wsi ci trynadciať
rokiw?

— Sam fakt Wizytu.

— Pereproszuju?

— Sam fakt Wizytu je najwaždywiszym widkryttiam ne tilky za mynuli trynadciať ro-
kiw, a j za weš czas isnuwannia ludstwa. Ne tak uže waždywo, chto buły ci prybulci. Ne-
suttiewo, zwidky wony prybuły, nawiszczo prybuły, czomu tak nedowho probuły i kudy
podilysia potim. Waždywo te, szczo teper ludstwo twerdo znaje: wono ne samotnie u Wse-
switi. Pobjujusia, szczo Instytutu Pozazemnych Kultur uže nikoły bilsze ne poszczastyť
zrobity bilsz fundamentalne widkryttia.

— Ce straszennno cikawo, doktore Pilman, ałe ja, własne, maw na uwazi widkryttia
technologicznoho poriadku. Widkryttia, jaki mohła by wykorzystaty nasza zemna nauka i
technika. Adže ciłyj riad wydatnych wczenych wwažaje, szczo znachidky u Zonach Wizytu
zdatni zminyty weš chid naszoji istoriji.

— N-nu, ja ne naležu do prychylnykiw cijeji toczky zoru. A szczo stosujeťsia konkret-
nych znachidok, to ja ne fachiweć.

— Odnak wy wže dwa roky je konsultantom Komisiji OON z problem Wizytu...

— Tak. Ałe ja ne maju žodnoho stosunku do wywczennia pozazemnych kultur. U
KOPROWI ja razem zi swojimy kolegamy predstavljaju mižnarodnu naukowu hromadš-
kist', koły zachodyť mowa pro kontrol za wykonanniam riszennia OON stosowno interna-
ciönalizaciji Zon Wizytu. Hrubo kažuczzy, my stežymo, szczob inopłanetnymy dywamy,
zdotymy w Zonach, rozporiadžawsia tilky Mižnarodnyj Instytut.

— A chiba na ci dywa zazichaje szcze chtoś?

— Tak.

— Wy, mabuť, majete na uwazi stałkeriw?

— Ja ne znaju, szczo ce take.

— Tak u nas u Harmonti nazywajuť widczajduchiw, kotri na swij strach i ryzyk pro-
nykajuť u Zonu i tiahnuť zwidty wse, szczo jim wdajeťsia znajty. Ce sprawźnia nowa profe-
sija.

— Rozumiju. Ni, ce poza naszoju kompetencijeju.

— Szcze b pak! Cym zajmajeťsia policija. Ałe buło b cikawo diznatysia, szczo same
wchodyť do waszoji kompetenciji, doktore Pilman...

— Isnuje postijnyj wytik materiäliw iz Zon Wizytu do ruk bezwidpowidalnych osib i organizacij. My zajmajemosia rezultatamy cioho wytoku.

— Czy ne można trochy konkretnisze, doktore?

— Dawajte kraszczepohoworymo pro mystectwo. Newże słuchacziw ne cikawył moja dumka pro neperewerszeniu Gwadi Miułler?

— O, zwyczajno! Ale ja chotiw by spoczatku pokinczyty z naukoju. Was jak uczenomu ne kortył samomu zajniatysia inopłanetnymy dywamy?

— Jak wam skazaty... Możliwo.

— Otże, można spodiwatysia, szczo harmontci odnoho cudowoho dnia pobaczał swoho znamenytotoho zemlaka na wułyciach ridnoho mista?

— Ne wykluczeno.

1. REDRIK SZUCHART, 23 ROKY, NEODRUŻENYJ, ŁABORANT HARMONTŠKOJI FILIJI MIŻNARODNOHO INSTYTUTU POZAZEMNYCH KULTUR

Naperedodni stojimo ce my z nym u schowyszczu — wże wwecezi, załyszajęsia tilky speciwky poskydaty, i można zakotytyśia u «Borżcz», pryjniaty w organizm krapłynu-druhu micnoho. Ja stoju prosto tak, stinu pidpyraju, swoje widrobyw i wże trymaję napochwati sigaretku, kuryty choczęsia dyko — dwi hodyny ne kuryw, a win use moroczyśia zi swojim dobrom: odyn sejf zawantażyw, zamknuw i zapeczataw, teper druhyj zawantażuje — bere z transportera «poroźniaky», kožen zusibicz ohladaje (a wono ważke, sobaka, szisť z połowynoju kiło, miż inszym) i z krektanniam akuratno powertaje na połyciu.

Skilky wże času win iz cymy «poroźniakamy» bjeśia, i, jak na mene, bez żodnoji korysti dla ludstwa. Na joho misci ja dawnym-dawno by wże plunuw i czym-nebud' inszym zajniawsia za ti sami hroszi. Chocza, z inszoho boku, jak podumaty, «poroźniak» dijsno sztuka zahadkowa i jakaś małozrozumiała, czy szczo. Skilky ja jich na sobi peretiahaw, a wse odno, szczorazu jak pobaczę — ne možu, czudujuśia. Usioho Ź u nij dwa midnych dysky jak czajne bludce zawbilszky, milimetriw pjať zawtowszky, i widstań miż dyskami milimetrów czotyryśta, i, krim cijeji widstani, niczoho miż nymy nema. Tobto zowsim niczoho, poroźnio. Można tudy propchnuty ruku, można j hołowu, jakszczo ty heť oczmaniw wid zdyywowania, — poroźnecza i poroźnecza, samisińke powitria. I popry wse szczoś miż nymy, zwisno, je, syła jakaś, jak ja ce rozumiju, bo ni prytyśnuty jich, ci dysky, odyn do odnoho, ni roztiahty jich nikomu szcze ne wdawałosia.

Ni, druzi moji, ważko ciu sztuku opysaty, jakszczo chto ne baczyw, nadto wże wona prosta na wyhlad, osoblywo koły prydywyszsia j powirysz, nareszti, własnym oczam. Ce wse odno szczo sklanku komu-nebud' opysuwaty abo, ne daj Boże, czarku: tilky palciamy woruszysz i czortychajeszsia wid pownoho bezsylla. Harazd, wważatymemo, szczo wy wse zrozumiały, a jak chto ne wtoropaw, wiźmiť instytutśki «Dopowidi» — tam u wsich wypuskach statti pro ci «poroźniaky» z fotografijamy...

Zahałom, Kyryło bjeśia z cymy «poroźniakamy» wże majže rik. Ja w nioho wid samoho poczatku, ałe dosi ne wtoropaju, czoho win wid nych domahajeśia, chocza, chesno każuczy, i zrozumity osoblywo ne prahnu. Nechaj win spoczatku sam zrozumije, sam rozberęśia, oś todi ja joho, može, posłuchaju. A poky meni zrozumiało odne: treba jomu chocz by szczo tam buło jakoho-nebud' «poroźniaka» rozpanachaty, kysłotamy joho protrawyty, pid presom rozczawyty, rozplawyty u peczi. I oś todi win use zrozumije, bude jomu czesť i chwała, i wsia switowa nauka aź zdryhneśia wid zadowolenia. Ałe narazi, naskilky ja rozumiju, do cioho szcze duże dałeko. Niczoho win narazi ne domihsia, zamuczywsia tilky heť-czysto, siryj jakyjsť staw, mowczaznyj, i oczu jomu zrobyłyś jak u chworocho psa, nawiť sloziaśia. Buw by na joho misci chto inszyj, napojiw by ja joho w drabadan, zawiw by do kłasnoji diwachy, szczo by rozworuszyla, a wranci znou by napojiw i znou do diwachy, do inszoji, i buw by win u mene czerez tyźdeń jak nowęnyj — wucha storczma, chwist pistoletom. Tilky oś Kyryłowi ci liky ne pidchodiať — ne warto i proponuwaty, ne ta poroda.

Stojimo, znaczyť, my z nym u schowyszczu, dywluś ja na nioho, jaky j win staw, jak jomu oczu pozapadały, i szkoda meni joho stało, sam ne znaju jak. I todi ja zważywsia. Tobto nawiť ne sam ja zważywsia, a naczębto mene chtoś za jazyk potiahnuw.

— Słuchaj, — kažu, — Kyryłe...

A win jakraz stoiť, trymaje w rukach ostannioho «poroźniaka», i z takim wyhladom, nacze tak by w nioho i wliz.

— Słuchaj, — kažu, — Kyryłe! A jakby ty maw pownoho «poroźniaka», ha?

— Pownoho «poroźniaka»? — perepytuje win i browy chmuryť, niby ja z nym potarabarśky zahoworyw.

— Awżeź, — kažu. — Cia twoja hidromagnitna pastka, jak jiji... obiekt simdesiat simbe. Tilky z łajnom jakymoś useredyńi, z syneńkym.

Baczu, poczało do nioho dochodyty. Zwiw win na mene oczi, prymrużywsia, i zjawywsia w nioho tam, za sobaczozu slozozu, jakyjs probłysk rozumu, jak win sam lubyť wysłowluwatysia.

— Strywaj, — każe win. — Powna? Taka ot sama sztuka, tilky powna?

— Ehe ź.

— De?

Use, wylikuwawsia mij Kyryło. Wucha storczma, chwist pistoletom.

— Chodimo, — kažu, — pokurymo.

Win źwawo zapchaw «poroźniak» u sejf, hriuknuw dwerciatamy, zamknuw na try z połowynoju oberty, i piszły my z nym nazad u łaboratoriju. Za poroźnioho «poroźniaka» Ernest daje czotyrysta monet hotiwkoju, a za pownoho ja b iz nioho, suczoho syna, wsiu joho pohanu krow wypyw, ałe choczete wirte, choczete — ni, a ja pro ce nawiť ne podumaw, bo Kyryło u mene prosto ożyw, znowu staw jak struna, aź brynyť weś, i po schodach skacze czerez czotyry schodynky, zakuryty ludyni ne daje. Zahałom, use ja jomu rozpowiw: i jakyj win, i de leżyť, i jak do nioho najkraszczepidibratysia. Win widrazu wytiah kartu, widszukaw cej garaź, palcem joho prytyśnuw, podywywsia na mene i, zrozumila ricz, widrazu wse pro mene wtiamyiw, ta j czoho tut buło ne wtiamyty...

— Nu ty dajesz! — każe win, a sam usmichajeťsia. — Nu szczo ź, treba jty. Dawaj prosto zawtra wranci. O dewjatij ja zamowlu perepustky i «kałoszu», a o desiatij błałosłowywszyś wyjdemo. Dawaj?

— Dawaj, — kažu. — A chto tretij?

— A nawiszczonam tretij?

— E, ni, — kažu. — Ce tobi ne piknik z diwczatamy. A jakszczoszczonebud' iz toboju trapyťsia? Zona, — kažu. — Poriadok maje buty.

Win led' usmichnuwsia, znyzaw płeczyma:

— Jak chocziesz! Tobi wydnisze.

Szczebpak ne wydnisze! Zwyczajno, ce win udaw iz sebe wełykodusznoho, dla mene starawsia: tretij zajwyj, zbihajemo wdwoch, i wse bude szyto-kryto, nichto pro tebe ne zдохadajeťsia. Ałe ź ja znaju, instytutśki wdwoch u Zonu ne chodiat'. U nych takyj poriadok: dwoje sprawu roblať, a tretij dywyťsia i, koły joho potim zapytajuť, — rozpowisť.

— Osobysto ja wziaiw by Ostina, — każe Kyryło. — Ta ty joho, napewno, ne zachocziesz. Czy moźe buty?

— Ni, — kažu. — Tilky ne Ostina. Ostina ty inszym razem wiźmesz.

Ostin — chłopeć nepohanyj, smiływisť i bojahuztwo u nioho w potribnij proporciji, ałe win, po-mojemu, wźe widmiczenyj. Kyryłowi cioho ne pojasnysz, ałe ja ź baczu: ujawyw czołowik sobi, naczebto Zonu znaie i rozumije do kincia, — otźe, skoro hrobaneteťsia. I prośzu duźe. Tilky bez mene.

— Nu dobre, — każe Kyryło. — A Tender?

Tender — ce joho druhyj łaborant. Niczoho czołowiczok, spokijnyj.

— Zastaryj, — kažu ja. — I dity w nioho...

— Niczoho. Win u Zoni wźe buwaw.

— Zhoda, — kažu. — Nechaj bude Tender.

Słowom, win załszywsia sydity nad kartoju, a ja pohopkaw nawprostec u «Borzcz», bo żerty chotiłosia nesyła i w horlanci peresocho.

Dobre. Zjawlajuś ja wranci, jak zawždy, na dewjatu, pokazuju perepustku, a u prochidnij czerhuje cej bambułowatyj serżant, kotromu ja torik zacidyw, koły win z pjanych oczej cziplawsia do Huty.

— Zdorow, — win meni każe. — Tebe, — każe, — Rudyj, po wsiomu Instytutu szukajuť...

Tut ja joho tak czemneńko oblamuju:

— Ja tobi ne Rudyj, — kažu. — Ty meni w pryjатели ne szyjsia, szwedśka hołoble.

— Hospody, Rudyj! — każe win zdywowano. — Ta tebe ż usi tak prozywajuť.

A ja pered Zonoju nakruczenyj, ta szcze j twerezij na dodaczu — wziaw ja joho za portupeju i w usich podrobyciach wykław, chto win takyj je i czomu wid swojeji materi zjawywsia. Win plunuw, powernuw meni perepustku i wże bez usich cych niźnostej:

— Redriku Szuchart, — każe, — wam nakazano nehajno zjawywtysia do upownoważenoho widdiłu bezpeky kapitana Hercoga.

— Otoż bo, — kažu ja. — Ce insza sprawa. Wczysia, serżante, w lejtenanty wybjeszsia.

A sam dumaju: ce szczo szcze za nowyna? Jakoho ce czorta ja znadobywsia kapitanu Hercogu u służbowyj czas? Dobre, jdu zjawlatysia. U nioho kabinet na tretiomu powersi, harnyj kabinet, i graty tam na wiknach, jak u policiji. Sam Wiły sydyť za swoim stołom, pachkaje swojeju lulkoju i rozwodyť na maszynci pysanynu, a w kutku ryjeťsia w zaliznij szafi jakyjś serżantyk, nowy jakyjś, ne znaju ja joho. U nas w Instytuti cych serżantiw bil-sze, niź u dywiziji, i wsi taki niwroku sobi, rumjani, krow z mołokom, — jim u Zonu chodyty ne treba, i na switowi problemy jim naczchaty.

— Zdrastujte, — kažu ja. — Wykłykały?

Wiły dywyťsia na mene jak na poroźnie misce, widsuwaje maszynku, kłade pered soboju towsteleżnu papku i poczynaje jiji hortaty.

— Redrik Szuchart? — każe.

— Win samyj, — widpowidaju, a samomu smiszno — sył nema. Nerwowyj takyj smieszok pidstupaje.

— Skilky praciujete w Instytuti?

— Dwa roky, tretij.

— Skład simji?

— Sam ja, — kažu. — Syrota.

Todi win powertajeťsia do swoho serżantyka i suworo jomu nakazuje:

— Serżante Łummer, jdiť w archiw i prynesiť sprawu nomer sto pjatdesiat.

Serżantyk kozyrnuw i wszywsia, a Wiły zakryw papku i pochmuro tak zapytuje:

— Znowu za stare wziawsia?

— Za jake take stare?

— Sam znajesz, za jake. Znowu na tebe materiäl pryjszow.

Tak, dumaju.

— I zwidky materiäl?

Win nachmurywsia i poczaw rozdratowano hamsełyty swojeju lulkoju po popilnyczi.

— Ce tebe ne obchodyť, — każe. — Ja tebe po starij družbi poperedżaju: kyń ciu sprawu, kyń nazawždy. Adże wdruhe schoplať — szisťma misiaciami ne widbudeszsia. A z Instytutu tebe wypruť nehajno i nazawždy, rozumijesz?

— Rozumiju, — kažu. — Ce ja rozumiju. Ne rozumiju tilky, jaka ž ce nawołocz na mene nastukała...

Prote win uže znowu dywyłsia na mene ołowjanymy oczyma, pachkaje poroźnioju lulkoju i znaj sobi hortaje papku. Ce, znaczył, powernuwsia serżant Łummer zi sprawoju nomer sto pjatdesiat.

— Diakuju, Szucharte, — kaže kapitan Wilły Hercog na prizwysko Kaban. — Ce wse, szczo ja chotiw zjasuwaty. Wy wilni.

Nu, piszow ja do rozdiahalni, natiahnuw speciwoczku, zakuryw, a sam weś czas dumaju: zwidky ž ce bałamkannia? Jakszczo z Instytutu, to ce wse brechnia, nichto tut pro mene niczoho ne znaje i znaty ne może. A jakszczo papircia z policiji prysłały... znowu-taky, szczo wony tam môžu znaty, krim mojich starych spraw? Może, Sterwjatnyk popaw-sia? Cia nawołocz, szczob sebe wyhorodyty, koho chcesz potopył. Ałe ž i Sterwjatnyk pro mene teper niczoho ne znaje... Dumaw ja, dumaw, niczoho korysnoho ne prydu-maw i wyriszyw — naczchaty! Wostannie ja chodyw u Zonu wnoczi try misiaci tomu, chabar majże weś uže zbuw i hroszi majże wsi wytratyw. Na hariaczomu ne wpijmały, a teper did'ka mene wiźmesz, ja słyżkyj.

Aż tut, koły ja wże pidnimawsia schodamy, mene osinyło, ta tak osinyło, szczo ja po-wernuwsia u rozdiahalniu, siw i znowu zakuryw. Wychodyło, szczo w Zonu meni siohodni jty ne można. I zawtra ne można, i pislazawtra. Wychodyło, szczo ja znow u cych lahawych żab na zamitci, ne zabuły wony mene, a jakszczo j zabuły, to jim chtoś nahadaw. I teper uže bajduże, chto same. Bo żoden stałker, jakszczo win heł ne zwychnuwsia, na harmatnyj postrіл do Zony ne pidijde, koły znaje, szczo za nym steżał. Meni zaraz u najtemniszyj zakut zalizty treba. Jaka, mowlaw, Zona? Ja tudy, mowlaw, i z perepustkami ne chodźu kotryj misiać! Czoho wy, rozumiesz, pryczepyłysia do czesnoho łaboranta?

Obmizkuwaw ja wse ce i niby nawet połehszało, szczo w Zonu meni siohodni jty ne treba. Tilky jak use ce podelikatnisze powidomyty Kyryłowi?

Ja jomu skazaw napriamky:

— U Zonu ne jdu. Jaki buduł rozporiadźennia?

Spoczatku win, zwyczajno, wytriszczyw na mene oczi. Potim, mabuł, szczoś dopetr-aw: uziaw mene za likoł, zawiw u swij kabinetyk, posadyw za swij stołyk, a sam prymo-stywsia porucz na pidwikonni. Zakuryły. Mowczymo. Potim win obereźno tak mene pytaje:

— Szczoś trapyłosia, Rede?

Nu szczo ja jomu skažu?

— Ni, — kažu, — niczoho ne trapyłosia. Wczora ot u poker dwadciał monet prosa-dyw — dobiacze cej Nunan hraje, projda...

— Strywaj, — kaže win. — Ty szczo, peredumaw?

Tut ja nawet zakrektaw wid natuhy.

— Ne można meni, — kažu jomu kriź zuby. — Ne można meni, rozumiesz? Mene szczojno Hercog do sebe wykłykaw.

Win obmjak. Znow u nioho nieszczasnyj wyhlad zrobywsia, i znow u nioho oczi stały jak u chworoho pudela. Peredychnuw win tak sudomno, zakuryw nowu sigaretu wid nedo-pałka staroji i tycho kaže:

— Możesz meni powiryty, Rede, ja nikomu ani słowa ne skazaw.

— Kyń, — kažu. — Chiba pro tebe jdełsia?

— Ja nawet Tenderu szcze niczoho ne skazaw. Perepustku na nioho wypysaw, a sa-moho nawet ne spytał, pide win czy ni...

Ja mowczu, palu. Smich i hrich, niczoho czołowik ne rozumije.

— A szczo tobi Hercog skazaw?

— Ta niczoho osoblywoho, — kažu. — Nastukaw chtoś na mene, ot i vse.

Podywywsia win na mene jakoś dywno, ziskoczyw z pidwikonnia i poczaw pochod-
żaty po swojemu kabinetyku wzad-wpered. Win po kabinetyku bihaje, a ja sydžu, dym pu-
skaju i pomowczuju. Szkoda meni joho, zwisno, i prykro, szczo tak po-durnomu vse
wyjšło: wylikuwaw, nazywajętsia, ludynu wid mełancholiji. A chto wynen? Sam ja j wy-
nen. Prynadyw dytiatko prianykom, a prianyk-to w zanaczci, a zanaczku serdyti diad'ky
sterežuť... Tut win perestaje bihaty, zupyniajętsia bila mene i, dywłaczyś kudyś ubik, nija-
kowo pytaje:

— Słuchaj, Rede, a skilky wona może kosztuwały — pownyj «poroźniak»?

Ja spoczatku joho ne zrozumiw, podumaw spoczatku, szczo win joho szcze deś ku-
pyty rozrachowuje, ta tilky de joho takoho kupysz, może, win usioho odyn takyj na switi,
ta j hroszej u nioho na ce by ne wystaczyło: zwidky w nioho hroszi — w inozemnoho fachi-
wcia, ta szcze rosijanyna? A potim mene nacze obpekło: szczo ź ce win, paskudnyk, hadaje
— ja czerez zełeneńki wsiiu ciu bodiahu rozwiw? Ach ty, dumaju, merzotnyk, ta za koho ź
ty mene wważajesz?.. Ja wże rota rozkryw, szczo obkłasty joho w boha, w serce, w
peczinku. I osiksia. Bo sprawdi, a za koho jomu mene szcze wważaty? Stałker — win stałker
i je, jomu b tilky zełeneńkich pobilsze, win za zełeneńki žyttiam torhuje. Ot i wychodyło,
szczo wczora ja, znaczyť, wudoczku zakynu, a siohodni prymanku wodžu, cinu nabywaju.

Meni nawiť zacipyło wid takych dumok, a win na mene dywyťsia pylny, oczej ne zwo-
dyť, i w oczach joho ja baczu ne prezyrstwo nawiť, a rozuminnia, czy szczo. I todi ja spokojno
jomu pojasnyw.

— Do garaža, — kažu, — szcze nichto nikoły z perepustkoju ne chodyw. Tudy szcze
trasa ne prowiszena, ty ce znajesz. Teper powertajemosia my nazad, i twij Tender zaczy-
naje wychwalatysia, jak machonuły my prostisińko do garaža, wziały szczo treba i widrazu
nazad. Nibyto na skład chodyły. I koźnyj dopetraje, — kažu, — szczo zazdałehid' my znały,
po szczo jdemo. A ce oznaczaje, szczo chtoś nas nawiw. A wże chto z nas trio ch nawiw —
tut komentariw ne treba. Rozumijesz, czym ce meni pachne?

Zakinczyw ja swoju promowu, dywymosia my odyn odnomu w oczi i mowczymo. Po-
tim win raptom plesnuw dołoneju do dołoni, ruki poter i badiorcem takym prohołoszuje:

— Nu szczo ź, ni to ni. Ja tebe rozumiju, Rede, i zasudžuwały ne možu. Pid sam.
Jakoś objdętsia. Ne wpersze...

Rozstęływ win na pidwikonni kartu, wpersia rukamy, zhorbywsia nad neju, i wsia joho
badiorist' prosto-taky na oczach wyparuwałaś. Czuj — burmocze:

— Sto dwadciať metriw... nawiť sto dwadciať dwa... I szczo tam szcze u samomu ga-
raži... Ni, ne wiźmu ja Tendera. Jak ty hadajesz, Rede, może, ne warto Tendera braty? Wse-
taky w nioho dwoje ditej...

— Odnoho tebe ne wypustiať, — kažu ja.

— Niczoho, wypustiať... — burmocze win. — U mene wsi serżanty znajomi... i lejte-
nanty. Ne podobajuťsia meni ci wantażywky! Trynadciať rokiw prosto neba stojať, a vse
jak noweńki... Za dwadciať krokiw benzowoz — irżawij, jak reszeto, a wony niby szczojno
z konwejera... Och uže cia Zona!

Pidniaw win hołowu wid karty i wtupywsia u wikno. I ja też wtupywsia u wikno. Szyby
w naszych wiknach hrubezni, swyncewi, a za szybamy — Zona-matusia, oś wona, pałyceju
dokynuty, wsia jak na dołoni z trynadciatoho powerchu...

Tak ot hłanesz na neji — zemla jak zemla. Sonce siudy jak i na wsiiu inszu zemlu swi-
tyť, i niczoho niby na nij ne zmyniłosia, vse nibyto jak trynadciať rokiw tomu. Tatuś, ne-
biźczyk, podywywsia b i niczoho osoblywoho ne pomityw by, chiba szczo zapytaw by:

czoho ce zawod ne dymyť, strajk, czy szczo?.. Żowta poroda konusamy, kaupery¹ na so-
neczku widswiczujuť, rejky, rejky, rejky, na rejkach parowozyk iz płatformamy... Indu-
striälnyj pejżaž, odnym słowom. Tilky ludej nema. Ni żywych, ni mertwych. On i garaž
wydno: dowżeleżna sira kyszka, worota narozchryst, a na asfaltowanij płoszczadci wanta-
żiwky stojať. Trynadciať rokiw stojať, i niczoho jim ne robyťsia. Ce win prawylno pro wanta-
żiwky zauważyw — kumekaje. Boroń Boże miż dwoma maszynamy zapertysia, jich treba
storonoju obmynaty... Tam odna triszczyna je w asfalti, jakszczo tilky widtodi koluczkoju
ne zarosła... Sto dwadciať dwa metry — ce zwidky ż win rachuje? A! Napewno, ce win wid
krajnioji tyczky rachuje. Prawylno, widtila bilsze j ne bude. Wse-taky prosuwajuťsia ocz-
karyky pomaleńku... Dywy, do samoho widwału dorohu prowisyły, ta jak sprytно prowi-
syły! Oś wona, ta kanawka, de Słyżniak hrobanuwsia, wsioho za dwa metry wid jichnioji
dorohy... A ż kazaw Masłak Słyżniakowi: «Trymajsia, durniu, wid kanaw podali, a to j cho-
waty ne bude czoho...» Jak u wodu dywywsia — nema szczo chowaty... Adże iz Zonoju tak:
iz chabarom powernuwsia — dywo, żywyj powernuwsia — szcztastia, patrolna kula — ta-
lan, a wse insze — dola...

Tut ja pohlanuw na Kyryła i baczu: win za mnoju skosa sposterihaje.

I obłyzczia w nioho take, szczo ja cijejji myti znow use perehraw. Nu jich, dumaju,
wsich pid try czorty, szczo wony, zresztuju, żaby, zrobyty możuť? Win by mih i wzahali
niczoho ne kazaty, ale win skazaw.

— Łaborante Szuchart, — każe. — Z oficijnych — pidkresluj: z oficijnych! — dżereł
ja diznawsia, szczo ohlad garaža może prynesty wełyku koryst’ nauci. Je propozycja ohla-
nuty garaž. Premiälni garantuju. — A sam cwite jak makiw cwit.

— Z jakych ce ż oficijnych dżereł? — pytaju ja i też jomu usmichajuś, jak dureń.

— Ce konfidencijni dżereła, — widpowidaje win. — Ale wam ja możu powidomyty...
— Tut win perestaw usmichatyś i nasupywsia. — Skażimo, wid doktora Duhłasa.

— A, — kažu, — wid doktora Duhłasa... Wid jakoho ż ce Duhłasa?

— Wid Sema Duhłasa, — każe win sucho. — Win zahynuw mynułoho roku.

Meni muraszky po tiłu zabihały. Tak i tak tebe! Chto ż pered wychodom howoryť pro
taki reczi? Chocz kilok jim, oczkarykam, na hołowi teszy — niczoho ne tiamlať... Tyćnuw
ja nedopałok u popilnyciu i kažu:

— Dobre. De twij Tender? Dowho my johu szcze czekaty budemo?

Odnym słowom, bilsze my na ciu temu ne howoryły. Kyryło podzwonyw u PPS, za-
mowyyw «łetiuczu kałoszu», a ja wziaw kartu j podywywsia, szczo u nych tam namalowano.
Niczohieńko namalowano, w normi. Fotograficznym sposobom — zwerchu i z wełykim
zbilszenniam. Nawit’ rubczyky wydno na skati, jakyj walajet’sia bila worit garaža. Naszomu
by bratowi stałkeru taku kartu... A wtim, jaka do czorta z neji koryst’ wnoczi, koły zadnyciu
zirkam pokazujesz i własnych ruk ne wydno...

A tut i Tender zajawywsia. Czerwonyj, zachekawsia. Dońka w nioho zachworila, po
likaria bihaw. Wybaczajet’sia za zapiznennia. Nu, my johu i wszanuwały podarunoczkom
— u Zonu jty. Sperszu win nawit’ zachekuwatysia zabuw, serdesznyj. «Jak u Zonu? — każe.
— Czomu — ja?» Odnak, poczuwszy pro podwijni premiälni i pro te, szczo Red Szuchart
takoż ide, okłyhaw i zadychaw znowu.

Otże, spustyłyś my do «buduaru», Kyryło zhaniaw po perepustky, pokazały my jich
szcze odnomu serżantu, i wydaw nam cej serżant po speckostiumu. Oce korysna ricz. Pe-

¹ **Kauper** — aparat dla nagriwanna powitria, szczo podajet’sia w domennu picz.

refarbuwały b joho z czerwonocho u jakyjś hodieszczyj kolir — kożen stałker za takyj kostium pjatsot monet widstibne, okom ne zmorhne. Ja wże dawno prysiahsia, szczo umudrusia jakoś i pocuplu odyn neodminno. Na perszyj pohlad — niczoho osoblywocho, kostium takyj jak wodolaznyj i szołom jak u wodolaza, z wełykym wiknom speredu. Nawit ne jak wodolaznyj, a radsze jak u lotczyka-reaktywnyka czy, skazimo, w kosmonawta. Łehkyj, zrucznyj, nide ne tysne, i wid speky w niomu ne potijesz. U takomu kostiumczyku j u wochoń možna, i haz czerez nioho nijakyj ne pronykaje. Nawit kula, kažuť, ne bere. Awżeż, i wochoń, i ipryt jakyj-nebud', i kula — ce vse zemne, ludśke. U Zoni niczoho cioho nema, u Zoni ne cioho treba bojatysia. Zahałom, szczo tam kazaty, j u speckostiumach takož mruť harneńko. Insza sprawa, szczo bez nych merły by, może, szcze harnisze. Wid «paluczoho puchu», naprykład, ci kostiumy na sto widsotkiw riatujuť. Czy wid pluwkiw «czortowoji kapusty»... Dobre.

Natiahły my speckostiumy, peresypaw ja hajky z miszeczka u kyszeniu na stehni, i powołołklysia my czerez uweś instytutśkyj dwir do wychodu w Zonu. Tak tut u nych ce zawedeno, szczo usi baczyły: oś, mowlaw, iduť heroji nauky žyttia swoje kłasty na wiwtar w imja ludstwa, znannia i swiatocho duchu, amiń. I dijsno — w usi wikna aż do pjatnadciatoho powerchu ryła spiwczutływi powystromlałysia, ne wystaczaje tilky chustynok i orkestru.

— Szysze krok, — kažu ja Tenderu. — Puzo wtiahny, słabosyła komando! Wdiaczne ludstwo tebe ne zabude!

Podywywsia win na mene, i baczu ja, szczo jomu ne do żartiw. I prawylno — jaki wże tut żarty!.. Ale koły w Zonu wychodysz, to wże odne z dwoch: abo płacz, abo żartuj, — a ja zrodu-wiku ne płakaw. Pohlanuw ja na Kyryła. Niczoheńko trymajetśsia, tilky hubamy woruszyť, nacze mołytsia.

— Mołyzsia? — pytaju. — Mołysia, — kažu, — mołysia! Szczo dali u Zonu — to błyżcze do neba...

— Szczo? — pyta je win.

— Mołysia! — kryczu. — Stałkeriw u raj bez czerhy propuskajuť!

A win raptom usmichnuwsia i popłeskaw mene dołoneju po spyni: ne bijsia, mowlaw, zi mnoju ne propadesz, a jak i propadesz, to pomyrajemo, mowlaw, odyn raz. Ni, smisznyj win chłopeć, jij-Bohu.

Zdały my perezpušky ostanniomu serżantu — cioho razu, jak wyniatok, ce lejtenant wyjawywsia, ja joho znaju, u nioho bateczko cwyntarnymy ohorożamy w Reksopoli torhuje, — a «łetiuczka kałosza» wże tut jak tut, pidihnały jiji chłopci z PPS i postawyły bila samoji prochidnoji. Wsi wże tut jak tut: i «szwydka dopomoha», i pożežnyky, i nasza doblesna hwardija, bezstraszni riatuwalnyky, — kupa widhodowanych łedaciuh zi swoim wertolotom. Oczi b moji na nych ne dywyłysia!

Pidniałysia my na «kałoszu», Kyryło staw za keruwannia i każe meni:

— Nu, Rede, komanduj.

Ja bez usiakoho pospichu pryspustyw «błyskawku» na hrudiach, wytiahnuw iz-za pazuchy flahu, siorbnuw jak slid, kryszeczku zagwyntyw i zapchaw flahu nazad za pazuchu. Ne možu bez cioho. Kotryj raz u Zonu jdu, a bez cioho — ni, ne možu. Wony obydwu na mene dywlałysia i czekajuť.

— Tak, — kažu. — Wam ne proponuju, bo jdu z wamy wpersze i ne znaju, jak na was dije spyrtno. Poriadok u nas bude takyj. Use, szczo ja skazaw, wykonuwały wmyť i bezzasterežno. Jakszczo chto zabaryłysia czy tam poczne zapytannia stawyty — bytymu po czomu baczu, wybaczajuś napered. Ot ja, naprykład, tobi, pane Tender, nakažu: stań na ruki i jdy. I tijeji ż myti ty, pane Tender, majesz zad swij hrubij zaderty i wykonuwały,

szczo tobi skazano. A ne wykonajesz — dońku swoju chworu, moźływo, i ne pobaczysz bilsze. Zrozumio? Ta ja wże poturbujusia, szczob ty pobaczyw.

— Ty, Rede, hołowne, nakazaty ne zabud', — sypył Tender, a sam weś czerwonyj, uże potije i hubamy plamkaje. — Ja ż na zubach pidu, ne te szczo na rukach. Ne nowaczok.

— Wy dla mene obydwu nowaczky, — kažu. — A wże nakazaty ja ne zabudu, bud' spokijnyj. Do reczi, ty «kałoszu» wodyty wmijesz?

— Umije, — każe Kyryło. — Dobre wodyt'.

— Dobre to dobre, — kažu. — Todi z Bohom. Opustyty zabrała! Małyj wpered po tyczkach, wysota try metry! Bila dwadziać siomoji tyczky — zupynka.

Kyryło pidniaw «hałoszu» na try metry i daw małyj wpered, a ja nepomitno powernuw hołowu i tycheńko dmuchnuw czerez liwe płecze. Dywłusia — hwardijci-riatuwalnyky u swij wertolit polizły, pożeźnyky zwełysia szanobływo, lejtenant u dweriach prochidnoji czesť nam, dureń, widdaje, a nad usima nad nymy — zdorowennyj płakat, uże wycwiłyj: «Łaskawo prosymo, panowe prybulci!» Tender naciływsia buw jim usim pa-pa zrobyty, ta ja johu tak u bik stusonuw, szczo jomu wsi ci ceremoniji wmyť iz hołowy wyle-tyły. Ja tobi pokažu — proszczatysia. Ty w mene poproszczajeszsia, morda twoja towstozada!..

Popływły.

Praworucz u nas buw Instytut, liworucz — Czumnyj kwartał, a my jszły wid tyczky do tyczky po samij seredyni wułyci. Och i dawno wże po cij wułyci nichto ne chodyw i ne jizdyw! Asfalt uweś porepawsia, triszczyny pozarostały trawoju, ałe ce szcze buła nasza trawa, ludśka. A ot na trotuari liworucz rosła wże czorna koluczka, i po cij koluczci buło wydno, jak czitko Zona sebe poznaczej: czorni zarosti bila samoji brukiwky nacze kosoju stiało. Ni, prybulci ci wse-taky prystojni chłopci buły. Napaskudyły, zwisno, bahato, ałe sami ż swojemu łajnu okresłyły czitku mežu. Adże nawiť «paluczij puch» na nasz bik iz Zony — ni-ni, chocia, zdawałoś by, johu witer jak pryjdetśia krutyť..

Budynky w Czumnomu kwartali obłupłeni, mertwi, odnak szyby u wiknach majże wsiudy cili, brudni tilky i tomu niby slipi. A ot unoczi, koły propowzajesz mymo, duże dobre wydno, jak useredyni tam swityťsia, nacze spyrt horyť, jazyczkamy takymy hołubuwatymy. Ce «wid'myn chołodeć» iz pidwaliw dychaje. A zahałom tak oś pohlanesz — kwartał jak kwartał, budynky jak budynky, remontu, zwyczajno, potrebujuť, ałe niczoho osoblywoho w nych nema, ludej tilky ne wydno. Oś u ciomu cehlanomu budynku, miź inszym, meszkaw nasz uczytel aryfmetryky na prizwyśko Koma. Zanuda win buw i newdacha, druha žinka wid nioho pizła pered samisińnym Wizytom, a w dońky bilmo na oci buło, tak my jiji, pamjataju, do sliz zadrażniuwały. Koły panika poczałasia, win z usima inszymy z cioho kwartału w samij bilyzni do samoho mosta bih — usi szisť kiłometriw bez perepoczynku. Potim dowho na czumku chworiw, szkira z nioho zlizła, nihti. Majże wsi, chto w ciomu kwartali żyw, na czumku perechworiły, tomu-to cej kwartał i nazywajetsia Czumnym. Dechto pomer, ałe zdebilszoho stari, ta j to ne wsi. Ja, naprykład, hadaju, szczo wony ne wid czumky pomerły, a wid strachu. Straszno buło duże.

A oś u tych triocho kwartałach ludy slipnuły. Teper ci kwartały tak i zwuťsia: Perszyj Slipyj, Druhij Slipyj... Ne do kincia slipnuły, a tak, szczoś schoże na kuriaczu slipotu. Miź inszym, rozpowidajuť, szczo poslipły wony naczebto ne wid spałachu tam jakoho-nebud', chocia spałachy, kažuť, teź buły, a poslipły wony wid sylnoho hurkotu. Zagrymiło, kažuť, iz takuju syłoju, szczo widrazu poslipły. Likari jim: ta ne może cioho buty, zhadajte dobre! Ni, zatiałysia na swojemu: duże sylnyj hrim, wid jakoho j poslipły. I pry ciomu nichto, krim nych, hromu ne czuw...

Tak, niby tut niczoho j ne stałosia. On kiösk stojit' sklanyj, cilisińkyj. Dytiaczyj wizok

u worotiach — nawiť biłyzna u niomu naczebto czysta... Anteny oś tilky pidweły — obrosły jakymoś wołosiam, schożym na maczułu. Oczkaryky naszi na ci anteny dawno wże zuby hostriať: cikawo, baczte, jim podywytyisia, szczo ce za maczuła — nide takoji bilsze nemaje, tilky w czumnomu kwartali i tilky na antenach.

A hołowne — tutecky, zowsim poriad, pid samymy wiknamy. Torik zdohadałyia: spustyły z wertolota jakir na stałowomu trosi, zaczepyły odnu maczułu. Szczojno win potiah — raptom «psz-sz-sz»! Dywymosia — wid anteny dym, wid jakoria dym, i sam tros uże dymyťsia, ta ne prosto dymyťsia, a z otrujnym takim syczanniam, niby hrymucza zmija. Nu, piłot, darma szczo lejtenant, szwydko dopetraw, szczo do czoho, tros wykynuw i sam drała daw... On win, cej tros, wysyť, do samoji zemli majże zwysaje i weś maczułoju obris...

Tak potycheńko-połeheńko dopływały my do kincia wułyci, do poworotu. Kyryło podywywsia na mene: zwertaty? Ja jomu machnuw: najmenszyj chid! Powernuła nasza «kałosza» j pizła jaknajpowilnisze ponad ostannimy metramy ludśkoji zemli. Trotuar błyżcze, błyżcze, oś uże j tiń «kałoszi» na koluczky wpała... Use, Zona! I widrazu takyj moroz po szkiri. Szczorazu u mene cej moroz, i dosi ja ne znaju, czy to ce tak Zona mene zustriczaje, czy to nerwy u stałkera rozchodyłyia. Szczorazu dumaju: powernusia i spytaju, w inszych buwaje te same czy ni, i szczorazu zabuwaju.

Nu dobre, powzemo potycheńko nad kołysznyimy horodamy, dwyhun pid nohamy hude riwno, spokijno — jomu szczo z toho, johu ne zaczepłať. I tut mij Tender ne wytrymaw. Ne wstyhły my szczo do perszoji tyczky dijty, jak uziawsia win patiakaty. Nu, jak zazwyczaj noweńki mołotiať u Zoni: zuby u nioho kłacajuť, serce łychomanyť, sebe pohano pamjataje, i soromno jomu, i strymatysia ne może. Jak na mene, ce w nych szczoś jak ponos, wid ludyny ne załeżyť, a lle sobi ta lle. I czoho tilky wony ne mołotiať! To poczne pejzaż nachwaluwaty, to wiźmeťsia wysłowluwaty swoji mirkuwannia z prywodu prybulciw, a to i wzahali szczoś wid sprawy dałeke — oś jak Tender zaraz: zawiw pro swij nowyj kostium i wże spyntyisia ne może. Skilky win zapłatyw za nioho, ta jaka szerst' tonka, ta jak jomu kraweć gudzyky miniaw...

— Zamowkny, — kažu.

Win sumno tak na mene podywywsia, hubamy poplamkaw — i znowu: skilky szowku na pidkładku pizło. A horody wże zakinczujuťsia, pid namy wże hłyniaste pustyryszczce, de ranisze miške zwałyszczce buło, i widczuwaju ja — witercem tut tiahne. Szczojno ne buło nijakoho witr, a tut raptom potiahnuło, pyłowi czortyky pobihły, i naczebto ja szczoś czuju.

— Mowczy, swołoto! — kažu ja Tenderowi.

Ni, nijak ne może zupynytyisia. Teper pro kinśkyj wołos zawiw. Nu, todi wybacz.

— Stij, — kažu Kyryłowi.

Win nehajno halmuje. Reakcija dobra, mołodeć. Beru ja Tendera za pęcze, power-taju johu do sebe i z rozmachu — dołoneju jomu po zaborołu. Torochnuwsia win, bidola-cha, nosom u skło, occhi zapluszczzyw i zamowk. I jak tilky win zamowk, ja rozczuw: «Tr-r-r... Tr-r-r... Tr-r-r...». Kyryło na mene dywyťsia, zuby zcipleni, rot wyszczyrenyj. Ja rukoju jomu pokazuju, — stij, mowlaw, stij, zarady Boha, ne woruszyś. Ale ż win tak samo cej trisk czuje, i, jak u wsich nowaczkiw, u nioho widrazu dumka — dijaty, robyty szczo-nebud'.

— Zadnij chid? — szepocze.

Ja jomu widczajduszno hołowoju telipaju, kułakom pered samym szołomom triasu — cyť, mowlaw. Ech, mamu ridna! Z cymy nowaczkami ne znajesz, kudy j dywytyisia — czy to w połe dywytyisia, czy to na nych. I tut ja pro vse zabuw. Ponad kupoju staroho smit-tia, nad bytym skłom i hanczirjam riznym popowzło jakeś tremtinnia, dryżannia jakeś, nu jak hariacze powitria opiwdni nad zaliznym dachom, perebrałosia czerez pahorb i pizło,

piszło nam nawperejmy, poriad iz samoju tyczkoju, nad dorohoju zatrymałosia, postojalo z piwsekundy — czy ce meni zdałosia tilky? — i wtiahłosia w połe, za kuszczi, za zohnyli parkany, tudy, do cwyntaria starych maszyn.

Mał jichniu, oczkarykiw, u czortowu duszu, treba ż, dodumałysia, de dorohu prowi-syty: po wyjimci! Nu, i ja też choroszyj — kudy ce moji oczu durnuwati dywyłysia, koły ja jichnioju kartoju zachopluwawsia?

— Dawaj małyj wpered, — kažu ja Kyryłowi.

— A szczo ce buło?

— A chren johu znaje!.. Buło — i nema, i diakuwaty Bohu. I stuły pelku, bud' łaska. Ty zaraz ne ludyna, zrozumiw? Ty zaraz — maszyna, wažil mij, szestirnia...

Tut ja spochopywsia, szczo mene, schoże, samoho słowesnyj ponos zmahaty poczyna-
naje.

— Use, — kažu. — Ani słowa bilsze.

Siorbnuty b zaraz! Wytiahnuty z-za pazuchy ridneńku, zgwyntyty kowpaczok, ne kwaplaczyś, horłeczko na nyżni zuby pokłasty i hołowu zaderty, szczo same połyłosia, szczo u samisińku horlanku, projniało by, slozu wytoczyło... A potim flahoju pokołychaty i szczo raz pryklastysia... Barachło ci skafandry, ot szczo ja wam skažu. Bez skafandra ja, jij-Bohu, stilky prożyw i szczo stilky ż prożywu, a bez dobriaczoho kowtka u taku oś mył... Nu ta hodi!

Witereć naczebto wszczuch, i niczoho pohanoho dowkoła ne czuty, tilky dwyhun hude spokijno tak, sonływo. A nawkoło sonce, a nawkoło speka... Nad garażem marewo... Use nibyto normalno, tyczky odna za druhoju mymo propływajuł. Tender mowczył, Kyryło mowczył — szlifujułsja nowaczky. Puste, chłopci, u Zoni też dychaty można, jakszczo wmijuczy... A ot i dwadciał sioma tyczka — zalizna żerdyna i czerwonyj kruh na nij z nomerom 27. Kyryło na mene hlanuw, kywnuw ja jomu, i nasza «kałosza» zupynylasia.

Kwitoczky zakinczyłysia, piszły jahidky. Teper najhołownisze dla nas — ciłkowytyj spokij. Pospiszaty nema kudy, witrui nema, wydymist' dobra, wse jak na dołoni. On kanawa prochodył, de Słyźniak hrobanuwsia, — pistriawe tam szczoś wydnijełsja, może, hanczirja johu. Paskudnyj buw chłopaka, upokij, Hospody, johu duszu, żadibnyj, durnyj, brudnyj, tilky taki oś zi Sterwjatnykom i zwjazujułsja, takych Sterwjatnyk Barbrydź za werstu baczył i pid sebe pidhribaje... A zahałom każuczy, Zona ne pytaje, pohanyj ty czy choroszyj, i spa-sybi tobi, wychodył, Słyźniacze: durnem ty buw, nawit' imeni twoho sprawźnioho nichto ne pamjataje, a rozumnym ludiam pokazaw, kudy jty ne można... Tak. Zwyczajno, najkraszcze distatysia by nam teper do asfaltu. Asfalt riwnyj, na niomu wse pomitnisze, i triszczynna tam cia znajoma. Tilky ot ne podobajułsja meni ci horboczky! Jakszczo po priamij do asfaltu jty, prochodyty dowedełsja jakraz pomiż nymy. Acz stojat', naczce usmichajułsja, czekajuł. Ni, promiż wamy ja ne pidu. Druha zapowid' stałkera: czy praworucz, czy liworucz use po-wynno buty czysto na sto krokiw. A ot czerez liwyj horboczok perebratysia można... Prawda, ne znaju ja, szczo tam za nym. Na karti nibyto niczoho ne buło, ale chto ż kartam wirył?..

— Słuchaj, Rede, — szepocze meni Kyryło. — Dawaj strybnemo, ha? Na dwadciał metriw uhoru i widrazu wnyz — oś my j bila garaża, ha?

— Mowczy, durniu, — kažu ja. — Ne zaważaj, mowczy.

Uhoru jomu. A dowbane tam tebe na dwadciaty metrach? Kistok todi ne zberesz. Abo «komaryna łysyna» de-nebud' tut zjawyłsja — ne te szczo kistok, mokroho miscia ne ły-szyłsja. Oto wże meni ci rzykowi, ne terpyłsja jomu, baczysz ty: dawaj strybnemo... Otże, jak do pahorba jty — zrozumilo, a tam postojimo, podywymosia. Zapchaw ja ruku w ky-szeniu, wtyiah żmenu hajok. Pokazaw jich Kyryłowi na dołoni j kažu:

— Chłopczyka-mizynczyka pamjatajesz? Prochodyły u szkoli? Tak ot zaraz bude wse nawpaky. Dywysia! — I kynuw ja perszu hajeczku. Nedaleko kynuw, jak treba. Metriw na desiat'. Hajeczka projszła normalno. — Baczyw?

— Nu? — każe.

— Ne nu, a baczyw, ja pytaju?

— Baczyw.

— Teper najtychsze wedy «kałoszu» do cijeji hajeczky i zupynyś za dwa metry wid neji. Zrozumiw?

— Zrozumiw. Grawikoncentraty szukajesz?

— Szczo treba, te j szukaju. Strywaj, ja szcze odnu kynu. Slidkuj, kudy wpade, i oczej z neji bilsze ne spuska.

Kynuw ja szcze odnu hajku. Samo soboju, takōż projszła normalno i lahła bila perszoji.

— Dawaj, — kažu.

Zruszyw win «kałoszu». Oblyzczia w nioho spokojne i szczytwe zrobyłosa: wydno, wse zrozumiw. Wony Ź usi, oczkaryky, taki. Jim hołowne — nazwu prydułaty. Poky ne prydumaw, dywytysia na nioho szkoda, jołop jołopom. Nu a koły prydumaw jakyj-nebud' grawi-koncentrator — tut jomu nacze wse zrozumiło staje, i widrazu jomu żyty lehsze.

Projszły my perszu hajku, projszły druhu, tretiu. Tender zitchaje, z nohy na nohu peremynajet'sia i raz za razem pozichaje wid nerwowosti z takim sobi sobaczym pryskuluwanniam — nesterpno jomu, bidołasi. Puste, ce jomu na koryst'. Pjať kiło win siohodni skyne, ce kraszcze wid bud'-jakoji dijety... Kynuw ja czetwertu hajeczku. Jakoś wona ne tak projszła. Ne možu pojasnyty, u czomu sprawa, prote widczuwaju — ne tak, i widrazu chap Kyryła za ruku.

— Stij, — kažu. — Ani rusz...

A sam wziaw pjatu j kynuw wyszcze i podali. Oś wona, «łysyna komaryna»! Hajeczka whoru poletila normalno, wnyz — teź niby normalno piszła buła, ale na piwdorozi jiji nacze chtoś ubik sipnuw, ta tak sipnuw, szczo wona w hłynu piszła i z oczej szczyzła.

— Baczyw? — kažu ja poszepky.

— U kino tilky baczyw, — każe, a sam weś upered podawsia, tak i dywysia z «hałojidi» hepne. — Kyń szcze odnu, ha?

Smich i hrich. Odnu! Chiba tut odnijeju obijdesz'sia? Ech, nauka!.. Dobre, rozkydaw ja szcze wisim hajok, poky «łysynu» ne poznaczyw. Czesno każuczy, i semy b staczyło, ale odnu ja nawmysno dla nioho kynuw, u same oserdia, chaj pomyłuje'tsia na swij koncentrat. Hachnuła wona u hłynu, niby ce ne hajeczka wpała, a pjatypudowa hyria. Hachnuła — i tilky dirka u hłyni. Win nawit' kreknuw wid zadowolenia.

— Nu hodi, — kažu. — Potiszyłyś, i dosta. Siudy dywysia. Kydaju prochidnu, oczej z neji ne spuska.

Korotsze, obijszły my «komarynu łysynu» i pidniałysia na horboczok. Horboczok cej — jak kit napaskudyw, ja johu do siohodnisznioho dnia wzahali ne prymiczaw. Tak... Nu zawysły my nad horboczkom, do asfaltu rukoju podaty, krokiw dwadciať. Misce czystiu-sińke — koźnu trawynku wydno, koźnu triszczynku. Zdawałosa b, nu szczo? Kydaj hajku, i z Bohom.

Ne možu kynuty hajku.

Sam ne rozumiju, szczo zi mnoju dije'tsia, ale hajku kynuty nijak ne zwažusia.

— Ty szczo, — każe Kyryło, — czoho my stojimo?

— Strywaj, — kažu. — Zamowkny, zarady Boha.

Zaraz, dumaju, kynu hajeczku, spokojneńko projdemo, jak po masłu propływemo,

trawynka ne woruchneťsia, — piwchwyľny, a tam i asfalt... I tut raptom mene jak u pit kyne! Nawit' occhi zaľyľo, i wže znaju ja, szczo hajeczku tudy ne kydatymu. Liworucz — bud' ľaska, choc dwi. I doroha tudy dowsza, i kaminczyky jakiť ja tam baczu ne duże pryjemni, ale tudy ja hajeczku kynuty berusia, a priamo — nizaszczo. I kynuw ja hajeczku liworucz. Kyryľo niczoho ne skazaw, powernuw «kaľoszu», pidwiw do hajky i tilky todi podywywsia na mene. I wyhlad u mene, napewno, buw ne duże, bo win widrazu widwiw occhi.

— Puste, — ja jomu każu. — Krywoju dorohoju bľyżcze bude. — I kynuw ostanniu hajeczku na asfalt.

Dali sprawa piszľa prostisze. Znajszow ja swoju triszczynku, czystoju wona wyjawyľať, luba moja, nijakym drantiam ne zarosľa, koloru ne pereminyľa, dywywsia ja na neji i tycho radiw. I doweľa wona nas do samych worit garaża kraszcze za wsilaki tam tyczky.

Ja nakazaw Kyryľowi znyzyťsia do piwtora metriw, lih na żywit i zadywywsia u rozczyneni worota. Spoczatku pisla soncia niczoho ne buľo wydno — czorno i czorno, potim occhi zwykľy, i baczu ja, szczo w garaży widtodi niczoho naczebto ne zminyľosia. Toj samoskyd jak stojaw na jami, tak i stojit', ciľeseňkyj stojit', bez dirok, bez plam, i na cementnij doliwci nawkoľo wse jak ranisze — tomu, napewno, szczo «wid'mynoho choľodciu» w jami nazbyraľoť nebahato, ne wypľeskuwawsia win widtodi źodnoho razu. Odne meni tilky ne spodobaľosia: w samij hľybyni garaża, de kanistry stojať, sribľyťsia szczoť. Ranisze cioho ne buľo. Nu dobre, sribľyťsia tak sribľyťsia, ne powertatysia ź teper czerez ce! Adże ne jakoť osobľywo sribľyťsia, a ľed'-ľed', samu krychtu, i spokojno tak, nibyto nawit' ľahidno... Pidwiwsia ja, obtrusyw żywit i rozzyrnuwsia. Hen wantaźiwky na majdancyku stojať, sprawdi, jak noweňki, — widtodi jak ja wostannie tut buw, wony, po-mojemu, szcze nowiszi staľy, a benzowoz — toj zowsim, bidaka, prorźawiw, skoro rozwaluwatysia poczne. On i skat wala-jeťsia, kotryj u nych na karti...

Ne spodobawsia meni cej skat. Tiň wid nioho jakať nenormalna. Sonce nam u spynu, a tiň do nas prostiaľasia. Nu ta dobre, do neji daľeko. Zahaľom, niczoho, praciuwaty moźna. Tilky szczo ce tam use-taky sribľyťsia? Czy ce wwyźajet'sia meni? Zaraz by zakuryty, prysisty tycheseňko i podumaty — czomu nad kanistry sribľyťsia, czomu porucz ne sribľyťsia... Tiň czomu taka wid skata... Sterwjatnyk Bar-brydź pro tini szczoť rozpowidaw, dywowyźne szczoť, ale bezpiecze... Z tiniamy tut buwaje. A ot szczo ce tam use-taky sribľyťsia? Nu heť tobi pawutynnia w lisi na derewach. Jakyj ce pawuczok jiji tam spliw? Och, źodnoho razu ja szcze źuczkiw-pawuczkiw u Zoni ne baczyw. I najhirsze, szczo «poroźniak» mij same tam, krokiw za dwa wid kanistr, wyľeźujet'sia. Treba ź meni buľo todi joho pocupyty, nijakoho kľopotu zaraz ne maw by. Ale nadto wže waźkyj, sterwo, bo pownyj — pidniaty ja joho szcze mih, ale na horbu perty, ta szcze j wnoczi, ta nawkaraczky... A chto «poroźniakiw» źodnoho razu ne tiahaw, nechaj sprobuje: ce wse odno szczo pud wody bez wider nesty... Tak ity, aboszczo? Treba jty. Chľebnuty b zaraz... Powernuwsia ja do Tendera i każu:

— Zaraz my z Kyryľom pidem u garaż. Ty zaľyszajet'sia tut za wodija. Do keruwannia bez moho nakazu ne torkajet'sia, szczo b tam ne trapyľosia, choc zemla pid toboju zajmet'sia. Jakszczo zlakajet'sia — na tomu switi znajdu.

Win meni serjozno pokywaw — ne zlakajusia, mowlaw. Nis u nioho — jak ta sľywka, dobraćce ja jomu wrizaw... Nu, spustyw ja tycheseňko awarijni bľok-trosy, podywywsia szcze raz na ce sriblinnia, machnuw Kyryľowi i poczaw spuskatysia. Staw na asfalt, czekaju, poky win spustyťsia po inszomu trosu.

— Ne kwapsia, — każu jomu. — Ne kwapsia. Mensze pyľu.

Stojimo my na asfali, «kaľosza» bila nas pohojdujet'sia, trosy pid nohamy sowajuťsia. Tender makitru czerez peryľa wystromyw, na nas dywyťsia, i w oczach u nioho rozpacz.

Treba jty. Ja kažu Kyryłowi:

— Jdy za mnoju krok u krok, na dwa kroky pozadu, dywyś meni u spynu, ne łowy gaw.

I piszow. Na porozi zupynywsia, ohłediwsia. Wse-taky do czoho ż prostisze praciuwaty wdeń, aniż unoczi! Pamjataju ja, jak leżaw oś na ciomu samomu porozi. Temno, nacze w nehra u wusi, z jamy «wid'myn chołodeć» jazyky wysuwaje, hołubi, jak spyrtowe połumja, i szczo prykro — niczoho, nawołocz, ne oswitluje, nawiť temnisze czerez ci jazyky zdajeťsia. A zaraz — szczo! Oczu do piťmy zwykły, wse jak na dołoni, nawiť u najtemniszych zakutach pyluku wydno. I sprawdi, sribłyťsia tam, nytky jakiś sriblasti tiahnuťsia wid kani-str do steli — duże na pawutywnia schoże. Može, pawutywnia i je, ale kraszcze wid nioho podali. Oś tut ja j napartaczyw. Meni b Kyryła bila sebe postawyty, zaczekaty, poky j u nioho oczu do piwtemriawy zwyknuť, i pokazaty jomu ce pawutywnia, palcem u nioho tyćnuty. A ja zwyk odyń praciuwaty — w samoho oczu przywyczajilysia, a pro Kyryła ja j ne podumaw.

Stupyw ja wseredynu, i priamo do kanistr. Prysiv nad «poroźniakom» nawpoczipyky, do nioho pawutyna nibyto ne pryczepyłasia. Uziawsia ja za odyń kineć i kažu Kyryłowi:

— Nu, berysia, ta ne wypusty — waźkyj...

Pidniaw ja na nioho oczu, i horło meni perechopyło: ni słowa ne možu skazaty. Chocz u kryknuty: stij, mowlaw, zamry! — i ne možu. Ta j ne wstyh by, napewno, — nadto wże szwydko wse trapyłasia. Kyryło stupaje czerez «poroźniak», powertajeťsia zadom do kani-str i wsijeju spynuju — u ce sriblinnia. Ja tilky oczu zapluszczyw. Use w meni zawmerło, niczoho ne czuju — czuju tilky, jak pawutywnia rweťsia. Iz słabkym takim suchym triskotom, nacze zwyczajne pawutywnia łuskaje, ale, zwyczajno, hołosnisze. Sydžu ja z zapluszczenymy oczyma, ni ruk, ni nih ne czuju, a Kyryło każe:

— Nu, szczo? — każe. — Wziały?

— Wziały, — kažu.

Pidniały my «poroźniak» i ponesły do wychodu, bokom idemo. Ważennyj, padło, nawiť udwoch tarabanyty nełehko. Wyjšły my na soneczko, zupynyłysia bila «kałoszi», Tender do nas wże łapy prostiahnuw.

— Nu, — każe Kyryło, — raz, dwa...

— Ni, — kažu, — strywaj. Postawymo spoczatku.

Postawyły.

— Powernyś, — kažu, — spynuju.

Win bez jedynoho słowa powernuwsia. Dywłusia ja — niczoho w nioho na spyni nema. Ja i tak i siak — nema niczoho. Todi ja powertajuś i dywłusia na kanistry. I tam niczoho nema.

— Słuchaj, — kažu ja Kyryłowi, a sam use na kanistry dywłusia. — Ty pawutywnia baczyw?

— Jake pawutywnia? De?

— Dobre, — kažu. — Szczasływyj nasz Boh. — A sam pro sebe dumaju: se, wtim, poky newidomo. — Dawaj, — kažu, — berysia.

Zakynuły my «poroźniak» na «kałoszu» i postawyły johu na popa, szczo ne kotywsia. Stojiť win, hołub syzyj, — noweńkyj, czysteńkyj, na midi soneczko wyhraje, i synia naczynka miż midnymy dyskamy tumanno tak minyťsia, strumenysto. I wydno teper, szczo ne «poroźniak» ce, a same szczoś na zrazok posudyny, na zrazok sklanoji banky z synim syropom. Pomyłuwalysia my nym, wyderłysia na «kałoszu» sami i bez zajwych sliw — u zworotniu puť.

Łafa cym uczenym! Po-persze, wdeń praciujuť. A po-druhe, chodyty jim waźko łysze

w Zonu, a iz Zony «kałosza» sama weze — je w neji takyj prystrij, kursograf, aboszczo, jakyj wede «kałoszu» toczniśniko tym samym kursom, jakim wona siudy jszła. Pływemo my nazad, powtoriuje wsi manewry, zupyniamosia, powysymo trochy — i dali, i nad usima mojimy hajkamy prochodymo, choć bery j zbyraj jich nazad u miszok.

Nowaczky moji, zwyczajno, widrazu pidnesłysia duchom. Hołowamy krutiał szczo-syły, strachu w nych majże ne łyszylōsia — sama cikawist' i radist', szczo wse szczo-syły obijszłōsia. Wziąłysia terewenyty. Tender rukamy zamachaw i hrozył'sia, szczo ot zaraz po-obidaje — i widrazu nazad u Zonu, dorohu do garaża pidwiszuwaty, a Kyryło wziaw mene za rukaw i dawaj pojasniuwaty meni pro cej swij grawikoncentrat, pro «komarynu łysynu» tobtō. Nu, ja jich ne widrazu, prawda, ałe wkorotyw. Spokijneńko tak rozpowiw jim, skilky durniw hrobanułōsia na radoszczach na zworotniomu szlachu. Mowczit', kažu, i dywił'sia jak slid po bokach, bo bude z wamy jak iz Lindonom-Korotunom. Podijało. Nawit' ne zapytały, szczo trapyłōsia z Lindonom-Korotunom. I dobre. U Zoni znajomoju dorohoju sto raziw szczo-syły projdesz, a u sto perszyj hrobaneszsia. Pływemo u tyszi, a ja pro odne dumaju: jak budu skruczuwaty nakrywoczku. Tak i siak ujawljaju sobi, jak perszyj kowtok zroblu, a pered oczyma ni-ni ta pawutyńka i zbłysne.

Odnym słowom, wybrałysia my iz Zony, zahnały nas iz «kałoszeju» razem u «woszebyjku», czy, wysłowlujuczyś po-naukowomu, u sanitarnyj angar. Myły nas tam u trio ch kypjatkach i trio ch łuhach, oprominiuwaty jakojuś hydotoju, obsypały czymoś i znowu myły, potim wysuszyły i skazały: «Hulajte, chłopci, wilni!» Tender iz Kyryłom potiahły «poroźniak». Ludu zbihłōsia dywytysia — ne propchajeszsia, i szczo charakterno: wsi tilky dywłał'sia i wydajut' witalni wyhuky, a wziatysia i dopomohty wtomłenym ludiam tiahty — żodnoho smiływcia ne znajszłōsia... Harazd, mene ce wse ne obchodyt'. Mene teper niszczo ne obchodyt'...

Stiahnuw ja z sebe speckostium, kynuw johō prosto na pidłohu — łakeji-serżanty pidberut', — a sam ruszyw u duszowu, bo mokryj ja buw uweś wid hołowy do nih. Zamknuwsia w kabinci, wydobuw flahu, widkrutyw kryszezczku i prysmoktawsia do neji, nacze kłop. Sydžu na ławoczci, w kolinach poroźnio, u hołowi poroźnio, u duszi poroźnio, znaj sobi kowtaju micne, jak wodu. Żywyj. Widpustyła Zona. Widpustyła, pohanka. Sterwa ridneńka. Pidła. Żywyj. Ni chrena nowaczkam cioho ne zrozumity. Nikomu, krim stałkera, cioho ne zrozumity. I teczuł' meni po szczokach slozy — czy to wid micnoho, czy to sam ne znaju wid czoho. Wysmoktaw flahu nasucho — sam mokryj, flaha sucha. Odnoho ostanioho kowtka, zwyczajno, zabrakło. Nu dobre, ce poprawne. Teper use poprawne. Żywyj. Zakuryw sigaretu, sydžu. Widczuwaju — widchodyty poczaw. Premiāl'ni w hołowu pryjszły. Ce u nas w Instytutu postawłeno czitko. Prosto choć zaraz idy j otrymuj konwertyk. A może, i siudy prynesut', prosto u duszowu.

Poczaw ja potycheńko rozdiahatysia. Zniaw hodynnyk, dywłusia — a w Zoni ż my probuły pjał' hodyn iz chwyłynamy, panowe moji! Pjał' hodyn. Mene aż peresmyknuło. Tak, panowe moji, w Zoni czasu nemaje. Pjał' hodyn... A jakszczo podumaty, szczo take dla stałkera pjał' hodyn? Ta plunuty j rozterty. A dwanađciał' hodyn ne chcesz? A dwi doby ne chcesz? Koły za nicz ne wstyh, ciłyj deń u Zoni leżysz ryłom u zemlu i wże ne mołyszsia nawit', a niby jak marysz, i sam ne znajesz, żywyj ty czy mertwyj... A na druhu nicz sprawu zrobyw, pidibrawsia z chabarem do kordonu, a tam patroli-kułemetnyky, żaby, wony ż tebe nenawydiał', jim tebe nawit' aresztowuwaty nijakoho zadowołennia nema, wony tebe bojał'sia do smerti, szczo ty zaraznyj, wony tebe zamoczyty ładni, i wsi kozyri u nych na rukach; idy potim, dowod', szczo zamoczyły tebe nezakonno... I znaczyt', znowu ryłom u zemlu — mołytysia do switanku i znowu do temriawy, a chabar porucz leżył', i ty

nawi' ne znajesz, czy to win prosto łyżyt', czy to win tebe tycheńko wbywaje. Czy jak Maślakuwatyj Ischak — zastriah na switanku na wydnoti, zbywsia z dorohy i zastriah miż dwoma kanawamy — ni wprawo, ni wliwo. Dwi hodyny po niomu strilały, pociłyty ne mohły. Dwi hodyny win mertwym prykydawsia. Diakuwaty Bohu, nabrydło jim, powiryły, pizły nareszti. Ja johu potim pobaczyw — ne wpiznaw, złamały johu, nacze j ne buło ludyny...

Uter ja slozy i wkluczyw wodu. Dowho mywsia. Hariaczoju mywsia, chołodnoju mywsia, znowu hariaczoju. Myła ciłyj szmatok zmyływ. Potim nabrydło. Wykluczyw dusz i czuju — tarabaniał u dweri, i Kyryło weseło repetuje:

— Ahow, stałkere, wylizaj! Zełeneńkymy pachne!

Zeleneńki — ce dobre. Widczynyw ja dweri, stojit' Kyryło hołyj, w odnych trusach, wesełyj, bez żodnoji mełancholiji, i konwert meni prostiahaje.

— Trymaj, — każe, — wid wdiazchno ludstwa.

— Naczchaty meni na twoje ludstwo! Skilky tut?

— Jak wyniatok i za herojśku powedinku u nebezpiecznych obstawynach — dwa okłady!

Ehe. Tak żyty można. Jakby meni tut za kożnoho «poroźniaka» po dwa okłady płyty, ja b Ernesta dawnym-dawno podali posław.

— Nu jak, zadowołyj? — pytaje Kyryło, a sam siaje, rot do wuch.

— Może buty, — kažu. — A ty?

Win niczoho ne skazaw. Obchopyw mene za szyju, prytys do spitniłych swoich hrudej, widsztowchnuw i znyk u susidnij kabini.

— Hej! — kryczu ja jomu wslid. — A Tender szczo? Pidsztanyky, mabuł, pere?

— Szczo ty! Tendera tam korespondenty otoczyły, ty b na nioho podywywsia, jakyj win poważnyj... Win jim tak use kompetentno wykładaje....

— Jak, — kažu, — wykładaje?

— Kompetentno.

— Dobre, — kažu, — ser. Nastupnoho razu prychoptu słownyk, ser. — I tut mene niby strumom udaryło. — Strywaj, Kyryłe, — kažu. — Anu wyjdy siudy.

— Ta ja wże hołyj, — każe.

— Wyjdy, ja ne baba!

Nu, win wyjšow. Uziaw ja johu za pęczi, powernuw spynuju. Ni, zdałosia. Czysta spyna. Ciwky potu zasochły.

— Naszczu tobi moja spyna zdałosia? — pytaje win.

Pryhostyw ja johu kopancem pid hołyj zad, pirnuw do sebe w duszowu i zamknuwsia. Nerwy, czort jich zabyraj. Tam wwyżałosia, tut wwyżajętsia... Do czorta wse ce! Napjusia siohodni jak ziuzia. Riczarda b obderty, ot szczo! Ce ż treba, parszyweć, jak hraje... Nu ni z jakoju kartoju johu ne wiźmesz. Ja wże i peresmykuwaty probuwaw, i karty pid stołom chrestyw, i po-wsiakomu...

— Kyryłe! — kryczu. — U «Borżcz» siohodni przyjdesz?

— Ne w «Borżcz», a w «Borszcz», skilky raziw tobi kazaty...

— Kyń! Napysano — «Borżcz». Ty do nas zi swojimy poriadkamy ne liż. To przyjdesz czy ni? Riczarda b obderty...

— Och, ne znaju, Rede. Ty ż, prosta twoja dusza, i ne rozumijesz, jaku my sztuku przytiahły...

— A ty choczn rozumijesz?

— Ja, wtim, takōż ne rozumiju. Ce prawda. Ałe teper, po-persze, zrozumioło, dla czoho

ci «porożniaky» słuhowały, a po-druhe, jakszczo odna moja idejka projde... Napyszu statiu i tobi jiji personalno pryswiacz: Redriku Szuchartu, poczesnomu stałkerowi, z błahohowinniam i wdiacznistiu pryswiaczuju.

— Otut mene i zaprotoriał na dwa roky, — kažu ja.

— Zate w nauku wwijdesz. Tak ciu sztuku j nazywatymu! — «banka Szucharta». Zwuczyl?

Poky my tak patiały, ja perewdiahsia. Zapchaw porożniu flahu u kyszeniu, perelicyw zeleneńki i pizow sobi.

— Szczęśliwo tobi załyszatysia, składna twoja dusza...

Win ne widpowiw — woda sylno szumiła.

Dywlusia — w korydori pan Tender własnoju personoju, czerwonyj weś i nadutyj, jak twij indyk. Nawkoło nioho jurma — tut i spiwrobitnyky, i korespondenty, i para serżantiw zatesały (szczojno z obidu, w zubach dłubajułsia), a win znaj sobi bałabonył: «Ta technika, kotru my majemo u rozporiadżenni, — bałabonył, — daje majże stowidsotkowu garrantiju uspichu i bezpeky...» Tut win mene pobaczyw i widrazu deszczo wsochsia — usmi chajełsia, ruczeńkoju machaje. Nu, dumaju, treba drapaty. Rwonuw ja kihti, prote ne wstyh. Czuju — tupotiał pozadu.

— Pane Szuchart! Pane Szuchart! Dwa słowa pro garaż!

— Komentariw ne maju, — widpowidaju ja i perechodžu na bih. Ałe did'ka łysoho wid nych widirweszsia: odyn, z mikrofonom, — praworucz, druhyj, z fotoaparatom, — liworucz.

— Czy baczyły wy u garaży szczoś nezwyčajne? Bukwalno dwa słowa!

— Bez komentariw! — kažu ja, namahajucyż trymatysia do objektywa potyłyceju. — Garaż jak garaż...

— Diakuju wam. Jakoji wy dumky pro turbopłatformy?

— Czudowoji, — kažu ja, a sam nacilujuś tocznisiniko u nużnyk.

— Szczo wy dumajete pro metu Wizytu?

— Zwerniłsia do wczonych, — kažu. I szmyh — za dweri.

Czuju — szkriabajułsia. Todi ja jim czerez dweri kažu:

— Nastijływo rekomenduju, — kažu, — rozpytajte pana Tendera, czomu w nioho nis jak buriak. Win czerez skromnist' zmowczuje, a ce buła nasza najzachopływisza przyhoda.

Jak wony rwonuł korydorom! Nacze koni, Jij-Bohu. Ja wyczekaw chwyłynu — tycho. Wypnuwsia — nikoho. I pizow sobi, poswystujucy. Spustywsia u prochidnu, pokazaw bowdurowi perepustku, dywlusia — win meni czest' widdaje. Herojewi dnia, tak by mowyty.

— Wilno, serżante, — kažu. — Ja wamy zadowołenyj.

Win oszkirywsia, niby ja jomu bozna-jak połestyw.

— Nu, ty, Rudyj, młodec, — każe. — Pyszajusia, — każe, — takim znajomstwom.

— Szczo, — kažu, — bude tobi u twójij Szweciji pro szczo diwkam rozpowidaty?

— Pytajesz! — każe. — Wony ż u mene okropom pisiatymu!

Ni, niczohėnkij win chłopaka. Ja, jakszczo czesno, takich roślých i rumjanych ne lublu. Diwky wid nych bez pamjati, a czoho, pytajełsia? Ne u zrosti ż sprawa... Jdu ce ja po wułyci ta rozmirkowuju, u czomu ż tut sprawa. Soneczko switył, bezludno nawkoło. I zachotiłsia meni raptom prosto zaraz Hutu pobaczyty. Prosto tak. Podywytysia na neji, za ruku potrymaty. Pisla Zony ludyni tilky odne j załyszajełsia — za ruku diwczynku potrymaty. Osobływo jakszczo zhadajesz usi ci rozmowy pro ditej stałkeriw — szczo z nymy robyłsia... Ta wże jaka zaraz Huta, meni zaraz dla poczatku plaszku micnoho, ne mense.

Promynuw ja awtomobilnu stojanku, a tam i kordon. Stojal' dwi patrolni maszyny w

usij swojij krasi, szyroki, żowti, prożektoramy ta kułemetamy, żaby, najiżaczyłyś, nu j, zwi-sno, hołubi kasky — wsiu wułyciu zahorodyły, ne propchajeszsia. Ja jdu, oczu opustyw, kraszczce meni zaraz na nych ne dywytysia, wdeń meni na nych kraszczce ne dywytysia zowsim: je tam dwa-try ryła, tak ja bojuś jich upiznaty, skandał wełykyj bude, jakszczo ja jich upiznaju. Potałanyło jim, Jij-Bohu, szczo Kyryło mene do Instytutu zmanyw, ja jich, hadiw, szukaw todi, pryszyw by i ne zdryhnuwsia...

Prochodžu ja czerez ciu jurmu płeczem upered, zowsim projszow uże, i tut czuju: «Hej, stałkere!» Nu, mene ce ne obchodył, idu dali, tiahnu z paczky sygaretku. Nazdoha-niaje chtoś zządu, bere za rukaw. Ja ciu ruku iz sebe strusyw i w piwoberta wwczyływeńko tak zapytuju:

— Jakoho czorta cziplajeszsia, mistere?

— Poczekaj, stałkere, — każe win. — Dwa pytannia.

Zwiw ja na nioho oczu — kapitan Kwoterbład. Staryj znajomyj. Zowsim zsochsia, żo-wtyj staw jakyjś.

— A, — kažu, — zdorowi bud'te, kapitane. Jak wasza peczinka?

— Ty, stałkere, meni zuby ne zabałakuj, — każe win serdyto, a sam tak i swerdłył mene oczyma. — Ty meni kraszczce skaży, czemu widrazu ne zupyniajeszsia, koły tebe kły-czuł?

I wże tut jak tut dwi hołubi kasky w nioho za spynuju — łapy na koburach, oczej ne wydno, tilky szczełepy pid kaskamy woruszałsia. I de w nych u Kanadi takych nabyrajuł? Na rozplid jich nam prysłały, czy szczo?.. Wdeń ja patruliw, zahałom każuczcy, ne bojusia, ta ot obszukaty, żaby, možuł, a ce meni w danyj moment ni do czoho.

— Ta chiba wy mene kłykały, kapitane? — kažu. — Wy ż jakohoś Stałkera...

— A ty, znaczył, uże j ne stałker?

— Koły z waszoji łasky widsydiw — pokynuw, — kažu. — Zawjazaw. Diakuju wam, kapitane, oczu w mene todi rozpluszczyłyś. Jakby ne wy...

— Szczo u peredzonnyku robyw?

— Jak szczo? Ja tam praciuju. Dwa roky wże.

I, szczob zakincyty ciu nepryjemnu rozmowu, wyjmaju ja swoje poswidczennia i po-kazuju johu kapitanu Kwoterbładu. Win uziaw moju knyżeczku, pohortaw, koźnu sto-rinku, koźnu peczatkę prosto-taky obniuchaw, mało ne obłyżaw. Powertaje meni kny-żeczku, a sam zadowołenyj, oczu rozhoriłysia, i nawet zarumjanywsia.

— Wybacz, — każe, — Szucharte. Ne spodiwawsia. Znaczył, — każe, — ne projszły dla tebe moji porady darma. Szczo ż, ce cudowo. Chociesz — wir, chcesz — ne wir, a ja szcze todi prypuskaw, szczo z tebe ludy majuł wyjty. Ne dopuskaw ja, szczob takyj chło-peć...

I piszow, i piszow. Nu, dumaju, wylikuwaw ja szcze odnoho mełancholika sobi na ho-łowu, a sam, zwyczajno, słuchaju, oczu zniczeno opuskaju, pidtakuju, rukamy rozwodžu i nawet, meni pryhadujełsia, niżkoju soromjazływo tak panel kołupaju. Ci byczary w kapi-tana za spynuju posłuchały-posłuchały, zanudyło jich, mabuł, dywluś — potupotyły heł, de weselisz. A kapitan znaj meni wse pro perspektywy splitaje: nawczannia, mowlaw, — switło, neuctwo — łma bezproswitna, Hospod', mowlaw, chesnu praciu lubył i cinuje, — odnym słowem, pustomełył win ciu błudływu hału-bału, kotroju nas swiaszczenyk u tiurmi szczonedili trujiw. A meni wypyty chocz'ełsia — nijakoho terpciu nema. Niczoho, dumaju, Rede, ce ty, bratyku, takož wytrzymajesz. Treba, Rede, terpy! Ne zmoże win dowho w takomu samomu tempi, ot uże i zadychatysia poczaw... Tut, na moje szczastia, odna z patrolnych maszyn poczała sygnałyty. Kapitan Kwoterbład ozyrnuwsia, kriaknuw iz prykristiu i prostiahaje meni ruku.

— Nu szczo ź, — kaže. — Radyj buw z toboju poznajomytysia, czesnyj czołowicze Szucharte. Iz zadowołenniam perechyływ by z toboju kełyszok na cześć takoho znajomstwa. Micnoho, szczoprawda, meni ne można, likari ne radiać, ałe pywka by ja z toboju wypyw. Ta ot baczysz — służba! Nu, szcze zustrinemosia, — kaže.

Boże borony, dumaju. Ałe ruczku jomu tysnu i prodowżuju czerwonity i robyty niżkoju — vse, jak jomu choczeta. Potim win piszow nareszti, a ja łed' ne striłoju — u «Borżcz».

U «Borżczy» w cej czas porożnio. Ernest stojit' za stijkoju, kełychy protyraje i dywyta jich na switło. Dywowyżna, miż inszym, ricz: koły ne pryjdesz — wiczno ci barmeny kełychy protyrajut', niby w nych wid cioho załeżyć poriatunok duszi. Oś tak i stojatyme chocz ciłyj deń — wiźme kełych, prymrużyta, podywyta na switło, pochuchaje na nioho i dawaj terty: potre-potre, znowu podywyta, teper uże czerez dence, i znowu terty...

— Zdorow, Erni! — kažu. — Hodi tobi joho morduwaty, dirku protresz!

Podywywsia win na mene kriż kełych, proburczaw szczoś, nacze żywotom, i, ne każuczy zajwoho słowa, naływaje meni na czotyry palci micnoho. Ja wydersia na taburet, kowtnuw, zamrużywsia, hołowoju pokrutyw i znowu kowtnuw. Chołodylnyk pokłacuje, z muzycznoho awtomata donosyta jakeś tyche tyłykannia, Ernest sope u nastupnyj kełych — dobre, spokojno... Ja dopyw, postawyw kełych na stijku, j Ernest bez zatrymky naływaje meni szcze na czotyry palci prozoroho.

— Nu szczo, połehszało? — burczyt'. — Widtanuw, stałkere?

— Ty sobi znaj try, — kažu. — Znajesz, odyń ter-ter i złocho ducha wykłykaw. Żyw potim na szyroku nohu.

— Ce chto ź takyj? — pytaje Erni z nedowiroju.

— Ta buw takyj barmen tut, — widpowidaju. — Szcze do tebe.

— Nu to j szczo?

— Ta niczoho. Ty hadajesz, czomu Wizyt buw? Ter win, ter... Ty hadajesz, chto nas widwidaw, ha?

— Pustomela ty, — kaže meni Erni zi schwałenniam.

Wyjszow win na kuchniu i powernuwsia z tariłkoju — smaženych sosysok prynis. Tariłku postawyw peredi mnoju, pidsunuw ketczup, a sam — znowu za kełychy. Ernest swoju sprawu znaje. Oko w nioho trenowane, widrazu baczyt', szczo stałker iz Zony, szczo chabar bude, i znaje Erni, czoho stałkerowi pisma Zony treba. Swoja ludyna — Erni. Błahodijnyk.

Dojiwszy sosysky, ja zakuryw i poczaw prykydaty, skilky ź Ernest na naszomu bratowi zaroblaje. Jaki ciny na chabar u Ewropi — ja ne znaju, ałe krajem wucha czuw, szczo «porożniak», naprykład, ide tam łed' ne za dwi z połowynoju tysiaczi, a Erni daje nam usioho czotyrysta.

«Batarejky» tam kosztujut' ne mensze sta, a my otrzymujemo wid syły po dwadciać. Napewno, j use insze w tomu samomu dusi. Szczoprawda, pereprawyty chabar do Ewropy też, zwisno, hroszej wartuje. Tomu na łapu, ciomu na łapu, naczalnyk stanciji garantowano w nych na utrymanni... Otoż, jakszczo podumaty, ne tak uże bahato Ernest i wtowcze — procentiw pjatnadciać-dwadciać, ne bilsze, a jakszczo popadeta — desiać rokiw katorhy jomu zabezpeczeno...

Tut moji błahoczestywi rozdujemy pererywaje jakyjś wwicływyj typ. Ja nawiť ne czuw, jak win uwijszow. Wyhulkuje win bila moho prawoho liktia i pytaje:

— Dozwołyte?

— Nema pytań! — kažu. — Proszu.

Małenkyj takyj, chudeńkyj, z hostreńkym nosykom i pry kra-watci-metelyku. Fotka joho naczebto meni znajoma, deś ja joho wże baczyw, ałe de — ne pamjataju. Zaliz win na

taburet porucz i każe Ernestowi:

— Burbon, bud' łaska! — I widrazu ż do mene: — Darujte, zdajeťsia, ja was znaju. Wy w Miżnarodnomu Instytuti pracujete, tak?

— Tak, — kažu. — A wy?

Win sprytno wychopluje z kyszeni wizytivku i kłade peredi mnoju. Czytaju: «Ałojiz Makno, pownowaźnyj agent Biuro emigraciji». Nu, zwisno, znaju ja joho. Cziplajeťsia do ludej, szczoby wony z mista pojichały. Komuś duże treba, szczoby my wsi z mista pojichały. Nas, rozumijesz, u Harmonti i tak załedwe połowyna załyszylaśia wid kołysznioho, tak jim treba zowsim misce wid nas oczystyty. Widsunuw ja kartku nihtem i kažu jomu:

— Ni, — kažu, — diakuju. Ne cikawlusia. Mriju, znajete, pomerty na baťkiwszczyni.

— A czomu? — żwawo pytaje win. — Wybaczte za neskromniśť, ale szczo was tut utrymuje?

Tak jomu widwerto i skaży, szczo mene tut trymaje.

— Ajakże! — kažu. — Sołodki spohady dytynstwa. Perszyj pociłunok u miśkomu sadu. Matusia, tatuś. Jak upersze buchłom nallawsia u ciomu oś bari. Lubyj serciu poli-cejśkyj widdiłok... — Tut ja wytiahuju z kyszeni swij zaszmarkanyj nosowyk i przykładaju do oczej. — Ni, — kažu. — Nizaszczo!

Win posmijawsia, łyznuw swoho burbonu i zamysłeno tak każe:

— Nijak ja was, harmontciw, ne možu zbahnuty. Żyttia w misti waźke. Włada naleźyť wijkowym organizacijam. Postaczannia nikudysznie.

Pid bokom — Zona, żywete jak na wułkani. Bud'-jakoji myti może abo epidemija jakaś rozhulatyśia, abo szczoś hirsze... Ja rozumiju — stari. Jim waźko zniatysia z obżytoho mi-scia. Ale wy... Skilky wam rokiw? Rokiw dwadciať dwa, dwadciať try, ne bilsze... Wy zro-zumijte, nasze Biuro — organizacija błałodijna, żodnoho zysku my ne majemo. Prosto chocz'eťsia, szczob ludy piszły z cioho dyjawołśkoho miscia i wkluczyłyśia u sprawźnie żyttia. My ż bo nadajemo pidjomni, pracewłasztowujemo na nowomu misci... mołodych — takych, jak wy, — zabezpečujemo moźływisti u nawczatysia... Ni, ne rozumiju!

— A szczo, — kažu ja, — nichto ne chce jichaty?

— Ta ni, ne te szczoby nichto... Dechto pohodźujeťsia, osobływo ludy z rodynamy. Ta ot mołod', stari... Nu szczo wam u ciomu misti? Ce ż dira, prowincija...

I tut ja jomu wydaw:

— Pane Ałojize Makno! — kažu. — Wse prawylno. Misteczko nasze — dira. Zawźdy buło diroju i zaraz dira. Tilky zaraz, — kažu, — ce dira w majbutnie. Czerez ciu diru my takoho u wasz parszywyj swit nakaczajemo, szczo wse zminyťsia. Żyttia bude insze, pra-wylne, kožen matyme wse, szczo treba. Ot wam i dira. Czerez ciu diru znannia jduť. A koły znannia bude, my j bahatymy wsich porobymo, i do zirok połetymo, i kudy chocz'esz dista-nemoś. Oś taka w nas tut dira...

Na ciomu misci ja urwaw, bo pomityw, szczo Ernest dywyťsia na mene z wełyiecznym zdywuwaniam, i meni zrobyłosia nijakowo. Ja wzahali ne lublu czuži słowa powtoriuwaty, nawiť jakszczo ci słowa meni, skażimo, podobajuťsia. Tym bilsze, szczo w mene ce jakoś kostrubato wychodyť. Koły Kyryło howoryť, zasłuchatyś można, rota zabuwajesz zakry-waty. A ja niby j te same wykładaju, ale wychodyť jakoś ne tak. Może, tomu, szczo Kyryło nikoły Ernestowi pid pryławok chabar na składow. Nu dobre...

Tut mij Erni spochopywsia i kwapływo naływ meni widrazu palciw na szisť: oczuniaj, mowlaw, chłopcze, szczo ce z toboju siohodni? A hostronosyj pan Makno znowu łyznuw swoho burbonu i każe:

— Tak, zwisno... Wiczni akumulatory, «synia panaceja»... Ale wy j sprawdi wiryťe, szczo bude tak, jak wy skazały?

— Ce ne wasz kłopot, u szczo ja tam nasprawdi wiriu, — kažu ja. — Ce ja pro misto kazaw. A dla sebe ja tak skažu: czoho ja u was tam, u Ewropi, ne baczyw? Nud'hy waszoji ne baczyw? Deń batraczysz, weczir telewizor dywyszsia, nicz pryjszła — do obrydłoji baby pid kowdru, wybladkiw płodyty. Strajky waszi, demonstraciji, polityka rozdowbana... U hrobu ja waszu Ewropu baczyw, — kažu, — zaniuchanu.

— Nu czomu ż neodminno Ewropa?..

— A, — kažu, — wsiudy odne j te same, a w Antarktydi szcze na dodaczu zymno.

I oś szczo dywowożno: howoryw ja jomu i wsima peczinkamy wiryw u te, szczo howoryw. I Zona nasza, hadyna sterwozna, wbywcia, stokrat mylisza meni w ciu mył buła, niź usi jichni Ewropy j Afryky. I pjanyj ja szcze ne buw, a prosto ujawyłosia meni na mył, jak ja weś rozmaczulenij z roboty powertajusia u stadi takych samych kretyniw, jak mene w jichniomu metro tysnuł zusibicz i jak meni wse ostobisiło i niczoho meni ne choczetsia.

— A wy szczo skażete? — zwertajełsia hostronosyj do Ernesta.

— U mene sprawa, — wahomo widkazuje Erni. — Ja wam ne szmarkacz jakyj-nebud'! Ja wsi swoji hroszi u ciu sprawu wkław. Do mene inkoły sam komendant zachodył, generał, ne chwist sobaczyj. Czoho ż ja widsila pojidu?..

Pan Ałojiz Makno wziawsia jomu szczoś utowkmaczuwaty z cyframy, ale ja, joho wże ne słuchaw. Siornuw ja jak slid iz kełycha, wyhrib iz kyszeni kupu dribnych hroszej, zliz iz taburetky i szczonajpersze zapustyw muzycznyj awtomat na pownu kotuszku. Je tam odna taka piseńka — «Jakszczo ne wpewnenyj, ne powertajsia». Duże wona na mene dobre dije pisma Zony... Nu, awtomat, znaczył, hrymył i zawywaje, a ja zabraw swij kełych i piszow u kut do «odnorukoho bandyta» stari rachunky zwodyty. I połetiw czas, nacze pta-szczeczka...

Protryńkuju oce ja ostannij nikel, i tut uwalujułsia pid hostynnyj dach Riczard Nunan iz Hutalinom. Hutalin uže pid muchoju — krutył biłkamy i szukaje, komu by daty u wucho, a Riczard Nunan niźno trymaje joho popid ruku i widwolikaje anekdotamy. Harna paroczka! Hutalin zdorowennyj, czornyj, jak oficerskýj czobit, kuczeriawyj, ruczyśka do kolin, a Dik — małeńkyj, kruhłeńkyj, rożeweńkyj weś, dobryj, chiba szczo ne swityłsia.

— A! — kryczył Dik, pobaczywszy mene. — Ot i Red tut! Chody do nas, Rede!

— Pr-rawylnio! — rewe Hutalin. — W usiomu misti je łysze dwoje ludej — Red i ja! Wsi reszta — swyni, dity satany. Rede! Ty też służysz satani, ale ty wse ż taky ludyna...

Ja pidchodžu do nych zi swojim kełyszkom, Hutalin zhribaje mene za kurtku, sadżaje za stołyk i każe:

— Sidaj, Rudyj! Sidaj, słuha satany! Lublu tebe. Spłaknemo pro hrichy ludźski. Hirko spłaknemo!

— Spłaknemo, — kažu. — Kowtnemo sliz hricha.

— Bo pryjde deń, — zwiszczaje Hutalin. — Bo zahnuzdanyj wże kiń blidyj, i wże wkław nohu u stremeno werszyk joho. I marni mołytwy zaprodanciw satany. I wriatujułsia łysze ti, szczo powstanuł na nioho. Wy, dity ludźski, koho satana spokusyw, chto satanynśkymy ihraszkamy hrajetsia, chto satanynśkich skarbiw zażadaw, — wam kažu: slipi! Spamjatajtesia, merzotnyky, poky ne pizno! Roztopczył dyjawołski ciaćky! — Tut win raptom zamowk, nacze zabuw, jak bude dali. — A wypyty meni tut daduł? — zapytaw win uže inszym hołosom. — Czy de ce ja?.. Znajesz, Rudyj, mene znowu z roboty poperły. Ahitator, kažuł. Ja jim pojasniuju: spamjatajtesia, sami slipi, u prirwu padajete ta inszych slipciw za soboju tiahnete! Smijułsia. Nu, ja daw kerujuczomu po pysku i piszow. Posadiał teper. A za szczo?

Pidijszow Dik, postawyw na stił plaszku.

— Siohodni ja płaczu! — kryknuw ja Ernestu.

Dik na mene skosyw oczu.

— Use zakonno, — kažu. — Premiju budemo propywaty.

— U Zonu chodyły? — pyta Dik. — Szczoś wynesły?

— Pownyj «poroźniak», — kažu ja. — Na wiwtar nauky. I powni sztany na dodaczu.

Ty rozływatymesz czy ni?

— «Poroźniak»!.. — tużływo hudył Hutalin. — Za jakohoś «poroźniaka» żyttiam swoim ryzykuwaw! Żywyj łszywsia, ałe u swit prynis szczo odyn dyjawołskyj wyrub. A jak ty możesz znaty, Rudyj, skilky horia i hricha...

— Zasochny, Hutalin, — kažu ja jomu suworo. — Pyj i weselysia, szczo ja żywyj powernuwsia. Za szczastia, chłopci!

Dobre piszło za szczastia. Hutalin zowsim rozkys — sydył, płacze, tecze u nioho z oczej, jak iz wodoprowidnoho krana. Puste, ja joho znaju. Ce w nioho stadija taka — obływatysia sliźmy i propowiduwaty, szczo Zona, mowlaw, je dyjawołska spokusa, wynosyły z neji niczoho ne można, a szczo wże wynesły — powernuty nazad i żyty tak, niby Zony wzahali nema. Dyjawołowe, mowlaw, dyjawołu. Ja joho lublu, Hutalina. Ja wzahali dywakiw lublu. U nioho koły hroszi je, win u perszoho-lipszoho chabar skupowuje, ne torhujuczyś, za skilky prosiat, a potim unoczi tarabanył cej chabar nazad, u Zonu, i tam zakopuje... Oto rewe wże, Boże borony! Nu niczoho, win szczo rozijdełsia.

— A szczo ce take — «pownyj poroźniak»? — pyta Dik. — Prosto «poroźniak» ja znaju, a ot szczo take pownyj? Wpersze czuju.

Ja jomu pojasnyw. Win hołowoju pochytaw, hubamy poplamkaw.

— Tak, — każe. — Ce cikawo. Ce, — każe, — szczoś noweńke. A z kym ty chodyw? Z rosijanynom?

— Tak, — widpowidaju. — Z Kyryłom i z Tenderom. Znajesz, nasz laborant.

— Namorduawawsia z nymy, napewno...

— Niczoho podobnoho. Ciłkom prystojno trymałysia chłopci. Osobływo Kyryło. Pryrodzenyj stałker, — kažu. — Jomu b doswidu pobilsze, pospich iz nioho cej chłopczaczyj zbyty, ja by z nym szczodnia u Zonu chodyw.

— I szczonoczi? — pyta win iz pjanym smiszkom.

— Ty ce pokyń, — kažu. — Żarty żartamy...

— Znaju, — każe win. — Żarty żartamy, a za take można j u mordu zarobyty. Wważaj, szczo ja tobi wynen dwa lapasy...

— Komu dwa lapasy? — strepenuwsia Hutalin. — Kotryj tut?

Schopyły my joho za ruki, łedwe wsadowyły. Dik jomu sygaretu w zuby wstromyw i zapalniczku pidnis. Zaspokojyły. A narodu tym czasom szczorazu bilszaje. Stijku wże oblipyły, bahato stołykiw zajniati. Ernest swoich diwok huknuw, bihajuł wony, roznosiat komu szczo — komu pywa, komu koktejli, komu czystoho. Ja dywłuś, ostannim czasom u misti bahato neznajomciw zjawyłosia — wse bilsze jakiś mołokosy u strokatych szarfach do pidłohy. Ja skazaw pro ce Dikowi. Dik kywnuw.

— Ajakże, — każe. — Poczynajetłsia welyka budowa. Instytut try nowi budiwli zakładaje, a krim cioho, Zonu zbyrajutłsia stinoju obhorodyty — wid kładowyszczta do staroho ranczo². Dobri czasy dla stałkeriw zakinczujutłsia...

— A koły wony u stałkeriw były? — kažu. A sam dumaju: ot tobi j majesz, szczo szczo za nowyny? Otże, teper ne pidrobysz. Nu szczo ź, może, ce j do kraszczoho — spokusy mensze. Chodytymu u Zonu wdeń, jak poriadnyj, — hroszi, zwisno, ne ti, ta zate znacno

² Ranczo — na zachodi SSZA — twarynnyčka ferma.

bezpiecznisze: «kałosza», speckostium, te-se, i na patroli naczchaty... Prożyty można j na zarplątniu, a wypywatymu na premiálni. I taka mene nud'ha wzięła! Znowu koźnu kopijku rachuwaty: ce można sobi dozwołyty, cioho ne można sobi dozwołyty, Huti na koźnu hanczirku hroszi zbyraj, u bar ne chody, chody w kino... I siro wse, siro. Szczodeń siro, i szczoweczora, i szczonoczi.

Sydźu ja tak, dumaju, a Dik nad wuchom hude:

— Wczora u hoteli zajszow ja w bar drińknuty nicznyj kowpaczok — sydiał jakiś nowi. Widrazu wony meni ne spodobałyśia. Pidsidaje odyn do mene i poczynaje bałaczkę zdaleku, daje zrozumity, szczo win mene znaje, znaje, chto ja, de praciuju, i natiakaje, szczo może dobre opłaczuwaty riznomanitni posłuchy...

— Szpyk, — kaźu ja. Ne duże mene cikażyło wse ce, szpykiw ja tut nabaczywsia i rozmow pro posłuchy nasłuchawsia.

— Ni, myłyj mij, ne szpyk. Ty posłuchaj. Ja troszky z nym pohaląkaw, — obereźno, zwyczajno, durnyka takoho skłėjiv. Joho cikażyłał dejaki predmety w Zoni, i pry ciomu — predmety serjoźni. Akumulatory, «sloty», «czorni bryzky» ta insza biżuterija jomu ne potribni. A na te, szczo jomu potribno, win tilky natiakaw.

— To szczo ź jomu treba? — pytaju ja.

— «Wid'myn chołodeć», naskilky ja zrozumiw, — każe Dik i dywno jakoś na mene dywyłśia.

— Ach, «wid'myn chołodeć» jomu potriben! — kaźu ja. — A «smert'-łampa» jomu, buwa, ne potribna?

— Ja u nioho teź tak zapytał.

— Nu?

— Ujawy sobi, potribna.

— Nawit' tak? — kaźu ja. — Nu to nechaj sam i rozdobude wse ce. Ce ź raz plunuty! «Wid'mynoho chołodciu» hen powni pidwały, bery widro ta zaczerpuj. Pochoron za własnyj koszt.

Dik mowczył, dywyłśia na mene spidłoba i nawit' ne posmichajełśia. Szczo za czort, najniaty win mene chce, czy szczo? I tut do mene dijszło.

— Strywaj, — kaźu. — Chto ź ce takyj buw? «Chołodeć» zaboroneno nawit' w Instytuti wywczaty...

— Prawylny, — każe Dik nekwapno, a sam use na mene dywyłśia. — Doslidźennia, jaki stanował potencijnu nebezpeku dla ludstwa. Zrozumiw teper, chto ce?

Niczoho ja ne rozumiw.

— Prybulci, czy szczo? — kaźu.

Win rozrehotawsia, popłeskaw mene po ruci ta j każe:

— Dawaj-no kraszcze wypjemo, prosta ty dusza!

— Dawaj, — kaźu, ałe złusia. Jakoho chrena — znajszły sobi prostu duszu, suczi dity! — Hej, — kaźu, — Hutaline! Hodi spaty, dawaj wypjemo.

Ni, spył Hutalin. Pokław swoju czornu makitru na czornyj stółik i spył, ruki do pidłohy zwisyw. Wypyły my z Dikom bez Hutalina.

— Nu dobre, — kaźu. — Prosta ja tam dusza czy składna, a pro cioho typa ja widrazu by donis kudy treba. Wże jak ja ne lublu policiji, a sam by piszow i donis.

— Uhu, — każe Dik. — A tebe b u policiji zapytały: a czomu, własne, cej typ same do was zwernuwsia? Ha?

Ja pochytał hołowoju.

— Wse odno. Ty, zażyriłyj kabanyśku, u misti tretij rik, a w Zoni żodnoho razu ne buw, «wid'myn chołodeć» tilky w kino baczyw, a podywywsia b ty na nioho w naturi, ta

szczo win z ludynoju robyť — ty by widrazu u sztany nakław. Ce, lubczyku, straszna sztuka, jiji z Zony wynosyty ne možna... Sam znajesz, stałkery — ludy muzykuwati, jim tilky kapustu i podawaj, ta pobilsze, ale na take nawiť pokijnyj Słyzniak ne piszow by. Sterwjatnyk Babrydź na take ne pide... Ja nawiť ujawyty sobi bojusia, komu i dla czoho może znadobytysia «wid'myn chołodeć»...

— Szczoz, — kaže Dik, — use ce prawylno. Tilky meni, rozumijesz, ne choczet'sia, szczob jakohoś czudowoho ranku znajszył mene u liżeczku i skazały: nakław na sebe ruki. Ja ne stałker, prote czołowik takoz rizkyj ta diłowyj i żyty, rozumijesz, lublu. Dawno żywu, zwyk uže...

Tut Ernest raptom zawoław iz-za stijky:

— Pane Nunan! Was do telefonu!

— Ot dyjawoł, — kaže Dik zlisno. — Znowu, napewne, reklamacija³. Wsiudy znajduť. Wybacz, — kaže, — Rede.

Pidwodyt'sia win i jde do telefonu. A ja załyszajusia z Hutalinom i z plaszkoju, j oskilky wid Hutalina korysti nijakoji nema, to berusia ja do plaszky serjozno. Czort by pobraw ciu Zonu, nide wid neji riatunku nema. Kudy ne pidesz, iz kym ne zahoworysz — Zona, Zona, Zona... Dobre, zwyczajno, Kyryłowi nosytysia, szczo iz Zony prołlet'sia wicznyj myr i Boża błaħodať. Kyryło — harnyj czołowjaha, nihto joho durnem ne nazwe, nawpaky — rozumacha, ale ż win pro žyttia ni czorta ne znaje. Win nawiť ujawyty sobi ne może, skilky wsiakoji swołoty krutył'sia nawkoło Zony. Oś teper, bud' łaska: «wid'myn chołodeć» komuś znadobywsia. Ni, Hutalin chocz i ałkonawť, chocz i psychowanyj win na religijnomu grunti, ta inkoły podumajesz-podumajesz, ta j skażesz: może, sprawdi załyszty dyjawołowe dyjawołu? Ne czipaj łajna...

Tut wsidajeł'sia na Dikowe misce jakyjś szmarkacz u strokatomu szarfi.

— Pan Szuchart? — pytaje.

— Nu? — kažu.

— Mene zwaty Kreon, — kaže. — Ja z Malty.

— Nu, — kažu. — I jak tam u was na Malti?

— U nas na Malti nepohano, ale ja ne pro ce. Mene do was naprawy Ernest.

Tak, dumaju. Swołota vse-taky cej Ernest. Ni żalu w niomu nema, niczoho. Oś sydyť chłopczyňa — smahławeńkyj, czysteńkyj, krasunczyk, ne hoływsia, mabuť, szcze ni razu i diwku szcze ni razu ne ciłowaw, a Ernestowi bajduże, jomu b tilky pobilsze narodu w Zonu zahnaty, odyn iz trioħ iz chabarem powerneł'sia — wże kapusta...

— Nu i jak pożywaje dobryj staryj Ernest? — zapytuju.

Win ozyrnuwsia na stijku i kaže:

— Po-mojemu, win nezłe pożywaje. Ja b iz nym pominiawsia.

— A ja b ni, — kažu. — Wypyty chocziesz?

— Diakuju, ja ne pju.

— Nu, zapały, — kažu.

— Wybaczte, ale ja i ne palu takoz.

— Chaj tebe czort wiźme! — kažu ja jomu. — Tak nawiszczo tobi todi hroszi?

Win poczerwoniw, perestaw usmichatyś i tycho tak kaže:

— Napewne, — kaže, — ce tilky mene stosujeł'sia, pane Szucharte, czy ne tak?

— Szczoz prawda, te prawda, — kažu ja i naływaju sobi na czotyry palci. W hołowi, treba ziznatysia, wże trochy szumyť, i w tili taka pryjemna kajfowisť: zowsim widpustyła

³ Reklamacija — skarga, pretenziji, newdowołennia czymoś.

Zona. — Zaraz ja pjanyj, — kažu. — Hulaju, jak baczysz. Chodyw u Zonu, powernuwsia żywyj i z hroszyma. Ce ne czasto buwaje, szczoby żywyj, i wże zowsim ridko, szczoby z hroszyma. Toż dawaj widkłademo serjoznu rozmowu...

Tut win schoplujętsia, każe «wybaczte», i ja baczu, szczo powernuwsia Dik. Stojiť bila swoho stilcia, i z obłyzczia joho ja rozumiju — szczoś trapyłosia.

— Nu, — pytaju, — znowu twoji bałony wakuum ne trymajut'?

— Tak, — każe win. — Znowu.

Sidaje, naływaje sobi, pidływaje meni, i baczu ja, szczo ne w reklamaciji sprawa. Na reklamaciji win, treba skazaty, poplowuje — toj szcze pracelub.

— Dawaj, — każe, — wypjemo, Rede. — I, ne czekajuczy na mene, perechylaje odnym duchom usiu swoju porciju i naływaje nowu. — Ty znajesz, — każe win, — Kyryło Panow pomer.

Kriż chmil ja joho ne widrazu zrozumiw. Pomer tam chtoś to j pomer.

— Szczo ź, — kažu, — wypjemo za upokij duszi...

Win hlanuw na mene kruhłymy oczyma, i tilky todi ja widczuw, nemow use w mene wseredyni obirwałosia. Pryhaduju, ja pidwiwsia, wpersia u stilnyciu i dywłusia na nioho zwerchu wnyz.

— Kyryło?! — A w samoho pered oczyma sribne pawutywnia, i znowu ja czuju, jak wono potriskuje, rozrywajuczyś. I czerez ce motoroszne potriskuwannia Dikiw hołos doły-naje do mene niby z inszoji kimnaty:

— Rozryw sercia. U duszowij joho znajszy, gołogo. Nichto niczoho ne rozumije. Pro tebe pytały, ja skazaw, szczo z toboju wse harazd...

— A czoho tut ne rozumity? — kažu. — Zona...

— Ty siad', — każe meni Dik. — Siad' i wypyj.

— Zona... — powtoriju ja i ne možu zupynytsia. — Zona... Zona...

Niczoho nawkoło ne baczu, krim sribnoho pawutywnia. Weś bar zapłutawsia u pawu-tywni, ludy chodiat', a pawutywnia tycheńko potriskuje, koły wony joho zaczypajuť. A w centri maltijeć stojiť, obłyzczia u nioho zdywowane, dytiacze — niczoho ne rozumije.

— Malucze, — kažu ja jomu łahidno, — skilky tobi hroszej treba? Tysiaczi wysta-czyť? Na! Bery, bery! — Pchaju ja jomu hroszi i wże kryczu: — Jdy do Ernesta i skaży jomu, szczo win swołota i pokydiok, ne bijsia, skaży! Win bojahuz!.. Skaży i widrazu jdy na stan-ciju, kupy sobi kwytok i prostisińko na swoju Maltu! Nide ne zatrymujsia!..

Ne pamjataju, szczo ja tam szcze kryczaw. Pamjataju, opynywsia ja pered stijkoju, Ernest postawyw peredi mnoju bokał oswiżajuczoho i pytaje:

— Ty siohodni niby z hroszyma?

— Tak, — kažu, — z hroszyma...

— Może, borżok widdasy? Meni zawtra podatok płatyty.

I tut ja baczu — w kułaci u mene paczka hroszej. Dywłus ja na ciu kapustu zełenu i burmoczu:

— Ty dywy, ne wziaw, znaczyť, Kreon Maltijskyj... Hordyj, znaczyť... Nu, wse reszta — dola.

— Szczo ce z toboju? — pytaje druh Erni. — Perebraw krapełynu?

— Ni, — kažu. — Zi mnoju, — kažu, — wse harazd. Chocz zaraz u dusz.

— Iszow by ty dodomu, — każe druh Erni. — Perebraw ty krapełynu.

— Kyryło pomer, — kažu ja jomu.

— Ce kotryj Kyryło? Szołudywyj, czy szczo?

— Sam ty szołudywyj, swołoto, — kažu ja jomu. — Z tysiaczi takych, jak ty, odnoho Kyryła ne zrobyty. Paskud' ty, — kažu. — Torhasz smerdiuczuj. Smertiu ź torhujesz,

mordo. Kupyw nas usich za zełeneńki... Chociesz, zaraz usiu twoju ławoczku rozdowbaju?

I tilky ja zamachnuwsia jak slid, raptom mene chapajuť i tiahnuť kudyś. A ja wże niczoho ne tiamlu i tiamyty ne chocz. Kryczu szczoś, widbywajusia, nohamy kohoś kopaju, potim otiamywsia — sydžu w tualetnij, weś mokryj, morda rozkwaszena. Dywłusia na sebe u dzerkało i ne wpiznaju, i szczoka posipujeťsia, nikoły cioho ranisze ne buło. A iz zału — hamir, triszczyť tam szczoś, posud bjeťsia, diwky wereszczat', i czuju — Hutalin rewe, jak biłyj wedmid' pid czas paruwannia: «Pokajtesia, parazyty! De Rudyj? Kudy Rudoho podiły, dyjawałowe simja?..» I policejska syrena zawywaje.

Jak wona zawyła, tut meni w mozku wse niby kryształowe zrobyłusia. Wse pamjataju, wse znaju, wse rozumiju. I w duszi wże bilsze niczoho nema — sama kryżana zlist'. Tak, dumaju, ja tobi zaraz wlasztuju weczoreć. Ja tobi pokažu, szczo take stałker, torhasz ty smerdiuczyj. Wytiah ja z kyszeńky dla hodynnyka «slotu», noweńku, ni razu ne wżywanu, paru raziw stysnuw jiji miż palciamy dla rozhonu, dweri w zał proczyryw i kynuw jiji tycheńko u pluwalnyciu. A sam wikoneczko u nużnyku rozczynyw — i nadwir. Duże meni, zwyczajno, chotiłusia podywytysia, jak use ce wyjde, ale treba buło rwaty kihti. Ja ciu «slotu» perenoszu pohano, meni wid neji krow z nosa jde.

Perebih ja czerez dwir i czuju: zapraciuwała moja «slota» na pownu kotuszku. Spoczatku zawyły i zahawkały sobaky po wsiomu kwartału — wony perszymy «slotu» czujuť. Potim zawereszczaw chtoś u kabaku, tak szczo meni nawit' wucha zakłało na widdali. Ja tak i ujawyw sobi, jak tam narodeć zametuszywsia, — chto w mełancholiju wpaw, chto w dyke bujstwo, chto wid strachu ne znaje, kudy poditysia... Straszna sztuka — «slota». Teper w Ernesta ne skoro pownyj kabak nabereťsia. Win, merzotnyk, zwyczajno, zdohadajeťsia pro mene, ta meni naczchaty... Use. Nema bilsze stałkera Reda. Wystaczyť z mene. Dosyť meni samomu na smerť chodyty ta inszych durniw cijeji sprawy nawczaty. Pomyływsia ty, Kyryłe, družę mij lubyj. Probachz, ta tilky, wychodyť, ne ty prawyj, a Hutalin prawyj. Nema czoho tut ludiam robyty. Nema w Zoni dobra.

Pereliz ja czerez parkan i popłentawsia potycheńku dodomu. Huby kusaju, płakaty choczet'sia, a ne možu. Poperedu porożnecza, niczoho nema. Nudota, budni. Kyryłe, družiako mij jedynyj, jak ce my z toboju? Jak ja teper bez tebe? Perspektywy meni maluwaw, pro nowyj swit, pro zminenyj swit... A teper szczo? Zapłacze za toboju chtoś u dałekij Rosiji, a ja ot i zapłakaty ne možu. I ja ź u wsiomu wynen, parazyt, ne chto-nebud', a ja! Jak ja, skotyna, smiw johu w garaż westy, koły u nioho oczu do temriawy ne zwykły? Wse żyttia wowkom żyw, use żyttia pro odnoho sebe dumaw... I ot nadumawsia nareszti oszczastywyty, podarunoczkom uszanuwaty. Jakoho czorta ja wzahali jomu pro cej «porożniak» skazaw?.. I koły zhadaw ja pro ce — wziało mene za horlanku, chocz i sprawdi wowkom wyj. Ja, mabuť, i zawyw — ludy wid mene czohoś szarachatysia poczaly, a potim raptom naczebto połehszało — dywłusia: Huta jde.

Ide wona meni nazustricz, moja krałeczka, diwczynka moja, ide, niżkamy swojimy toczyjemy perestupaje, spidnyczka nad kolinkamy chyłytajeťsia, z usich pidworit' na neji wytriszczajuťsia, a wona jde jak po sznuroczku, ni na koho ne dywyťsia, i czomuś ja widrazu zrozumiw, szczo ce wona mene szukaje.

— Dobrydeń, — kažu, — Huto. Kudy ce ty, — kažu, — priamujesz?

Wona ohlanuła mene, widrazu wse pomityła — i mordu moju rozbytu, i kurtku mokru, i kułaky u sadnach, ale niczoho pro ce ne skazała, a każe tilky:

— Dobrydeń, Rede. A ja same tebe szukaju.

— Znaju, — kažu. — Chodimo do mene.

Wona mowczyť, widwernułasia i wbik dywyťsia. Ach jaka u neji hołowońka, szyjka — jak u kobyłky mołodeńkoji, hordoji, ale pokirnoji wże swojemu chaziajinowi. Potim

wona kaže:

— Ne znaju, Rede. Može, ty zi mnoju bilsze zustriczatysia ne zachoczesz.

Mene za serce widrazu chapnuło — szczo szcze? Ałe ja spokijno jij tak kažu:

— Szczoś ja tebe ne rozumiju, Huto. Ty meni wybaczu, ja siohodni trochy toj, može, tomu pohano tiamlu... Czoho ce ja raptom z toboju ne zachoczcu zustriczatysia?

Beru ja jiji popid ruku, i jdemo my ne pospyszajuczy do moho domu, i wsi, chto tilky szczo na neji wytriszczawsia, teper kwapływo ryła chowajuť. Ja na cij wułyci wse žyttia żywu, Reda Rudoho tut usi czudowo znajuť. A chto ne znaje, toj u mene skoro znatyme, i win ce widczuje.

— Maty welyť abort robyty, — kaže raptom Huta. — A ja ne choczcu.

Ja szcze kilka krokiw zrobyw, persz niż zrozumiw, a Huta prodowżuje:

— Ne choczcu ja nijakych abortiw, ja dytynu choczcu wid tebe. A ty — jak zawhodno. Możesz na wsi czotyry witry, ja tebe ne trymajcu.

Słuchaju ja jiji, jak wona postupowo rozpalujeťsia, sama sebe nakruczuje, słuchaju i potycheńko bałdiju. Niczoho do puttia zbahnuty ne možu. U hołowi jakaś durist' krutyťsia: odnijeju ludynoju bilsze — odnijeju ludynoju mensze.

— Wona meni towcze, — kaže Huta, — dytyna, mowlaw, wid stałkera, czoho tobi wyrodkiw płodyty? Projda win, kaže, ne bude u was ni simji, niczoho. Siohodni win na woli — zawtra u tiurmi. A tilky meni bajduže, ja na wse ładna. Ja j sama možu. Sama narodžu, sama wychowaju, sama ludynoju zroblu. I bez tebe obijdusia. Tilky ty do mene bilsze ne pidchod' — na porih ne puszczu...

— Huto, — kažu, — diwczynko moja! Ta poczekaj ty... — A sam ne možu, smich mene bere jakyjś nerwowyj, idiötskyj. — Łastiwko moja, — kažu, — czoho ź ty mene ženez, a j sprawdi?

Ja rehoczcu jak ostannij dureń, a wona zupynyłasia, utknułasia meni u hrudy i rewyť.

— Jak my teper budemo, Rede? — kaže wona križ slozy. — Jak my teper budemo?

2. REDRIK SZUCHART, 28 ROKIW, ODRUŻENYJ, BEZ PEWNYCH ZANIAŃ

Redrik Szuchart leżaw za mohylnym kamenem i, widwiwszy rukoju hiłku horobyny, dywywsia na dorohu. Prožektory patrolnoji maszyny metałysia cwyntarem i czas wid czasu były joho po oczach, i todi win zamrużuwawsia i zatamowuwaw podych.

Mynuło wże dwi hodyny, a na dorozu wse załyszałosia jak ranisze. Maszyna, rozmi-reno kłekoczuczy dwyhunom, szczo praciuwaw uchołostu, stojała na miski i nyszporyła, i nyszporyła swojimy trioma prožektoramy po zarosłych zanedbanych mohylach, po perechniablonych irżawych chrestach i płytach, po nedbało rozkydanych kuszczach horobyny, po hrebeniu trymetrowoji stiny, szczo obrywałasia liworucz. Patrolni bojałysia Zony. Wony nawiť ne wychodyły z maszyny. Tut, bila cwyntaria, wony nawiť ne zwažuwałysia strilaty. Inodi do Redrika dołynały pryhłuszeni hołosy, inodi win baczyw, jak z maszyny wylitaw wohnyk sygaretnoho nedopałka i kotywsia po szose, pidstrybujuczy i rozsypajuczy kwoli czerwonuwati iskry. Buło duże wohko, neszczodawno projszow doszcz, i nawiť kriż nepromokalnyj kombinezon Redrik widczuwaw wołohyj chołod.

Win oberežno widpustyw hiłku, powernuw hołowu i prysłuchawsia. Deś praworucz, ne duże dałeko, ałe j ne błyżko, tut samo, na cwyntari, buw chtoś iszcze. Tam znowu proszurchotiło lystia i nibyto posypałasia zemla, a potim iz tychym stukotom upało ważke ta twerde. Redrik oberežno, ne powertajuczyś, popoju zadom, prytyskajuczyś do mokroji trawy. Znowu nad hołowoju kowznuw prožektornyj promiń. Redrik zawmer, steżaczy za joho bezszumnym ruchom, jomu zdałosia, szczo miż chrestamy sydyť na mohyli neporuszna ludyna w czornomu. Sydyť, ne kryjuczyś, prytuływszyś spynoju do marmurowoho obeliska, powernuwszy u bik Redrika biłe oblyczczia z temnymy jamamy oczej. Nasprawdi Redrik ne baczyw i za dolu sekundy ne mih pobaczyty wsich cych podrobyć, ałe win ujawlaw sobi, jak ce mało wyhladaty. Win widpowz szcze na kilka krokiw, namacaw za pazuchoju flahu, wytiah jiji i jakyjś czas poležaw, prytyskajuczy do szczoky teptyj metał. Potim, ne wypuskajuczy flahy z ruki, popowz dali. Win bilsze ne prysłuchawsia i ne rozzyrawsia na wsi boky.

W ohorozi buw prołom, i bila samoho prołomu na rozstelenomu proswynciowanomu płaszci leżaw Barbrydź. Win prodowżuwaw leżaty horiłyć, widtiahujuczy oboma rukamy komir swetra, i tycheńko, bolisno krektaw, raz po raz zrywajuczyś na stohin. Redrik siw bila nioho i widgwyntyw kowpaczok flahy. Potim win oberežno zasunuw ruku pid Babrydźewu hołowu, wsijeju dołoneju widczuwajuczy łypku wid potu, hariaczu łysynu, i prykław horłeczko flahy do hub staroho. Buło temno, ałe u słabkych widbłysskach prožektoriw Redrik baczyw szyroko rozplusczeni i nacze osklili Barbrydźewi oczu, czornu szczetynu, szczo wkrywała joho szczoky. Barbrydź žadibno kowtnuw kilka raziw, a potim zanepokojeno zasowawsia, obmacujuczy rukoju miszok iz chabarem.

— Wernuwsia... — promowyw win. — Choroszyj chłopeć... Rudyj... ne pokynesz staroho... zdychaty...

Redrik, zakynuwszy hołowu, zrobyw dobraćyj kowtok.

— Stojiť, żaba, — skazaw win. — Nacze pryklejena.

— Ce... nedurno... — promowyw Barbrydź. Howoryw win urywczasto, na wydychu. — Nastukaw chtoś. Czekajuť.

— Može buty, — skazaw Redrik. — Daty szcze kowtok?

— Ni. Dosiť poky. Ty mene ne pokydaj. Ne pokynesz — ne pomru. Todi ne poszkodujesz. Ne pokynesz, Rudyj?

Redrik ne widpowiw. Win dywywsia u bik szose na hołubi społochy prožektoriw. Marmurowyj obelisk buło wydno zwidsy, ałe nezrozumilo buło, sydyt tam CEJ czy podiw-sia deś.

— Słuchaj, Rudyj. Ja bodiahu ne ženu. Ne poszkodujesz. Znajesz, czomu staryj Barbrydź dosi żywyj? Znajesz? Bob Horyła propaw, Faraon Banker zahynuw, nacze ne buło. Jakyj buw stałker! A zahynuw. Słyzniak takož. Norman Oczkaryk. Kałohen. Pit Bolaczka. Wsi. Odyn ja załyszywsia. Czomu? Znajesz?

— Padlukoju ty zawždy buw, — skazaw Redrik, ne widrywajuczy oczej wid szose. — Sterwjatnyk.

— Padluka. Ce prawda. Bez cioho ne možna. Ałe ž i wsi tak. Faraon. Słyzniak. A załyszywsia odyn ja. Znajesz czomu?

— Znaju, — skazaw Redrik, aby spekatysia.

— Breszesz. Ne znajesz. Pro Zołotu Kulu czuw?

— Czuw.

— Hadajesz — kazka?

— Ty by mowczaw kraszczce, — poradyw Redrik. — Syły ž wtraczajesz!

— Puste, ty mene wynesesz. My z toboju stilky chodyły! Newże pokynesz? Ja tebe otakoho... mańkoho znaw. Bałka twoho.

Redrik mowczaw. Duże chotiłosia kuryty, win wytiah sigaretu, wykryzyw tiutiun na dołoni i poczaw niuchaty. Ne dopomahało.

— Ty mene powynen wytiahty, — promowyw Barbrydź. — Ce czerez tebe ja pohoriw. Ce ty Maltijcia ne wziaw.

Maltijeć duże nabywawsia pity z nymy. Uweś weczir pryhoszczaw, proponuwaw har-nyj zawdatok, prysiahawsia, szczo distane speckostium, i Barbrydź, kotryj sydiw bila Mal-tijcia, widhorodywszyś wid nioho ważkoju zmorszkuwatoju dołoneju, luto pidmorhuwaw Redriku: pohodžujsia, mowlaw, ne prohadajemo. Može, same tomu Redrik skazaw todi «ni».

— Czerez žadibnist' swoju ty pohoriw, — chołodno skazaw Redrik. — Ja tut ni pry czomu. Pomowczy kraszczce.

Jakyjś czas Barbrydź tilky krektaw. Win znouu zasunuw palci za komir i widkynuw nazad hołowu.

— Nechaj uweś chabar twij bude, — prokrektaw win, — tilky ne pokydaj.

Redrik pohlanuw na hodynnyk. Do switanku załyszałosia zowsim mało, a patrolna maszyna wse ne widjiždźała. Prožektory jiji prodowžuwały nyszporyty po kuszczach, i deś tam, zowsim poriad iz patrolnem, stojaw zamaskowanij «łendrower», i szczochwyliny joho mohły wyjawyty.

— Zołota Kula, — skazaw Barbrydź. — Ja jiji znajszow. Brechni dowkoła neji potim napleły. Ja j sam pliw. Szczo bud'-jake, mowlaw, bažannia wykonuje. Chren tobi — bud'-jake! Jakby wsiake, mene by tut dawno ne buło. Żyw by u Ewropi. U hroszach by kupawsia.

Redrik podywywsia na nioho zwerchu wnyz. U myhotlywych hołubych widblyskach zakynute oblyczczia Barbrydźa wydawałosia mertwym. Ałe sklani oczi joho wykotyłysia i pylno, ne widrywajuczyś, steżyły za Redrikom.

— Wicznu mołodist' — chren ja otrymaw, — burmotiw win. — Hroszej — chren. A ot zdorowja — tak. I dity w mene harni. I żywyj. Ty takoho uwi sni ne baczyw, de ja buw. I wse odno — żywyj. — Win oblyzaw huby. — Ja jiji tilky pro ce i proszu. Żyty, mowlaw, daj. I zdorowja.

I szczooby dity.

— Ta zatkajsia ty, — skazaw nareszti Redrik. — Czoho ty jak baba? Jakszczo zmožu

— wytiahnu. Dinu meni twoju szkoda — bo ź na panel pide diwka...

— Dina... — prochrypiw Barbrydź. — Dytyńka moja. Krasunia. Wony ź u mene peszczeni, Rudyj. Widmowy ne znały. Propaduł. Artur. Arczi mij. Ty ź joho znajesz, Rudyj. De ty szcze takych baczyw?

— Skazano tobi: zmožu — wytiahnu.

— Ni, — wperto skazaw Barbrydź. — Ty mene u bud'-jakomu wypadku wytiahnesz. Zołota Kula. Chociesz — skažu de?

— Nu, skaży.

Barbrydź zastohnaw i zaworuszywsia.

— Nohy moji... — prokrektaw win. — Pomacaj, jak tam.

Redrik prostiahnuw ruku i, obmacujczy, prowiw po joho nozi dołoneju wid kolina i nyżcze.

— Kistky... — chrypiw Barbrydź. — Kistky je szcze?

— Je, je, — zbrechaw Redrik. — Ne metuszyś.

Nasprawdi promacuwałasia tilky kolinna czaseczka. Nyżcze, do samoji stopy, noha buła nacze humowa pałycia, jiji można buło wuzłom zawjazaty.

— Breszesz, — skazaw Barbrydź. — Nawiszczu breszesz? Szczo ja — ne znaju, ne baczyw nikoły?

— Kolina cili, — skazaw Redrik.

— Breszesz, napewno, — skazaw Barbrydź toskno. — Nu, dobre. Ty tilky mene wytiahny. Ja tobi vse. Zołotu Kulu. Kartu namaluju. Wsi pastky pokažu. Wse rozpowim...

Win howoryw i obiciaw szcze szczoś, ałe Redrik uže ne słuchaw joho. Win dywywsia w bik szose. Prożektory bilsze ne metałysia po kuszczach, wony zawmerły, schrestywszyś na tomu samomu marmurowomu obelisku, i w jaskrawomu hołubomu tumani Redrik czitko pobaczyw zhorblenu postał, szczo breła miź chrestamy. Postał cia ruchałaś mowby naoslip, prosto na prożektory. Redrik pobaczyw, jak wona nałetiła na wełycznyj chrest, widsachnułasia, znowu wdaryłasia ob chrest i tilky todi obmynuła joho i ruszyła dali, wytiahnuwszy wpered dowhi ruku z rozczepirenymi palciamy. Potim wona raptom szczezła, nacze zapałasia pid zemlu, i czerez kilka sekund zjawyłasia znowu, prawisze i dali, krokujczy z jakojuś bezhluzdoju, neludźkoju zapowziatistiu, nacze nakruczenyj mechanizm.

I raptom prożektory zhasły. Zaskrehotiło zczepłennia, dyko rewnuw dwyhun, kriź kuszczu myhnuły czerwoni ta syni sygnalni wohni, i patrolna maszyna, zirwawszyś iz miascia, szałeno nabyrajczy szwydkisť, pomczala do mista i szczezła za stinoju. Redrik konwulsywno kowtnuw i rozpustyw «błyskawku» na kombinezoni.

— Niby pojichały... — hariaczkowo zaburmotiw Barbrydź. — Rudyj, dawaj... Dawaj skoreńko! — Win zawowtuzywsia, zanyszporow dowkił sebe rukamy, schopyw miszok iz chabarem i sprobuwaw pidwestysia. — Nu dawaj, czoho sydysz!

Redrik prodowżuwaw dywywtysia u bik szose. Teper tam zapała temiń i hodi buło szczoś rozhlėdity, ałe deś tam buw CEJ — krokuwaw, niby mechaniczna lalka, szportajuczys, padajuczys, natykajuczys na chresty, płutajuczys u czaharnyku.

— Dobre, — skazaw Redrik uhołos. — Chodimo.

Win pidniaw Barbrydźa. Staryj nacze kliszczamy obchopyw joho liwoju rukoju za szyju, i Redrik, ne w zmozi wyprostatisia, nawkaraczky powolik joho czerez dirku w zaho- rozi, chapajuczys rukamy za mokru trawu.

— Dawaj, dawaj... — chrypiw Barbrydź. — Ne pereżywaj, chabar ja trymaj, ne wypuszczu... Dawaj!

Steżka buła znajoma, ałe mokra trawa słyżkałasia, hiłky horobyńy szmahały po ob-

łyczczu, ohriadnyj staryj buw nejmowirno waźkyj, nacze mertwiak, ta szcze miszok z chabarem, podzeńkujucy ta postukujucy, weś czas cziplawsia za szczoś, i szcze straszno buło natrapyty na CIOHO, jakyj, moźływo, szcze błukaw tut u piłmi.

Koły wony wybrałysia na szose, buło szcze zowsim temno, ałe widczuwałosia, szczo nezabaram switatyme. U lisoczku po tej bik szose sonno i newpewneno zahomonily pta- chy, a nad czornymy budynkami dalekoji okołyci, nad poodynokymy żowtymy lichta- riamy nicznyj morok uże zasyniw, i poduło widtila pronyzływym wołohym witercem. Red- rik pokław Barbrydża na uzbiczcza, ohłediwsia i, nacze wełykyj czornyj pawuk, perebih czerez dorohu. Win szwydko znajszow «łendrower», skynuw z kapota i kuzowa masku- walni hiłky, siw za kermo i obereźno, ne wmykajucy far, wyjichaw na asfalt. Barbrydż sy- diw, odnijeju rukoju trymajucyś za miszok z chabarem, a druhoju obmacujucy nohy.

— Szwydko! — prochrypiw win. — Szwydko dawaj! Kolina, cili szcze w mene ko- lina... Kolina by wriatuwaty!

Redrik pidniaw johu i, skrehoczucy zubamy wid naprużennia, perekynuw czerez bort. Barbrydż zi stukotom hupnuw na zadnie sydinnia i zastohnaw. Miszka win tak i ne wypustyw. Redrik pidibraw iz zemli i kynuw na nioho zwerchu proswynciowanij płaszcz. Barbrydż prymudrywsia prytiachty z soboju i płaszcz.

Redrik uziaw lichtaryk i projszowsia wzad-wpered uzbiczcziam, wydywłajucyś slidy. Slidiw, zahałom, ne buło. Wykoczujucyś na szose, «łendrower» prymjaw wysoku hustu trawu, ałe cia trawa powynna buła pidniatysia czerez kilka hodyn. Dowkoła miscia, de sto- jaw patrolnyj awtomobil, walałasia wełyczczna kilkiś nedopałkiw. Redrik zhadaw, szczo dawno chce kuryty, wytiah sigaretu i zakuryw, chocia najbilsze jomu zaraz chotiłosia strybnuty w maszynu i hnaty, hnaty, hnaty jaknajszywsze zwidsy. Ałe hnaty buło poky szczo ne można. Wse treba buło robyty powilno i rozwaźływo.

— Czoho ź ty? — płaksywym hołosom skazaw z maszyny Barbrydż. — Wodu ne wy- ływ, snasti wsi suchi... Czoho stojisz? Chowaj chabar!

— Zatkajsia! — skazaw Redrik. — Ne zaważaj! — Win zatiahnuwsia. — Na piwdennu okołyciu zwernemo, — skazaw win.

— Jak na okołyciu? Ta ty szczo? Kolina ź meni whrobysz, paskudnyku! Kolina!

Redrik zatiahnuwsia wostannie i zapchaw nedopałok u sirnykowu korobku.

— Ne kipiszuj, Sterwjatnyku, — skazaw win. — Prosto czerez misto ne można. Try zastawy, bodaj na odnij ta zupynia!

— Nu to j szczo?

— Podywłałsia na twoji ratyci — i kineć.

— A szczo ratyci? Rybu hłuszyły, nohy meni perebyło, ta j po rozmowi!

— A jakszczo chto-nebud' pomacaje?

— Pomacaje... Ja tak zarepetuju, szczo nadali zabude, jak macaty.

Prote Redrik use wże wyrisyw. Win pidniaw wodijśke sydinnia, pidswiczujucy sobi lichtarykom, widkryw potajemnu kryszku i skazaw:

— Dawaj siudy chabar.

Benzobak pid sydinniam buw falszywyj. Redrik uziaw miszok i zasztowchaw johu wseredynu, czujucy, jak u miszku dzeńkaje ta perekoczujesia.

— Meni ryzykuwaty ne można, — proburmotiw win. — Ne maju prawa.

Win postawyw na misce kryszku, prysypaw smittiam, nakydaw zwerchu hanczirok i opustyw sydinnia. Barbrydż krektaw, stohnaw, żalibno wymahaw pokwapytysia, znowu wziawsia obiciaty Zołotu Kulu, a sam use wowtuzywsia na swojemu sydinni, strywożeno wdywłajucyś u ridijuczu piłmu. Redrik ne zwertaw na nioho uwahy. Win rozporow nałytyj wodoju płastykowyj michur z ryboju, wodu wyluw na rybołowni snasti, wkładeni na dni

kuzowa, a tripotływu rybu peresypaw u brezentowyj miszok. Płastykowyj michur win skław i zapchaw u kyszeniu kombinezona. Teper use buło harazd: rybałky powertałysia z ne duże wdałoji łowli. Win siw za kermo i ruszyw maszynu.

Do samoho poworotu win jichaw, ne wmykajuczy far. Liworucz, widhorodźujuczy Zonu, tiahłasia potużna trymetrowa stina, a praworucz buły kuszczzi, rideńki hajky, inkoły traplałysia zanedbani kotedži z zabytymy wiknamy j obłupłenyj stinamy. Redrik dobre baczyw u temriawi, ta j temriawa ne buła wże takuju szczilnoju, i, krim toho, win znaw, szczo zaraz trapyłsja, tomu, koły poperedu zamajaczyla rozmireno krokujuczy, zhorblena postať, win nawiť ne wpowilnyw chodu. Win łysze pryhnuwsia szcze nyżcze do kerma. CEJ krokuwaw prosto posered szose — jak i wsi wony, win iszow do mista. Redrik obihnaw johu, prytyśnuwszy maszynu do uzbiczczia, j, obihnawszy, sylnisze natysnuw na aksełerator.

— Matir Boża! — proburmotiw pozadu Barbrydź. — Rudyj, ty baczyw?

— Tak, — skazaw Redrik.

— Hospody!.. Cioho nam szcze brakuwało!.. — burmotiw Barbrydź i raptom wziawsia hołosno czytaty mołytwu.

— Stuły pysok! — przykryknuw na nioho Redrik.

Poworot maw buty deś tut. Redrik upowilnyw chid, wdywłajuczyś u liniju perechnia- błych budynoczkiw i parkaniw, szczo tiahłysia praworucz. Stara transformatorna budka... stowp iz pidporkoju... pidhnyłyj mistok czerez kiuwet... Redrik powernuw kermo. Maszynu pidkynuło na wybojini.

— Ty kudy?! — dyko zahorław Barbrydź. — Nohy meni whrobysz, swołoto!

Redrik na sekundu powernuwsia i nawidlig udaryw staroho po oblyczczu, widczuw- szy zatyllam dołoni koluczu szczoku. Barbrydź poperchnuwsia i zamowk. Maszynu pidky- dało, kołesa bezperestanku probuksowuwały u swiżij pisma nicznego doszczu bahniuci. Re- drik uwimknuw fary. Biłe strybajucze switło wychopyło zarosli trawoju stari koliji, weły- czezni kaluži, hnyli, pokrywłeni ohoroži z bokiw. Barbrydź płakaw, schłypujuczy i szmar- kajuczyś. Win bilsze niczoho ne obiciaw, win skarżywsia i pohroźuwaw, ałe duże tycho i nerozbirływo, toż Redrik czuw tilky okremi słowa. Szczoś pro nohy, pro kolina, pro krasun- czyka Arczi... Potim win zatyłch.

Selyszcze tiahłość uzdowż zachidnoji okołyci mista. Kołyś tut buły dacji, horody, fruktowi sady, litni rezydenciji miśkoho naczalstwa ta zawodśkoji administraciji. Zełeni weseli miscia, małeńki ozera z czystymy puszczanymy berehamy, prozori berezowi haji, stawky, u jakych rozwodyły koropiw. Zawodśkyj smorid i zawodśki jaduczki dymy siudy nikoły ne dochodyły, jak, utim, i miśka kanalizacija. Teper use tut buło pokynute i zane- dbane, i za weś czas jim trapywsia wsioho odyń żyłyj budynok — żowto swityłosia zawi- szane firankoju wikonce, wysiła na motuzkach promokła wid doszczu biłyzna, i wełycze- znyj pes, zachodiaczyś wid luti, wyłetił z boku i jakyjś czas hnawsia za maszynoju u wy- chori hrudok hriaziuky, szczo letiła z-pid kolis.

Redrik oberežno perejichaw szcze czerez odyń staryj perechniabłenyj mistok i, koły poperedu zamajaczziw poworot na Zachidne szose, zupynyw maszynu i zahłuszyw dwyhun. Potim win wyliz na dorohu, ne ozyrnuwszyś na Barbrydźa, i piszow upered, merzlakuwato zapchawszy ruki u wohki kyszeni kombinezona. Wże zowsim rozwydniłosia. Wse naw- kruhy buło mokre, tyche, sonne. Win dijszow do szose i oberežno wyzyrnuw z-za kuszczziw. Policejska zastawa dobre prohladałasia zwidsy: małeńkyj budynoczok na kołesach, try oswitłenyh wikoncia, dymok z wużkoji wysokoji truby; patrolna maszyna stojala na uzbiczczzi, w nij nikoho ne buło.

Jakijś czas Redrik stojaw i dywywsia. Na zastawi ne było nijakoho ruchu: mabuť, patrolni pomerzły i wymotały sia za nicz i teper hriliysia w budynoczku — drimały iz sygaretkoju, pryłypłoju do nyżnioji huby.

— Żaby, — tycho skazaw Redrik.

Win namacaw u kyszeni kastet, prosunuw palci w owalni otwory, zatysnuw u kułaci chołodnyj metał i, vse tak samo merzłakuwato horblaczyś, ne wyjmajuczy ruk iz kyszeń, piszow nazad. «Łendrower», trochy nachyływszyś, stojaw miż kuszczamy. Misce było hłu-che, zanedbane — nichto siudy, napewno, ne zazyraw uże rokiw desiať.

Koły Redrik pidijszow do maszyny, Barbrydź trochy pidwiwsia i podywywsia na nioho, roztuływszy rota. Zaraz win wyhladaw nawiť starszym, niź zazwyczaj, — zmorszkuwatyj, łysyj, obrosłyj neczystoju szcetynoju, hnyłozubyj. Jakijś czas wony mowczky dywyłyś odyn na odnoho, i raptom Barbrydź skazaw nerozbirływo:

— Kartu dam... usi pastky, use... Sam znajdesz, ne poszkodujesz...

Redrik słuchaw johu, ne ruchajuczyś, potim roztyssnuw palci, wypuskajuczy u kyszeni kastet, i skazaw:

— Dobre. Twoja sprawa — buty neprytomnym, zrozumiw? Stohny i ne dawaj torkatysia.

Win siw za kermo, wwimknuw dwyhun i ruszyw maszynu.

I vse obijyszlosia. Nichto ne wyjszow z budynoczka, koły «łendrower» w akuratnij widpowidnosti zi znakamy i wkaziwnykamy powilno prokotywsia mymo, a potim, szcosekundy zbiliszujuczy szwydkisť, ponissia u misto czerez piwdennu okołyciu. Buła szosta hodyna ranku, wułyci były poroźni, asfalt mokryj i czornyj, awtomatyczni switłofory samotnio i nadaremno peremorhuwały sia na perechrestiach. Wony promynuly pekarniu z wysokymy, jaskrawo oswitłenymy wiknamy, i Redrika obwijalo chwyłeu teploho, nejmo-wirno smacznego zapachu.

— Żerty choczetsia, — skazaw Redrik i, rozmynajuczy poterpli wid napruźennia mjazy, potiahnuwsia, wpyrajuczyś rukamy w kermo.

— Szczo? — zlakano zapytaw Barbrydź.

— Żerty, kažu, choczetsia... Tebe kudy? Dodomu czy prosto do Mjasnyka?

— Do Mjasnyka, do Mjasnyka żeny! — pokwapływo zaburmotiw Barbrydź, nachyływszyś upered, hariaczkowo dychajuczy Redriku w potyłyciu. — Priamo do nioho! Priamo dawaj! Win meni szcze simsot monet wynen. Ta żeny ty, żeny, czoho ty powzesz jak wosza po mokromu misciu! — I raptom poczaw łajatysia bezsyło i luto, czornymy, brudnymy słowamy, bryzkajuczy słynoju, zadychajuczyś i zachodiaczyś u napadach kaszlu.

Redrik ne widpowidaw jomu. Ne było ni czasu, ni sył utychomyryty rozlutowanoho Sterwjatnyka. Treba było czymszwydsze zawjazuwaty z usim ocym i bodaj hodynku, bodaj piwhodyny pospaty pered pobaczenniam u «Metropoli». Win wywernuw na Szistnadciatu wułyciu, projichaw dwa kwartały i zupynyw maszynu pered siroju dwopowerchowoju choromynoju.

Mjasnyk widczynyw jomu sam — mabuť, szczojno wstaw i zbyrawsia do wannoji. Win buw u rozkisznomu chałati z zołotymy kytyciamy, w ruci — sklanka zi wstawnoju szczełepoju. Wołossia było skujowdżene, pid kałamutnymy oczyma nabriakły temni miszczky.

— A! — skazaw win. — Rutyj? Szo szkaszesz?

— Natiahuj zuby i chodimo, — skazaw Redrik.

— Uhu, — ozwawsia Mjasnyk, zaproszuwalno motnuw hołowoju u hłybynu chołu, a sam, czowhajuczy perśkymy kapciamy i ruchajuczyś iz dywowyżnoju szwydkisti, popriamuwaw u wannu. — Chto? — zapytaw win zwidty.

— Barbrydź, — widpowiw Redrik.

— Szczo?

— Nohy.

U wannij połyłasia woda, poczułasia forkannia, pleskit, szczoś upało j pokotyłasia po kachelnij pidłozu. Redrik stomłeno prysiw u krisło, wytiah sigaretu i zakuryw, ozyrajuczyś. Ehe, choł buw niczohėnkij. Mjasnyk hroszej ne szkoduwaw. Win buw duże doswidczonym i duże modnym chirurgom, swityłom medycyny ne tilky mista, a j sztatu, i zi stałkeramy win złyhawsia, zwyczajno, ne zarady hroszej. Win takoh braw swoju pajku iz Zony: braw naturoju, riznym chabarem, jakij zastosowuwaw u swojij medycyni; braw znanniamy, wywczajuczy na skaliczenych stałkerach newidomi ranisze choroby, kalictwo i poszkodzenia ludśkoho organizmu; braw sławoju, sławoju perszoho na płaneti likaria — fachiwcia z neludśkich zachworiuwań ludyny. Hroszyma, win, utim, też braw ochocze.

— Szczo same z nohamy? — zapytaw win, zjawlajuczyś iz wannoji z wełyczcznym rusznykom na płeczi. Krajem rusznyka win oberežno wytyraw dowhi nerwowi palci.

— Uteluszczysia w «chołodeć», — skazaw Redrik.

Mjasnyk swysnuw.

— Otże, kineć Barbrydźu, — proburmotiw win. — Szkoda, znamenytij buw stałker.

— Puste, — skazaw Redrik, widkydajuczyś u krisli. — Ty jomu protezy zrobysz. Win szcze na protezach po Zoni postrybaje.

— Nu, dobre, — skazaw Mjasnyk. Obłyzczia w nioho zrobjłasia zowsim zakłopotane. — Zaczekaj, ja zaraz odiahnusia.

Poky win odiahawsia, poky dzwonyw kudyś, mabuť, u swoju likarniu, szczo use pryhotuwały dla operaciji, Redrik neruchomo napiwłezaw u krisli i kuryw. Tilky odyń raz win poworuszysia, szczo by wytiahty flahu. Win pyw małeńkymy kowtkamy, tomu szczo u flazi załyżalałasia na denci, i namahawsia ni pro szczo ne dumaty. Win prosto czekaw.

Potim wony razem wyjšły do maszyny, Redrik siw za kermo, Mjasnyk siw porucz i widrazu ź, perechyljwyszyś czerez sydinnia, poczaw obmacuwały nohy Barbrydźa. Barbrydź, prynyszklj, widrazu jakoś ziszczułenyj, burmotiw szczoś żalisływe, prysiahawsia ozołotyty, zhaduwaw znowu i znowu ditej i pokijnu družynu i błahaw wriatuwały jomu choc kolina. Koły wony pidjichały do kliniki, Mjasnyk wyłajawsia, ne wyjawywszy sanitariw bila pidjizdu, szcze na chodu wystrybnuw z maszyny i znyk za dweryma. Redrik znowu zapalyw, a Barbrydź raptom skazaw zrozumilo i czitko, nacze zowsim zaspokojwyszjś:

— Ty mene wbyty chotiw. Ja tobi ce zapamjataju.

— Ałe ź ne wbyw, — bajdužo skazaw Redrik.

— Tak, ne wbyw... — Barbrydź pomowczaw. — Ce ja też zapamjataju.

— Zapamjataj, zapamjataj, — skazaw Redrik. — Ty by, zwyczajno, mene ne wbywaw...

Win ohlanuwsia i podywywsia na Barbrydźa. Staryj newpewneno krywyw rota, posmykujuczy peresochłjmy hubamy.

— Ty b mene prosto pokynuw, — skazaw Redrik. — Pokynuw by mene w Zoni, i kinci u wodu. Jak Oczkaryka.

— Oczkaryk sam pomer, — pochmuro zapereczyw Barbrydź. — Ja tut ni pry czomu. Prykuwało johu.

— Paskud' ty, — bajdužo skazaw Redrik, widwertajuczyś. — Sterwjatnyk.

Z pidjizdu wyłetyły sonni roztripani sanitary i, na chodu rozhortajuczy nosyłky, pidbiłły do maszyny. Redrik, czas wid czasu zatiahajuczyś, dywywsia, jak wony sprytno wytiahty Barbrydźa z kuzowa, pokłały na nosyłky i ponesły do pidjizdu. Barbrydź leżaw neruchomo, skławszy ruki na hrudiach i widczużeno dywłaczjś u nebo. Wełyczczni stopy

joho, żorstoko objideni «chołodcem», były czudernačko i nepryrodno wykruczeni.

Win buw ostannim zi starych stałkeriw, iz tych, chto poczaw poluwannia za pozazemnymy skarbamy widrazu ż pisał Wizytu, koły Zona szcze ne nazywałaśia Zonoju, koły ne było ni instytutiw, ni stiny, ni policejských sył OON, koły misto było paralizowane żachom, a swit chychotiw nad nowoju wyhadkoju hazetiariw. Redrikowi wypownyłosia todi desiať rokiw, a Barbrydź buw szcze micnym i sprytnym czołowikom — win oboźniuwaw wypyty za czużyj koszt, pobytysia, prytyśnuty u kutku rozziawkuwate diwczyśko. Własni dity todi joho zowsim ne cikawyły, a dribnoju swołotoju win uże buw, tomu szczo, napywszy, iz jakoś merzennoju nasołodoju łupciuwaw drużynu, szumno, wsim napokaz... Tak i zabyw do smerti.

Redrik rozvernaw «łendrower» i, ne zwertajuczy uwahy na switłofory, pohnaw joho, harkajuczy sygnałom na poodynokych perechożych, zrizajuczy kuty, prosto do sebe domu. Win zupynywsia pered garażem, a koły wyliz iz maszyny, pobaczyw uprawytela, jakyj nabłyżawsia do nioho z boku skweryka. Jak zawżdy, uprawytel buw ne w humori, poźmakane joho łyczko z zapuchłymy oczyma wyrażało neabyjaku hydływisť, nemow ne po zemli win iszow, a po hnojiwci.

— Dobroho ranku, — skazaw jomu Redrik wwczyływo.

Uprawytel, zupynywszy za dwa kroky, tyćnuw wełykym palcem sobi czerez płecze.

— Ce wasza robota? — newyrazno zapytaw win. Wydno było, szczo ce perszi joho słowa wid uczorasznioho dnia.

— Wy pro szczo?

— Hojdałka cia... Wy postawyły?

— Ja.

— Dla czoho?

Redrik, ne widpowidajuczy, pidijszow do garażnych worit i wziawsia widmykaty zamok. Uprawytel piszow za nym i zupynywsia w nioho za spynoju.

— Ja pytaju, dla czoho wy ciu hojdałku postawyły? Chto was prosyw?

— Doczka poprosyła, — skazaw Redrik duże spokojno. Win widkotyw worota.

— Ja was ne pro doczku pytaju! — Uprawytel pidwyszczyw hołos. — Pro doczku rozmowa okrema. Ja was pytaju, chto wam dozwoływ? Chto wam, własne każuczy, dozwoływ u skwery rozporiadżatysia?

Redrik powernuwsia do nioho i jakyjś czas neporuszno stojaw, pylno dywłaczyś u blide, z prożyłkamy perennisia. Uprawytel widstupyw na krok i promowyw tonom nyżcze:

— I bałkon wy ne perefarrowujete. Skilky raziw ja wam...

— Darma starajeteś, — skazaw Redrik. — Odnakowo zwidsy ne wyjidu.

Win powernuwsia w maszynu i wwimknuw dwyhun. Pokławszy ruki na kermo, win myhcem pomityw, jak pobiliły kistoczky palciw. I todi win wysunuwsia z maszyny i, wże bilsze ne strymujuczyś, skazaw:

— Ałe wże jakszczo dowedeťsia wse-taky wyjichaty, merzoto, todi mołysia.

Win zahnaw maszynu u garaż, uwimknuw łampu i zaczyryw worota. Potim win wydobuw iz falszywoho benzobaka miszok iz chabarem, daw maszyni ład, zapchaw miszok u staryj pletenyj koszyk, zwerchu pokław snasti, szcze wohki, z pryłypłymy trawynkamy ta łystiam, a zwerchu wysypaw posnułu rybu, kotru Barbrydź uczora wweczeri kupyw u jakijś kramnyczci na okołyci. Potim win szcze raz ohlanuw maszynu z usich bokiw, prosto za zwyczkoju. Do zadnioho prawoho protektora pryłypła rozpluszczena sigareta. Redrik widder jiji — sigareta wyjawyłaśia szwedśkoju. Redrik podumaw i zapchaw jiji do sirnykowoji korobky. U korobci wże było try nedopałky.

Na schodach win ne zustriw nikoho. Win zupynywsia pered swojimy dweryma, i

dweri rozczynyliasia, persz niż win ustyh wydobyty klucz. Win zajszow bokom, trymajuczy ważełeznoho koszyka pid pachwoju, i porynuw u znajome tepło i znajomi zapachy swojeji oseli, a Huta, obchopywszy johu za szyju, zawmerła, prytysnuwszy oblyczcziam do johu hrudej. Nawit kriż kombinezon i tepłu soroczku win widczuwaw, jak szałeno stukoty! jiji serce. Win ne zaważaw jij — terplacze stojaw i czekaw, poky wona widijde, chocia same w ciu chwyłynu widczuw, do jakoji miry zmorywsia i znesyliw.

— Nu dobre... — promowyla wona wreszti nyżkym chrypluwatym hołosom, widpu-styla johu i wwimknula w peredpokoji switło, a sama, ne obertajuczyś, piszła na kuchniu. — Zaraz ja tobi kawy... — skazala wona zwidty.

— Ja tut rybu prywolik, — skazaw win nawmysno badiorym hołosom. — Zasmaż, ale wsiu widrazu smaż, żerty choczełsia — sył nema!

Wona powernułasiasia, chowajuczy oblyczczia w rozpuszczenomu wołossi, win posta-wyw koszyk na pidłohu, dopomih jij wytiahty sitku z ryboju, i wony razem widnesły sitku na kuchniu i wysypały rybu u myjku.

— Idy myjsia, — skazala wona. — Poky pomyjesziasia, wse bude hotowe.

— Jak Mawpoczka? — zapytaw Redrik, wsidajuczyś i stiahujuczy z nih czoboty.

— Ta szczebetała weś weczir, — ozwałasia Huta. — Załedwe ja jiji wkłała. Czipla-jełsia weś czas: de tato, de tato? Wyjmy i pokłady jij tata...

Wona sprytno i bezszumno ruchałaś po kuchni — micna, harna, i wże zakypała woda w kazanku na płyti, i leтила łuska z-pid noża, i szkwarczała olija na najbilszij skoworidci, i czudowo zapachło swiżoju kawoju.

Redrik pidwiwsia, stupajuczy bosomy nohamy, powernuwsia u peredpokij, uziaw ko-szyk i widnis johu do komirczyny. Potim win zazyrnuw u spalniu. Mawpoczka bezturbotno spała, zbyta kowdroczka zwisyłasiasia na pidłohu, soroczynka zaderłasiasia, i wsia wona buła jak na dołoni — małeńke sopucze zwiriatko. Redrik ne wtrymawwsia i pohładyw jiji po spyni, poroslij tepłoju zołotawoju szerstkoju, i w tysiacznyj raz zdywuwawwsia, jaka cia szerstka szowkowysta i dowha. Jomu duże zachotiłasia wziaty Mawpoczku na ruki, ale win pobojawwsia jiji rozbudyty, ta j brudnyj win buw jak did'ko, weś prosiaknutyj Zonoju i smertiu. Win powernuwsia na kuchniu, znowu siw za stił i skazaw:

— Nałyj horniatko kawy. Mytysia potim pidu.

Na stoli leżała paczka weczirnioji korespondencji: «Harmontśka hazeta», żurnał «Atlet», żurnał «Plejboj» — ciła kupa żurnaliw pidwałyła — i towsteńki, u sirij obkładynci «Dopowidi Miżnarodnoho Instytutu Pozazemnych Kultur», wypusk 56. Redrik uziaw wid Huty horniatko parujuczoji kawy i potiahnuw do sebe «Dopowidi». Krywulky, znaczky ja-kiś, kresłennia... Na fotografijach — znajomi predmety w czudernačkyh rakursach. Szcze odna posmertna stattia Kyryła wyjszła: «Pro odnu nespodiwanu włastywisł magnitnych pastok typu 77-b». Prizwyszczze «Panow» obwedene czornoju ramkoju, wnyzu dribnym szryftom prymitka: «Doktor Kyryło A. Panow, SRSR, tragiczno zahynu w pid czas prove-dennia eksperymentu u kwitni 19... roku». Redrik widkynuw żurnał, obpikajuczyś, siorb-nuw kawy i spytaw:

— Zachodyw chto-nebud'?

— Hutalin zachodyw, — skazala Huta, led' powahawszyś. Wona stojała bila płyty i dywyłaś na nioho. — Pjanij buw jak czip, ja johu sprowadyła.

— A Mawpoczka jak?

— Ne chotiła, zwisno, johu widpuskaty. Riumsaty namiryłaś. Ale ja jij skazala, szczo diad'ko Hutalin pohano poczuwajełsia. A wona meni tak rozumijucze widpowidaje: «Znowu zasmoktaw Hutalin!»

Redrik osmichnuwsia i zrobyw szcze kowtok. Potim zapytaw:

— Susidy jak?

I znowu Huta trochy powahałasiasia, persz niż widpowisty.

— Ta jak zawždy, — skazała wona wreszti.

— Dobre, ne rozpowidaj.

— A! — skazała wona, z widrazoju machnuwszy rukoju. — Siohodni wnoczi stukaje cia baba znyzu. Oczi otakenni, pina tak i bryzkaje. Czoho ce my sered noczi pylajemo u wannij!..

— Zaraza, — skazaw Redrik kriż zuby. — Słuchaj, może, pojidemo zwidsy wse-taky? Kupymo de-nebud' dim na okołyci, de nichto ne żywe, daczu jaku-nebud' zakynutu...

— A Mawpoczka?

— Hospody, — skazaw Redrik. — Nu newże my wdwoch z toboju ne zrobymo, szczob jij buło dobre?

Huta pochytała hołowoju:

— Wona ditej lubył. I wony jiji lublał. Wony ż ne wynni, szczo...

— Tak, — promowyw Redrik. — Wony, zwyczajno, ne wynni.

— Szczo tam howoryty! — skazała Huta. — Tobi dzwonyw chtoś. Sebe ne nazwaw. Ja skazała, szczo ty na rybołowli.

Redrik postawyw horniatko i pidwiwsia.

— Dobre, — skazaw win. — Pidu wse-taky pomyjusia. Kupa spraw szcze w mene.

Win zamknuwsia u wannij, kynuw odiah u bak, a kastet, resztu hajok, sigarety j inszyj dribjazok pokław na połyczku. Win dowho krutywsia pid hariaczym, jak okrip, duszem, krekcuczycy, roztyrajuczycy tiło rukawycejy iz żorstkoji hubky, poky szkira ne poburiakowiła, potim wymknuw dusz, siw na kraj wanny i zakuryw. Myrkotiła woda u trubach, Huta na kuchni pobriazkuwała posudom; zapachło smażenoju ryboju, potim Huta postukała u dwery i prosunowała jomu czystu biłyznu.

— Dawaj szwydsze, — nakazała wona. — Ryba styhne.

Wona wże zowsim widijszła i znowu wzięłasiasia komanduwały. Usmichajuczycyś, Redrik odiahnuwsia, tobtu wdiah majku i trusy, i priamo w takomu wyhladi powernuwsia na kuchni.

— Oś teper i pojisty można, — skazaw win, usidajuczycyś.

— Szmotky w bak pokław? — spytała Huta.

— Uhu, — promowyw win z napchanym rotom. — Harna rybka!

— Wodoju załyw?

— Hi-i... Wynuwatyj, ser, bilsze ne powtorył'sia, ser... Ta obłysz ty, wstyhnesz, posyd'!

Win upijmaw jiji za ruku i sprobuwaw posadyty sobi na kolina, ale wona wykrutyłaś i siła za stił nawproty.

— Nechtujesz, znaczył, czołowikom, — skazaw Redrik, znowu nabywajuczycy pownyj rot. — Hydujiesz, znaczył.

— Ta jakyj ty zaraz czołowik. — Poroźnij łantuch ty zaraz, a ne czołowik. Tebe spo-czatku napchaty treba.

— A raptom? — skazaw Redrik. — Chiba ne buwaje u switi dyw?!

— Szczoś ja takych dyw wid tebe szcze ne baczyła. Wypjesz, może?

Redrik neriszucze pohrawsia wydełkoju.

— N-ni, napewno, — promowyw win, pohlanuw na hodynnyk i pidwiwsia. — Ja zaraz pidu. Pryhotuj meni wychidnyj kostium. Kłas «A». Soroczeczku tam, krawatku...

Z nasołodoju laskajuczycy czystymy bosymy nohamy po prochołodnij pidłozu, win proj-szow do komirczyny i zaczynyw dwery na klamku. Potim win odiahnuw humowyj fartuch, natiahnuw humowi rukawyci do liktiw i wziawsia wykładaty na stił te, szczo buło w miszku.

Dwa «porożniaki». Korobka zi «szpylkamy». Dewjať «batarejok». Try «brasłety». I odyn jakyjś obrucz — teź schożyj na «brasłet», ałe z biłoho metalu, łehszyj i diämetrom bilszyj, milimetriv na trydciať. Szistnadciať sztuk «czornych bryzok» u poliëtyłenowomu paketi. Dwi czudowo zbereżeni «hubky» z kułak zawbilszky. Try «sloty». Banka «hazowa-noji hłyny». U miszku szcze załyszawsia waźkyj farforowyj kontejner, retelno zapakowanij u skłowatu, ałe Redrik ne staw joho czipaty. Win distaw sigarety i zapalyw, rozdywłajuczyś dobro, rozkładene na stoli.

Potim win wysunuw szuchladu, distaw arkusz paperu, ohryzok oliwcia i rachiwnyciu. Zatysnuwszy sigaretu w kuti rota i mrużaczyś wid dymu, win pysaw cyfru za cyfroju, wyszykowujuczy wse w try stowpczyky, a potim pidsumuwaw perszi dwa. Sumy wyjszły solidni. Win rozdawyw nedopałok u popilnyczci, oberežno widkryw korobku i wysypaw «szpylky» na papir. W elektrycznomu switli «szpylky» połyskuwały syniawoju i tilky zridka raptom bryzkały czystymy spektralnymy barwamy — żowtoju, czerwonoju, zełenoju. Win uziaw odnu «szpylku» j oberežno, szczoby ne wkołotysia, zatysnuw miź wełykym ta wkaziwnym palciamy. Potim win wymknuw switło i poczekaw trochy, zwykajuczy do temriawy. Ałe «szpylka» mowczała. Win widkław jiji w bik, namacaw inszu j teź zatysnuw miź palciamy. Niczoho. Win stysnuw sylnisze, ryzykujuczy wkołotysia, i «szpylka» zahoworyła: słabki czerwonusi spalachy probihły po nij i raptom zminyłysia ridszymy zełenymy. Kilka sekund Redrik myłuwawsia cym dywowyżnym pereływom wohnykiw, jakyj, jak win diznawsia z «Dopowidej», maw szczoś oznaczaty, moźlywo, szczoś duże waźlywe, duże znaczne, a potim pokław «szpylku» okremo wid perszoji i wziaw nowu...

Usioho «szpyłok» wyjawyłosia simdesiat try, z nych howoryły dwanadciať, inszi mowczały. Nasprawdi wony teź mały b rozmowlaty, ałe dla cioho palciw buło mało, a potribna buła speciälna maszyna zawbilszky jak stił. Redrik znouw zapalyw switło i do wże napysanych cyfr dodaw szcze dwi. I tilky pisła cioho win zważywsia.

Win ustromyw obydwu ruky w miszok i, zatamuwawszy podych, wydobuw i pokław na stił mjakyj zhortok. Jakyjś czas win dywywsia na cej zhortok, zamysłeno poczisujuczy pidboriddia zatyllam dołoni. Potim use-taky wziaw oliweć, pokrutyw joho w nezhrabnych humowych palciach i znouw widkynu. Dobuw szcze odnu sigaretu i, ne widrywajuczy oczej wid zhortka, wykuryw jiji wsiu.

— Jakoho czorta! — skazaw win hołosno, riszucze wziaw zhortok i zapchaw joho nazad u miszok. — I wse. I dosyť.

Win szwydko zsypaw «szpylky» nazad u korobku i pidwiwsia. Czas buło jty. Napewno, z piwhodynky można buło by szcze pospaty, szczob hołowa poswiżiszała, ta, z inszoho boku, znacznie korysnisze pryjty na misce ranisze i podywytysia, jak i szczo. Win skynu w rukawyci, powisyw fartuch i, ne wymknuwszy switła, wyjszow z komirky.

Kostium uże buw rozkładenyj na liźku, i Redrik poczaw odiahatysia. Win zawjazuwaw krawatku pered dzerkałom, koły za joho spynoju tycheńko rypnuły mostyny, poczułóś azartne sopinnia, i win udawano nachmurywsia, szczoby ne rozsmijatysia.

— U! — kryknuw raptom poriad iz nym toneńkyj hołosok, i joho schopyły za nohu.

— Ach! — wyhuknuw Redrik, padajuczy neprytomnym na liźko.

Mawpoczka, smijuczyś i powyskujuczy, nehajno wyderłasia na nioho.

Po niomu tupciały, smykały za wołosia i obdawały potokamy wsilakych nowyn. Susidśkyj Wiły widirwaw u lalky nohu. Na tretiomu powersi zawełosia koszenia, wse biłe i z czerwonymy oczyma, — mabuť, ne słuchołosia mamy i chodyło w Zonu. Na weczериu buła kasza z warenniam. Diad'ko Hutralin znouw zasmoktaw i buw chwoyryj, win nawiť płakaw.

Czomu ryby ne tonuť, jakszczo wony u wodi? Czomu mama wnoczi ne spała? Czomu palciw pjať, a ruk dwi, a nis odyn?.. Redrik oberežno objimaw tepłu istotu, szczo powzała po niomu, wdywławsia u wełyczezni, wsucil temni, bez biłkiw oczi, prytyskawsia szczokoju do puchkoji, zarosłoji zołotym szowkowystym puszkom szcziczky i powtoriuwaw:

— Mawpulka... Ach ty, Mawpusia... Mawpusia ty takeńka...

Potim nad wuchom rizko zaderenczaw telefon. Win prostiahnuw ruku i wziaw słuchawku.

— Słuchaju.

Słuchawka mowczała.

— Ałło! — skazaw Redrik. — Ałło!

Nichto ne ozywawsia. Potim u słuchawci kłacnuło, i poczułysia korotki hudky. Todi Redrik pidwiwsia, opustyw Mawpoczku na pidłohu i, wże bilsze ne słuchajuczy jiji, natiah sztany i pidżak. Mawpoczka torochtiła ne zmwokajuczy, ale win tilky rozhubłeno wsmičawsia odnym rotom, toż nareszti jomu buło ohołoszeno, szczo tato jazyka prokowtnuw, zubamy zakusyw, i jomu buło dano spokij.

Win powernuwsia u komirczynu, skław u portfel te, szczo leżało na stoli, zbihaw u wannu po kastet, znowu powernuwsia u komirczynu, wziaw portfel w odnu ruku, koszyk z miszkom — u druhu, wyjszow, retelno zamknuw dweri komirczyny i kryknuw Huti: «Ja piszow!»

— Koły powerneszsia? — zapytała Huta, wyjszowszy z kuchni. Wona wże zaczesalała i pidfarbuwałaśia, i na nij buw ne chałat, a domasznie płattia, johu najülubłenisze, jaskrawo-synie z wełykym wyrizom.

— Ja zatelefonuju, — skazaw win, dywłaczyś na neji, potim pidijszow, nachyływsia i pociłuwaw u wyriz.

— Ta jdy wże, — tycho skazała Huta.

— A ja? A mene? — zawereszczała Mawpoczka, prodyrajuczyś miż nymy. Dowełosia nachyłytysia szcze nyżcze. Huta dywylaśia na nioho neruchomymy oczyma.

— Durnyci, — skazaw win. — Ne perejmajsia. Ja zatelefonuju.

Na schodowij płoszczadci powerchom nyżcze Redrik pobaczyw ohriadnoho czołowika u smuhastij piżami, jakyj wowtuzywsia z dwernym zamkom bila swoich dwerej. Z temnych nadr kwartyry tchnuło tepłoju kyslatynoju. Redrik zupynywsia i skazaw:

— Dobroho dnia.

Ohriadnyj czołowik bojazko pohlanuw na nioho czerez mohutnie płecze i szczoś burknuw.

— Wasza družyna wnoczi do nas zachodyła, — skazaw Redrik. — Nibyto my szczoś pylajemo. Ce jakeś neporozuminnia.

— A meni szczo do toho, — proburczaw czołowik u piżami.

— Družyna wczora wweczeri prała, — prodowżuwaw Redrik. — Jakszczo my was poturbuwały, proszu wybaczennia.

— A ja niczoho ne kazaw, — skazaw czołowik u piżami. — Bud' łaska...

— Nu, ja duże radyj, — skazaw Redrik.

Win spustywsia wnyz, zajszow u garaż, postawyw koszyk iz miszkom u kut, kynuw na nioho stare sydinnia, ohlanuw use naostanok i wyjszow na wułyciu.

Ity buło nedałeko — dwa kwartały do płoszczi, potim czerez park i szcze odyn kwartał do Centralnoho prospektu. Pered «Metropo-łem», jak zawždy, błyszczaw nikełem i łakom riznokolirnyj strij maszyn, łakeji w małynowych kurtkach tiahnuły w pidjizd walizy, jakiś inozemnoho wyhladu solidni ludy grupkami po dwoje, po troje terewenyły, dymłaczy sygaramy, na marmurowych schodach. Redrik wyrisyw poky ne zachodyty tudy. Win

własztuwawsia pid tentom małeńkoho kafe na inszomu boci wułyci, poprosyw kawy j zakuryw. Za dwa kroky wid nioho sydiły za stołykom trijko czyniw miżnarodnoji policiji w cywilnomu, wony mowczky i pokwapno zaprawlały sia smaženymy sosyskamy po-har-montśky i pyły temne pywo z wysokych sklanych bokaliw. Po inszyj bik, krokiw za desiať, jakyjś serżant pochmuro žer smaženu kartoplu, zatysnuwszy wydełku w kułaci. Hołuba kaska stojała dohory dnom na pidłozu bila joho stilcia, remiń z koburoju wysiw na spynci. Bilsze u kafe widwiduwacziw ne buło. Oficiäntka, neznajoma litnia žinka, stojała ostoroń i czas wid času pozichała, delikatno prykrywajuczy dołoneju rozmalowanyj rot. Buła za dwadciať dewjata.

Redrik pobaczyw, jak iz hotelnoho pidjizdu wyjšow Riczard Nunan, žujuczy na chodu j nasuwajuczy na hołowu mjakoho kapelucha. Win badioro zsypawsia po schodach — małeńkyj, towsteńkyj, rożewyj, weś takyj szcasyływyj, łaskawyj, swiżowymytyj, abso-lutno wpewnenyj, szczo deń ne prynese jomu nijakych nepryjemnostej. Win pomachaw komuś rukoju, perekynuw zhornutyj płaszcz czerez prawe pęcze i pidijšow do swoho «pežo». «Pežo» w Dika buw teź okruhłyj, kuceńkyj, swiżowymytyj i teź naczebto wpewne-nyj, szczo nijaki nepryjemnosti jomu ne zahrožujuť.

Prykrywšyś dołoneju, Redrik dywywsia, jak Nunan zakłopotano i diłowyto własztowujeťsia na przedniomu sydinni za kermom, szczoś perekładaje z przednioho sydinna na zadnie, nachylajeťsia po szczoś, poprawlaje dzerkalce zadnioho ohladu. Potim «pežo» fyrknuw hołubuwatym dymkom, bibiknuw na jakohoś afrykancia w burnusi i badioro wykotywsia na wułyciu. Sudiaczy z usioho, Nunan priamuwaw w Instytut, a otže, maw obihnuty fontan i projichaty powz kafe. Pidwodytyś i jty buło wže pizno, tomu Redrik tilky zowsim zakryw oblyczczia dołoneju i zhorbywsia nad swoim horniatkom. Odnak ce ne dopomohło. «Pežo» probibikaw ponad samym wuchom, zaskrypiły halma, i badioryj Nunaniw hołos huknuw:

— E! Szuchart! Red!

Wyłajawszyś pro sebe, Redrik pidwiw hołowu. Nunan uže jszow do nioho, na chodu prostiahajuczy ruku. Nunan prywitno siajaw.

— Ty szczo tut robysz u taku rań? — spyta w pidijšowszy. — Diakuju, mamuniu, — kynuw win oficiäntci. — Niczoho ne treba... — I znou do Redrika: — Sto rokiw tebe ne baczyw. De propadajesz? Czym zajmajeszsia?

— Ta tak... — neochocze skazaw Redrik. — Bilsze dribnyciamy.

Win dywywsia, jak Nunan zi zwycznoju kłopotlywistiu i gruntownistiu własztowujeťsia na stilci nawproty, widsuwaje puchkymy rucz kami sklanku iz serwetkami w odyn bik, tariłku z-pid sandwicziw — w inszyj, i słuchaw, jak Nunan pryjazno terewenyť.

— Wyhlad u tebe jakyjś zdochłyj — nedosypajesz, czy szczo? Ja, znajesz, ostannim czasom takoź zamotawsia z cijeju nowoju awtomatykoju, ale spaty — ni, brate, son dla mene najpersze, prowały sia wona, cia awtomatyka... — Win raptom ohłediwsia. — Pardon, może, ty czekajesz koho-nebud'? Ja ne zawadyw?

— Ta ni... — mlawo skazaw Redrik. — Prosto czas je, daj, hadaju, kawy choc popju.

— Nu, ja tebe nadowho ne zatrymaj, — skazaw Dik i podywywsia na hodynnyk. — Słuchaj, Rede, oblysz ty swij dribjazok, powertajsia w Instytut. Ty ž znajesz, tam tebe u bud'-jakyj moment wiźmuť. Chociesz, znou do rosijanyna, prybuw nedawno?

Redrik pochytaw hołowoju.

— Ni, — skazaw win. — Druhyj Kyryło na swit szcze ne narodywsia... Ta j nema szczo meni robyty u waszomu Instyuti. U was tam teper use awtomatyka, roboty w Zonu chodiať, premiäl ni, treba rozumity, teź roboty otrymujuť... A łaborantśki hroszi — meni jich nawiť na tiutiun ne wystaczyť.

— Perestań, use ce można było by własztuwały, — zapereczyw Nunan.

— A ja ne lublu, koły dla mene własztowujuł, — skazaw Redrik. — Zrodu ja sam własztowuwawsia i nadali choczu sam.

— Hordyj ty staw, — promowyw Nunan z osudom.

— Niczoho ja ne hordyj. Hroszi ja ne lublu rachuwaty, ot szczo.

— Nu szczo ź, twoja prawda, — skazaw Nunan rozhubłeno. Win bajduże podywywsia na Redrikiw portfel na stilci poriad, poter palcem sribnu płastynku z wygrawijowanymy na nij słowjanśkymy literamy. — Wse prawylno: hroszi potribni ludyni dla toho, szczo nikoly pro nych ne dumaty... Kyryło podaruwaw? — zapytaw win, kywajuczy na portfel.

— U spadok distawsia, — skazaw Redrik. — Czoho ce tebe w «Borż-czi» ne wydno ostannim czasom?

— Prypustymo, ce tebe ne wydno, — zapereczyw Nunan. — Ja tam majże szcrodnia obidaju, tut u «Metropoli» za koźnu kotletu tak łuplał... Słuchaj, — skazaw win raptom, — a jak u tebe zaraz iz hriszmy?

— Pozyczyty w mene chcesz? — zapytaw Redrik.

— Ni, nawpaky.

— Meni pozyczyty, znaczył...

— Je robotą, — skazaw Nunan.

— O Hospody! — skazaw Redrik. — I ty tudy ź!

— A chto szcze? — widrazu perepytaw Nunan.

— Ta bahato was takych... robotodawciw.

Nunan, naczebto tilky zaraz zrozumiewszy johu, rozsmijawsia:

— Ta ni, ce ne za twojim osnownym fachom.

— A za czyjim?

Nunan znow podywywsia na hodynnyk.

— Ot szczo, — skazaw win, pidwodiaczyś. — Prychody siohodni u «Borżcz» pid obid, hodynu na druhu. Pohoworymo.

— Na druhu ja možu ne wstyhnuty, — skazaw Redrik.

— Todi wweczeri, hodynu na szostu. Zhoda?

— Pobaczymo, — skazaw Redrik i też pohlanuw na hodynnyk. Buła za pjał dewjata.

Nunan daw pa-pa i pokotywsia do swoho «pežo». Redrik prowiw johu oczyma, pidkłykaw oficiäntku, poprosyw paczku «Łaki strajk», rozpłatywsia i, wziawszy portfel, nekwapno piszow czerez wułyciu do hotelu. Sonce wże dobiacze prypikało, wułycia szwydko napowniuwałaś wołohoju zaduchoju, i Redrik widczuw peczinnia pid powikamy. Win micno zamrużywsia, żałkujuczy, szczo braknuło czasu pospaty bodaj hodynku pered ważywoju sprawoju. I tut na nioho nakotyło.

Takoho z nym szcze nikoly ne buwało poza Zonoju, ta j u Zoni trapłałosia wsioho raziw dwa czy try. Win raptom naczepotrąpyw do inszoho switu. Miljony zapachiw razom rynuły na nioho — rizkich, sołodkich, metałowych, łahidnych, nebezpiecznych, trywożnych, wełytecznych, naczepudynki, krychitnych, naczepyłynki, hrubych, naczekamiuki, tonkych i składnych, naczehodynnykowi mechanizmy. Powitria zrobyłosia twerdym, u niomu zjawyłysia hrani, powerchni, kuhy, nemowby prostir zapownywsia wełytecznymy szerechatymy kulamy, słyżkymy piramidamy, wełetenśkymy koluczymy krystałamy, i czerez use ce dowodyłoś protyskatysia, jak uwi sni czerez temnu kramnyciu łachmitnyka, zacharaszczeniu starowynnymy potwornymy meblamy... Ce trywało jakuś mył. Win rozplusczyw oczi, i wse znykło. Ce buw ne inszyj swit — ce kołysznijsz znajomyj swit powernuwsia do nioho inszoju, newidomoju storonoju, storona cia widkryłasia jomu na mył i znowu zakryłasia nahłucho, persz niż win ustyh proanalizuwaty...

Nad wuchom harknuw rozdratowanyj sygnał, Redrik pryskoryw kroky, potim pobih i zupynywsia tilky bila stiny «Metropolu». Serce hupało szałeno, win postawyw portfel na asfalt, kwapływo rozirwaw paczku sygaret, zakuryw. Win hłyboko zatiahuwawsia, widpoczywajuczy, niby pisla bijky, i czerhowyj polismen zupynywsia poriad i zapytaw joho sturbowano:

— Wam dopomohty, mistere?

— N-ni, — wytysnuw iz sebe Redrik i prokaszlawsia. — Duszno...

— Može, prowesty was?

Redrik nachyływsia i pidniaw portfel.

— Use, — skazaw win. — Use harazd, pryjatelu. Diakuju.

Win szwydko ruszyw do pidjizdu, pidniawsia schodamy i wwijszow u westybiul. Tut buło prochołodno, pochmurowo, łunko. Treba buło by posydity w odnomu z cych wełyczecznych szkirianyich krisel, oczuniaty, widsapatysia, ale win uže j bez cioho zapizniuawawsia. Win dozwoływ sobi tilky dokuryty do kincia sygaretu, rozdywlajuczyś iz-pid napiwopuszczonych powik ludej, kotri towkłyś u westybiuli. Kistlawyj buw uže tut jak tut — iz rozdratowanym wyhladom porpawsia w žurnałach bila hazetnoji stijky. Redrik žburnuw nedopaków w urnu j uwijszow u kabinu lifta.

Win ne wstyh zaczynty dweri, i razem z nym wtysnuływsia: jakyjś debełyj towstun iz astmatycznym dychanniam, dobraćcze neparfumłena panianka z pochmurowym chłopczykom, szczo żuwaw szokolad, i szyroczenna stara z pohano wyhołenym pidboriddiam. Redrika zatysły w kut. Win zapluszczyw oczy, szczyoby ne baczyty chłopczyka, w jakoho pidboriddiam tekła szokoladna słyha, ale łyczko buło swiże, czyste, bez žodnoji wołosynky... ne baczyty joho mamuniu, mizernyj biust jakoji prykraszalo namysto z wełykych «czornych bryzok», oprawłenyh u sribło... i ne baczyty wybałuszenych skłerotycznych biłkiw towstuna i strachitływych borodawok na nabriakłomu ryli staroji. Towstun sprobuwaw zakuryty, ale stara napolisia na nioho, i ce trywało do pjatoho powerchu, de wona wykotyłasiasia, i szczojno wona wykotyłasiasia, towstun use-taky zakuryw z takim wyhladom, nacze win oboronyw swoji hromadianśki swobody, i widrazu poczaw kaszlaty i zadychatysia, sy-pity, chrypity, po-werbludiaczomu wytiahujuczy huby i sztowchajuczy Redrika w bik boli-sno widczepirenym liktem...

Na wośmomu powersi Redrik wyjszow i, szczyoby chocz trochy rozriadytysia, huczno, staranno wyhołosyw:

— W duszu twoju nehołenu, kargo, stara ty larwo, kaszlukom smerdiuczym, napiw-zdochłym w boha trachnuta, razem zi szmarkaczem zasłyненыm, szokoladnym...

Potim win ruszyw po mjakomu kyłymu wzdowż korydoru, osiajanoho zatysznyh switłom prychowanyh łamp. Tut pachło dorohym tiutiunom, paryżkymy parfumamy, błyskuczoju naturalnoju szkiroju tuho nabytych hamanciw, dorohymy paniankamy po pjatsot monet za nicz, masywnymy zołotymy portsygaramy — wsijeju cijeju brydkoju plisniawoju, szczo narosła na Zoni, pyła wid Zony, żerła, chapala, żyriła wid Zony, i na wse jij buło napluwaty, i osobływo jij buło napluwaty na te, szczo bude potim, koły wona nažereťsia, nachapaje wdostal, a wse, szczo buło w Zoni, opynyťsia zzowni j osiade u switi. Redrik bez stuku sztowchnuw dweri nomera wisimsot simdesiat czotyry.

Chrypatyj, sydiaczy na stoli bila wikna, czakłuwaw nad sygaroju. Win buw szcze w piżami, z mokrym rideńkym wołosiam, utim, retelno zczesanyh na prodił, chworobływe oduťle oblyczczia buło hładeńko wyhołene.

— Aha, — promowyw win, ne pidijmajuczy oczej. — Toczniś! — greczniś! koroliw. Dobrydeń, mij chłopczyku!

Win zakinczyw widstryhaty w sygary kinczyk, uziaw jiji dwoma rukamy, pidnis do

wusiw i powodyw nosom uzdowż neji wzad i wpered.

— A de ż nasz staryj dobryj Barbrydź? — zapytaw win i zwiw oczi.

Oczu w nioho były prozori, hołubi, angelśki.

Redrik postawyw portfel na dywan, siw i distaw sygarety.

— Barbrydź ne przyjde, — skazaw win.

— Staryj dobryj Barbrydź, — prokazaw Chrypatyj, uziaw sygaru dwoma palciamy j obereżno pidnis jiji do rota. — U staroho Barbrydża rozładnałysia nerwy...

Win dywywsia na Redrika czystymy hołubymy oczyma i ne klipaw. Win nikoły ne klipaw. Dweri proczyłyysia, i w nomer protysnuwsia Kistlawyj.

— Chto buw cej czołowik, z jakim wy rozmowlały? — zapytaw win prosto z poroha.

— A, dobrydeń, — przywitno skazaw jomu Redrik, struszujuczy popił na pidłohu.

Kistlawyj zapchaw ruky w kyszeni, nabłyzywsia, szyroko perestupajuczy wełyczezniymy, skoszenymy wseredynu stopamy, i zupynywsia pered Redrikom.

— My ż z wamy sto raziw howoryły, — dokirływo promowyw win. — Nijakych kontaktiw pered zustriczcziu. A wy szczo robyte?

— Ja — witajusia, — skazaw Redrik. — A wy?

Chrypatyj rozsmijawsia, a Kistlawyj rozdratowano skazaw:

— Dobrydeń, dobrydeń... — Win perestaw swerdłyty Redrika dokirływym pohladom i hymnuwsia porucz na dywan. — Ne można tak robyty, — skazaw win. — Rozumijete? Ne można!

— Todi przyznaczajte meni pobaczennia tam, de ja ne maju znajomych, — skazaw Redrik.

— Chłopeć prawyj, — zauważyw Chrypatyj. — Nasz promach... To chto buw cej czołowik?

— Ce Riczard Nunan, — skazaw Redrik. — Win predstavlaże jakiś firmy, szczo postaczajuť obładnannia dla Instytutu. Mieszkuje tut, u hoteli.

— Ot baczysz, jak prosto! — skazaw Chrypatyj Koszczawomu, wziaw zi stołu kołosalnu zapalnyczku, oformłenu pid Statuju Swobody, z wahanniam podywywsia na neji i postawyw nazad.

— A Barbrydź de? — zapytaw Kistlawyj uże zowsim przyjazno.

— Nakrywsia Barbrydź, — skazaw Redrik.

Ci dwoje szwydko perezyrnułysia.

— Myr prachu johu, — skazaw Chrypatyj nastorożeno. — Czy, może, win areztowanuj?

Jakyjś czas Redrik ne widpowidaw, powilnymy zatiażkamy dokuriujuczy sygaretu. Potim win kynuw nedopałok na pidłohu i skazaw:

— Ne bijtesia, vse czysto. Win u likarni.

— Niczoho sobi — czysto! — skazaw Kistlawyj znerwowano, pidchopywsia i projszow do wikna. — W jakij likarni?

— Ne bijtesia, — powtoryw Redrik. — U jakij treba. Dawajte błyżcze do sprawy, ja spaty choczu.

— U jakij same likarni? — wże rozdratowano zapytaw Kistlawyj.

— Tak ja wam i skazaw, — ozwawsia Redrik. Win uziaw portfel. — Budemo my siohodni sprawoju zajmatysia czy ni?

— Budemo, budemo, mij chłopczyku, — badioro skazaw Chrypatyj. Z nespodiwanuju lehkistiu win ziskoczyw na pidłohu, szwydko prysnuw do Redrika żurnalnyj stołyk, odnym ruchom zmachnuw na kyłym stos żurnaliw ta hazet i siw nawproty, wperszy w kolina rożewi wołochati ruky. — Pokazujte, — skazaw win.

Redrik rozkryw portfel, wytiah spysok iz cinamy i pokław na stołyk pered Chrypatym. Chrypatyj pohlanuw i nihtem widsunuw spysok ubik. Kistlawyj, zajszowszy jomu za spynu, wtupywsia u spysok czerez joho płecze.

— Ce rachunok, — skazaw Redrik.

— Baczu, — ozwawsia Chrypatyj. — Pokazujcie, pokazujcie!

— Hroszi, — skazaw Redrik.

— Szczo ce za «kilce»? — pidozriło pocikawywsia Kistlawyj, tyciajuczy palcem u spysok czerez płecze Chrypatoho.

Redrik mowczaw. Win trymaw rozkrytyj portfel na kolinach i, ne widrywajuczyś, dywywsia w hołubi jangolśki oczka. Chrypatyj nareszti osmichnuwsia.

— I za szczo ce ja was tak lublu, mij chłopczyku? — promurkotiw win. — A szcze każuť, szczo lubowi z perszoho pohladu ne buwaje! — Win teatralno zitchnuw. — Fiłe, druziako, jak u nych tut wysłowlujucyś? Widważ jomu kapusty, widsłyń zeleneńkych... i daj meni nareszti sirnyka! Ty ż baczysz... — I win potrusyw sygaroju, wse szcze zatysnutoju u dwóch palciach.

Kistlawyj Fił proburczaw szczoś nerozbirływe, kynuw jomu sirnykowu paczku, a sam wyjszow do susidnioji kimnaty czerez dweri, zasłoneni portjeroju. Buło czutno, jak win z kymoś tam rozmowlaje, rozdratowano i nerozbirływo, szczoś pro kota w miszku, a Chrypatyj, rozkuriujuczy nareszti swoju sygaru, wse rozhladaw Redrika wprytuł iz zastyhłoju usmiszkoju na tonkych blidych hubach i niby rozmirkowuwaw pro szczoś, a Redrik, pokławszy pidboriddia na portfel, też dywywsia jomu w obłyzczzia i też namahawsia ne klipaty, chocia powiky pekło jak wohnem i na oczu nabihaly slozy. Potim Kistlawyj powernuwsia, kynuw na stołyk dwi obanderoleni paczky banknot i, naduwszyś, siw bila Redrika. Redrik lińkuwato potiahnuwsia za hroszyna, ale Chrypatyj żestom zupynyw joho, obder iz paczok banderoli i pchnuw ci banderoli sobi do kyszeni.

— Teper proszu, — skazaw win.

Redrik uziaw hroszi i, ne rachujuczy, porozpychaw paczky po wnutrisznich kyszeniach pidżaka. Potim win uziawsia wykładaty chabar. Win robyw ce powilno, dajuczy możywisť jim obom rozdywytysia i zwiryty zi spyskom koźnyj predmet zokrema. W kimnati buło tycho, tilky ważko dychaw Chrypatyj, i szcze z-za portjero dołynało słabke dzieńkannia — nibyto łóżeczky ob kraj sklanky.

Koły Redrik nareszti zakryw portfel i kłacnuw zamkamy, Chrypatyj pidniaw na nioho pohlad i zapytaw:

— Nu, a jak stosowno hołownoho?

— Nijak, — widpowiw Redrik. Win pomowczaw i dodaw: — Poky szczo.

— Meni podobajecyś oće «poky szczo», — łaskawo skazaw Chrypatyj. — A tobi, Fiłe?

— Mudrujete, Szucharte, — skazaw newdowołeno Kistlawyj Fił. — A czoho temnyty, pytajecyś?

— Speciálnist! taka: temni sprawy, — skazaw Red. — Ważka u nas iz wamy speciálnist!

— Nu dobre, — skazaw Chrypatyj. — A de fotoaparat?

— O, czort! — prohoworyw Redrik. Win poter palciamy szczoku, widczuwajuczy, jak krow pryływaje jomu do obłyzczzia. — Wynuwatyj, — skazaw win. — Heť zabuw.

— Tam? — zapytaw Chrypatyj, roblaczy newyznaczenyj ruch sygaroju.

— Ne pamjataju... Napewno, tam... — Redrik zapluszczyw oczu j widkynuwsia na spynku dywana. — Ni. Heť ne pamjataju.

— Szkoda, — skazaw Chrypatyj. — Ale wy, prynajmni, chocz baczyły ciu sztuku?

— Taż ni, — z dosadoju skazaw Redrik. — U tomu-to wsia sprawa. My ż ne dijszły do kauperiw. Barbrydż wlapawsia u «chołodeć», i meni dowełosia widrazu ż powertaty hołobli... Wże możete buty pewni, jakby ja jiji pobaczyw, ja b ne zabuw...

— Słuchaj, Chju, pohlań! — perelakanym szepotom promowyw raptom Kistlawyj. — Szczo ce, ha?

Win sydiw, naprużeno wytiahnuwszy pered soboju wkaziwnyj pałeć prawoji ruki. Nawkoło palcia krutywsia toj samyj biłyj metałewyj obrucz, i Kistlawyj dywywsia na cej obrucz, wytriszczywszy oczi.

— Win ne zupyniajeťsia! — hołosno skazaw Kistlawyj, perewodiaczy kruhli oczi z obrucza na Chrypatoho i nazad.

— Szczo oznaczaje — ne zupyniajeťsia? — obereżno zapytaw Chrypatyj i trochy wid-sunuwsia.

— Ja nadiah joho na pałeć i krutnuw razoczok — prosto tak... I win uże ciłu chwyłynu ne zupyniajeťsia!

Kistlawyj raptom pidskoczyw i, trymajuczy wytiahnutoho palcia pered soboju, pobih za portjeru. Obrucz, sriblasto pobłyskujuczy, rozmireno krutywsia pered nym, nacze propeler litaka.

— Szczo ce wy nam prynesły? — zapytaw Chrypatyj.

— Czort joho znaje! — skazaw Redrik. — Ja j ne znaw... Znav by — zder by bilsze.

Chrypatyj jakyjś czas dywywsia na nioho, potim pidwiwsia i też znyk za portjeruju. Tam widrazu zabuboniły hołosy. Redrik wytiah sigaretu, zakuryw, pidibraw z pidłohy jakyjś żurnał i wziawsia joho neuważno hortaty. U żurnali buło pownisińko micnozadych krasuń, ale czomuś zaraz buło hydko dywywtysia na nych. Redrik požburyw żurnał heť i ponnyszporow oczyma po nomeru, szukajuczy czohoś wypyty. Potim win wydobuw iz wnutrisznioji kyszeni paczku i pererachuwaw papirci. Wse buło prawylno, ale, szczo by ne zasnuty, win pererachuwaw i druhu paczku. Koły win chowaw jiji w kyszeniu, powemuwsia Chrypatyj.

— Wam szczastyť, mij chłopczyku, — ohołosyw win, znowu wsidajuczyś nawproty Redrika. — Znajete, szczo take perpetuum mobile⁴?

— Ni, — skazaw Redrik. — U nas cioho ne prochodyły.

— I ne treba, — skazaw Chrypatyj.

Win wytiah szcze odnu paczku banknot.

— Ce cina perszoho prymirnyka, — promowyw win, obdyrajuczy z paczky banderol. — Za kożnyj nowyj ekzemplar cioho waszoho «kilcia» wy budete otrymuwaty po dwi takich paczky. Zapamjatały, mij chłopczyku? Po dwi. Ale za umowy, szczo, krim nas iz wamy, nicto pro ci kilcia nikoły niczoho ne diznajeťsia. Domowyłysia?

Redrik mowczky zapchnuw paczku do kyszeni i pidwiwsia.

— Ja piszow, — skazaw win. — Koły i de nastupnoho razu?

Chrypatyj takož pidwiwsia.

— Wam zatelefonujuť, — skazaw win. — Czekaťte dzwinka szczopjatnyci z dewjatoji do dewjatoji trydciať ranku. Wam peredaduť prywit wid Fiła i Chju ta pryznaczať pobaczennia.

Redrik kywnuw i ruszyw do dwerej. Chrypatyj piszow za nym, pokławszy ruku jomu na plecze.

⁴ **Perpetuum mobile** (iz łat. «perpetuum mobile» — «wiczno ruchome») — te same, szczo wicznyj dwyhun. Ce dwyhun, zdatnyj zdijsniuwaty robotu bez zatrat paływa czy inszych energetycznych resursiw. Zhidno iz zakonom zbereżennia energii, wsi sproby stworyty takyj dwyhun pryreczeni na prował.

— Ja chotiw by, szczob wy zrozumily, — prodowz uwaw win. — Use ce dobre, duze mylo i tak dali, a «kilce» — tak ce prosto czudowo, ale peredusim nam potribni dwi reczi: fotografii ta pownyj kontejner. Powerni' nam nasz fotoaparat, ale z widznia toju pliwkoju, i nasz farforowyj kontejner, ale ne poroznij, a pownyj, i wam bilsze nikoly ne dowede'cia chodyty w Zonu...

Redrik, woruchnuwszy pleczeniem, skynuw joho ruku, widimknuw dweri i wyjszow. Win, ne obertajuczyś, krokuwaw po mjakomu kylymu i weś czas widczuwaw u sebe na potylyci hołubyj jangolskyj neporusznyj pohlad. Win ne staw czekaty lifta i spustywsia z wośmoho powerchu pizsky.

Wyjszowszy z «Metropolu», win uziaw taksi j pojichaw na inszyj kineć mista. Wodij trapywsia neznajomyj, z nowaczkiw, nosatyj pryszczawyj chłopczyśko, o dyn iz tych, chto wałom sunuw u Harmont ostannimyj rokamy w poszukach karkołomnych pryhod, nezliczennych bahatstw, wseswitnioji sławy, jakojiś osoblywoji religiji, sunuly wałom, ta tak i poosidały wodijamy taksi, oficiantamy, budiwelnymyj robotnykamy, wykudałamy u bordelach — żadibni, beztałanni, zamuczeni newyraznymyj bażannimyj, wsim na switi newdowołeni, straszennie rozczarowani i perekonani, szczo tut jich znouw obduryły. Połowyna z nych, potyniawszyś misiać-druhyj, iz proklonamy wertałasia po domiwkach, roznosiaczy wełyke swoje rozczaruwannia czy ne w usi krajiny switu, liczeni odynyci stawały stałkeramy i szwydko hynuły, tak i ne wstyhnuwszy ni w czomu rozibratysia, i posmertno pere-tworiuwały na legendarnych herojiw, dejakym wdawałasia postupyty w Instytut, najtiatmowytyszim i najgramotniszym iz nych, prydatnym bodaj na posadu preparatora, a reszta ponastworiuwały politycznych partij, religijnych sekt, jakychoś hurtkiw wzajemodopomohy, ciłymyj weczoramy prosydzuwała u kabaciurach, byłaśia czerez rozbiżnosti u pohladach, czerez diwok i prosto tak, na pjanu hołowu. Czas wid czasu wony własztowuwały procesiji z jakymyś petycijamy, jakiś demonstraciji protestu, jakiś strajky — sydiaczi, stojaczi ta nawi' leżaczi, — zowsim dowely do skazu miśku policiju, komendaturu ta starozyliw, ale czym dali, tym bilsze zaspokojuwałyśia, zmyriałysia j dedali mensze cikawylisja, dla czoho wony tut.

Wid pryszczawoho wodija za werstu tchnulo pereharom, oczi w nioho byly czerwoni, jak u krolyka, ale win buw straszennie zbudzenyj i z chodu wziawsia rozpowidaty Redriku, jak siohodni wranci na jichniu wulyciu zajawywsia nebiżczyk iz cwyntaria. Pryjszow, znaczyt', do swoho domu, a dim otój uże bahato rokiw zabytyj, usi zwidty powyjiżdżały — i wdowa joho, stara, i doczka z czołowikom, i onuky. A sam win, susidy kažuť, pomer rokiw trydcať tomu, szcze do Wizytu, a teper ot — prywit! — prypchawsia. Pochodyw-pochodyw dowkoła domu, poszkribsia, potim wsiwsia bila parkana i sydyť. Ludu nabihło — z usioho kwartału, dywłałśia, a pidijty, zwyczajno, bojałśia. Potim chtoś zdohadawsia: wyla-mały dweri w joho domi, widkryły, znaczyt', jomu wchid. I szczo wy dumajete? Wstaw i wwijszow, i dweri za soboj pryczynyw. Meni na robotu treba buło bihty, ne znaju, czym tam diło zakinczyłosia, znaju tilky, szczo zibrałysia w Instytut telefonuwaty, szczo zabrały joho wid nas do czortowowoji mamy. Znajete, szczo kažuť? Kažuť, komendatura hotuje nakaz, szczo cych nebiżczykiw, jakszczo rodydzi w nych wyjichały, posylały do nych, na nowe misce prożywannia. Oto wże radosti w rodydziw bude! A wże smerdyť wid nioho... nu, na te win i pokijnyk...

— Stop, — skazaw Redrik. — Zupynty otut.

Win ponyszporyw u kyszeni. Dribnych hroszej ne znajszłosia, doweloś rozminiaty nowu banknotu. Potim win postojaw bila worit, poczekaw, poky taksi pojide. Kotedżyk u Sterwjatnyka buw nepohanyj: dwa powerchy, zaskłenyj fligel z biljardnoju, dohlanutyj sadok, oranżereja, bila altanka sered jabłuń. I nawkoło wsioho cioho wizerunczasta zalizna

reszotka, pofarbowana switło-zełenoju maslanoju farboju. Redrik kilka raziw natysnuw knopku dzwinka, chwirtka z lęhkym rygom widczynyłasia, i Redrik powilno ruszyw po piszczanij doriżci, obsadzenij trojandowymy kuszczamy, a na hanku kotedżu wże stojaw Chowrach — skriuczenyj, czorno-bagrianyj, weś azartno tremtjaczy wid bażannia dohodyty. W neterpinni win powernuwsia bokom, spustyw zi schidcia, sudomno namacujuczy oporu, odnu nohu, stwerdywsia, poczaw tiahty do nyznioho schidcia druhu nohu j odnočasno wse smykaw, smykaw u bik Redrika zdorowoju rukoju: zaraz, mowlaw, zaraz...

— Ahow, Rudyj! — pokłykaw iz sadu żinoczuj hołos.

Redrik powernuw hołowu i pobaczyw sereď zełeni bila biłoho ażurnoho dachu altanky holi smahlawi płeczi, jaskrawo-czerwonyj rot, witalnyj pomach ruky. Win kywnuw Chowrachowi, zboczyw z doriżky i naprołom czerez trojandowi kuszczi, po mjakij zełenij trawi ruszyw do altanky.

Na halawi buw rozstelenyj wełyczecznyj czerwonyj mat, a na mati sydiła z kełychom u ruci Dina Barbrydź u majże newydymomu kupalnomu kostiumi, nepodalik walałasia knyżka u strokatij paliturci, i poriad, u tini pid kuszczem, stojało błyskucze widerce z lodom, iz jakoho styrcała wużka dowha szyjka plaszky.

— Zdorow, Rudyj! — skazała Dina Barbrydź, roblaczy witalnyj ruch kełychom. — A de ż tatunio? Newże znowu zasypawsia?

Redrik pidijszow i, zawiwszy ruky z portfełem za spynu, zupynywsia, dywłaczyś na neji zwerchu wnyz. Tak, ditej sobi Sterwjatnyk w kohoś u Zoni wyprosyw niwroku. Wsia wona buła oksamytowa, rozkiszno-tyłysta, żodnoji wady, żodnoji zajwoji składky — piwto-rasta funtiw⁵ dwadciatyricznoji łasoji płoti, ta szcze smaragdowi oczci, szczo siajały zsere-dyny ta szcze wełykyj wołohyj rot i riwni bili zuby, ta szcze nedbało kynuti na odne płecze czorni kosa, szczo wybłyskuwały pid soncem, a sonce tak i pochodżało po nij, perechodiaczy iz płeczej na żywit i na stehna, załyszajuczy tini miż majże hołymy hrud'my. Win stojaw nad neju i widwerto rozhladow jiji, a wona dywylałasia na nioho znyzu whoru, z rozuminniam usmichajuczyś, a potim pidnesła kełych do hub i zrobyła kilka kowtkiw.

— Chociesz? — skazała wona, obłyżujuczy huby, i, zaczekawszy riwno stilky, szczooby dwoznacznist' dijszła do nioho, prostiała jomu kełych.

Win widwernuwsia, poszukaw oczyma i, znajszowszy w tini szezłong, usiwsia i wyprostaw nohy.

— Barbrydź u likarni, — skazaw win. — Nohy jomu widriżuť.

Tak samo usmichajuczyś, wona dywylałasia na nioho odnym okom, druhe prychowu-wała husta chwyla wołosia, szczo wpała na płecze, tilky usmieszka jiji zrobyłaś nerucho-moju — cukrowyj wyszkir na smahlawomu obłycczci. Potim wona maszynalno pochylała kełychom, nenacze prysłuchajuczyś do dzeńkannia kryżynok ob stinky, i zapytała:

— Obydwi nohy?

— Obydwi. Może, do kolin, a może, j wyszcze.

Wona postawyla kełych i widweła z obłycczcia wołosia. Wona bilsze ne usmichałaś.

— Szkoda, — promowyla wona. — A ty, znaczyť...

Same jij, Dini Barbrydź, win mih by dokładno rozpowisty, jak use ce stałasia i jak use ce buło. Napewno, win mih by jij rozpowisty nawiť, jak powertawsia do maszyny, trymajuczy napohotowi kastet, i jak Barbrydź prosyw — ne za sebe prosyw nawiť, za ditej, za neji ta za Arczi, i obiciaw Zołotu Kulu. Ałe win ne rozpowiw. Win mowczky poliz za pazuchu, wytiah paczku asygnacij i kynuw jiji na czerwonyj mat, prosto do dowhych hołych nih

⁵ **Funt** — u krajinach z angijskoju systemoju mir doriwniuje 453,6 h.

Diny. Banknoty rozlecieli się rajdużnym wijałom. Dina rozhublono wzięła kilka sztuk i poczła jich rozhladaty, nacze baczyła wperse, ale ne duże nymy cikawylasia.

— Ostannij zarobitok, znaczył, — promowyla wona.

Redrik perehnuwsia z szezlonga, dotiahnuwsia do widercia i, wytiahnuwszy plaszku, pohlanuw na jarlyk. Po temnomu skłu stikała woda, i Redrik widwiw plaszku wbik, szczob ne kapalo na sztany. Win ne lubyw dorohoho wiski, ale zaraz można było by siorbnyty j cioho. I win uže namirywsia siorbnyty prosto z szyjky, ale johu zupynyły nerozbirlywi protestujuczi zwuky za spynou. Win ozyrnuwsia i pobaczyw, szczo czerez halawynu, bolisno perestawljuczy krywi nohy, szczosyły pospyszaje Chowrach, trymajuczy pered sobou w oboch rukach wysokij kełych iz prozoroju sumiszsziu. Wid zawziattia pit hradom kotywsia po johu czorno-bagrianomu oblyczcziu, nalyti krowju oczi zowsim wylizły z orbit, i pobaczywszy, szczo Redrik dywyłsia na nioho, win ledwe ne z widczajem prostiahnuw pered sobou kełycha i znowu czy to zamuhykaw, czy to zaskawuliw, szyroko i bezsyło rozziawljuczy bezzuboho rota.

— Czekaju, czekaju, — skazaw jomu Redrik i poklaw plaszku nazad U lid.

Chowrach przskandybaw nareszti, podaw Redrikowi kełycha i z bojazkoju familjarnistiu popleskaw johu po pleczu kleszniastouj rukoju.

— Diakuju, Diksone, — serjozno skazaw Redrik. — Ce jakraz te, czoho meni zaraz brakuwalo. Ty, jak zawždy, na wysoti, Diksone.

I poky Chowrach zbenteżeno i radisno kywaw hołowou i konwulsywno byw sebe zdorowou rukoju po stehnu, Redrik uroczysto pidniaw kełych, kywnuw jomu i za odyn duch widpyw połowynu. Potim win podywywsia na Dinu.

— Chociesz? — skazaw win, pokazujuczy jii kełych.

Wona ne widpowiła. Wona składala asygnaciju napołowynu, i szcze raz napołowynu, i szcze raz napołowynu.

— Oblysz, — skazaw win. — Ne propadete. U twoho tatusia...

Wona pererwala johu:

— A ty johu, znaczył, tarabanyw, — skazala wona. Wona johu ne pytala, wona stwerdzuwala. — Per johu, dureń, czerez usiu Zonu, kretyn rudyj, per na chrebtii ciu swołotu, słyńko, taku nahodu wtratyw...

Win dywywsia na neji, zabuwszy pro kełych, a wona pidwełasia, pidijszła, stupajuczy bosoniż po rozkydanych banknotach, i zupynylasia pered nym, uperszy stysnuti kulaky u hładeńki boky, zahorodywszy wid nioho weś swit swoim czudowym tiłom, szczo pachło parfumamy ta sołodkym potom.

— Otak win usich was, idiōtykiw, nawkruh palcia... Po kistkach waszych, po waszych makitrach bezmozkych... Strywaj, strywaj, win szcze na kosturach po waszych czerepoczkach chodytyme, win wam szcze pokaże bratśku lubow i myłoserdia! — Wona wże majże kryczala. — Zołotu Kulu, napewno, tobi obiciaw, tak? Kartu, pastky, tak? Jołop! Kretyn! Po mordi twojij riabij baczu, szczo obiciaw... Strywaj, win tobi szcze dasť kartu, upokij, Hospody, durnu duszu rudoho durnia Redrika Szucharta...

Todi Redrik nekwapno pidwiwsia i z rozmachu zalipyw jii lapasa, i wona zmowkla na piwśłowi, opustylasia, jak pidrubana, na trawu i schowala oblyczczia w dołoniach.

— Dureń... rudyj... — nerozbirlywo prohoworyła wona. — Taku nahodu wtratyw... Taku nahodu...

Redrik, dywłaczyś na neji zwerchu wnyz, dopyw kełych i, ne obertajuczyś, tyćnuw johu Chowrachu. Howoryty tut ne było bilsze pro szczo. Harnych ditoczok wymoływ sobi Sterwjatnyk Barbrydź u Zoni. Lubłaczych i szanoblywych.

Win wyszow na wułyciu, pijmaw taksi i nakazaw jichaty u «Borżcz». Treba buło zakinczuwaty wsi ci sprawy, spaty chotiłosia nesterpno, pered oczyma wse pływło, i win taky zasnuw, nawaływszyś na portfel usim tiłom, i prokynuwsia, tilky koły szofer potermosyw joho za płecze.

— Pryjichały, mistere.

— De ce my? — promowyw win, sprosonnia ozyrajuczyś. — Ja ź tobi weliw u bank...

— Aż nijak, mistere, — wyszkirywsia szofer. — Welily u «Borżcz». Ot wam i «Borżcz».

— Dobre, — proburczaw Redrik. — Prysnyłosia szczoś...

Win rozplątywsia i wyliz, ważko perebyrajuczy zanimiłymy nohamy. Asfalt uże rozpiksia pid soncem, stało duże spekotno. Redrik widczuw, szczo win weś mokryj, u roti buło hydko, oczi slozyłysia. Persz niż uwijty, win ohłediwsia. Wułycia pered «Borżczem», jak i zawždy o cij hodyni, buła bezludnoju. Zabihajliwky nawproty szcze ne widkrywałysia, ta j sam «Borżcz» buw, własne, zacynyenyj, ale Ernest uże buw na postu — protyraw bokaly, pochmurowyrajuczy z-za stijky na jakychoś triocho czmyriw, szczo żluktyły pywo za kutowym stołykom. Z reszty stołykiw szcze ne były zniati perewernuti stilci, neznajomyj nef u bilij kurtci nadrajuwaw pidłohu szwabroju, i szcze odyń nehr mordochawsia z jaszczykamy pywa za spynoju w Ernesta. Redrik pidijszow do stijky, pokław na stijku portfel i prywitawsia. Ernest proburczaw u widpowid' szczoś neprywitne.

— Pywa nałyj, — skazaw Redrik i sudomno pozichnuw.

Ernest hrymnuw na stijku porożniu krużku, wychopyw iz chołodylnyka plaszku, widkorkuwaw jiji i nachyływ nad krużkoju. Redrik, prykrywajuczy rota dołoneju, wytriszczywsia na joho ruku. Ruka tremtiła. Szyjka plaszky kilka raziw dzeńknuło ob kraj krużky. Redrik pohlanuw Ernestu w oblyczczia. Ważki Ernestowi powiky były opuszczeni, małeńkyj rot wykrywłenyj, towsti szczoky obwysły. Nehr szarkaw szwabroju pid samymy nohamy w Redrika, czmyri w kuti azartno i zlisno spereczalysia pro bihy, nehr, szczo sowaw jaszczyky, sztowchnuw Ernesta zadom tak, szczo toj chytynuwsia. Nehr poczaw burmotity wybaczennia. Ernest zdawłenym hołosom spytał:

— Prynis?

— Szczo — prynis? — Redrik ozyrnuwsia czerez płecze.

Odyń iz czmyriw lińkuwato pidwiwsia z-za stołyka, piszow do wychodu i zupynywsia w dweriach, rozkuriujuczy sigaretu.

— Chodim pohoworymo, — skazaw Ernest.

Nehr zi szwabroju teper też stojaw miż Redrikom i dweryma. Zdorowennyj takyj nehr, jak Hutalin, ale wdwiczi szyrzyj.

— Chodimo, — skazaw Redrik i wziaw portfel. Snu w nioho wże i błyżko ne buło.

Win zajszow za stijku i protysnuwsia mymo nehra z pywnymy jaszczykamy. Nef pryszczemyw, mabuť, sobi palcia — oblyzuwaw nihtia, spidłoba rozdywłajuczyś Redrika. Tak samo micno skrojenyj nehr, z prołomłenym nosom i rozpluszczonymy wuchamy. Ernest projszow do zadnioji kimnaty, i Redrik podawsia za nym, bo teper uże wsi troje czmyriw stojały bila wychodu, a nehr zi szwabroju opynywsia pered kulisamy, szczo weły do składu.

U zadnij kimnati Ernest widstupyw ubik i, zhorbywszyś, siw na stiłec bila stiny, a z-za stołu pidwiwsia kapitan Kwoterblad, żowtyj i skorbotnyj, a zwidkyś zliwa wysunuwsia wełycheznyj ooniweć⁶ u nasunutij na oczu kasci, szwydko wziaw Redrika za boky i prowiw

⁶ Ooniweć — żołdat wijsk OON — organizaciji objednanych nacij.

welyczonymy dołoniamy po joho kyszeniach. Bila prawoji bokowoji kyszeni win zatrzymawsia, wydobuw kastet i leheńko pidsztowchnuw Redrika do kapitana. Redrik pidijszow do stołu i postawyw pered Kwoterbladom portfel.

— Szczo ź ty, zarazo! — skazaw win Ernestu.

Ernest ponuro ruchnuw browamy i znyzaw odnym pleczeniem. Use buło zrozumioło. W dweriach uże stojaly, usmichajucyś, obydwu nehry, i bilsze dwerej ne buło, a wikno buło zaczynene j, okrim toho, zahorodżene znadworu solidnymy gratamy.

Kapitan Kwoterblad, z widrazoju krywłaczy oblyczczia, oboma rukamy rywsia u portfeli, wykładajucy na stół: «porożniaky» mali — dwi sztuky; «batarejky» — dewjať sztuk; «czorni bryzky» riznych rozmiriw — szistnadciať sztuk u polietylenowomu paketi; «hubky» czudowo zbereżeni — dwi sztuky; «hazowanoji hłyny» — odna banka...

— W kyszeniach je szczo-nebud'? — tycho promowyw kapitan Kwoterblad. — Wykładajte...

— Hady, — skazaw Redrik. — Zarazy.

Win sunuw ruku za pazuchu i żburnuw na stół paczku banknot. Banknoty poletily na wsi boky.

— Oho! — promowyw kapitan Kwoterblad. — Szcze?

— Żaby smerdiuczi! — zakryczaw Redrik, wychopyw z kyszeni druhu paczku i z rozmachu żburnuw jiji sobi pid nohy. — Żerit! Podawitsia!

— Duże cikawo, — promowyw kapitan Kwoterblad spokojno. — A teper pidbery wse ce.

— Red'ku w oko! — skazaw jomu Redrik, zakładajucy ruky za spynu. — Chołuji twoji pidberut'. Sam pidberesz!

— Pidbery hroszi, stałkere, — ne pidwyszczujucy hołosu, skazaw kapitan Kwoterblad, upyrajucyś kułakamy w stół i weś nachylajucyś upered.

Kilka sekund wony mowczky dywyłysia odyn odnomu w oczi, potim Redrik, burmo-czucy proklony, opustywsia nawpoczipy i znechotia zachodywsia pidbyraty hroszi. Nehry za spynuju zachychotyły, a ooniweć złowtiszno fyrknuw.

— Ne fyrkaj, ty! — skazaw jomu Redrik. — Szmarkla wyłetyt'!

Win powzaw uże na kolinach, zbyrajucy papirci po odnomu, dedali blyżcze pidbyrajucyś do temnoho midnoho kilcia, szczo myrno leżało w zaroslij hriaziukoju wyjimci w parketi, powertajucyś tak, szczo buło zrucno, win wykrykuwaw i wykrykuwaw brudni proklony, wsi, jaki mih pryhadaty, i szczo ti, kotri wyhaduwaw na chodu, a koły nastala myt', win zamowk, naprużywsia, schopywsia za kilce, szchosyły rwonuw joho whoru, i widczynena kryszyka luka szczo ne wstyhła wdarytysia ob pidłohu, a win wże pirnuw unyz hołowoju, wytiahnuszy naprużeni ruky, w syru chołodnu piťmu pywnyci.

Win upaw na ruky, perekotywsia czerez hołowu, pidskoczyw i, zihnuwszy, kynuswia, niczoho ne baczaczy, pokładajucyś tilky na pamjať i na udaczu, u wużkyj prochid miż sztabelamy jaszczykiw, na chodu szarpajucy, rozhojdujucy ci sztabeli i czujucy, jak wony z dzeńkanniam i hurkotom walaťsia u prochid pozadu nioho, słyżkajucyś, wybih nahoru po newydymych schodach, usim tiłom wybyw obbyti rżawoju blachoju dweri j opynywsia w Ernestowomu garażi. Win weś trusywsia i ważko dychaw, pered oczyma pływły krywawi plamy, serce ważkymy bolisnymy posztowchamy było w same hoło, ale win ne zupynywsia nawiť na sekundu. Win widrazu metnuwsia w dalnij kut i, obdyrajucy ruky, wziawsia rozkydaty kupu motłochu, pid jakoju u stini garaża buło wyłamano kilka doszok. Potim win lih na żywit i propowz czerez ciu dirku, czujucy, jak z triskotom rweťsia szczoś u joho pidżaku, i wże u dwori, wużkomu, nacje kołodiaz, prysiw miż smittiewymy kontejneramy, stiahnuw pidżak, zirwaw i kynuw hałstuk, szwydko ohłediw sebe, obtripaw sztany,

wyprostawsia i, probihszy czerez dwir, pirnuw u wużkyj smerdiuczyj tunel, szczo wiw do susidnioho takoho samoho dworu. Na bihu win prysłuchawsia, ałe wyttia patrolnych syren poky szczo ne buło czuty, i win pobih szcze szwydsze, rozhaniajuczy perelakanu ditłasniu, pirnajuczy pid rozwiszenu biłyznu, prolizajuczy w dirky u zohnyłych parkanach, namahajuczyś jakomoha szwydsze wybratysia z cioho kwartału, poky kapitan Kwoterblad ne wstyh wykłykaty otoczennia. Win cudowo znaw ci miscia. W usich cych dworach, u pidwałach, u zanedbanych pralniach, u wuhilnych składach win hrawsia szcze chłopczyśkom, usiudy tut u nioho buły znajomi i nawet druzi, i za inszych obstawyn jomu niczoho ne wartowało by zachowatysia tut i widsydzuwatysia choc ciłyj tyżdeń, ałe ne dla cioho win zdij-snyw «zuchwał u wteczu z-pid aresztu» — z-pid nosa w kapitana Kwoterblada, widrazu ż zarobywszy sobi zajwych dwanadciał misiaciw.

Jomu dobraćcze poszczastyło. Po Siomij wułyci, rozmachujuczy durnuwatymy trans-parantamy, horłaniaczy i zdijmajuczy pyluku, sunuła procesija jakojiś ligy — dusz dwisti dowhowołosych jołopiw i stryżenych durep, takych samych roztripanych i neochajnych, jak i win sam, i nawet hirsze, nenacze wsi wony tak samo szczojno prodyralysia kriż łazy u parkanach, perekydały na sebe baky zi smittiam, ta na dodaczu szcze pered tym proweły bujnu niczeńku na wuhilnomu składi. Win wychopywsia iz pidworittia, z chodu wrizawsia u ciu jurmu i nawskis, sztowchajuczyś, nastupajuczy na nohy, distajuczy po wuchu i dajuczy zdaczi, prodersia na inszyj bik wułyci i znouu pirnuw u pidworittia — jakraz toji myti, koły poperedu prołunało znajome ohydne wyttia patrolnych maszyn, i procesija zupynylaśia, styskajuczyś harmoszkoju. Ałe teper win buw uże w inszomu kwartali, i kapitan Kwoterblad ne mih znaty, w jakomu same.

Win wyszow na swij garaż iz boku składu radiõtowariw, i jomu dowełosia proczekaty jakyjś czas, poky robitnyky zawantażuwały awtokar wełyczcznymy kartonnymy korobkamy z telewizoramy. Win własztuwawsia u chyrlawych kuszczach buzku pered hłuchoju stinoju susidnioho budynku, trochy widsapawsia i wykuryw sigaretu. Win żadibno kuryw, prysiwszy nawpoczipyky, prytuływszyś spynuju do twerdoji sztukaturky brandmauera⁷, czas wid času prykładajuczy ruku do szczoky, aby whamuwały nerwowe sipannia, i dumaw, dumaw, dumaw, a koły awtokar z roboczymy, hudiaczy, pokotyw u pidworittia, win zasmijawsia i nehołosno skazaw jomu wslid: «Diakuju wam, chłopci, zatrymały durnia... dały podumaty». Z cijeji myti win poczaw dijaty szwydko, ałe bez pospichu, sprytno, produmano, nenacze praciuwaw u Zoni.

Win probrawsia u swij garaż czerez potajnyj łaz, bezszumno prybraw stare sydinnia, zapchaw ruku w koszyk, obereżno distaw z miszka zhortok i pryłasztuwaw johu za pazuchoju. Pisla cioho win zniaw iz cwiacha staru potertu szkirianku, znajszow u kuti zasmalcionwane kepi j oboma rukamy natiahnuw johu nyżko na czoło. Kriż szpary worit u napiwtemriawu garaża padały wużki smuhy soniacznoho switła, powni łyskuczych poroszynok, u dwori weselo j azartno wyszczały ditłachy, i, wże zbyrajuczyś ity, win raptom upiznaw hołos dońky. Todi win prytuływsia okom do najszyrszoji szparyny i jakyjś czas dywywsia, jak Mawpoczka, rozmachujuczy dwoma powitrianymy kulkamy, bihaje dowkoła nowoji hojdałky, a try baby-susidky z wjazanniam na kolinach sydiał poriad na ławoczci i dywłaśia na neji, nepryjazno stuływszy huby. Obminiujuťsia swojimy parszywymy dumkamy, stari peńky. A ditłachy — niczoho, hrajuťsia z neju jak ni w czomu ne buwało, ne darma ż win do nych pidłeszczuwawsia jak umiw — i hirku derewjanu zrobyw dla nych, i lalkowij budynoczok, i hojdałku... I ławoczku ciu, na jakij rozsiłysia stari potoroczi, też

⁷ **Brandmauer** — hłuca stina z wohnetrywkoho materiálu, jaka rozdilaje dwa budynky abo provedena wseredyni odnoho wełykoho budynku z protypożeżnoju metoju.

win zrobzyw. Nu harazd, skazaw win samymy hubamy, widirwawsia wid szpary, wostannie ohlanuw garaż i pirnuw u łaz.

Na piwdeno-zachidnij okołyci mista, bila zanedbanoji benzokołonky, szczo naprykinci Hirnyćkoji wułyci, buła budka telefona-awtomata. Bozna-cho toper tut neju korystuwawsia — nawkoło były sami zakynuti budynky, a dali na piwdeń rozstelawsia neozoryj pustyr kołysznioho miškoho zwałyszczza. Redrik siw u tini budky prosto na zemlu i zastromyw ruku w szczyłynu pid budkoju. Win namacaw zapylużenyj proolijenyj papir i rukiwja pistoleta, zahornutoho u cej papir, ocynkowana korobka z patronamy też buła na miski, i miszczok z «brasłetamy», i staryj hamaneć iz pidrobłenyj dokumentamy — z tajnykom use buło harazd. Todi win zniaw iz sebe szkirianku ta kepi i poliz za pazuchu. Chwyłynu deś win sydiw, zważujucy na dołoni farforowyj bałonczyk z nezdołannoju i nemynuczoju smertiu wseredy. I tut win widczuw, jak jomu znowu zasipało szczoku.

— Szucharte, — proburmotiw win, ne czujucy własnoho hołosu. — Szczo ź ty, zarazo, robysz? Padło ty, wony ź cijegu sztukoju wsich nas pereduszał... — Win prytyś palciamy siływu szczoku, ale ce ne dopomohło. — Hady, — skazaw win pro robitnykiw, szczo wantażyły telewizory na awtokar. — Trapyłysia ź wy meni na dorozu... Kynu w by ja jiji, sterwotu, nazad u Zonu, i kinci u wodu...

Win toskno ohłediwsia. Nad porepanym asfaltom bryniło hariacze powitria, ponuro dywyłysia pozabywani wikna, pustyrem błukały pyłowi czortyky. Win buw odyn.

— Dobre, — skazaw win riszucze. — Kożen za sebe, ody Boh za wsich. Na nasz wik wystaczył...

Pospichom, szczyoby ne peredumaty znowu, win zapchaw bałon u kepi, a kepi zahornuw u szkirianku. Potim win wstaw na kolina i, naprużywszy, trochy nachyływ budku. Towstyj zhortok lih na dno jamky, i szcze załyszycylosia bahato wilnoho miscia. Win obeżno opustyw budku, pochytaw jiji dwoma rukamy i pidwiwsia, obtruszujucy dołoni.

— I wse, — skazaw win. — I niczyczyrk.

Win zaliz u rozpeczenu zaduchu budky, opustyw monetu i nabraw nomer.

— Huto, — skazaw win. — Ty, bud' łaska, ne chwyłujysia. Ja znowu popawsia.

Jomu buło czutno, jak wona sudomno zitchnuła, i win pospichom prohoworyw:

— Ta dumnyci ce wse, misiaciw szisz'-wisim... i z pobaczenniamy... Pereżywemo. A bez hroszej ty ne budesz, hroszi tobi przyszluf... — Wona prodowżuwała mowczaty. — Zawtra wranci tebe wyklyczuf u komendaturu, tam pobaczymosia. Mawpoczku prywedy.

— Obszuku ne bude? — zapytała wona hłucho.

— A choc by j buw. Udoma wse czysto. Puste, trymaj chwosta truboj... Wucha storczma, chwist pistoletom. Uziała za czołowika stałkera, toper ne narikaj. Nu, do zawtra... Maj na uwazi, ja tobi ne dzwonyw. Ciłuju u popku.

Win rizko powisyw słuchawku i kilka sekund stojaw, szczyosyły zamrużywszy, styśnuwszy zuby tak, szczo dzweniło u wuchach. Potim win znowu kynuw monetku i nabraw inszyj nomer.

— Słuchaju was, — skazaw Chrypatyj.

— Howorył Szuchart, — skazaw Redrik. — Słuchajte uważno i ne pererywajte...

— Szuchart? — duże naturalno zdywuwawsia Chrypatyj. — Jakyj Szuchart?

— Ne pererywajte, ja kažu! Ja popawsia, wтик i zaraz idu zdawatysia. Meni daduf rokiw dwa z połowynoju abo try. Drużyna załyszajet'sia bez hroszej. Wy jiji zabezpeczyte. Szczob u neji wsioho buło wdostal, zrozumilo? Zrozumilo, ja was pytaju?

— Prodowżujte, — skazaw Chrypatyj.

— Nepodalik wid toho miscia, de my z wamy wpersze zustriliysia, je telefonna budka. Tam wona odna, ne pomylytes. Farfor leżył pid neju. Choczete — berit', choczete — ni, ale

żinka moja szczob mała wsioho wdostal. Nam z wamy szcze praciuwaty i praciuwaty. A jakszczo ja powernuś i diznajusia, szczo wy zihrały neczysto... Ja wam ne radžu hraty neczysto. Zrozumilo?

— Ja wse zrozumiw, — skazaw Chrypatyj. — Diakuju. — Potim, powahawszyś, zapytaw: — Może, adwokata?

— Hi, — skazaw Redrik. — Usi hroszi do ostannioho midiaka — družyni. Z prywitom.

Win powisyw słuchawku, ohłediwsia, hłyboko zapchaw ruky w kyszeni sztaniw i powoli piszow uhoru po Hirnyćkij wułyci miż poroźnimy, pokynutymy budynkami.

3. RICZARD H. NUNAN, 51 RIK, PREDSTAWNYK POSTACZALNYKIW ELEKTRONNOHO OBLADNANNIA PRY HARMONTŠKOMU FILLALI MIPK

Riczard H. Nunan sydiw za stołom u sebe w kabineti i maluwaw czortykiw u wełyczcznomu błoknoti dla diłowych notatok. Pry ciomu win spiwczutływo usmichawsia, chytaw łysoju hołowoju i ne słuchaw widwiduwacza. Win prosto czekaw telefonnoho dzwinka, a widwiduwacz, doktor Pilman, lińkuwato jomu wyhoworiuwaw. Czy hadaw sobi, szczo jomu wyhoworiuje. Czy chotiw zmusyty sebe powiryty, niby jomu wyhoworiuje.

— My wse ce wrachujemo, Wałentyne, — skazaw nareszti Nunan, domaluwawszy desiatoho dla riwnoho rachunku czortyka i zakrywszy błoknot. — Sprawdi, nepodobstwo...

Wałentyn prostiahnuw tonku ruku j akuratno strusyw popił u popilnyciu.

— I szczo ź same wy wrachujete? — wwiczływo pocikawywsia win.

— A wse, szczo wy skazały, — weseło widpowiw Nunan, widkydajuczyś u krisli. — Do ostannioho słowa.

— A szczo ja skazaw?

— Ce nesuttiewo, — promowyw Nunan. — Szczo b wy ne skazały, wse bude wrachowano.

Wałentyn (doktor Wałentyn Pilman, laureat Nobeliwśkoji premiji i wse take insze) sydiw pered nym u hłybokomu krisli, małeńkyj, wyszukanyj, ochajnyj, na zamszewij kurtoczci — żodnoji plamky, na popidsmykuwanych sztaniach — ani zmorszky; slipuczka soroczka, strohyj odnokolirnyj hałstuk, siajuczi czerewyky, na tonkych blidych hubach — jechydna usmiszczka, wełyczczni czorni okulary prychowujuť oczi, nad szyrokym nyżkym czołom — czorne wołossia żorstkym jizaczkom.

— Jak na mene, wam daremno płatiał waszu fantastycznu płatniu, — skazaw win. — Mało toho, Diku, po-mojemu, wy szcze j sabotażnyk.

— Ts-s-s! — promowyw Nunan poszepyky. — Zarady Boha, ne tak hołosno.

— Sprawdi, — wiw dali Wałentyn. — Ja dowoli dawno steżu za wamy: jak na mene, wy zowsim ne praciujete...

— Odnu chwyłynku! — urwaw johu Nunan i protestujucze pomachaw towstym rożewym palcem. — Jak ce ne praciuju? Chiba choc odna reklamacija załyszylaśia bez naslidkiw?

— Ne znaju, — skazaw Wałentyn i znowu strusyw popił. — Prychodyť chorosze obładnannia, prychodyť pohane obładnannia. Chorosze prychodyť czastisze, a pry czomu tut wy — ne znaju.

— A ot jakby ne ja, — zapereczyw Nunan, — chorosze prychodyło b ridsze. Krim toho, wy, wczeni, weś czas psujete chorosze obładnannia, a potim zajawljete reklamaciji, i chto was todi pokrywaje? Ot, naprykład, szczo wy zrobyły z «nyszporkoju»? Czudowyj aparat, błyskucze zajawyw pro sebe w geologorozwidci, stijkyj, awtonomnyj... A wy haniały johu w ciłkowyto nenormalnych režymach, zahnały mechanizm, jak skakuna...

— Napojily ne wczasno i ne dały wiwsa... — zauważyw Wałentyn. — Koniuch wy, Diku, a ne promysłowyk!

— Koniuch, — zamysłeno powtoryw Nunan. — Ce wże kraszcze. Ot kilka rokiw tomu tut praciuwaw doktor Panow, wy johu, mabuť, znały, win potim zahynu... Tak ot, win hadaw, szczo moje pokłykannia — rozwodyty krokodyliw.

— Ja czytaw johu praci, — skazaw Wałentyn. — Duże serjozna i rozważywa ludyna.

Na waszomu misci ja pomirkuwaw by nad joho słowamy.

— Dobre. Pomirkuju na dozwilli... Wy meni kraszcze skažiť, czym wczora zakin-
czywsia wyprobuwalnyj zapusk SK-3?

— SK-3? — powtoryw Wałentyn, namorszczujuczy blide czoło. — A... «Skomoroch»!
Niczoho osoblywoho. Marszrutom projszow dobre, prynis kilka «brasetiw» i jakuś płas-
stynku newidomoho pryznaczennia... — Win pomowczaw. — I priażku wid pidtiazok firmy
«Luks».

— A szczo za płastynka?

— Spław wanadiju, poky ważko skazaty tocznisze. Powedinka nulowa.

— Czomu todi SK jiji pryťah?

— Zapytajte u firmy. Ce wże z waszoji hałuzi.

Nunan zamysłeno postukaw oliwczykom po błołknotu.

— Zresztuju, ce ż buw probnyj zapusk, — promowyy win. — A może, płastynka roz-
riadyłasia... Znajete, szczo ja wam poradźu? Zażburte jiji znow u Zonu, a czerez dnytku-
druhu poszliť po neji «nyszporku». Ja pamjataju, pozamynuło ho roku...

Zadzwonyw telefon, i Nunan, widrazu zabuwszy pro Wałentyna, schopyw słu-
chawku.

— Mister Nunan? — zapytała sekretarka. — Was znowu pan Łemchen.

— Zjednujete.

Wałentyn pidwiwsia, pokław zhasłyj nedopałok u popilnyciu, na proszczannia po-
krutyw bila skroni dwoma palciamy i wyjszow — małeńkyj, priamyj, doładnyj.

— Mister Nunan? — prołunaw u słuchawci znajomyj mławyj hołos.

— Słuchaju was.

— Nełehko zastaty was na roboczomu misci, mistere Nunan.

— Pryjszła nowa partija...

— Tak, ja wże znaju. Mistere Nunan, ja pryjichaw nenadowho. Je kilka pytań, jaki
neobchidno obhoworyty pry osobystij zustriczi. Majuťsia na uwazi ostanni kontrakty «Mi-
cubisi Densi». Jurydycznyj bik.

— Do waszych posłuh.

— Todi, jakszczo wy ne zapereczujete, chwyłyn czerez trydciať u kontori naszoho
widdiłku. Was własztowuje?

— Ciłkom. Czerez trydciať chwyłyn.

Riczard Nunan pokław słuchawku, pidwiwsia i, potyrajuczy puchki ruky, projszowsia
kabinetom. Win nawiť zaspiwaw jakyjś modnyj szlaher, ale widrazu ż pustyy piwnia i do-
broduszno zasmijawsia nad soboj. Potim win uziaw kapeluch, perekynuw czerez ruku
płaszcz i wyjszow u pryjmalniu.

— Dytyńko, — skazaw win sekretarci, — mene ponesło po klientach. Załyszajtesia
komanduwaty harnizonom, utrymujete, jak kažuť, forteciu, a ja wam prynesu szokoładku.

Sekretarka rozcwila. Nunan posław jij powitrianyj pocilunok i pokotywsia po kory-
dorach Instytutu. Kilka raziw joho namahałysia spijmaty za połu — win wywertawsia, wi-
dżartowuwawsia, prosyw utrymuwaty bez nioho pozycji, berehty nyrky, ne napružuwaty-
sia, i zresztuju, tak nikym i ne złowłenyj, wykotywsia z budiwli, zwyczno zmachnuwszy
nerozkrytoju perepustkoju pered nosom czerhowoho serżanta.

Nad mistom wysiły nyżki chmary, paryło, perszi newpewneni krapli czornymy zirocz-
kamy rozplywałysia na asfalti. Nakynuwszy płaszcz na hołowu i płeczi, Nunan pidtiupcem
probih uzdoż szerengy maszyn do swoho «pežo», pirnuw useredynu i, zirwawszy z ho-
łowu płaszcz, żburnuw joho na zadnie sydinnia. Z bokowoji kyszeni pidżaka win wydobuw
czornu kruhłu pałyczku «etaka», wstawyy jiji w akumulatore hniздо j zasunuw wełykym

palcem do kłacannia. Potim, posowhawszyś zadom, win zruczno wlasztuwawsia za ker-
mom i natysnuw pedal. «Pežo» bezszumno wykotywsia na seredynu wułyci i pomczaw do
wychodu z peredzonnyka.

Doszcz rynuw raptowo, widrazu, niby w nebi perekynuły czan z wodoju. Brukiwka
zrobyłasia słyżkoju, maszynu zanosyło na poworotach. Nunan zapustyw dwirnyky i zmen-
szyw szwydkist'. Otoż, raport otrzymano, dumaw win. Zaraz nas chwałytymuť. Szczo ź, ja —
za. Ja lublu, koły mene chwałať. Osobływo koły chwałyť sam pan Ęemchen, czerez syłu.
Dywna ricz, czomu ce nam podobajętsia, koły nas chwałať? Hroszej wid cioho ne pobil-
szaje. Sławy? Jaka w nas może buty sława? «Win proślawywsia: teper pro nioho znało
troje». Nu, skażimo, czetwero, jakszczo rachuwaty Bejlisa. Ludyna — kumedne stworin-
nia!.. Schoże, my lubymo pochwału jak taku. Jak ditłachy — morozywo. Kompleks nepow-
nocinnosti ce, oś szczo. Pochwała tiszyl' naszi kompleksy. I duże nemudro. Jak ja možu
wywyszczytyś u własnych oczach? Szczo ja — sam sebe ne znaju? Staroho towstoho Ri-
czarda H. Nunana? A do reczi, szczo take ce «H»? Ot tobi j majesz! I zapytaty nema w
koho... Ne w pana ź Ęemchena pytaty... A, zhadaw! Herbert. Riczard Herbert Nunan. Och
i lle...

Win wywernuw na Centralnyj prospekt i raptom podumaw: naskilky potužno rozro-
ślosia misteczko za ostanni roky!.. Jaki chmaroczosy widhrochały... Ot szcze odyn budu-
juť. Ce szczo ź u nas bude? A, łuna-kompleks — najkraszczci u switi džazy, i warjete, i dim
rozpusty na tysiaczu werstatiw, use dla naszoho dobłesnoho harnizonu i dla naszych cho-
robrych turystiw, osobływo litnich, i dla szlachetnych łycariw nauky... A okołyci poroźni-
juť. I wże nema kudy powertatysia postałym iz mohyl' nebižczykam.

— Postałym iz mohyl' szlachy dodomu zakryti, — promowyw win uhołos, — tomu
wony sumni j serdyti...

Tak, chotiw by ja znaty, czym use ce zakinczyťsia. Miż inszym, desiat' rokiw tomu ja
ciłkom toczno znaw, czym use ce maje skinczytysia. Nezdołanni kordony. Pojas poroź-
neczi zawszyrsky pjatdesiat kilometriw. Uчени ta sołdaty, bilsze nikoho. Straszna wy-
razka na tili mojejji płanety zabłokowana namertwo... I treba ź, nibyto j usi tak wważały, ne
tilky ja. Jaki wyhołoszuwałysia promowy, jaki uchwaluwałysia zakonoproekty!.. A teper ot
uże nawiť i ne pryhadajesz, jakim czynom cia wsezahalna stałewa riszuczist' rozplywłasia
raptom kysełem. «Z odnoho boku, — ne možna ne wyznaty, ale z inszoho boku, — ne
można ne pohodytysia». A poczałosia ce, zdajeťsia, koły stałkery wynesły iz Zony perszi
«etaky». Batarejky... Tak, zdajeťsia, z cioho j poczałosia.

A nadto koły zjasuwałosia, szo «etaky» rozmnożujuťsia. Wyrazka wyjawyłasia ne ta-
koju wże j wyrazkoju, i nawiť ne wyrazkoju zowsim, a nawpaky, skarbnycuju... A teper uże
nichts j ne znaje, szczo wona take — czy wyrazkoju, czy skarbnycia, czy pekelná spokusa,
czy skryńka Pandory⁸, czy czort, czy dyjawoł... Korystujuťsia pomaleńku. Dwadciať rokiw
horbatiaťsia, miljardy wbuchały, a organizowanyj hrabiź nałahodyty tak i ne zmohły. Ko-
žen robyť swij małeńkyj biznes, a wčeni łoby z powaźnym wyhladom wiszczujuť: z odnoho
boku, — ne možna ne wyznaty, a z inszoho boku, — ne možna ne pohodytyś, oskilky objekt
takyj-to, buduczny oprominenyj renthenom pid kutom wisimnadciať hradusiw, wypromi-
niuje kwazitepłowi ełektrony pid kutom dwadciať dwa hradusy... Do did'ka! Odnakowo do
samoho kincia meni ne dożyty...

⁸ **Pandora** — u dawniohřećkij mitologiji žinka, stworena z woli Zewsa zadla pokary ludej za wykradennia
Prometejem wohniu u bohiw. Stawszy družynoju brata Prometeja — Epimeteja, wona pobaczyła u domi czo-
łowika skryńku, napownenu bidamy i, popry zaboronu, widkryła jiji. Widtodi wsi bidy i łycha ludej poszry-
łyśia po zemli. U perenosnomu znaczeni — «skryńka Pandory» — džereło riznomanitnych łych.

Maszyna kotyłasia powz kotedż Sterwjatnyka Barbrydża. W usiomu budynku z nahody zływy horiło switło — wydno buło, jak u wiknach druho powerchu, w kimnatach krałeczky Diny, ruchajutsia u tanci pary. Czy to spozaranku rozpoczały, czy to wid uczorasznioho nijak zupynytsia ne možuť. Moda taka piszła u misti — doba za doboju. Micnu mołod' my wychowały, wytrywału i napołeływu u swoich namirach...

Nunan zupynyw maszynu pered neprymitnoju sporodoju zi skromnoju wywiskoju — «Jurydyczna kontora Korsz, Korsz i Sajmak». Win wyjniaw i schowaw u kyszeniu «etak», znowu natiahnuw na hołowu płaszcz, pidchopyw kapeluch i prožohom kynuwsia u paradni dweri — powz szwejcara, zahłybłenoho w hazetu, po schodach, ukrytych potertym kyłymom, zahupaw pidboramy po temnomu korydoru druho powerchu, prosiaknutomu specyficznym zapachom, pryrodu jakoho win swoho času daremno namahawsia zjasuwaty, rozczynyw dweri w kinci korydoru i wwijszow u pryjmalniu. Na miski sekretarky sydiw neznajomyj, duże smahlawyj junak. Win buw bez pidżaka, rukawy soroczky zasukani. Win kopyrsawsia w nutri jakohoś składnoho ełektronnoho prystroju, wstanowłenoho na stolyku zamist' drukarškoji maszyny. Riczard Nunan powisyw płaszcz i kapeluch na cwiaszok, oboma rukamy pryhładyw resztky wołossia za wuchamy i pytalno pohlanuw na junaka. Toj kywnuw. Todi Nunan widczynyw dweri u kabinet.

Pan Łemchen ważko pidwiwsia jomu nazustricz iz wełykoho szkirianoho krisła, roztaszowanoho bila zawiszanoho portjeroju wikna. Priamokutne generalśke obłyzczia joho zbryżyłosia, szczo oznaczało czy to prywitnu usmiszku, czy to skorbotu z nahody pohanoji pohody, a może — załedwe prychowane bažannia czchnuty.

— Nu ot i wy, — mlawo promowyw win. — Zachod'te, własztowujteś.

Nunan poszukaw pohladom, de by własztuwatysia, i ne wyjawyw niczoho, krim twerdoho stilcia z priamoju spynkoju, zachowanoho za stił. Todi win prysiw na kraj stołu. Weselýj nastrij joho poczaw czomuś wyparowuwatysia — win i sam ne rozumiw szcze, czomu. Raptom win zrozumiw, szczo chwałyty joho tut ne buduť. Szwydsze nawpaky. Deń hniwu, po-філософському podumaw win i pryhotuwawsia do najhirszo.

— Paliť, — zaproponuwaw pan Łemchen, znow opuskajuczyś u krisło.

— Diakuju, ne palu.

Pan Łemchen pochytaw hołowoju z takim wyhľadom, nemow pidtwerdyłysia najhirszi joho prypuszczennia, zjednaw pered obłyzcziam kinczyky palciw oboch ruk i jakyjś czas uważno rozdywławsia utworenu figuru.

— Hadaju, jurydyczni sprawy firmy «Micubisi Densi» my obhoworiuwaty z wamy ne budemo, — promowyw win nareszti.

Ce buw żart. Riczard Nunan z dorohoju duszeju usmichnuwsia i skazaw:

— Jak wam bude zawhodno!

Sydity na stoli buło do bisa nezrucno, nohy ne distawały do pidłohy, rizało sidnyci.

— Iz żałem muszu powidomyty wam, Riczarde, — skazaw pan Łemchen, — szczo wasz raport sprawy nahori nadzwyczajno spryjatływe wraźennia.

— Hm... — promowyw Nunan. Poczynajeťsia, podumaw win.

— Was nawiť zbyrałysia nahorodyty ordenom, — prodowżuwaw pan Łemchen, — prote ja zaproponuwaw zaczekaty. I prawylno zrobyw. — Win nareszti widirwawsia wid spohladannia figury z desiaty palciw i podywywsia spidłoba na Nunana. — Wy zapytajete mene, czomu ja wyjawyw taku, zdawałoś by, nadmirnu obereźnist'.

— Mabuť, u was buły na ce pidstawy, — nudnym hołosom skazaw Nunan.

— Tak, buły. Szczo wypływało z waszoho raportu, Riczarde? Grupa «Metropol» likwidowana. Waszomy zusyllamy. Grupa «Zełena kwitoczka» wziata na hariaczomu w pownomu składi. Błyskucza robota. Takoż wasza. Grupy «Warr», «Kwazimodo», «Mandriwni

muzykanty» i wsi inszi, ja ne pamjataju jichnich nazw, samolikwiduwałysia, uswidomywszy, szczo ne siohodni-zawtra jich nakryjuť. Ce wse nasprawdi tak i buło, wse pidtwerdžu-jet'sia perechresnoju informacijeju. Połe boju oczystyłosia. Wono łyszyłosia za wamy, Riczarde. Suprotywnyk beładno widstupyw, zaznawszy czymałych utrat. Ja prawylno wykław sytuaciju?

— U bud'-jakomu wypadku, — oberežno skazaw Nunan, — ostanni try misiaci wytik materiäliw iz Zony czerez Harmont prypynywsia... Prynajmni, za mojimy danymy, — dodaw win.

— Protywnyk widstupyw, czy ne tak?

— Nu, jakszczo wy napolahajete same na ciomu wysłowi... Tak.

— Ne tak! — skazaw pan Łemchen. — Sprawa w tomu, szczo cej suprotywnyk nikoły ne widstupaje. Ja ce znaju twerdo. Pokwapywszy iz peremożnym raportom, Riczarde, wy prodemonstruwały nezhilist'. Same tomu ja zaproponuwaw utrymatyś wid waszoho nahorodźennia.

Na czorta twoji nahorody, dumaw Nunan, rozhojdujuczy nohoju i ponuro dywłaczyś na myhoczuczuj nosok czerewyka. U sortyri ja twoji paskudni ordeny wiszaw. Też meni moralist, wychowatel mołodi, ja j bez tebe znaju, z kym ja tut maju sprawu, niczoho meni moral czytaty, jakyj takyj-siakyj u mene suprotywnyk. Skaży prosto i dochidływo: de, jak i szczo ja prohawyw... szczo ci merzotnyky wstruhnuły szcze... de, jak i jaki znajszy szparyny... I bez peredmow, ja tobi ne doszkilniatko szmarkate, meni wże za pjatdesiat perestupyło, i ja tobi tut ne zarady twojich nikczemnych ordeniw sydžu...

— Szczo wy czuły pro Zołotu Kulu? — zapytaw raptom pan Łemchen.

Hospody, iz rozdratowaniäm podumaw Nunan, a Zołota Kula tut pry czomu? Did'ko b tebe zabraw z twojeju maneroju rozmowlaty...

— Zołota Kula — ce legenda, — nudnym hołosom dopowiw win. — Mityczna sporuda u Zoni, nadilena formoju i zownisznim wyhladom takoji sobi zołotoji kuli, przyznaczena dla wykonannia ludźkych bazań.

— Bud'-jakych?

— Zhidno iz kanonicznym tekstom legendy — bud'-jakych. Isnujuť, odnak, wariänty...

— Tak, — promowyw pan Łemchen. — A szczo wy czuły pro «smert'-łampu»?

— Wisim rokiw tomu, — nudnym hołosom zatiahnuw Nunan, — stałker Stefan Norman na prizwysko Oczkaryk wynis iz Zony jakyjś prystrij, szczo stanowyw soboju, naskilky možna prypustyty, szczoś na zrazok systemy wyprominiuwacziw, jaki smertonosno dijały na zemni organizmy. Wyszczehadanyj Oczkaryk chotiw prodaty cej agrehat Instytutu. U cini wony ne zijszłysia, Oczkaryk piszow u Zonu i ne powernuwsia.

De perebuwaje agrehat u danyj czas — newidomo. W Instytuti dosi likti kusajuť. Widomyj wam Chju z «Metropola» proponuwaw za cej agrehat bud'-jaku sumu, jaka wmiestyś na arkuszi czekowoji knyżky.

— Use? — zapytaw pan Łemchen.

— Use, — widpowiw Nunan. Win demonstratywno ozyraw kimnatu. Kimnata buła nudna, dywytysia ne buło na szczo.

— Tak, — skazaw Łemchen. — A szczo wy czuły pro «rakowe oko»?

— Pro jake oko?

— Pro rakowe. Rak. Znajete? — Pan Łemchen postryh powitria dwoma palciamy. — Z kłeszniamy.

— Wpersze czuju, — skazaw Nunan, nasupywszyś.

— Nu a szczo wy znajete pro «hrymuczi serwetky»?

Nunan zliz zi stoła i staw pered Łemchenom, zapchawszy ruki w kyszeni.

— Niczoho ne znaju, — skazaw win. — A wy?

— Na žal, ja też niczoho ne znaju. Ni pro «rakowe oko», ni pro «hrymuczi serwetky».

A tym czasom wony isnujuť.

— U mojij Zoni? — zapytaw Nunan.

— Wy siad'te, siad'te, — skazaw pan Łemchen, pomachujuczy dołoneju. — Nasza rozmowa tilky poczynajetsia. Siad'te.

Nunan obihnuw stił i wsiwsia na twerdyj stiłec iz vysokoju spynkoju. Kudy hne? — hariaczkowo dumaw win. Szczo szcze za nowyna? Mabuť, znajszy szczoś w inszych Zonach, a win mene rozihruje, merzota. Zawždy win mene ne lubyw, staryj czort, ne może zabuty toho wirszyka...

— Prodowżymo nasz newełyczkyj ispyt, — ohołosyw Łemchen, widsunuw port'jeru i wyzyrnuw u wikno. — Lle, — powidomyw win. — Lublu. — Win widpustyw port'jeru, widkynuwsia u krisli i, dywłaczyś u stelu, zapytaw: — Jak pożywaje staryj Barbrydź?

— Barbrydź? Sterwjatnyk Barbrydź pid nahladom. Kalika, ne biduje. Iz Zonoju ne powjazanyj. Trymaje czotyry bary, tanckłas i organizowuje pikniki dla oficeriw harnizonu i turystiw. Doczka, Dina, wede hulaszczje žyttia. Syn, Artur, szczojno zakinczyw jurydycznyj koledź.

Pan Łemchen zadowołeno pokywaw.

— Czitko, — pochwaływ win. — A szczo poroblaje Kreon-Maltijeć?

— Odyn iz nebahatioch dijuczych stałkeriw. Buw powjazanyj iz grupoju «Kwazi-modo», teper zbuwaje chabar Instytutowi, czerez mene. Ja trymajujoh na woli: koły-nebud' chto-nebud' klune. Szczoprawda, ostannim czasom win sylno pje i, pobojujusia, dowho ne protiahne.

— Kontakty z Barbrydźem?

— Załyciajetsia do Diny. Uspichu ne maje.

— Duże dobre, — skazaw pan Łemchen. — A szczo czuty pro Rudoho Szucharta?

— Misiac tomu wyjšow iz tiurmy. Ne biduje. Namahawsia emihruwaty, ałe w nioho...

— Nunan pomowczaw. — Zahałom, u nioho simejni neharazdy. Jomu zaraz ne do Zony.

— Use?

— Use.

— Nebahato, — skazaw pan Łemchen. — A jak iduť sprawy u Szčasływczyka Kartera?

— Win uže bahato rokiw ne stałker. Torhuje potrymanymy awtomobilamy, i potim u nioho majsternia z pereobładnannia awtomobiliw na żywłennia wid «etakiw». Czetwero ditej, družyna pomerła rik tomu. Teszcza.

Łemchen pokywaw.

— Nu, koho zi starych ja szcze zabuw? — dobroduszno pocikawywsia win.

— Wy zabuły Dżonatana Majłza na prizwyśko Kaktus. Zaraz win u likarni, wmyraje wid raku. I wy zabuły Hotalina...

— Tak-tak, szczo Hotalin?

— Hotalin use toj samyj, — skazaw Nunan. — Maje grupu z triocho czołowik. Tyżniamy propadajuť u Zoni. Wse, szczo znachodiat', znyszczujuť na misci. A johu spiłka Wojownycznych Angeliw rozpałasia.

— Czomu?

— Nu, jak wy pamjatajete, wony zajmałysia tym, szczo skupowuwały chabar, i Hotalin widnosyw johu nazad u Zonu. Dyjawołowe dyjawołu. Teper skupowuwaty stało niczoho, a krim toho, nowyj dyrektor filiálu naćkuwaw na nych policiju.

— Rozumiju, — skazaw pan Łemchen. — Nu a mołodi?

— Szczo ż — mołodi... Prychodiať i widchodiať, je pjať-szist' czołowik iz takim-siakym doswidom, ale ostannim czasom jim nema komu zbuwaty chabar, i wony rozhubyłyś. Ja jich potrochu pryuczaju... Wważaju, szef, szczo zi stałkerstwom u mojj Zoni praktyczno pokinczeno. Stari widijszy, mołod' niczoho ne wmije, ta j prestiż remesła wże ne toj, szczo ranisze. Jde technika, stałkery-awtomaty.

— Tak-tak, ja czuw pro ce, — skazaw pan Łemchen. — Odnak ci awtomaty ne wyprawdowujuť poky nawiť toji energii, kotru spożywajuť. Czy ja pomylajusia?

— Ce pytania czasu. Skoro pocznuť wyprawdowuwaty.

— Jak skoro?

— Rokiw czerez pjať-szist'...

Pan Łemchen znowu pokywaw.

— Miż inszym, wy, napewno, szczo ne znajete, suprotywnyk też staw zastosowuwaty stałkery-awtomaty.

— U mojj Zoni? — znowu zapytaw Nunan, nastorożywszyś.

— I u waszij też. U was wony bazujuťsia na Reksopolisi, perekydajuť obładnannia na wertolotach czerez hory do Zmijinoji uszczeliny, na Czarne ozero, do pidniżzia Bołderpika.

— Tak ce ż peryferija, — skazaw Nunan nedowirływo. — Tam porożnio, szczo wony tam zmožuť znajty?

— Mało, duże mało. Ale znachodiať. Utim, ce ja dla dowidky, ce was ne stosujeťsia... Reziujemy. Stałkeriw-profesionaliw u Harmonti majże ne załyszyłosia. Ti, szczo załyszyłosia, do Zony bilsze stosunku ne majuť. Mołod' rozhubłena i perebuwaje u procesi pryuczennia. Suprotywnyk rozbytyj, widkynutyj, zalig deś i załyzuje rany. Chabara nema, a koły win zjawlajęťsia, joho nema komu zbuwaty. Nezakonnyj wytik materiäliw iz Harmontśkoji Zony wże try misiaci jak prypynywsia. Tak?

Nunan mowczaw. Zaraz, dumaw win. Zaraz win meni wrize. Ale de ż u mene dira? I zdorowenna, mabuť, probojina. Nu, dawaj, dawaj, stara morkwyno!.. Ne tiahny duszu...

— Ne czuju widpowidi, — promowyw pan Łemchen i pryklaw dołoni u zmorszkuwatoho wołochatoho wucha.

— Dobre, szef, — pochmurow skazaw Nunan. — Hodi. Wy mene wże zwaryły i wysmażyły, podawajte na stił.

Pan Łemchen newyrazno hmyknuw.

— Wy nawiť ne majete szczo meni skazaty, — promowyw win iz nespodiwanoju hirkotoju. — Chiba szczo wucha rozwisyły pered naczalstwom, a jak buło meni, koły pozawczora... — Win raptom urwaw sebe, pidwiwsia i pobriw po kabinetu do sejfa. — Korotsze każuczy, za ostanni dwa misiaci, tilky za najawnoju informacijeju, kompleksy suprotywnyka otrymały ponad szist' tysiacz odynyc materiälu z riznych Zon... — Win zupynywsia bila sejfa, pohładyw joho po farbowanomu boci i rizko powernuwsia do Nunana. — Ne tiszte sebe iluzijamy! — zakryczaw win. — Widbytky palciw Barbrydża! Widbytky palciw Maltijcia! Widbytky palciw Nosatoho Ben-Hałewi, pro kotroho wy nawiť ne wważały za potribne meni zhadaty! Widbytky palciw Huhniawoho Heresza i Karłyka Cmyha! Oś tak wy pryuczajete waszu mołod'! «Brasłety!»! «Hołky!»! «Bili wertiaczky!»! I bilsze toho — jakiś «rakowi occhi», jakiś «suczi briazkalcia», «hrymuczi serwetky», czorty b jich zabrały!

Win znow urwaw sebe, powernuwsia u krisło, znowu zjednaw palci i wwiczywo zapytaw:

— Szczo wy pro ce dumajete, Riczarde?

Nunan distaw nosowyczok i wyter szyju ta potyłyciu.

— Niczoho ne dumaju, — prosypiw win chesno. — Darujte, szefe, ja zaraz wzahali... Dajte widdychatysia... Barbrydź! Możete pidtertysia mojim poslužnym spyskom, ałe Barbrydź ne maje nijakoho stosunku do Zony! Ja znaju kožen joho krok! Win własztowuje pyjatyky ta piknyky na ozerach, win zagribaje harni hroszi, i jomu prosto ne treba... Probaczte, ja durnyci, zwisno, kažu, ałe zapewnijaju was, ja ne wypuskaju Barbrydźa z pola zoru widtodi, widkoły win wyjšow iz likarni...

— Ja was bilsze ne zatrymuju, — skazaw pan Łemchen. — Daju tyżdeń czasu. Podajte mirkuwannia, jakim czynom materiäły z waszoji Zony potraplajuť do ruk Barbrydźa... i wsijeji inszoji swołoty. Do pobaczennia!

Nunan pidwiwsia, nezhrabno kywnuw profiłewi pana Łemchena i, prodowżujuczy wytyraty nosowyczkom riasno spitniłu szyju, wybrawsia do pryjmalni. Smahlawyj junak kuryw, zadumływo dywłaczyś u nadra rozkydanoji elektroniky. Win myhcem pohlanuw u bik Nunana — oczi w nioho buły porožni, oberneni wseredynu.

Riczard Nunan tak-siak nasunuw kapeluch, schopyw płaszcz pid pachwu i piszow heť. Takoho zi mnoju, zdajetsia, szcze ne trapłałosia, bezładno dumaw win. Treba ź — Nosatyj Ben-Hałewi! Prizwyśko wże wstyh zarobyty... Koły? Otakij szybzdyk, sołomynkoju perełomyty možna... chłopczyśko... Ni, wse ce ne te... Ach ty, potołocz beznoha, Sterwjatnyku! Jak że ty mene wjiw! Bez sztaniw pustyw, brudnymy szkarpetkami nahoduwwaw... Jak ce mohło statysia? Cioho ź prosto ne mohło statysia! Dostotu jak todi, u Syngapuri, — mordoju ob stił, potyłyceju ob stinu...

Win siw w awtomobil i jakyjś czas beztianno nyszporyw pid szczytkom u poszukach klucza zapaluwannia. Z kapelucha tekło na kolina, win zniaw joho i, ne dywłaczyś, źburnuw za spynu. Doszcz załywwaw przednie skło, i Riczardowi Nunanu ujawłałosia czomuś, szczo same czerez ce win nijak ne może zbahnuty, szczo ź robyty dali. Uswidomywszy ce, win sylno stuknuw sebe kułakom u łysynu. Połehszało. Widrazu zhadałosia, szczo klucza zapaluwannia nema i buty ne może, a je w kyszeni «etak». Wicznij akumulator. I treba joho wytiahty z kyszeni, mamu joho suczu za nohu, i wstromyty u pryjmalne hnizdo, i todi možna bude kudy-nebud' pojichaty — podali wid cioho domu, de z wikna za nym zapewne steżyť ota stara brukwa...

Ruka Nunana z «etakom» zawmerła na piwslachu. Tak. Iz koho poczaty — ja, pry-najmni, znaju. Ot iz nioho j pocznu. Och, jak ja z nioho pocznu!

Nichto ni z koho tak ne poczynaw, jak pocznu z nioho ja zaraz. I z takim zadowolen-niam... Win uwimknuw dwirnyky i pohnaw maszynu wzdowż bulwaru, majže niczoho ne baczaczy pered sebe, ta wże potrochu zaspokojujuczyś. Harazd. Chaj jak u Syngapuri. Zresztoju u Syngapuri use zakinczyłosia szczasływo... Podumajesz, razoczok mordoju ob stił! Mohło buty j hirsze. Mohło buty ne mordoju i ne ob stił, a ob szczoś iz cwiachamy... Hospody, jak prosto wse ce można buło by zrobyty! Zibraty w odnu kupu wsiu ciu swołotu, zasadyty rokiw na pjatnadciať... czy wysłaty do bisowoji materi! W Rosiji ot pro stałkeriw i ne czuwały. Tam nawkoło Zony dijsno porožnecza, sto kiłometriw, nikoho zajwoho, ni tu-rystiw cych smerdiucznych, ni Barbrydźiw... Prostisze treba czynyty, panowe, prostisze! Ni-jakych składnoszcziw tut, jii-Bohu, ne treba. Niczoho tobi robyty w Zoni — do pobaczennia, na sto perszuj kiłometr... Dobre, ne budemo widwolikatysia. De tut mij bardak? Ne wydno ni czorta... Aha, ot win.

Czas buw neurocznyj, ałe zakład «Pjať chwyłyn» siajaw wohniamy, nacze jakyjś «Me-tropol». Obtruszujuczyś, niby sobaka na berezi, Riczard Nunan uwijszow u jaskrawo oswi-tłenyj choł, prosmerdiłyj tiutiunom, parfumamy i skysłym szampanśkym. Staryj Benni, szcze bez liwreji, sydiw za stijkoku nawskis wid wchodu i szczoś źer, trymajuczy wydełku w

kułaci. Pered nym, roztaszuwawszy sered porożnich kełychiw strachitływyj biust, bowwana niła Madam i, pochniupywszyś, dywyłasias, jak win jist'. U choli szcze nawet ne prybyrały pislá wczorasznioho. Koły Nunan uwijszow, Madam widrazu powernuła w joho bik szyroke nasztukaturene obłyyczczia, spoczatku newdowołene, ale jake nehajno rozťahnułosia u profesijnij usmiszci.

— Cho! — probasyła wona. — Czy ne sam pan Nunan! Za diwczatkamy stużyłysia? Beni prodowżuwaw żerty, win buw hłuchyj jak peń.

— Prywit, stareńka! — ozwawsia Nunan, pidchodiaczy. — Nawiszczo meni diwczatka, koły peredi mnoju sprawżnia žinka?

Benni nareszti pomityw joho. Straszna maska, wsia w synich i bagrianych rubciach, z natuhoju perekosyłaś u prywitnij usmiszci.

— Dobrydeń, chaziajine! — prochrypiw win. — Pidsuszytysia zajszy?

Nunan usmichnuwsia u widpowid' i pomachaw rukoju. Win ne lubyw rozmowlaty z Benni: weś czas dowodyłoś kryczaty.

— De mij uprawytel, druzi? — zapytaw win.

— U sebe, — widpowiła Madam. — Zawtra podatky płatyty.

— Och uže ci podatky! — skazaw Nunan. — Dobre. Madam, poproszu pryhotuwaty moje ulubłene, ja skoro powernusia.

Bezszumno stupajuczy po towstomu syntetycznomu kyłymu, win projszow korydorom popry zawiszani port'jeramy stijła — na stini bila kożnoho stijła krasuwałosia zobrażennia jakoji-nebud' kwitky, — powernuw u neprymitnyj tupyczok i bez stuku widczynyw obszyti szkiroju dweri.

Masłak Katiusza sydiw za stołom i rozdywławsia u dzerkalce złowisnu bolaczku na nosi. Pluwaty win chotiw, szczo zawtra podatky płatyty. Na ciłkom porożniomu stoli pered nym stojiła banoczka rtutnoji mazi ta sklanka z prozoroju ridynuju. Masłak Katiusza pidniaw na Nunana nałyti krowju oczu i zirwawsia na nohy, zronywszy dzerkalce. Ne każuczy ni słowa, Nunan opustywsia w krisło nawproty i jakyjś czas mowczky rozdywławsia projdu i słuchaw, jak toj nerozbirlywo burmocze szczoś pro tryklatyj doszcz i reumatyzm. Potim win skazaw:

— Zamkny dweri na klucz, hołubczyku.

Masłak, płoskostopo buchajuczy nożyškamy, pidbih do dwerej, kłacnuw kluczem i powernuwsia do stołu. Win wołochatoju horoju hromadywsia nad Nunanom, widdano dywłaczyś jomu w rot. Nunan use rozhladaw joho kriż prymrużeni powiky. Czomuś win raptom pryhadaw, szczo sprawżnie imja Masłaka Katiuszi — Rafael. Masłakom joho prozwały czerez strachitływi kistlawi kułaky, syzo-czerwoni ta holi, kotri wypynałysia z hustoji szersti, szczo wkrywała joho ruky, nacze z manżetiw. A Katiuszeju win nazywaw sebe sam u ciłkowytij wpewnenosti, szczo ce tradycijne imja wełykych mongolśkych cariw. Rafael. Nu szczo ž, Rafaelu, pocznemo.

— Jak sprawy? — zapytaw win łahidno.

— U pownomu poriadku, bos, — kwapływo widpowidaw Rafael-Masłak.

— Toj skandal załahodyw u komendaturi?

— Sto pjatdesiat monet wykław. Usi zadowołeni.

— Sto pjatdesiat iz tebe, — skazaw Nunan. — Twoja prowyna, hołubczyku. Treba buło steżyty.

Masłak zrobyw nieszczasne obłyyczczia i pokirmo rozwiw wełyczezni dołoni.

— Parket u choli zdałosia by perestelyty, — skazaw Nunan.

— Bude zrobłeno.

Nunan pomowczaw, wypynajuczy huby.

- Chabar? — spytał win, ponizywszy hołos.
- Je triszky, — też ponizywszy hołos, promowyw Masłak.
- Pokaży.

Masłak metnuwsia do sejfa, distaw zhortok, pokław joho na stił pered Nunanom i rozhornuw. Nunan odnym palcem podłubawsia w kupci «czornych bryzok», uziaw «braszlet», ohlanuw joho z usich bokiw i pokław nazad.

- Ce wse? — zapytał win.
- Ne nesuť, — wynuwato skazaw Masłak.
- Ne nesuť... — powtoryw Nunan.

Win retelno pryciływsia i szczosyły kopnuw nosakom czerewyka Masłaka w homiłku. Masłak zojknuw, pryhnuwsia, aby wchopytysia za bolucze misce, ałe widrazu wyprostawsia i wytiahnuw ruky po szwach. Todi Nunan pidchopywsia, nemow joho sztryknuły w zad, poźburyw krisło heť, schopyw Masłaka za komir soroczky i piszow na nioho, kopajuczyś, krutiaczy oczyma i poszepky łajuczyś. Masłak, achajuczy j ochajuczy, zadyrajuczy hołowu, jak nalakana koniaka, zadkuwaw wid nioho doty, poky ne wpaw na dywan.

— Na dwi storony praciujesz, padło? — syczaw Nunan prosto w joho bili wid żachu oczi. — Sterwjatnyk u chabari kupajeťsia, a ty meni namysto u papirci pidnosysz?.. — Win rozweruwsia i wdaryw Masłaka w oblyczczia, namahajuczyś zaczepyty nis iz bolaczkoju. — U tiurmi zhnoju! U łajni u mene żytymesz... Łajno żertymesz... Szkoduwatymesz, szczo na swit narodywsia! — Win nawidlig tyćnuw kułakom u bolaczku. — Zwidky u Barbrydża chabar? Czomu jomu nesuť, a tobi ni? Chto nese? Czomu ja niczoho ne znaju? Na koho ty praciujesz, swynia wołochata? Każy!

Masłak bezzwuczno roztulaw i zatulaw rot. Nunan widpustyw joho, powernuwsia u krisło i zader nohy na stił.

- Nu? — skazaw win.

Masłak iz chlupanniam wtiahnuw nosom krow i skazaw:

— Jij-Bohu, bos... Czoho wy? Jakyj u Sterwjatnyka chabar? Ne maje win nijakoho chabara. Nyni chabara nichto ne maje...

— Ty szczo — spereczatysia zi mnoju budesz? — łaskawo zapytał Nunan, znimajuczy nohy zi stołu.

— Ta ż ni, bos... Jij-Bohu... — zakwapywsia Masłak. — Mať-peremať! Jake tam spereczatysia! I hadky takoji ne maju...

— Wykynu ja tebe, — pochmurow promowyw Nunan. — Bo ty abo skurwywsia, abo praciuwaty ne wmijesz. Na did'ka ty meni, takyj-siakyj, zdawsia? Ja takych, jak ty, za czetwertak desiatok naberu. Meni sprawńnia ludyna potribna pry dili, a ty meni tut łysze diwok psujesz ta pywo żeresz.

— Strywajte, bos, — rozważywo skazaw Masłak, rozmazujuczy krow po mordi. — Czoho ce wy widrazu, z naskoku?.. Dawajte wse ż taky rozberemoś... — Win obereżno tor-knuw bolaczku kinczykamy palciw. — Chabara, kažete, bahato u Barbrydża? Ne znaju. Pereproszuju, zwyczajno, ałe ce wam chtoś kazky rozkazuje. Nichto zaraz chabara ne maje. Adże u Zonu sami szmarkaczi chodiať, tak wony ż ne powertajuťsia majże nikoły. Ni, bos, w naturi, ce wam chtoś bresze...

Nunan skosa steżyw za nym. Buło schoże, szczo Masłak sprawdi niczoho ne znaje. Ta jomu j newyhidno buło brechaty — na Sterwjatnyku bahato ne zarobysz.

- Ci pikniki joho — wyhidna sprawa? — zapytał win.

— Pikniki? Ta ne tak szczoob duże. Łopatoju ne zagrebesz... Ałe ż zaraz u misti wyhidnych spraw ne łyszyłosia...

— De ci pikniki własztowujućsia?

— De własztowujućsia? Tak, u riznych misciach. Koło Biłoji hory, na Hariaczych dze-
rełach buwajuć, na Weselkowych ozerach...

— A jaka klientura?

— Klientura jaka? — Masłak znowu pomacaw bolaczku, podywywsia na palci i ska-
zaw dowirczo: — Jakszczo wy, bos, choczete sami za ciu sprawu wziatysia, ja b wam ne
radyw. Suproty Sterwjatnyka wam tut niczoho ne poswitył.

— Ce czomu ź?

— U Sterwjatnyka klientura: hołubi kasky — raz. — Masłak uziawsia widhynaty
palci. — Oficery z komendatury — dwa, turysty z «Metropolu», z «Biłoji Liłeji», z «Prybul-
cia»... ce try. Potim u nioho wże reklama postawłena, miscewi chłopci teź do nioho cho-
diał... Jij-Bohu, bos, ne warto z takim zwjazuwatysia. Za diwczat win nam płatył — ne te
szczoby szczedro...

— Miscewi teź do nioho chodiał?

— Mołod', w osnownomu.

— Nu j szczo tam, na piknikach, dijećsia?

— Dijećsia szczo? Jidemo tudy na awtobusach, tak? Tam uże nametyky, bufetyk, mu-
zyczka... Nu j kožen rozważajećsia jak choczete. Oficery zdebilszoho z diwczatamy, turysty
pchajućsia na Zonu dywytysia — jakszczo bila Hariaczych dze-
reł, to do Zony tam rukoju podaty, prosto za Sirczanoju uszczelnoju... Sterwjatnyk tudy jim kinśkich kistok naky-
daw, ot wony i dywłatysia w binokli...

— A miscewi?

— Miscewi? Miscewym ce, zwyczajno, necikawo... Tak, rozważajućsia, chto jak
umije...

— A Barbrydź?

— Tak a szczo — Barbrydź? Jak usi, tak i Barbrydź...

— A ty?

— A szczo — ja? Jak usi, tak i ja. Dywłusia, szczob diwczat ne obrażały, i... ce... nu,
tam... Nu, jak usi, zahałom.

— I skilky ce wse trywaje?

— Koły jak. Koły try dni, a koły j weś tyżeń.

— I skilky ce zadowołennia kosztuje? — zapytaw Nunan, dumajucy zowsim pro in-
sze.

Masłak widpowiw szczoś, Nunan johu ne czuw. Oś wona, prohałyna, dira, dumaw
win. Kilka dniw... Kilka noczej. Za cych umow prosto nemożywo prosteżyty za Barbry-
dżem, nawił jakszczo ty nawmysno postawyw sobi za metu, a ne walajeszsia z diwkamy i
ne dudłysz pywo, jak mij mongolśkyj car... I wse-taky niczoho ne zrozumilo. Win że bez-
nohyj, a tam uszczelyna... Ni, tut szczoś ne te...

— Chto z miscewych jizdył postijno?

— Z miscewych? Tak ja ź kažu — zdebilszoho mołod'. Odni widmorozky, jaki je w
misti. Nu tam Hałewi, Ražba... Kurcza Capfa... cej... Cmyh... Nu, Maltijeć buwaje. Tepla
kompanija. Wony ciu sprawu nazywajuć «nedilna szkoła». Szczo, kažuć, widwidajemo «ne-
dilnu szkołu»? Wony tam zdebilszoho na litnich turystkach nezłe zaroblajuć. Prywałanda-
jećsia jakaś stara z Ewropy...

— «Nedilna szkoła», — powtoryw Nunan.

Jakaś dywna dumka zjawyłasia raptom u nioho. Szkoła. Win pidwiwsia.

— Dobre, — skazaw win. — Boh z nymy, z piknikamy. Ce ne dla nas. Ałe szczoby ty
znaw: Sterwjatnyk maje chabar, a ce wże — nasza sprawa, hołubczyku. Ce my prosto tak

łyszty ne možemo. Szukaj, Masłacze, szukaj, bo wyżenu ja tebe do did'koweji mamy. Zwidky win bere chabar, chto jomu doprawlaje, — zjasuj use i dawaj na dwadciať widsotkiw bilsze, niż win. Zrozumiw?

— Zrozumiw, bos, — Masłak uže takož stojaw, ruky po szwach, na zamurzaniy mordi — widdaniś.

— Ta pryppy ny meni psuwaty diwok, twariuko! — zahorłanyw raptom Nunan i wyjšow.

U choli bila stijky win nekwapno rozpyw swij aperytyw, poterewenyw iz Madam pro padinnia morali, natiaknuw, szczo w najblyżczomu majbutniomu zbyrajeśsia rozszyryty zakład, i, ponyzywszy hołos dla znaczuszczosti, poradywsia, jak buty z Benni: starijeśsia czołowjaha, słuchu nema, reakcija wže zowsim ne ta, ne wstyhaje, jak ranisze... Buła wže szosta hodyna, chotiłosia jisty, a w mozku wse swerdłyła, wse krutyłasja nespodiwana idejka, wona buła ni z czym nespiwstawna i wodnoczas bahato szczo pojasniowała. Wtim, i tak wže deszczo projasnyłosia, znyk iz cijeji sprawy dratujuczjy i lacznyj nalit mistyky, załyśyłasia tilky prykrist' na sebe, szczo ranisze ne podumaw pro taku možływist', ale ż hołowne buło ne w ciomu, hołowne buło w cij dumci, szczo powsiakczas krutyłasja i krutyłasja i ne dawała spokoju.

Poproszczawszyś iz Madam i potysnuwszy ruku Benni, Nunan pojichaw priamisińko w «Borżcz». Usia bida w tomu, szczo my ne pomiczajemo, jak mynajuť roky, dumaw win. Pluwaty na roky — my ne pomiczajemo, jak use zminiujeśsia. My znajemo, szczo wse zminiujeśsia, nas zmałku wczat', szczo wse zminiujeśsia, my bahato raziw baczyły na własni oczi, jak use zminiujeśsia, i wodnoczas my absolutno ne zdatni pomityty tu myť, koły widbuwajeśsia zmina, czy szukajemo zminu ne tam, de slid buło b. Ot uže zjawyłyś nowi stałkery — osnaszczeni kibernetikoju. Staryj stałker buw brudnym, ponurym czołowikom, kotryj zi zwiriaczaju wpertistiu, milimetr za milimetrom, powz na żywoti po Zoni, zaroblajuczjy sobi kusz. Nowyj stałker — ce czepurun pry krawatci, inżener, sydyť de-nebud' za kilometr wid Zony, w zubach sygaretki, bila liktia — sklanka z badiorływoju sumiszsziu, sydyť sobi ta dywyťsia za ekranamy. Džentlmen na zarplati. Duże łogiczna kartyna. Nastilky łogiczna, szczo wsi inszi možływosti prosto na dumku ne spadajuť. A je ż i inszi možływosti — «nedilna szkoła», naprykład.

I raptom, ni z toho, ni z sioho, joho ochopyw widczaj. Use buło marno. Wse buło daremno. Boże mij, podumaw win. Adže niczoho w nas ne wyjde! Ne strymaty, ne zupynty! Nijakych sył ne wystaczyť utrymaty u horszczyku ciu kwaszu, podumaw win iz żachom. Ne tomu, szczo my pohano pracijemo. I ne tomu, szczo wony chytriszi i sprytniszi za nas. Prosto swit takyj. Ludyna taka. Jakby ne buło Wizytu — buło b szczo-nebud' insze. Swynia bahno znajde...

U «Borżczy» buło bahato switła i duże smaczno pachło. «Borżcz» też zminywsia — ni tobi pyjatyky, ni tobi weseloszcziw. Hutalin teper siudy ne chodyť, hyduje, i Redrik Szuchart, napewno, wstromy w siudy nosa swoho riaboho, skrywywsia i piszow. Ernest use szcze w tiurmi, keruje sprawamy joho stara, dorwałasia: solidna postijna klientura, weś Instytut chodyť siudy obidaty, ta j starszi oficery. Zatyszni kabinky, hotujuť smaczno, beruť nedoroho, pywo zawždy swiże. Dobra stara charczewnia.

W odnij iz kabinok Nunan pobaczyw Wałentyna Pilmana. Łaureat sydiw z horniatkom kawy i czytaw składenyj udwoje żurnał. Nunan pidijszow.

— Dozwołyte pryjednatysia? — zapytaw win.

Wałentyn zwiw na nioho czorni okulary.

— A, — skazaw win. — Proszu.

— Zaraz, tilky ruky pomyju, — skazaw Nunan, zhadawszy raptom pro bolaczku.

Tut joho dobre znały. Koły win powernuwsia i siw nawproty Wałentyna, na stoli wże stojała małeńka żarownia z parujuczym szurasko⁹ ta wysokyj kuchol pywa — ne chołodnoho, ale j ne tepłocho, jak win lubyw. Wałentyn widkław żurnał i pryhubyw kawu.

— Słuchajte, Wałentyne, — skazaw Nunan, widrizajuczy szmatoczok mjasa i wmo-czujuczy joho w sous. — Jak wy hadajete, czym use ce skinczyłsia?

— Wy pro szczo?

— Wizyt, Zony, stałkery, wijkowo-promysłowi kompleksy — wsia cia kupa... Czym use ce może skinczytysia?

Wałentyn dowho dywywsia na nioho slipymy czornymy skelciamy. Potim win zakuryw sygaretu i skazaw:

— Dla koho? Konkretyzujte.

— Nu, skażimo, dla ludstwa zahałom.

— Ce zależył wid toho, potałańył nam czy ni, — skazaw Wałentyn. — My teper znajemo, szczo dla ludstwa zahałom Wizyt mynuw, u ciłomu, bezslidno. Dla ludstwa wse my-naje bezslidno. Zwyczajno, ne wykluczeno, szczo, tiahajuczy nawmannia kasztany z cioho wohniu, my wreszti-reszt wytiahnemo szczoś take, czerez szczo żyttia na płañeti stane prosto nemożliwym. Ce bude beztałannia. Odnak pohod'tesia, szczo take zawždy zahrožu-wało ludstwu. — Win rozihnaw dym sygarety dołoneju i wsmichnuwsia: — Ja, baczte, dawno wże widwyk mirkuwaty pro ludstwo zahałom. Ludstwo zahałom — nadto sta-ciönarna systema, jiji niczym ne projmesz.

— Wy tak dumajete? — rozczarowano promowyw Nunan. — Szczo ź, może j tak...

— Skažił' czesno, Riczarde, — jawno rozważajuczyś, skazaw Wałentyn. — Ot dla was, dilaczy, szczo zminyłosia z Wizytom? Ot wy diznałysia, szczo u Wseswiti je szcze pry-najmni odyn rozum, okrim ludśkoho. Nu i szczo?

— Ta jak wam skazaty? — promymryw Nunan. Win uże szkoduwaw, szczo zatijaw ciu rozmowu. Ne buło tut pro szczo rozmowlaty. — Szczo dla mene zminyłosia?.. Napry-kład, oś uże bahato rokiw ja widczuwaju jakuś nezrucznił', nezatysznił' jakuś. Dobre, wony pryjszły i widrazu pizšły. A jakszczo wony pryjduł' znów i jim stukne w hołowu zały-szytysia? Dla mene, dla dilaczy, ce, znajete, ne puste zapytannia: chto wony, jak wony ży-wuł', czoho jim treba?.. U najprymitywniszomu wariänti ja zmuszenyj dumaty, jak meni zminyty wyrobnyctwo. Ja maju buty hotowyj. A jakszczo ja wzahali wyjawlusia nepotrib-nym u jichnij systemi? — Win poźwawywsia. — A jakszczo my wsi wyjawymosia nepotrib-nymy? Słuchajte, Wałentyne, jakszczo wże do słowa pryszłyosia, isnujuł' jaki-nebud' wid-powidi na ci pytannia? Chto wony, szczo jim buło potribno, powernuł'sia czy ni?..

— Widpowidi isnujuł', — skazaw Wałentyn, usmichajuczyś. — jich nawił' duże ba-hato, wybyrajte bud'-jaku.

— A osobysto wy jak wważajete?

— Widwerto każuczy, ja nikoły ne dozwoław sobi dumaty pro ce serjozno. Dla mene Wizyt — ce peredusim unikalna podija, wahoma możliwisti u perestrybnuty widrazu cze-rez kilka schodynok u procesi piznannia. Szczoś schoże na podoroż u majbutnie technolo-giji. N-nu, niby do łaboratoriji Isaaka Ńjutona potrapyw sučasnyj kwantowyj generator...

— Ńjuton niczoho ne zrozumiw by.

— Darma wy tak dumajete! Ńjuton buw duże pronykływyj czołowik.

— Tak? Nu dobre, Boh z nym, iz Ńjutonom. A jak wy wse-taky tłumaczyte Wizyt? Chaj nawił' nesarjozno...

⁹ **Szurasko** — brazyłska naciönalna strawa: szmatoczky telatyny, nanyzani na metalowyj prut i speczeni na widkrytomu powitri.

— Dobrze, ja wam skażu. Tilky ja muszu poperedyty was, Riczarde, szczo wasze zapytannia perebuwaje u kompetenciji pseudonauky, jaka maje nazwu ksenologija. Ksenologija — ce takyj nepryrodnyj hibryd naukowoji fantastyky z formalnoju logikoju. Osnowoju jiji metodu je chybnij pryjom — nawjazuwannia inopłanetnomu rozumu ludškoji psychologii.

— Czomu chybnij? — skazaw Nunan.

— A tomu, szczo biölogy swoho czasu wże popekłysia, koły namahałysia perenesty psychologiju ludyny na twaryn. Zemnych twaryn, zauważe.

— Darujte, — skazaw Nunan. — Ce zowsim insza sprawa. Adże my howorymo pro psychologiju ROZUMNYCH istot...

— Tak. I wse buło b duże dobre, jakby my znały, szczo take rozum.

— A chiba my ne znajemo? — zdywuawsia Nunan.

— Ujawiť sobi, ni. Zazwyczaj wychodiat iz duże płoskoho wyznaczenia: rozum — taka zdatniť ludyny, jaka widrizniaje jiji dijalniť wid dijalnosti twaryn. Taka sobi, znajete, sproba widmeżuwaty własnyka wid psa, jakyj nibyto wse rozumije, tilky skazaty ne może. Wtim, iz cioho płoskoho wyznaczenia wypływajut dotepniszi. Wony bazujuťsia na hirkych spostereżenjach za wyszczehadanoju dijalnistiu ludyny. Naprykład: rozum je zdatnistiu żywoji istoty zdijсниuwaty nedocilni i nepryrodni wczynky.

— Tak, ce pro nas, — pohodywsia Nunan.

— Na žal. Abo, skażimo, wyznaczenia-hipoteza. Rozum — składnyj instykt, jakyj ne wstyh szcze sformuwatysia. Majetśia na uwazi, szczo instyntywna dijalniť zawždy docilna i pryrodna. Myne miljon rokiw, instykt sformujeťsia, i my perestanemo robyty pomyłky, jaki, wirohidno, je newidjemnoju włastywistiu rozumu. I todi, jakszczo u Wseswiti szczoś zminyťsia, my szczoś wymremo, — znowu Ź taky tomu, szczo rozuczyłysia zdijсниuwaty pomyłky, tobtu probuwaty rizni, ne peredbaczeni żorstkoju programoju warianty.

— Jakoś ce wse u was wychodyť... prynyzływo.

— Bud' łaska, todi szcze odne wyznaczenia — duże wywyszczene i szlachetne. Rozum je zdatnistiu wykorzystuwaty syły nawkołysznioho switu bez rujnuwanna cioho switu.

Nunan zmorszczywsia i zachytaw hołowoju.

— Ni, — skazaw win. — Ce wże zanadto... Ce ne pro nas... Nu a jak szczo do toho, szczo ludyna, na widminu wid twaryn, je istotoju, kotra widczuwaje neperebornu potrebu w znanniach? Ja deś pro ce wże czytaw.

— Ja teź, — skazaw Wałentyn. — Ta wsia bida w tomu, szczo ludyna, prynajmni masowa ludyna, z łehkistiu poboriuje ciu swoju potrebu w znanniach. Jak na mene, wona takoji potreby wzahali ne maje. Je potreba zrozumity, a dla cioho znań ne treba. Hipoteza pro Boha, naprykład, daje unikalnu možlywisť absolutno wse zrozumity, absolutno ni pro szczo ne diznajuczyś... Dajte ludyni wkraj sproszczenu systemu switu i tłumaczte wsiaku podiju na bazi cijeji sproszczenoji modeli. Takyj pidchid ne potrebuje nijakych znań. Kilka zawczonych formuł plus tak zwana intuicija, tak zwana praktyczna kmitlywisť i tak zwanyj zdorowyj hluzd.

— Strywajte, — skazaw Nunan. Win dopyw pywo i z hriukom postawyw porožnij kuchol na stił. — Ne widwolikajtesia. Dawajte wse-taky tak. Ludyna zustrilasja z inopłanetnoju istotoju. Jak wony znatymuť odne pro odnoho, szczo wony obydwu rozumni?

— Hadky ne maju, — skazaw Wałentyn rozweselajuczyś. — Use, szczo ja czytaw iz cioho prywodu, zwodyťsia do chybnoho koła. Jakszczo wony zdatni do kontaktu, znaczyť,

wony rozumni. I nawpaky: jakszczo wony rozumni, wony zdatni na kontakt. I wzahali: jakszczo inopłanetna istota maje cześć buty nadiłenoju psychologiiēju ludyny, to wona rozumna. Taki sprawy, Riczarde. Czytały Wonneguta¹⁰?

— Ot tobi j na, — skazaw Nunan. — A ja hadaw, szczo u was use wże rozkładeno po połyczkach...

— Rozkłasty po połyczkach i mawpa może, — zauważyw Wałentyn.

— Ni, strywajte, — skazaw Nunan. Czomuś win poczuwawsia obdurenym. — Ałe jakszczo wy takich prostych reczej ne znajete... Dobre, Hospod' iz nym, iz rozumom. Wydno, tut sam czort nohu złamaje. A pro Wizyt? Szczo wy wse ż taki dumajete pro Wizyt?

— Bud' łaska, — skazaw Wałentyn. — Ujawiť sobi piknik...

Nunan zdryhnuwsia:

— Jak wy skazały?

— Piknik. Ujawiť sobi: lis, putiweć, halawyna. Z putiwcia na halawu zjiżdżaje maszyna, z maszyny wywantażujuťsia mołodi ludy, plaszky, koszyky z prowizijeju, diwczata, tranzystory, fotokinoaparaty... Rozpalujeťsia bahattia, stawlaťsia namety, wmykajeťsia muzyka. A wranci wony jiduť. Zwiri, ptachy i komachy, jaki wsiu nicz iz żachom sposterihały za podijamy, wypowzajuť zi swoich schowkiw. I szczo ż wony baczať? Na trawu ponatikało awtołu, rozływsia benzyn, rozkydani nepotribni swiczky i maslani filtry. Walajeťsia drantia, perehorili łampoczky, chtoś zahubyw rozwidnoho klucza. Wid protektoriw łyszylasia hriaziuka, nałypła na jakomuś neznanomu bołoti... nu i, sami rozumijete, slidy bahattia, nedohryzky jabłuk, cukerkowi obhortky, konserwni blaszanky, porožni plaszky, czyjś nosowyczok, czyjś składanyj niź, stari, poderti hazety, monetky, ziwjali kwity z inszych halawyn...

— Ja zrozumiw, — skazaw Nunan. — Piknik na uzbiczczci.

— Dostotu. Piknik na uzbiczczci jakojś kosmicznoji dorohy. A wy mene pytajete: powernuťsia wony czy ni.

— Dajte meni zakuryty, — skazaw Nunan. — Did'ko b zabraw waszu psewdonauku! Jakoś ja wse ce ne tak sobi ujawlaw.

— Ce wasze prawo, — zauważyw Wałentyn.

— Wychodyť, szczo ż — wony nas nawiť i ne pomityły?

— Czomu?

— Nu, w bud'-jakomu wypadku, ne zwernuły na nas uwahy...

— Znajete, ja b na waszomu misci ne żurywsia, — poradyw Wałentyn.

Nunan zatiahnuwsia, zakaszławsia, kynuw sigaretu.

— Wse odno, — skazaw win uperto. — Ne może buty... Did'ko b was, uczenych, ucho-pywu! Zwidky u was taka znawah do ludyny? Czomu wy jiji weś czas prahnete prynyzyty?..

— Strywajte, — skazaw Wałentyn. — Posłuchajte. «Wy zapytajete mene: czym wełyka ludyna? — procytuwaw win. — Tym, szczo stworyła druhu pryrodu? Szczo pryweła w ruch syły majże kosmiczni? Szczo w mizerni stroky zawołodiła płanetoju i prorubała wikno u Wseswit? Ni! Tym, szczo, nezważajuczy na wse ce, wciliła i zbyrajeťsia wcility j nadali».

Zapała mowczanka. Nunan dumaw.

— Możliwo... — skazaw win newpewno. — Zwyczajno, jakszczo z cijeji toczky zoru...

¹⁰ Jdeťsia pro amerykańskoho prozajika Kurta Wonneguta (nar. 1922), u tworach jakocho súčasne žyttia postaje jak absurdna, nekerowana, apokaliptyczna komedija. Prowidni temy johu tworczości — dehumanizujuczyj wpływ technologii, borotba worożym Wseswitom toszczo.

— Ta wy ne żuritsia, — blahoduszno skazaw Wałentyn. — Piknik — ce ż tilky moja hipoteza. I nawiť ne hipoteza, własne, a tak, kartynka... Tak zwani serjozni ksenoology namahajutsia obgruntuwaty nabahato solidniszi j obleslywiszi dla ludśkoho samolubstwa wersiji. Naprykľad, szczo nijakoho Wizytu ne buľo, szczo Wizyt szcze tilky bude. Jakyjś wysokyj rozum zakynuwał do nas na Zemlu kontejnery iz wzirciamy swojeji materiälnoji kultury. Oczikujetsia, szczo my wywczymo ci zrazky, zdijsnymo technologicznyj strybok i zumijemo nadisľaty sygnaľ u widpowid', jakyj i oznaczatyme realnu hotownisť do kontaktu. Jak wam ce?

— Ce wże znacžno kraszczе, — skazaw Nunan. — Ja baczu, sered uczenych teź traplajutsia poriadni ludy.

— Abo oś. Wizyt i sprawdi maw misce, ale win aź nijak ne zakincywsia. Faktyczno my zaraz perebuwajemo u stani kontaktu, łysze ne pidozriujemo pro ce. Prybulci oseľyľysia u Zonach i retelno nas wywczajuť, wodnoczas hotujuczy do «żorstokych dyw pryjdesznioho».

— Oce ja rozumiju! — skazaw Nunan. — Prynajmni, todi zrozumioľo, szczo ce za tajemnycze musuwannia widbuwajetsia u rujinach zawodu. Miź inszym, wasz piknik ciu wotuzniu ne pojasniuje.

— Czomu ż ne pojasniuje? — zapereczyw Wałentyn. — Mohľo ż jake-nebud' diwczysko zabuty na halawyni ulubľene mechaniczne wedmeża...

— Nu, wy ce obľyszte, — riszuczo skazaw Nunan. — Niczohenne wedmeża — zemla dwyhyť... Utim, zwyczajno, może buty j wedmeża. Pywo budete? Rozalije! Ahow, stara! Dwa pywa panam ksenologam!.. A vse-taky pryjemno z wamy pobesiduwaty, — skazaw win Wałentynu. — Take sobi proczyszczennia mizkiw, nacze anglijskoji soli¹¹ nasypały pid czerepok. Bo ż praciujesz-praciujesz, a nawiszczо, dla czoho, szczo bude, szczo stanetsia, czym serce zaspokojitsia...

Prynesły pywa. Nunan widsiorbnuw, dywłaczyś powerch piny, jak Wałentyn z wyrazom hydľywoho sumniwu rozhladaje swij kuchol.

— Szczo, ne podobajetsia? — zapytaw win, obľyzujuczy huby.

— Ta ja, własne, ne pju, — neriszucze skazaw Wałentyn.

— Ta nu? — zdywuwawsia Nunan.

— Czort zabyraj! — skazaw Wałentyn. — Ta ż musyť u ciomu switi buty bodaj odyń nepytuszczyj. — Win riszucze widsunuw kuchol. — Zamowte meni kraszczе końjaku, jakszczо tak, — skazaw win.

— Rozalije! — nehajno harknuw heť rozweseliťyj Nunan.

Koľy prynesły końjak, win skazaw:

— I vse-taky tak ne moźna. Ja wże ne kaźu pro wasz piknik — ce wzahali swynstwo, — ale jakszczо nawiť pryjniaty wersiju, szczo ce, skaźimo, preludija do kontaktu, vse odno nedobre. Ja rozumiju — «brasľety», «poroźniaky»... Ale «wid'myn choľodeć» nawiszczо? «Komaryni łysyny», puch cej hydotnyj...

— Darujte, — skazaw Wałentyn, wybrajuczy skybku łymona. — Ja ne zowsim rozumiju waszu terminoľogiju. Jaki, wybaczte, łysyny?

Nunan zasmijawsia.

— Ce folklor, — pojasnyw win. — Roboczuj żargon staľkeriw. «Komaryni łysyny» — ce obľasti pidwyszczenoji grawitaciji.

¹¹ Anglijska sil, abo hirka sil, abo sulfat natriju — bezkolimi krystaľy, szczo rozczyniajutsia u wodi. U medycyni wykorzystowujetsia jak pronosne.

— A, grawikoncentraty... Kerowana grawitacja. Ot pro ce ja pohoworyw by iz nasolodoju, ale wy niczoho ne zrozumijete.

— Czomu ž ce ja niczoho ne zrozumiju? Ja vse-taky inžener...

— Bo ja sam ne rozumiju, — skazaw Wałentyn. — U mene je systemy riwniań, ale jak jich wytłumaczyty — ja hadky ne maju... A «wid'myn chołodeć» — ce, wirohidno, kołodidnyj haz¹²?

— Same win. Czuly pro katastrofu w Karryhaniwskich laboratorijach?

— Czuw deszczo, — neochocze ozwawsia Wałentyn.

— Ci jołopy pomistyły farforowyj kontejner iz «chołodcem» u speciälnu kameru, hranyczno izolowanu... Tobto ce wony tak dumaly, szczo kamera hranyczno izolowana, ale koły wony widkryły kontejner manipulatoramy, «chołodeć» piszow czerez metał i płastyk, nacze woda czerez wymoczku, wyrwawsia nazowni, i vse, z czym win stykawsia, peretworiuwałaśia na toj samyj «chołodeć». Zahynuło trydcať pjať ludej, ponad sto skaliczeno, a wsia budiwła laboratoriji zrobyłaśia ciłkowyto neprydatnoju. Wy tam buwały koły-nebud'? Czudowa budiwła! A teper «chołodeć» stik u pidwały i nyžni powerchy... Oś wam i prelu-dija do kontaktu.

Wałentyn weś zmorszczywsia.

— Tak, ja znaju vse ce, — skazaw win. — Odnak pohod'tesia, Riczarde, prybulci tut ni pry czomu. Zwidky wony mohły znaty pro isnuwannia w nas wijskowo-promysłowych kompleksiw?

— A slid buło by znaty! — powczalno widpowiw Nunan.

— A wony skazały b wam u widpowid': treba buło wže dawno poznyszczuwaty wijskowo-promysłowi kompleksy.

— I to prawda, — pohodywsia Nunan. — Ot chaj by wony cym i zajniałyś, jakszczo taki mohutni.

— Tobto wy proponujete wtruczannia u wnutriszni sprawy ludstwa?

— Hm, — skazaw Nunan. — Tak my, zwyczajno, možemo zajty duże dałeko. Ne budemo pro ce. Powernimosia kraszcze do poczatku rozmowy. Czym vse ce taky zakin-czyłśia? Nu ot, naprykład, wy, wczeni. Spodiwajetesia wy otrymaty iz Zony szczo-nebud' fundamentalne, szczo-nebud' take, szczo dijsno mohło by perewernuty nauku, technolo-giju, sposib žyttia?..

Wałentyn dopyw czarku i znyzaw płeczyma:

— Wy zwertajeteś ne za adresoju, Riczarde. Ja ne lublu fantazuwaty daremno. Koły jdetsia pro taki serjozni reczi, ja widdaju perewahu oberežnomu skepsysowi. Jakszczo wid-sztowchuwatysia wid toho, szczo my wže otrymały, poperedu ciłyj spektr možlywostej, i niczoho pewnoho skazaty ne možna.

— Rozalije, szcze końjaku! — kryknuw Nunan. — Nu dobre, sprobujmo z inszoho kincia. Szczo wy, na waszu dumku, wže otrymały?

— Ce prozwuczyl kumedno, ale otrymały duże mało. My wyjawyły bahato dywowyż. U dejakych wypadkach my nawczyłysia nawiť wykorzystowuwaty ci dywowyži dla swoich potreb. My nawiť zwykły do nych... Łaboratorna mawpa natyskaje czerwonu knopku — otrymuje banan, natyskaje biłu — apelsyn, ale jak maty banany j apelsyny bez knopok, wona ne znaje. I jake widnoszennia majuť knopky do bananiw i apelsyniw, wona ne rozu-mije. Wiźmimo, skaziemo, «etaky». My nawczyłysia nymy korystuwatysia. My nawiť widkryły umowy, za jakych wony rozmnożujuťsia diłenniam. Ale my dosi ne zumiły zrobyty

¹² **Kołodidnyj haz** — fantastyczny termin. Pochodyť wid «kołodid» — reczowyna, szczo ne krystalizujełśia i rozczyny jakoji ne pronykajuť kriż twarynni i rosłynni peretynyky.

żodnoho «etaka», ne rozumijemo, jak wony własztowani, i, sudiaczy z usioho, rozberemo-sia u wsiomu ciomu szcze ne skoro... Ja by wysłowywšia tak. Je objekty, jakym my znaszły zastosowania. My wykorzystujemy jich, chocia majže zapewno ne tak, jak nymy korystujūsia prybulci. Ja ciłkowyto wpewnenyj, szczo w perewaźnij bilosztosti wypadkiw my zabuwajemo mikroskopamy cwiachy. Ałe wse-taky deszczo my zastosowujemy: «etaky», «brasłety», jaki stymulujut' žyttiewi procesy... rizni typy kwazibiöologicznych mas, szczo spryczynyły takyj pereworot u medycyni... My otrymały nowi trankwilizatory, nowi typy mineralnych dobryw, pereworot w agronomiji... Utim, szczo ja wam pererachowuju! Wy znajete wse ce ne hirsze za mene — «brasłetyk», ja baczu, sami nosyte... Nazwemo ciu grupu objektiv korysnymy. Można skazaty, szczo jakojuś miroju ludstwo nymy obłahodijane, chocia nikoły ne slid zabuwaty, szczo w naszomu ewklidowomu switi¹³ bud'-jaka pałycia maje dwa kinci...

— Nebaźani zastosowania? — wstawyw Nunan.

— Same tak. Skaźimo, zastosowania «etakiw» u wijskowij promysłowosti... Ja ne proce. Dija koźnoho korysnoho objekta namy bilsz abo mienz wywczena, bilsz abo mienz pojasnena. Teper zatrymka za technologijeju, ałe rokiw czerez pjatdesiat my sami nawczy-mosia wyhotowlaty ci koroliwśki peczatky i todi wže doschocz u kołotymemo nymy horichy¹⁴. Składnisze z inszoju grupoju objektiv — składnisze same tomu, szczo nijakoho zastosowania wony w nas ne znachodiał, a jichni włastywosti w ramach naszych siohod-nisznich ujawień absolutno nepojasnymi. Naprykład, magnitni pastky riznych typiw. My rozumijemo, szczo ce magnitna pastka, Panow ce duże dotepno dowiw. Ałe my ne rozumi-jemo, de džereło takoho potuźnoho magnitnoho pola, u czomu pryczyna joho nadstijko-sti... niczoho ne rozumijemo. My možemo tilky wysuwaty fantastyczni hipotezy stosowno takych włastywostej prostoru, pro jaki ranisze nawet ne pidozriuwały. Abo K-23... Jak wy jich nazywajete, ci czorni harni kulky, szczo jduť na prykrasy?

— «Czorni bryzky», — skazaw Nunan.

— Ot-ot, «czorni bryzky»... Harna nazwa... Nu, wy znajete pro jichni włastywosti. Ja-kszczo pustyty promiń switła u taku kulku, to switło wyjde z nioho iz zatrymkoju, pry-czomu cia zatrymka załeżyť wid wahy kulky, wid rozmiru, szcze wid dejakych parametrow, i czastota wychidnoho switła zawždy mienz za czastotu wchidnoho... Szczo ce take? Czomu? Je boźewilna ideja, niby ci waszi «czorni bryzky» — ce wełetenśki dilanky pro-storu, nadilenoho inszymy włastywostiami, niż nasz, i zamknenoho u taku zhornutu formu pid wpływom naszoho prostoru... — Wałentyn wytiah sigaretu i zapaltyw. — Korotsze ka-żuczcy, objekty cijej grupy dla nynisznoj ludśkoji praktyky ciłkowyto nekorysni, chocia iz suto naukowoji toczky zoru wony majuť fundamentalne znaczenia. Ce widpowidi na zapytannia, jaki wpały z neba i jaki my szcze ne wmiemo postawyty. Zhadanyj wyszcze ser Isaak, może, i ne rozibrawsia b u łazeri, ałe win, prynajmni, zrozumiw by, szczo taka ricz možływa, i ce duże sylno wpłynulo b na joho naukowyj switohlad. Ja ne wdawatymuś u podrobyci, ałe isnuwania takych objektiv, jak magnitni pastky, K-23, «biłe kilce», wraz

¹³ Ewklid (III st. do n. e.) — dawniohřećkyj matematyk, zhidno z praciamy jakoho odnijeju iz osnownych metrycznych włastywostej prostoru je trywymirniśť, tobtu «ewklidiw» prostir maje szyrynu, dowżynu i wysotu.

¹⁴ Natiak na heroja powisti-kazky amerykanśkocho pyśmennyka Marka Twena (1835–1910) «Prync i złydar» — Toma Kenti. Tom, nadzwyczajno schożyj na swoho odnolitka — anglijskocho prynca Eduarda, wypadkowo pominiawsia z nym misciamy i jakoś u pałaci, ne majuczcy czym kołoty horichy, win skorystawsia koroliwśkoju peczatkoju.

perekresłyło ciłe pole nedawno procwitajucznych teorij i dało żyttia ciłkowyto nowym idejam. A je szcze j tretia grupa...

— Tak, — skazaw Nunan. — «Wid'myn chołodeć» ta insze łajno...

— Ni-ni. Wse ce slid widnesty abo do perszoji, abo do druhoji grupy. Ja maju na uwazi objekty, pro jaki my niczoho ne znajemo czy znajemo tilky z czutok, objekty, jaki my nikoły ne trymały w rukach. Te, szczo pocupyły w nas iz-pid nosa stałkery, — prodały newidomo komu, prychowały. Te, pro szczo wony mowczał. Łegendy i napiwłlegendy: «maszyna bażań», «prybluda Dik», «weseli prywydy»...

— Chwyłynku, chwyłynku, — skazaw Nunan. — Ce szcze szczo take? «Maszyna bażań» — rozumiju...

Wałentyn zasmijawsia.

— Baczyte, w nas też je swij roboczny żargon. «Prybluda Dik» — ce te same hipotetyczne mechaniczne wedmeża, jake beszketuje u rujinach zawodu. A «weseli prymary» — ce pewna nebezpieczna turbulencija¹⁵, najawna w dejakych rajonach Zony.

— Wpersze czuju, — skazaw Nunan.

— Wy rozumijete, Riczarde, — skazaw Wałentyn, — my kopyrsajemosia u Zoni dwa desiatky rokiw, ale ne znajemo i tysiacznoji czastky toho, szczo wona mistył. A jakszco wże howoryty pro wpływ Zony na ludynu... Ot, do reczi, tut nam dowedełsia wwesty do klasyfikaciji szcze odnu, czetwertu grupu. Wże ne objektiv, a wpływiw. Cia grupa wywczena zowsim pohano, chocia faktiw nazbyrałosia, na mij pohlad, aż zadosył. I wy znajete, Riczarde, ja — fizyk i, otże, skeptyk. Ale j u mene podekoły moroz jde poza szkiru, koły ja dumaju pro ci fakty.

— Żywi pokijnyky... — proburmotiw Nunan.

— Szczo? A... Ni — ce zahadkowo, ale ne bilsze toho. Jak by ce skazaty... Ce možływo ujawyty, aboszczo. A ot koły nawkoło ludyny raptom ni z toho ni z sioho poczynajuł widbuwatysia pozafizyczni, pozabiöłogicznijawyszczia...

— A, wy majete na uwazi emihrantiw...

— Dostotu tak. Matematyczna statystyka, znajete, — ce duże toczna nauka, choczwona i maje sprawu z wypadkowymi wełczynamy. I krim toho, ce duże promowysta nauka, duże naoczna...

Wałentyn, oczewydiaczky, trochy zachmeliw. Win poczaw howoryty hołosnisze, szczoky joho porožewiły, a browy ponad czornymi okularamy wysoko zaderłysia, zmynajuczy czoło w harmoszku.

— Rozalije! — harknuw raptom win. — Szcze końjaku! Wełyku czarku!

— Lublu nepytuszczych, — z powahoju skazaw Nunan.

— Ne widwolikajtesia! — skazaw Wałentyn suworo. — Słuchajte, szczo wam rozpowidajuł. Ce duże dywno.

Win pidniaw czarku, odnym duchom widsiorbnuw połowynu i prowadyw dali:

— My ne znajemo, szczo stałosia z bidołasnymi harmontciamy u samu mył Wizytu. Aż oś odyn iz nych wyrisyw emihruwaty. Jakyj-nebud' zwyczajnisińkyj meszkaneć. Perukar. Syn perukaria i wnuk perukaria. Win perejizdył, skażimo, u Detrojt. Widkrywaje perukarniu, i poczynajełsia czortowa majacznia. Ponad dewjanosto widsołkiw joho klientury hyne wprowadź roku: hynuł w awtomobilnych awarijach, wypadajuł iz wikon, jich wyrizujuł hangstery ta chuligany, wony tonuł na miłkych misciach i tak dali, i tak dali. Mało toho.

¹⁵ **Turbulencija** — u hidromechanicy j aeromechanicy — ce chaotycznyj ruch ridyny abo hazu; w atmosferi — newporiadkowani j wypadkowi zminy napriamu i szwydkosti czastynok powitria.

Czysło komunalnych katastrof u Detrojti rizko zrostaje. Udwiczi czastisze wybuchajuť hawowi kołonky. U try z połowynoju razy czastisze wynykajuť pożezi wid nesprawności elektromerezi. Utryczy zbilszujesia kilkisť awtomobilnych awarij. Udwiczi zrostaje smertnisť wid epidemij hrypu. Mało toho. Zrostaje kilkisť stychijnych łych u Detrojti ta joho okołyciach. Zwidkyś beruťsia smerczi i tajfuny, jakych u cych misciach ne baczyły wid tysiacza simsot zatertoho roku. Rozwierzajuťsia mokwy nebesni, j ozero Ontariö, abo Miczyhan, abo de tam stojit Detrojt, wychodyť iz berehiw... Nu j use w takomu samomu dusi. I taki kataklizmy widbuwajuťsia w bud'-jakomu misti, w bud'-jakij miscewosti, de sełyťsia emihrant iz rajonu Wizytu, i kilkisť cych kataklizmiw priamo proporcijna do czysła emihrantiw, osiłych u danomu misci. I zauważe, podobnyj wpływ sprawlajuť tilky ti emihranty, kotri pereżyły sam Wizyt. Narodzeni pisa Wizytu na statystyku neszczasných wypadkiw nijakoho wpływu ne majuť. Wy prożyły w Harmonti desiať rokiw, ale wy pryjichały siudy pisa Wizytu, i was bez pobojuwań można sełyty choc u Watykani. Jak pojasnyty take? Wid czoho treba widmowytysia — wid statystyki? Czy wid zdrowoho hłuzdu? — Wałentyn scho-pyw czarku i załpom dopyw jiji.

Riczard Nunan poczuchaw za wuchom.

— Ta-a-k, — skazaw win. — Ja wzahali bahato czuw pro taki reczi, ale ja, czesno ka-żuczy, zawždy hadaw, szczo wse ce, mjako każuczy, deszczo perebilszeno... Prosto znado-bywsia prywid, aby zaboronyty emigraciju.

Wałentyn hirko usmichnuwsia:

— Niczoho sobi prywid! Ta chto ź takij majaczni powiryť? Nu, prydumały b jaki-ne-bud' epidemiji... nebezpeku rozpowsiudźnienia szkidływych czutok... ta mało szcze czoho!

Win upersia liktiamy u stił i zasumuwwaw, opustywszy obłycczia u dołoni.

— Ja wam spiwczuwaju, — skazaw Nunan. — Sprawdi, z toczky zoru naszoji mohut-nioji pozytywistśkoji nauky¹⁶ ...

— Abo, skażimo, mutahennyj wpływ Zony, — perebyw joho Wałentyn. Win zniaw okulary i wtupywsia u Nunana czornymy pidslipuwatymy oczyma. — Wsi ludy, kotri dosyť dowho spiłkujuťsia iz Zonoju, zaznajuť zmin — jak fenotypnych, tak i henotypnych¹⁷. Wy znajete, jaki dity buwajuť u stałkeriw, wy znajete, szczo buwaje iz samymy stałkeramy. Czomu? De mutahennyj faktor? Radiácii w Zoni nijakoji. Chemiczna struktura powitria i gruntu w Zoni choc i maje swoju specyfyku, prote żodnoji mutahennoji nebezpeky ne stanowyť. Szczo ź meni w takich umowach — u czakłunstwo poczaty wiryty? W łyche oko?.. Słuchajte, Riczarde, dawajte szcze po czarci. Ja szczoś rozijyszowsia, chaj wono wse zapadeťsia...

Riczard Nunan, usmichajucyś, zažadaw szcze czarku końjaku dla laureata i kuchol pywa dla sebe. Potim win skazaw:

— Tak oś. Ja wam, zwyczajno, spiwczuwaju u waszomu borsanni. Ale, widwerto ka-żuczy, osobysto meni woskresli pokijnyky bjuť po mizkach znaczo sylnisze, niż dani sta-tystyki. Tym pacze, szczo danych statystyki ja nikoły ne baczyw, a merciw i baczyw, i na-niuchawsia predosyť.

Wałentyn lehkowažno machnuw rukoju.

— A, pokijnyczky waszi... — skazaw win. — Słuchajte, Riczarde, wam ne soromno?

¹⁶ Tut u znaczeni nauka, jaka wyznaje widnosnisť piznannia, strohe pidporiadkuwannia ujawy spostere-żenniu, pragmatycznisť toszczo. Zahałom, pozytywne znannia — ce znannia korysne, toczne, dostowirne i stwerdżuwalne.

¹⁷ Tobto zminy zowniszni i wnutriszni.

Wy ż use-taky ludyna z oswitoju... Newże ne zrozumio, szo, z toczky zoru fundamentalnych pryncypiw, ci waszi nebiżczyky — anitrochy ne bilsza i ne mensza dywowożya, niż wiczni akumulatory. Prosto «etaky» poruszujut' perszyj pryncyp termodynamiky, a nebiżczyky — druhyj, ot i wsia riznycia. Wsi my w jakomuś sensi peczerni ludy — niczoho straszniczoho za prywyda czy wurdalaka ujawyty sobi ne možemo. A, popry te, poruszenia pryncypu pryczynowosti — znaczo strasznisza ricz, niż cili tabuny prywydiw... i wsia-nych tam cudowyśk Rubinsztejna... czy Wałłensztejna?

— Frankensztejna.

— Tak, zwyczajno, Frankensztejna. Madam Szelli. Poetowa družyna. Czy dońka.¹⁸ — Win raptom zasmijawsia. — U cych waszych nebiżczykiw je odna cikawa włastywiśt' — awtonomna żyttiezdatniśt'. Można w nych, prymirom, widiaty nohu, i noha chodytyme... tobo ne chodytyme, zwyczajno... zahałom, żytyme. Okremo. Bez usiakych fiziöologicznych rozczyniw... Tak ot, neszczodawno doprawyły w Instytut odnoho takoho... nezatrebuwanoho. N-n-nu, preparuwały johu... Ce meni laborant Bojda rozpowidaw. Widokremyły prawu ruku dla jakychoś tam potreb, prycho diał' nastupnoho ranku, a wona dulu pokazuje... — Wałentyn zarehotaw. — Ha? I tak dosi! To roztysne palci, to znowu sklade. Jak wy wważajete, szczo wona cym chce skazaty?

— Po-mojemu, symwoł dowoli prozoryj... A czy ne czas nam po domiwkach, Wałentyne? — skazaw Nunan, dywłaczyś na hodynnyk. — Ja maju szcze odnu ważywu sprawu.

— Chodim, — ochocze pohodywsia Wałentyn, marno namahajuczyś wtrapyty obłyzcziam w oprawu okulariw. — F-fu, napojiły wy mene, Riczarde... — Win uziaw okulary w obydwu ruki i staranno pryłasztuwaw jich na misce. — U was maszyna?

— Tak, ja was zawezu.

Wony rozrachuwałysia i ruszyły do wychodu. Wałentyn trymawsia szcze priamisze niż zazwyczaj i czas wid czasu z rozmachu prykładaw pałec do skroni, witajuczy znajomych laborantiw, jaki z cikawisti u i zdywuwaniam sposterihały za swityłom switowoji fizyky. Bila samoho wychodu, witajuczy szwejcara, szczo rozpływsia w usmiszci, Wałentyn zbyw iz sebe okulary, i wsi troje kynułysia jich łowyty.

— F-fu, Riczarde... — prymowlaw Wałentyn, wlızajuczy w «pežo». — Wy mene bezboż-no napojiły. Ne można ż tak, czort zabyraj... Nezruczno. W mene zawtra eksperyment. Wy znajete, cikawa ricz...

I win zachodywsia rozpowidaty pro zawtrasznij eksperyment, szczo chwyłyny widwo-likajuczyś na anekdoty i prymowlajuczy: «Napojiły... ce ż treba! Do did'ka psiaczoho...» Nunan widwiz johu u naukowe misteczko, riszucze pokław kraj nespodiwanomu spleśku laureatowoho bażannia pid daty szcze («...i jakyj tam do did'ka eksperyment? Znajete, szczo ja z cym waszym eksperymentom zroblu? Ja johu widkładu!..») i zdaw z ruk na ruki družyni, kotra, pobaczywszy swoho czołowika, weselo oburyłasia.

— ...H-hosti? — hałasuwaw czołowik. — Chto? A, profesor Bojd? Preczudowo! Zaraz my z nym chylremo. Ałe ne czarkamy, czort zabyraj, a kełychamy... Riczarde! De wy, Riczarde!..

Ce Nunan czuw, uże zbihajuczy schodamy. A wony ż takoz bojałsia, dumaw win, znowu wmoszczujuczyś u «pežo». Bojałsia, bojałsia, wysokołobi... Ałe tak i maje buty. Wony powynni bojatysia nawił bilsze, niż usi my, zwyczajni miszczany, razem uziati. My ż

¹⁸ Jdełsia pro Meri Szelli (1797–185?), družynu wseswitnio widomoho anglijskoho poeta P. B. Szelli (1792–1822), awtoru romanu «Frankensztejn, abo Zwiłnenyj Prometej», szczo staw jawyszczem switowoji kultury.

prosto niczoho ne rozumijemo, a wony prynajmni rozumijuť, do jakoji miry niczoho ne rozumijuť. Dywlaťsia w ce bezdonne prowalla i znajuť, szczo nemynucze jim tudy spuskatysia, — serce zachodyťsia, ale spuskatysia treba, a jak spuskatysia, szczo tam na dni i, hallowne, czy možna bude potim zwidty wybratysia?.. A my, hriszni, dywymosia, tak by mo wyty, w inszyj bik. Słuchaj, a może, tak i treba? Chaj wono sobi jde wse swojim robom, a my wże prożywemo jak-nebud'. Prawylno win skazaw: najherojiczniszyj wczynok ludstwa — ce te, szczo wono wyżyło i zbyrajeťsia wyżyty nadali... A wse-taky did'ko b was zabraw, skazaw win prybulciam. Ne mohły wlasztuwaty swij piknik w inszomu misci. Na Misiaci, prymirom. Abo na Marsi. Taka sama wy bajduża merzota, jak i wsi, choc i nawczyłysia zhortaty prostir. Piknik, baczte, nam tut wlasztuwały... Piknik...

Jak że meni kraszcze wczynyty z mojimy piknikamy, dumaw win, powilno weduczty «pežo» jaskrawo oswitlenymy mokrymy wuľyciamy. Jak by meni sprytnisze wse ce pro wernuty? Za pryncypom najmieszoji diji. Jak u mechanici. Na bisa meni todi mij takyj-siakyj inżynernyj dypłom, jakszczo ja ne možu prydumaty, jak meni sprytnisze pidłowyty cioho beznohoho merzotnyka...

Win zupynyw maszynu pered budynkom, de żyw Redrik Szuchart, i trochy posydiw za kermom, prykydajuczy, jak westy rozmowu. Potim win wytiah «etak», wyliz iz maszyny i tilky tut zauważyw, szczo budynek wyhladaje neżyłym. Majže wsi wikna były temni, u skweryku nikoho ne było, i nawet lichtari tam ne horiły. Ce nahadało jomu, szczo win zaraz pobaczyť, i win merzłakuwato ziszczuľywsia. Jomu nawet spało na dumku, szczo, może, je sens wykłykaty Redrika po telefonu i pobesiduwaty z nym u maszynie czy w jakij-nebud' tychij pywnyczci, ale win widihnaw ciu ideju. Z ciłoho riadu pryczyn. I krim usioho in-szoho, skazaw win sobi, dawaj ne budemo upodibniuwatysia do wsich cych żaluhidnych swołot, jaki rozbihłysia zwidsy, jak targany, oszpareni okropom.

Win uwijszow u pidjizd, powoli pidniawsia po dawno ne metenych schodach. Nawkoło stojała neżyła tysza, bahato dwerej, szczo wychodyły na schodowi płuszczadky, były proczyneni czy nawet rozczyneni nawstiž — z temnych peredpokojiw tchnuło spertymy zapachamy wohkosti i pyłu. Win zupynywsia pered dweryma Redrikowoji kwartyry, pryhładyw wołossia poza wuchamy, hłyboko zitchnuw i natysnuw knopku dzwinka. Jakyjs czas za dweryma było tycho, potim tam rypnuły mostyny, kłacnuw zamok, i dweri tycho proczynyłysia. Krokiw win tak i ne rozczuw.

Na porozi stojała Mawpoczka, dońka Redrika Szucharta. Z peredpokoju na napiw-temnu schodowu płuszczadku padało jaskrawe switło, i perszoji sekundy Nunan pobacztyw tilky temnyj syluety diwczynky i podumaw, jak wona sylno pidrosła za ostanni kilka misiaciw, ale potim wona widstupyla u hłyb peredpokoju, i win pobacztyw jiji oblyczczia. U horli w nioho myttiewo peresochło.

— Dobrydeń, Marije, — skazaw win, namahajuczyś rozmowlaty jakomoha ľahidnisze. — Jak pożywajesz, Mawpoczko?

Wona ne widpowiła. Wona mowczala i ciłkom bezszumno zadkuwała do dwerej u witalniu, dywlaćszy na nioho spidłoba. Schože, wona ne wpiznawala joho. Ta j win, czesno każuczy, ne wpiznawaw jiji. Zona, podumaw win. Pohań...

— Chto tam? — zapytała Huta, wyzyrajuczy z kuchni. — Hospody, Dik! De wy propadały? Wy znajete, Redrik powernuwsia!

Wona pospisyła do nioho, na chodu wytyrajuczy ruky rusznykom, perekynutym czerez płecze, — taka ź harna, energijna, sylna, tilky ot pidtiahło jiji jakoś: oblyczczia zmarniło, i oczi były jakiś... hariaczkowi, czy szczo?

Win pociułuwaw jiji u szczoku, widdaw jii płaszcz i kapeluch i skazaw:

— Czuly, czuly... Use czasu nijak ne mih znajty — zabihty. Wdoma win?

— Wdoma, — skazała Huta. — U nioho tam odyn... Skoro pide, napewno, wony dawno wże sydiał. Prochod'te, Diku...

Win stupyw kilka krokiw po korydoru i zupynywsia u dweriach witalni. Staryj sydiw za stołom. Sam. Neruchomyj i trochy perechniablennyj. Rożewie switło wid abażura padało na szyroke temne obłyyczczia, nacze wyrizane zi staroho derewa, zapałyj bezhubyj rot, zawmerli, bez błysku, oczi. I widrazu Nunan widczuw zapach. Win znaw, szczo ce hra ujawy, zapach buwaw tilky u perszi dni, a potim znykaw heł-czysto, ałe Riczard Nunan widczuwaw johu nemowby pamjattiu — młosnyj, ważykj zapach rozrytoji zemli.

— Abo chodimo na kuchniu, — pospichom skazała Huta. — Ja tam weczериu hotuju, zarazom i pobałakajemo.

— Tak, zwyczajno, — skazaw Nunan badioro. — Stilky ne baczyłysia!.. Wy szcze ne zabuły, szczo same ja lublu wypyty pered weczereju?

Wony projszły na kuchniu, Huta widrazu ź widczynyła chołodylnyk, a Nunan usiwsia za stił i ohłediwsia. Jak zawždy, tut use buło czysto, wse błyszczalo, nad kastrulkamy zdij-małaś para. Płyta buła nowa, napiwawtomat, znaczył, hroszi w domi wełysia.

— Nu jak win? — zapytaw Nunan.

— Ta wse takyj samyj, — widpowiła Huta. — Schud u tiurmi, ałe teper uże widjiwsia.

— Rudyj?

— Szcze by!

— Złyj?

— A jakże! Ce w nioho wże do samoji smerti.

Huta postawyla pered nym sklanku «krywawoji Meri» — prozoryj szar rosijśkoji horiłky niby wysiw nad szarom tomatnoho soku.

— Ne bahato? — zapytała wona.

— Jakraz. — Nunan nabraw u hrudy powitria i, zamrużywszy, wlyw u sebe sumisz. Ce buło dobre. Win pryhadaw, szczo, po suti sprawy, za weś deń upersze wypyw szczoś istotne. — Oce insza ricz, — skazaw win. — Teper można żyty.

— U was use dobre? — zapytała Huta. — Czoho wy tak dowho ne zachodyły?

— Klati sprawy, — skazaw Nunan. — Kożnoho tyżnia zbyrawsia zajty czy bodaj podzwonyty, ałe spoczatku dowełosia jichaty u Reksopolis, potim skandał odyn poczawsia, potim meni kažuł: «Redrik powernuwsia», — dobre, dumaju, nawiszczo jim zaważaty... Słowom, zakrutywsia ja, Huto. Ja inkoły sebe pytaju: jakoho czorta my tak krutymosia? Szczoby zarobyty hroszi? Ałe na did'ka nam hroszi, jakszczo my tilky te j robymo, szczo krutymosia?..

Huta dzeńknuła kryszkamy kastrulok, uziła z połyckzy paczku sigaret i siła za stił nawproty Nunana. Ocz i jiji buły opuszczeni. Nunan pospichom wychopyw zapalnyczku i daw jij prykuryty, i znouu, wdruhe w żytti, pomityw, szczo w neji tremtiał palci, jak todi, koły Redrika szczojno zasudyły i Nunan pryjszow do neji, szczoby daty jij hroszej, — po-perwach wona zowsim propadała bez hroszej, i żodna twariuka w budynku ne dawała jij u borh. Potim hroszi w domi zjawyłysia, i, sudiaczy z usioho, czymali, i Nunan zdohaduwwaw-sia — zwidky, ałe win prodowżuwaw pryhodyty, prynosyw Mawpoczci łasoszci j ihraszky, ciłymy weczoramy pyw z Hutoju kawu i płanuwwaw razem z neju majbutnie szcza-sływe Redrikowe żyttia, a potim, nasłuchawszyj jiji rozpowidej, iszow do susidiw i nama-hawsia jakoś prystrunczyty jich, pojasniuwaw, umowław, nareszti, koły jomu wrywawsia terpeć, pohrożuwaw: «Rudyj że koły powerneł'sia, win wam usi kistky perełamaje...» — niczoho ne dopomahało.

— A jak pożywaje wasza diwczyna? — zapytała Huta.

— Kotra?

— Nu, z jakocu wy zachodyły todi... Bilawa taka...

— Jaka ż ce moja diwczyna? Ce moja stenografistka. Wyjszła zamiż i zwilnyłaśia.

— Odrużytyśia wam treba, Diku, — skazała Huta. — Choczete, nareczenu znajdu?

Nunan chotiś buło widpowisty, jak zawżdy: «Mawpoczka ot pidroste...», ałe wczasno spochopywsia. Zaraz by ce wże ne prozwuczało.

— Stenografistka meni potribna, a ne družyna, — proburczaw win. — Kydajte wy swoho rudoho dyjawała ta jdiť do mene stenografistkoju. Wy ż buły czudowoju stenografistkoju. Staryj Harris was dosi zhaduje.

— Szcze by, — skazała wona. — Wsiu ruku todi ob nioho widbyła.

— O, nawiť tak? — Nunan udaw, szczo zdywowanyj. — Oce tak Harris!

— Hospody! — skazała Huta. — Ta win meni prochodu ne dawaw! Ja tilky odnoho bojałaśia, aby Red ne diznawsia.

Bezszumno zajszła Mawpoczka — zjawyłaśia u dweriach, podywyłaśia na kastruli, na Riczarda, potim pidijszła do materi i prytułyłaśia do neji, widwernuwszy obłycczia.

— Nu szczo, Mawpoczko, — skazaw badioro Riczard Nunan. — Szokoładku chocziesz?

Win poliz do żyłetnoji kyszeni, wytiah szokoładnyj awtomobilczyk u prozorumu paketyku i prostiahnuw diwczyni. Wona ne woruchnułaśia. Huta wzięła w nioho szokoładku i pokłała na stił. U neji raptom pobilyły huby.

— Otak-to, Huto, — badioro skazaw Nunan. — A ja, znajete, perejizdżaty zibrawśia. Nabrydło meni w hoteli. Po-persze, wid Instytutu wse-taky dałeko...

— Wona wże majże niczoho ne rozumije, — tycho skazała Huta, i win urwaw sebe, wziaw w obydwu ruki sklanku i poczaw bezhłuzdo krutyty neju w palciach. — Wy ot ne pytajete, jak my żywemo, — prodowżuwała wona, — i prawylno robyte. Tilky ż wy nasz staryj druh, Diku, nam wid was prychowuwaty nema czoho. Ta j ne prychowajesz!

— U likaria buły? — zapytaw Nunan, ne pidwodiaczy oczej.

— Tak. Wony niczoho ne możuť zrobyty. A odyn skazaw...

Wona zamowkła. Win też mowczaw. Ne buło tut pro szczo howoryty i ne chotiłosia pro ce dumaty, ałe joho raptom wdaryła motoroszna dumka: ce wtorhnnennia. Ne piknik na uzbiczci, ne zakłyk do kontaktu — wtorhnnennia. Wony ne możuť zminyty nas, ałe wony pronykajuť u tiła naszych ditej i zminiujut jich za swoim obrazom i podobojem. Joho probraw chołod, ałe win widrazu pryhadaw, szczo wże czytaw pro szczoś podobne, jakyjś poketbuk¹⁹ u jaskrawij hlansowij obkładyni, i wid cioho spohadu jomu połehszało. Wyhadaty možna wse, szczo zawhodno. Nasprawdi nikoły ne buwaje tak, jak wyhadujuť.

— A odyn skazaw, szczo wona wże ne ludyna, — promowyla Huta.

— Majacznia, — hłucho skazaw Nunan. — Zwerniťsia do sprawżnioho fachiwcia. Zwerniťsia do Dżejmsa Katterfiłda. Choczete, ja z nym pohoworiu? Własztuju wam pryjom...

— Ce do Mjasnyka? — Wona nerwowo zasmijałaśia. — Ne treba, Diku, spasybi. Ce win i skazaw. Mabuť, dola.

Koły Nunan znowu zważywsia pidniaty occhi, Mawpoczky wże ne buło, a Huta sydiła neruchomo, rot u neji buw prywidkrytyj, occhi porożni, i na sigareti w jiji palciach naris dowhyj krywyj stowpczyk siroho popełu. Todi win sztowchnuw do neji po stołu sklanku i promowyw:

— Zrobiť meni szcze odnu porciju... I sobi zrobiť. I wypjemo.

¹⁹ Poketbuk — deszewe małowformatne wydannia literaturnych tworiw, rozrachowane na masowoho czytacza.

Wona struszyła popił, poszukała oczyma, kudy podity nedopałok, i kynuła w myjku.

— Za szczo? — prohoworyła wona. — Ot ja czoho ne rozumiju! Szczo my take zrobyły? My ż ne najhirszi wse-taky w ciomu misti...

Nunan podumaw, szczo wona zaraz zapłacze, ale wona ne zapłakała — widkryła chołodylnyk, uziła horiłku ta sik i zniała z połyckzy druhu sklanku.

— Wy wse-taky ne wpadajte w rozpacz, — skazaw Nunan. — Nema na switi niczoho takoho, czoho ne można było b wyprawyty. I wy meni powirte, Huto, w mene duże wełyki zwjazky. Use, szczo zmożu, ja zroblu...

Zaraz win sam wiryw u te, szczo kazaw, i wże perebyraw u hołowi imena, likarni ta mista, i jomu wże zdawałosia, niby pro podibni wypadky win szczoś deś czuw, i niby wse zakinczyłosia szczoś, treba tilky rozibratysia, de ce było i chto likuwaw, ale tut win zhadaw, nawiszczo win siudy pryjszow, i zhadaw pana Łemchena, i zhadaw, dla czoho win zapryjateluwaw iz Hutoju, i jomu ne zachotiłosia dumaty ni pro szczo, i win widihnaw wid sebe wsi zwjazni dumky, wsiwsia zrucznisze, rozślabywsia i staw czekaty, poky jomu daduť wypywku.

U cej czas u peredpokoji poczulysia czowhajuczki kroky, postukuwannia, ta ohydnyj, osoblywo zaraz, hołos Sterwjatnyka Barbrydża prohuhniawyw:

— E, Rudyj! A do twojeji baby, wydno, chtoś zazyrnuw, — tiutia... Ja by na twojemu misci cioho tak ne załyszYW...

I Redrikiw hołos:

— Bereży protezy, Sterwjatnyku. I prykusy jazyk. Onda dweri, pity ne zabud', meni weczeryaty pora.

I Barbrydż:

— Ťchu ty, Hospody, požartuwaty wże ne można!

I Redrik:

— My z toboju wże wse widżartuwaly. I kropka. Motaj, motaj, ne zatrymuj!

Kłacnuw zamok, i hołosy stychły — woczewyd', obydwu wyszły na schodowu płoszczadku. Barbrydż szczoś skazaw upiwhołosa, i Redrik jomu widpowiw: «Use, use, pohoworyły!» Znowu burczannia Barbrydża i rizkyj hołos Redrika: «Skazaw — use!» Hachnuły dweri, prostukotiły szwydki kroky w peredpokoji, i na porozi kuchni zjawywsia Redrik Szuchart. Nunan pidwiwsia jomu nazustricz, i wony micno potysły odyn odnomu ruky.

— Ja tak i znaw, szczo ce ty, — skazaw Redrik, ohladajuczcy Nunana metkymy zelenuwatymy oczyma. — O, pohładszaw, towstune! Wse zadnyciu w barach nahulujesz... Ehe! Ta wy tut, ja baczu, weseło czas prowodyte! Huto, stareńka, zroby meni porciju, treba nazdohaniaty...

— Ta my szcze j ne poczały, — skazaw Nunan. — My tilky zbyrałysia. Wid tebe chiba wteczesz!

Redrik rizko zasmijawsia, tyćnuw Nunana kułakom u pęcze.

— A ot my zaraz podywymosia, chto koho dożene, chto koho pereżene! Ja, brate, dwa roky postyw, meni, szczo by tebe dohnaty, cysternu wychłebtaty treba... Chodimo, chodimo, czoho my tut na kuchni! Huto, tiahny weczериu...

Win pirnuw u chołodylnyk i znowu wyprostawsia, trymajuczcy w koźnij ruci po dwi plaszky z riznymy nakłejkami.

— Hulaty budemo! — ohołosyw win. — Na czesť najkraszczoho druha Riczarda Nunana, kotryj ne pokydaje swoich u bidi! Chocza korysti jomu wid cioho nijakoji. Ech, Hutałina nema, žal...

— A ty podzwony jomu, — zaproponuwaw Nunan.

Redrik pochytaw jaskrawo-rudoju hołowoju.

— Tudy szcze telefon ne prowely, kudy jomu teper dzwonyty. Nu chodimo, chodimo...

Win perszym uwijszow u witalniu i hrymnuw plaszky na stił.

— Hulaty budemo, tatuniu! — skazaw win neporusznomu staromu. — Ce oś Riczard Nunan, nasz druh! Diku, a ce tatuś mij, Szuchart-starszyj...

Riczard Nunan, skuływszyś podumky w nepronyknyj kłubok, rozťahnuw rota do wuch, potrusyw u powitri dołoneju i skazaw pokijnykowi:

— Duże radyj, mistere Szuchart. Jak pożywajete?.. My ź znajomi, Rede, — skazaw win Szuchartu-mołodszomu, jakyj kopyrsawsia w bari. — My odnoho razu wże baczyłysia, myhcem, szczoprawda...

— Sidaj, — skazaw jomu Redrik, kywajuczy na stieć naproty staroho. — Ty, jakszczo budesz z nym howoryty, howory hucznisze — win ne czuje ni chrena.

Win rozstawyw kełychy, szwydko widkorkuwaw plaszky i skazaw Nunanu:

— Rozływaj. Tatusewi nebahato, na same dence...

Nunan nekwapływo wziawsia rozływaty. Staryj sydiw u poperednij pozi, wtupywszyś u stinu. I win nijak ne reaguwaw, koły Nunan prysunuw do nioho kełych. A Nunan uże perekłuczywsia na nowu sytuaciju.

Ce buła hra, straszna i żaluhidna. Hru rozihruwaw Redrik, i win pryjednawsia do cijeji hry, jak use żyttia pryjednuwawsia do czużych ihor, i strasznych, i żaluhidnych, i soromitnych, i dykych, i znacznie nebezpieczniszych, niż ocia. Redrik, pidniawszy swoho kełycha, promowyw: «Nu szczo, ponesłysia?», i Nunan ciłkom pryrodno pohlanuw na staroho, a Redrik neterplacze podzeńkaw swoim kełychom ob Nunaniw kełych i skazaw: «Ponesłysia, ponesłysia, ty za nioho ne chwylujsia, win swoho ne popusty!...», i todi Nunan ciłkom pryrodno kywnuw, i wony wypyły.

Redrik kreknuw i, wybłyskujuczy oczyma, zahoworyw u tomu samomu zbudżenomiu, trochy sztucznomu toni:

— Use, bratyku! Bilsze mene tiurma ne pobaczyt!. Jakby ty znaw, lubyj mij, do czoho ź udoma dobre! Hroszi je, ja sobi harnyj kotedżyk pryhlanuw, iz sadow budemo, ne hirsze, niż u Sterwjatnyka... Ty znajesz, ja ź emihruwaty chotiw, szcze w tiurmi wyriszysz. Zarady jakoho padła ja w ciomu woszywomu misteczku sydżu? Ta nechaj, dumaju, propade wono vse. Powertajusia — prywit, zaboronyły emigraciju! Ta szczo ź my — czumnymy jakymoś stały za ci dwa roky?..

Win howoryw i howoryw, a Nunan kywaw, prysiorbujuczy wisiki, wstawław spiwczuływi proklony, rytoryczni zapytannia, potim wziawsia rozpytuwaty pro kotedż — szczo za kotedż, de, za jaku cinu? — i wony z Redrikom posperezchałysia. Nunan dowodyw, szczo kotedż dorohyj i w nezrucznomu misci, win wyťah notatnyk, uziawsia hortaty johu i nazywaty adresy zanedbanych kotedziw, jaki widdaduť za bezciń, a remont kosztuwatyme mi-zeriju, osobływo jakszczo podaty zajawu pro emigraciju, otrymaty wid włastej widmowu i zażadaty kompensaciji.

— Ty, ja baczu, wże j neruchomistiu zajniawsia, — skazaw Redrik.

— A ja wsim potrochu zajmajusia, — widpowiw Nunan i pidmorhnuw.

— Znaju, znaju, nasłuchawsia pro twoji bordelni afery!

Nunan zrobyw wełyki occhi, pryklaw pałeć do hub i kywnuw u bik kuchni.

— Ta hodi, wsi ce znajuť, — skazaw Redrik. — Hroszi ne pachnuť. Teper ja ce dobre zrozumiw... Ałe Masłaka ty sobi pidibraw w uprawyteli — ja żywoty porwaw, koły poczuw! Pustyw, rozumiesz, capa w horod... Win że psych, ja johu z dytynstwa znaju!

Tut staryj powilno, derewjanym ruchom, niby wełyczczna lalka, pidniaw ruku z kolina i z derewjanym stukotom zronyw jiji na stił bila swoho kełycha. Ruka buła temna, iz

syniuwatym połyskom, zweni palci robyły jiji schożoju na kuriaczu łapu. Redrik zamowk i podywywsia na nioho. W oblyczczy joho szczoś zdryhnułosia, i Nunan iz zdywuwaniam pobaczyw na cij riabij chyżij fiziõnomiji najsprawnizszu, najnepidrobnizszu lubow i niżnist'.

— Pyjte, tatusiu, pyjte, — łahidno skazaw Redrik. — Troszky možna, pyjte na zdorowja... Niczoho, — wpiwołosa skazaw win Nunanu, po-zmownyćky pidmorhujuczy. — Win do cioho kełyszka doberet'sia, bud' spokijnyj...

Dywłaczyś na nioho, Nunan zhadaw, szczo buło, koły Bojdowi łaboranty zjawyłysia siudy za cym nebiżczykom. Łaborantiw buło dwoje, obydwu micni súčasni chłopci, sportsmeny i wse take, i szcze buw likar iz miškoji likarni i pry niomu dwijko sanitariw, ludej hrubych i zdorowennyh, prystosowanych tarbaty nosyłky i wtychomyriuwaty bujnych. Potim odyn iz łaborantiw rozpowidaw, szczo cej «rudyj» spoczatku nacze ne zrozumiw, pro szczo jdeł'sia, wpustyw u kwartyru, daw ohlanuty bałka, i, napewno, staroho tak by j powezły, bo Redrik, schoże, ujawyw, niby tatusia kładut' u likarniu na profilaktyku. Ałe ci bowdury-sanitary, jaki wprodowż poperednich perehoworiw styrczały u peredpokoji i pidhladały za Hutoju, jak wona myje w kuchni wikna, wziałysia, koły jich huknuły, za staroho jak za kołodu — potiahły, wpustyły na pidłohu. Redrik oskażeniw, i tut wyliz upered bowdur-likar i poczaw gruntowno pojasniuwaty, szczo, kudy i nawiszczo. Redrik posłuchaw joho chwyłynu abo dwi, a potim raptom bez bud'-jakoho poperedżennia wybuchnuw, nacze wodnewa bomba. Łaborant, kotryj use ce rozpowidaw, i sam ne pamjataje, jak win opynywsia na wułyci. Rudyj dyjawoł spustyw po schodach usich pjatioch, pryczomu żodnomu z nych ne daw pity samostijno, na swoich nohach. Usi wony, za słowamy łaboranta, wyłetiły z paradnoho, nacze jadra z harmaty. Dwoje załyszyl'sia walatysia na paneli neprytomnymy, a inszych triocho Redrik hnaw po wułyci czotyry kwartały, pisła czoho powernuwsia do instytut'skoji trupowozky i powybywaw u nij usi wikna — szofera w maszyni wże ne buło, win dremenuw po wułyci u protyżeznomu napriamku...

— ...Meni tut w odnomu bari nowyj koktejl pokazaly, — kazaw tym czasom Redrik, rozlywajuczy wisiki. — «Wid'myn chołodec» nazywajeł'sia, ja tobi potim zroblu, jak pojimo. Ce, brate, taka ricz, szczo na porożnie puzo pryjmaty nebezpečno dla žyttia: ruky-nohy terpnuť wid odnijeji porciji... Ty jak chcesz, Diku, a ja tebe siohodni nakyriaju. I tebe nakyriaju, i sam nakyriajusia... Stari dobri czasy zhadajemo, «Borżcz» zhadajemo... Bidołacha Erni dosi sydyť, znajesz? — Win wypyw, wyter huby zatyllam dołoni i zapytaw nedbało: — A szczo tam w Instytuti, za «wid'myn chołodec» szcze ne wziałysia? Ja, znajesz, wid nauky trochy widstaw...

Nunan widrazu zrozumiw, czomu Redrik poczaw rozmowu na ciu temu. Win spleśnuw rukamy i skazaw:

— Szczo ty, druziako! Iz cym «chołodcem» znajesz jaka sztuka trapyłasia? Pro Karryhaniw'ski łaboratoriji czuw? Je taka prywatna kontora... Tak ot, rozdobuły wony porciju «chołodciu»...

Win rozpowiw pro katastrofu, pro skandał, pro te, szczo kinciw tak i ne znajszyły, zwidky wziawsia «chołodec» — tak i ne zjasuwały, a Redrik słuchaw nibyto neuważno, cmokaw jazykom, chytaw hołowoju, a potim riszucze plesnuw szcze wisiki u kełychy i skazaw:

— Tak jim i treba, parazytam, szczo wony wsi powyzdychały...

Wony wypyły. Redrik podywywsia na tatusia — znowu u joho oblyczczy szczoś zdryhnułosia. Win prostiahnuw ruku i prysunuw kełycha blyżcze do skorczenych palciw, i palci raptom roztysyl'sia i znowu stysyl'sia, obchopywszy kełych za dence.

— Otak-ot wono sprawa szwydsze pide, — skazaw Redrik. — Huto! — zakryczaw

win. — Dowho ty nas hołodom morytymesz?.. Ce wona dla tebe starajełsia, — pojasnyw win Nunanu. — Neodminno twij ulubłenyj sałat hotuje, z moluskamy, wona jich dawno pry pasła, ja baczyw... Nu a jak wzahali w Instytutu sprawy? Znajszy szczo-nebud' noweńke? U was tam, kažuť, teper szchosyły awtomaty praciujuť, ta mało wyroblajuť...

Nunan uziawsia rozpowidaty pro instytutski sprawy, i poky win howoryw, bila stoła porucz zi starym neczutno wynykła Mawpoczka, postojała, pokławszy na stił wołochati łapky, i raptom zowsim dytiaczym ruchom prytułyłasia do nebiżczyka i schyłyła hołowu jomu na pęcze. I Nunan, prodowżujuczy terewenty, podumaw, dywłaczyś na ci dwa dywowożni wytwory Zony: Hospody, ta szczo ź iszcze? Szczo ź iszcze treba z namy zrobyty, szczob nas nareszti projniało? Newże ocioho — mało?.. Win znaw, szczo cioho mało. Win znaw, szczo miljardy i miljardy niczoho ne znajuť i niczoho ne choczუť znaty, a jak i di-znajutsia, to požachajutsia desiať chwyłyn i znou powernuťsia na kruhy swoji. Napjusia, podumaw win ozwirilo. Do did'ka Barbrydża, do did'ka Łemchena... Simju ciu, Bohom proklatu, do did'ka. Napjusia.

— Ty czoho na nych wytriszczywsia? — nehołosno spytaw Redrik. — Ty ne chwyłuj-sia, ce jij ne szkodyť. Nawit' nawpaky — kažuť, wid nych zdorowja jde.

— Tak, ja znaju, — skazaw Nunan i załpom osuszyw keły ch.

Uwieszła Huta, zakłopotano nakazała Redriku rozstawłaty tariłky i postawyła na stił wełyku sribnu mysku z ulubłenym sałatom Nunana. I tut staryj, nacze chtoś spochopywsia i smyknuw za nytoczky, odnym ruchom pidkynuw keły ch do widkrytoho rota.

— Nu, chłopci, — skazaw Redrik zachopłenym hołosom, — teper u nas pide hulanka na sławu!

4. REDRIK SZUCHART, 31 RIK

Za nicz dołyna wystyhła, a na switanku stało zowsim chołodno. Wony jszły po nasypu, stupajuczy po zohnyłych szpałach miż irżawymy rejkamy, i Redrik dywywsia, jak wybłyskujuť na szkirianij kurtci Artura Barbrydża krapelky zhusłoho tumanu. Chłopczyzna krokuwaw łehko, weseło, niby ne buło pozadu wtomływoji noczi, nerwowoji napruhy, wid jakoji i dosi trusyłasia koźna żyłka, dwóch motorosnych hodyn na mokromu werszczku łysoho pahorba, kotri wony proweły u chworobływomu napiwsni, prytuływszyś odyn do odnoho spynamy zadla tepla, pereczikujuczy potik «zełenky», szczo obtikała pahorb i znykała w jaru.

Z boki w nasypu leżaw hustyj tuman. Czas wid czasu win napowzaw na rejky waźkymy sirymy strumeniamy, i w cych misciach wony jszły po kolina w powilnych kłubkach kałamuti. Pachło mokroju irżeju, z bołota praworucz wid nasypu smerdiło tuchlatynoju. Nawkoło niczoho ne buło wydno, krim tumanu, ałe Redrik znaw, szczo na obydwu boky prostia-hajełsia pahorysta riwnyna z kamjanymy rozsypamy, a za riwnynoju w imli chowajuťsia hory. I szcze win znaw, szczo, koły zijde sonce i tuman osiade rosoju, win maje pobaczyty deś liworucz karkas rozbytoho wertolota, a poperedu — eszełon wahonetok, i oś todi pocznełsia sama sprawa.

Redrik na chodu propchaw dołoni miż spynoju i riukzakom i pidkynuw riukzak wyszcze, szczoby kraj bałona z helijem ne rizaw chrebet. Waźkyj, parazit, jak ja z nym popowzu? Piwtora kiłometry nawkaraczky... Dobre, ne buchty, stałkere, znaw, na szczo jdesz. Pjatsot tysiacz monet czekajuť naprykinci dorohy, možna j popotity. Pjatsot tysiacz, łasyj szmat, ha? Chren ja jim widdam mensze niź za pjatsot tysiacz. I chren ja dam Sterwjatnyku bilsze trydciaty. A szmarkaczewi... a szmarkaczewi — niczoho. Jakszczo staryj had bodaj piwprawdy skazaw, to szmarkaczewi — niczoho...

Win znowu pohlanuw u spynu Arturowi i jakyjś czas prymrużywszyś sposterihaw, jak toj ľehko perestupaje czerez dwi szpały razem, szypokpłeczyj, wuźkozadyj, i dowhe, jak u sestry — koloru woronowoho kryła, wołossia zdryhajetsia w takt krokam. Sam naprosywsia, pochmurowo podumaw Redrik. Sam. I czoho ce win tak widczajdušno naproszuwawsia? Prosto tremtiw weś, slozy na oczach... «Wiźmiť mene, mistere Szuchart. Meni rizni ludy proponuwały, ale ja chotiw by tilky z wamy, wony ź usi ni na szczo ne prydatni! Baľko... Ale ź win teper ne moźe!» Redrik zusyllam woli obirwaw cej spohad. Dumaty pro ce buło ohydno, i, moźlywo, czerez te win staw dumaty pro Arturowu sestru, pro te, jak win iz cijegu Dinoju spaw — i twerezij spaw, i pjanyj spaw, i jake ce szczorazu buło rozczaruwannia. Prosto nezbahnenno: taka rozkiszna baba, wik by z neju kochawsia, a nasprawdi — poroźniak, obman, lalka neźywa, a ne źinka. Nacze, zhadujeťsia, gudzyky na mamynomu swetri — bursztynowi taki, napiwprozori, zołotawi, tak i choczeteťsia zapchaty jich u rot i smoktaty w oczikuwanni jakojiś nezwyčajnoji nasołody, i win braw jich do rota i smoktaw, i szczorazu straszenny rozczarowuwawsia, i szczorazu zabuwaw pro ce rozczaruwannia — nawiť ne zabuwaw, a prosto widmowlawsia wiryty własnij pamjati, warto buło jomu znowu jich pobaczyty.

A moźe, tatuś johu do mene pidisław, podumaw win pro Artura. On u nioho jaka puszka u zadnij kyszeni... Ni, nawriad. Sterwjatnyk mene znaje. Sterwjatnyk znaje, szczo zi mnoju źarty pohani. I znaje, jakyj ja u Zoni. Ni, durnyci wse ce. Ne perszyj win mene prosyw, ne perszyj win slozy ľyw, inszi j nawkoliszky stawały... A puszki wony wsi z soboju tiahajuť po perszomu razu. Wpersze i wostannie. Newźe wostannie? Och, wostannie, chłopcze! Oś szczo wychodyť, Sterwjatnyku, wostannie. Tak, tatuniu, diznawsia by ty pro ciu johu wytiwku — tak by johu kosturamy widduchopelyw, synoczka swoho, w Zoni wymoľenoho... Win raptom widczuw, szczo poperedu szczoś je — nedaľeko wźe, metriw za trydciať-sorok.

— Stij, — skazaw win Arturowi.

Chłopeć słuchniano zawmer na miski. Reakcija u nioho buła dobroju — win tak i zastyh iz zanesenoju nohoju, a potim powilno j obereźno opustyw jiji na zemlu. Redrik zupynywsia bila nioho. Koliya tut pomitno jszła wnyz i pownistiu chowalasia w tumani. I tam, u tumani, szczoś buło. Szczoś welyke i neruchome. Bezpeczne. Redrik obereźno potiahnuw nizdriamy powitria. Tak. Bezpeczne.

— Upered, — skazaw win tycho, poczekaw, poki Artur zrobyť krok, i ruszyw za nym.

Krajem oka win baczyw Arturowe oblyczczia, riźbłenyj johu profil, czystu szkiru szczoky i riszucze stysnuti huby pid toniusińkymy wusykamy.

Wony zanuryľysia w tuman po pojas, potim — po szyju, a szcze czerez kilka sekund poperedu zabowwanila skoszena bryła wahonetky.

— Use, — skazaw Redrik i poczaw stiahaty riukzak. — Sidaj, de stojisz. Perekur.

Artur dopomih jomu stiahnuty riukzak, a potim wony siły porucz na irźawu rejku, Redrik widstibnuw odyń iz kłapaniw, distaw zhortok z jiźegu i termos iz kawoju i, poki Artur rozhortaw pakunok i pryľasztowuwaw buterbrody na riukzaku, wyťah iz-za pazuchy flahu, widgwyntyw kryszećku i, zaźmurywszyś, zrobyw kilka powilnych kowtkiw.

— Kowtnesz? — zaproponuwaw win, obtyrajuczy doľoneju szyjku flahy. — Dla chorobrosti...

Artur obraźeno pochytaw hołowoju.

— Dla chorobrosti meni ne treba, mistere Szuchart, — skazaw win. — Ja lipsze kawy, jakszczo dozwoľyte. Wohko tut duźe, prawda?

— Wohko, — zhodywsia Redrik. Win schowaw flahu, wybraw buterbrod i wziawsia źuwaty. — Oś tuman rozijdeťsia, pobaczysz, szczo tut nawkruhy sucilni bołota. Ranisze u

cych misciach komariw było — straszne diło...

Win zamowk i naływ sobi kawy. Kawa była hariacza, husta, sołodka, pyty jiji zaraz było nawit' pryjemnisze, niż spyrtné. Wid neji pachło domom. Hutoju. I ne prosto Hutoju, a Hutoju w chałatyku, prosto zi snu, szcze iz załączanym rubcem wid poduszky na szczoci. Darma ja w ciu sprawu wplutawsia, podumaw win. Pjatsot tysiacz... A na did'ka meni ci pjatsot tysiacz? Bar ja na nych kupuwały zbyrajusia, czy szczo? Hroszi potribni, szczooby pro nych ne dumaty. Ce prawylno. Ce Dik słuszno skazaw. Ałe ż ja pro nych i tak ne dumaju ostannim czasom. Na did'ka meni ci hroszi? Budynok je, sad je, bez roboty w Harmoni ne załyszyszia... Zawiw mene Sterwjatnyk, hnyda smerdiuczka, zawiw, jak mołodeńkoho...

— Mistere Szuchart, — skazaw raptom Artur, dywlaczyś u storonu, — a wy sprawdi wiryte, szczo cia sztuka wykonuje bażannia?

— Majacznia! — rozhubłeno promowyw Redrik i zawmer iz pidnesenym do rota stakanczykom. — A ty zwidky znajesz, za jakoju takuju sztukoju my jdemo?

Artur znijakowiło zasmijawsia, zapustyw pjatirniu u wołossia koloru woronowoho kryła, posmykaw i skazaw:

— Ta ot zdohadawsia!.. Ja wże i ne pryhaduju, szczo same nasztowchnuło mene na ciu dumku... Nu, po-persze, ranisze bałko weś czas buboniw pro ciu Zołotu Kulu, a ostannim czasom raptom perestaw i zamist' cioho zaczastyw do was, a ja ż znaju — nijaki wy ne druzi, chaj by szczo tam bałko kazaw... Potim, win dywnyj jakyjś staw ostannim czasom... — Artur znowu zasmijawsia i pokrutyw hołowoju, szczoś pryhadujuczy. — A ostatoczno ja vse zrozumiw, koły wy na pustyri wyprobowuwały cej dyryżabłyk... — Win popłeskaw dołoneju po riukzaku, de leżała tuho zhornuta obołonka powitrianoji kuli. — Czesno każuczy, ja was todi wysteżyw, i, koły pobaczyw, jak wy miszok z kaminniam pidijmajete j wedete nad zemleju, tut wże meni vse ostatoczno projasnyłosia. Jak na mene, u Zoni, krim Zołotoji Kuli, niczoho ważkoho bilsze ne załyszylasia. — Win widkusyw wid buterbroda, pożuwaw i zamysłeno promowyw z nabytym rotom: — Ja ot tilky ne rozumiju, jak wy jiji cziplatymete, wona ż, napewno, hładeńka...

Redrik prodowżuwaw dywytysia na nioho powerch sklanky i dumaw, do czoho ż wony ne schożi odyń na odnoho, bałko i syn. Niczoho spilnoho miż nymy ne było. Ni obłyzczia, ni hołosu, ni duszi. U Sterwjatnyka hołos chrypkyj, ulesływyj, pidłyj jakyjś, ałe koły win pro ce howoryw, to howoryw czudowo. Ne można johu było ne słuchaty. «Rudyj, — kazaw win todi, perechyływszyś czerez stił. — Nas że dwoje załyszylasia wsioho, ta na dwoch dwi nohy, i obydwu twoji... Komu ż, jak ne tobi? Ce ż, może, najcinnisze, szczo w Zoni je! Komu ż distanełsia, ha? Newże tym czystoplujam distanełsia, z jichnimy maszynamy? Adże ja jiji znajszow, ja! Skilky tam naszych po dorozu polahło! A znajszow ja! Sobi berih. I zaraz nikomu b ne widdaw, ałe ruki, baczysz, korotkymy stały... Krim tebe — nikomu. Skilky ja riznych mołokososiw dresyruwaw, ciu szkołu, rozumiesz, dla nych widkryw, — ne możuť, kistka ne ta... Nu dobre, ty ne wirysz. Ne wirysz — ne treba. Tobi hroszi. Dasy meni, skilky sam zachoczesz, ja znaju, ty ne skrywdysz... A ja, może, nohy sobi powernu. Nohy powernu, rozumiesz ty? Zona ż nih mene pozbawyła, to, może, Zona j wid-dast'?...»

— Szczo? — zapytaw Redrik, strepenuwszyś.

— Ja zapytaw, zakuryty można, mistere Szuchart?

— Tak, — skazaw Redrik. — Kury, kury... Ja takóž zakuriu.

Win załpom dopyw resztky kawy, wytiah sigaretu i, rozmynajuczy jiji, wtupywsia u ridijuczj tuman. Psych, podumaw win. Bożewilnyj. Nohy jomu. Sterwoti... hnydi woszywij...

Wid usich cych rozmow nakopyczuwawsia w duszi jakyjś osad, nezrozumiło jakyj. I win ne rozczyniawsia z czasom, cej osad, a, nawpaky, nazbyruwawsia i nazbyruwawsia. I nezrozumiło buło, szczo ce take, ałe wono zaważało, nacze win czymoś zarazywsia wid Sterwjatnyka, ałe ne jakojuś tam hydotoju, a nawpaky... syłoju, czy szczo? Ni, ne syłoju. A czym że todi?.. Nu dobre, skazaw win sobi. Dawaj tak: prypustimo, ne dijszow ja siudy. Zowsim uže zibrawsia, riukzak ukław, i tut szczoś stałosia... Schopyły mene, prymirom. Pohano buło by? Bezperezno pohano. Czomu pohano? Hroszi płakały? Ta ni, ne w hroszach sprawa... Szczo dobro ce hadam distaneťsia, Chrypatym ta Kistlawym? Szczoprawda, u ciomu szczoś je. Prykro. Ałe ż meni szczo do nych? Odnakowo zresztoju wse jim perepade...

— Br-r-r-r... — Artur peresmyknuw płeczyma. — Do kistok projmaje. Mistere Szuchart, może, daste meni teper kowtnuty triszky?

Redrik mowczky wziaw flahu i prostiahnuw jomu. A ja ż ne widrazu pohodywsia, podumaw win raptom. Dwadciať raziw ja posyław Sterwjatnyka podali, a na dwadciať perszyj use-taky pohodywsia. Jakoś meni nesyla zrobzyłosia zowsim. I ostannia rozmowa u nas wyszła korotkoju i ciłkom diłowoju. «Zdorow, Rudyj. Ja ot kartu prynis. Może, wse-taky podywyszysia?» A ja podywywsia jomu w oczi, a oczi w nioho jak narywy — żowti z czornoju ciatkoju, i ja skazaw: «Dawaj». I wse. Pryhaduju, szczo pjanyj buw todi, ciłyj tyźdeń pyjaczew. Na duszi buło hydotno... A cz-czort, czy ne wse odno! Piszow i piszow. Szczo ja w ciomu dłubajusia, nacze u łajni prutykom! Bojusia ja, czy szczo?..

Win zdryhnuwsia. Dowhyj, tuźływyj skryp dołynuw raptom iz tumanu. Redrik schopywsia, niby pidkynutyj, i widrazu, niby pidkynutyj, schopywsia Artur. Ałe wże znowu buło tycho, łysze szurchotiła, strumenijuczy po nasypu u nych z-pid nih, dribna halka.

— Ce, mabuť, poroda prosiła, — newpewnenno, ważko wymowlajuczy słowa, proszepotiw Artur. — Wahonetky — z porodoju... stajať dawno...

Redrik dywywsia prosto pered soboju i niczoho ne baczyw. Win pryhadaw. Ce buło wnoczi. Win prokynuwsia wid takoho samoho zwuku, tuźływoho i dowhoho, mertwijuczy, nacze u sni. Tilky to buw ne son. Ce kryczała Mawpoczka, sydiaczy na swojemu liźku bila wikna, a z inszoho kincia budynku widhukuwawsia baľko, duże schoże, tak samo protiaħło i ryplýwo, tilky szcze z jakymoś kłekotinniam. I tak wony perehukuwałyś i perehukuwałyś u piťmi — stolittia, sto lit i szcze sto lit. Huta prokynułasia takož i wiała Redrika za ruku, win widczuwaw jiji wmyť spitniłe płecze, i tak wony leżały wsi ci sto lit i szcze sto lit i słuchały, a koły Mawpoczka zamowkła i wlaħlasia, win poczekaw szcze trochy, potim pidniawsia, piszow na kuchniu i požadływo wypyw piwplaszky końjaku. Wid cijeji noczi win zapyw.

— ...Poroda, — howoryw Artur. — Wona, znajete, prosidaje z czasom. Wid wołogosti, wid eroziji, wid usiakych takych pryczyn...

Redrik podywywsia na joho zblidłe oblyczczia i znowu siw. Sygareta joho kudyś propała z palciw, win zakuryw nowu. Artur postojaw szcze trochy, bojazko krutiaczy hołowoju, potim takož siw i skazaw tycho:

— Ja znaju, rozpowidajuť, szczo w Zoni nibyto chtoś żywe. Jakiś ludy. Ne prybulci, a same ludy. Nibyto Wizyt zachopyw jich tut, i wony mutuwały... prystosuwałysia do nowych umow. Wy czuły pro ce, mistere Szuchart?

— Tak, — skazaw Redrik. — Tilky ce ne tut. Ce w horach. Na piwnicznomu zachodi. Pastuchy jakiś.

...Oś win czym mene zarazyw, dumaw win. Bożewillam swoim win mene zarazyw. Ot, znaczyť, czomu ja siudy piszow. Ot szczo meni tut treba... Jakeś dywne i duże nowe widczuttia powilno zapownyło joho. Win uswidomluwaw, szczo widczuttia ce nasprawdi

zowsim ne nowe, szczo wono dawno wże sydiło deś u nioho w peczinkach, ałe tilky zaraz win pro nioho zдохadawsia, i vse zajniało swoji miscal. I te, szczo ranisze wydawałosia duristiu, bożewilnoju majaczneju zbożewoliłoho staroho, stało teper jedynuju nadijeju, jedynym sensom žyttia, bo tilky zaraz win zrozumiw: jedyne na wsiomu switi, szczo w nioho szcze załyszylsia, jedyne, zadla czoho win żyw ostanni misiaci, buła nadija na dywo. Win, dureń, bowdur, widstowchuwaw ciu nadiju, zatoptuwaw jiji, znuszczaawsia z neji, propywaw jiji, bo win tak zwyk, bo nikoły w žytti, iz samoho małku, win ne rozrachowuwaw ni na koho, krim sebe, i tomu szczo iz samoho małku cej rozrachunok na sebe wyrażawsia u nioho w kilkosti zełeneńkych, jaki jomu wdawałos wyrwaty, wyderty, wyhryzty z bajdużoho chaosu, szczo otoczuwaw joho. Tak buło zawždy, i tak buło by i dali, jakby win kineć kincem ne opynywsia w takij jami, z jakoji joho ne wyzwolať nijaki zełeneńki, w jakij rozrachowuwaty na sebe zowsim bezhłuzdo. A zaraz cia nadija — wże ne nadija, a wpewnenisť u dywi — zapownyla joho do samoji makiwky, i win uże dywuwawsia, jak mih ranisze žyty u takomu bezproswitnomu, bezmeżnomu moroci... Win zasmijawsia i sztowchnuw Artura w płecze.

— Szczo, stałkere, — skazaw win. — Zakalaw pidsztanky? Zwykaj, bratyku, ne sormsia, wdoma widperuť.

Artur zdywowano podywywsia na nioho, nepewno usmichajuczys. A Redrik zimjaw masnyj papir wid buterbrodiw, zažburyw joho pid wahonetku i prylyg na riukzak, uperszys liktem.

— Nu dobre, — skazaw win. — A prypustimo, naprykład, szczo cia sama Zołota Kula dijsno... Szczo b ty todi pobażaw?

— Znaczyť, wy vse-taky wiryte? — szwydko zapytaw Artur.

— Ce nesuttiewo — wiriu ja tam czy ne wiriu. Ty meni na zapytannia daj widpowid'.

Jomu raptom nasprawdi stało cikawo diznatysia, szczo może poprosyty w Zołotoji Kuli takyj ot chłopeć, mołokosos iszcze, wczorasnij szkolar, i win z wesełuju cikawistiu steżyw, jak Artur chmuryťsia, posmykuje wusyky, szwydko pidwodyť na nioho i znowu chowaje oczy.

— Nu, zwyczajno, nohy bałkowi... — promowyw Artur nareszti. — Szczob udoma buło vse dobre...

— Breszesz, breszesz, — dobroduszno skazaw Redrik. — Ty, bratyku, maj na uwazi: Zołota Kula tilky potajemni bażannia wykonuje, tilky taki, szczo jakszczo ne zdijсныťsia, to choc u petlu!

Artur Barbrydź poczerwoniw, znowu szwydko pidwiw na Redrika i widrazu ź opustyw oczy i zowsim zaszariwsia, nawiť slozy wystupyły. Redrik usmichnuwsia, dywłaczys na nioho.

— Wse zrozumilo, — skazaw win majze łahidno. — Dobre, to ne moja sprawa. Trymaj uże swoje pry sobi... — I tut win raptom zhadaw pro pistolet i podumaw, szczo, poky je czas, treba wrachuwaty vse, szczo možna wrachuwaty. — Szczo ce w tebe u zadnij kyszeni? — zapytaw win nedbało.

— Pistolet, — burknuw Artur i prykusyw hubu.

— Nawiszczo win tobi?

— Strilaty! — skazaw Artur z wyklykom.

— Obłysz, obłysz, — suworo prohoworyw Redrik i siw priamo. — Dawaj joho siudy. U Zoni strilaty nema w koho. Dawaj.

Artur chotiw szczoś skazaty, ałe promowczaw, sunuw ruku za spynu, wytiah armijśkyj kolt i prostiahnuw Redrikowi, trymajuczys za stwoł. Redrik uziaw pistolet za teple rubczaste rukiwja, pidkynuw joho, spijmaw i zapytaw:

— Chustka w tebe je jaka-nebud'? Dawaj ja zahornu...

Win uziaw w Artura nosowyk, czysteńkyj, propachłyj odekołonom, zahornuw pistolet i pokław zhortok na szpału.

— Chaj poky tut położył, — pojasnyw win. — Daś Boh, powernemosia siudy — wiź-memo. Może, sprawdi wid patrolnych widstriluwatys dowedetsia... Chocza wid patrolnych widstriluwatysia, bratyku...

Artur riszucze pochytaw hołowoju.

— Ta meni ne dla cioho, — skazaw win iz dosadoju. — Tam tilky odyn patron. Szczob, jakszczo jak z bałkom...

— O-on szczo... — promowyw sprokwołu Redrik, rozdywłajuczyś johu wprytuł. — Nu, za ce możesz ne chwyluwatysia. Jakszczo jak z bałkom, to wże do cioho miscia ja tebe dotiahnu. Obiciaju... Dywy, rozwydniłoś!

Tuman szchezaw na oczach. Na nasypu johu wże ne buło zowsim, a wnyzu i wdąłyni mołoczna imła prosidała i protawała, kriż neji prorostały okruhli jizakuwati werchiwky pahorbaw, i miż pahorbamy de-ne-de wydniłasia wże riaba powerchnia prokysłocho bołota, wkryta rideńkym zamorenym werbołozom, a na horyzonti, za pahorbamy, jaskrawo-żowto spałachnuły werchiwky hir, i nebo nad horamy buło czyste i hołube. Artur ozyrnuwsia cze-rez płecze i zachopłeno skryknuw. Redrik też ozyrnuwsia. Na schodi hory wydawałasia czornymy, a nad nymy pałachkotila i minyłasia znajoma smaragdowa zagrawa — zelena zoria Zony. Redrik pidwiwsia i, rozstibajuczy remiń, skazaw:

— Do witr ne chcesz? Dywysia, potim ne bude de i ne bude koły...

Win zajsow za wahonetku, prysiw na nasypu i, pokrektujuczy, dywywsia, jak szwydko zhasaje, zatoplujetsia rożewym zelena zagrawa, j oranżewyj okrajeć soncia wypowzaje z-za chrebta, i widrazu wid pahorbaw potiahłysia buzkuwati tini — wse stało rizkym, reliefnym, use stało wydno jak na dołoni, i priamo pered soboju, metriw za dwisti, Redrik poba-czyw wertolit. Wertolit upaw, napewno, u samisińkyj centr «komarynoji łysyny», i weś fiuzelaż johu rozplusczyło na blaszanyj młyneć, tilky chwist załyszywsia ciłyj, johu łed' pohnuło, i win czornym haczkom styrzaw nad prohałynoju miż pahorbamy, i stabilizuju-czyj gwynt załyszywsia ciłyj — widczutno porypuwaw, pohojdujuczyś na łehkomu witerci. «Łysyna», napewno, trapyłasia potużna, nawił do pożezi sprawżnioji ne dijszło, i na roz-plusczenij blaszanci czitko wydilałias czerwono-synia emblema koroliwśkich wijśkowo-powitrianych sył, jaku Redrik ot uże skilky rokiw i w oczu ne baczyw i nibyto nawił zabuw, jak wona wyhladaje.

Sprawywszy nużdu, Redrik powernuwsia do riukzaka, distaw kartu i rozkław jiji na kupi speczenoiji rudy u wahonetci. Samoho karjeru ne buło zwidsy wydno — johu zatulaw pahorb iz poczorniłym, obhoriłym derewom na werszyni. Cej pahorb szcze treba buło objity sprawa, po wydolynku miż nym ta inszym pahorbom, jakyj też wydniwsia zwidsy, heł'-czysto hołyj, z burym kaminnym osypom po wsiomu schyłu.

Usi orijentyry spiwpadały, ale Redrik ne widczuwaw zadowołennia. Bahatoricznij instynkt stałkera kategoryczno protestuwaw proty samoji dumky, bezhłuzdoji i protypryrodo-ji, — prokładaty steżku miż dwoma blyżkymy wysoczynamy. Dobre, podumaw Redrik. Ce my szcze pobaczymo. Na misci bude wydnisze. Steżka do cioho wydolynka weła po bołotu, po widkrytij riwnij miscyni, jaka wydawałasia zwidsy bezpecznoju, prote, prydy-wywszyś, Redrik rozriznyw miż suchymy hrudamy jakuś temno-siru plamu. Win pohlanuw na kartu. Tam stojaw chrestyk i kostrubatymy literamy buło napysano: «Chlust». Czerwo-nyj punktyr steżky jszow prawisze wid chrestyka. Prizwyśko buło naczebto znajome, ale chto takyj cej Chlust, jak win wyhladaw i koły win buw, Redrik zhadaty ne mih. Pryhada-

łosia jomu czomuś tilky: prokurenyj zał u «Borźczy», jakiś pjani rozluczeni pyky, wełycze-
zni czerwoni łapy, szczo styskały sklanky, hromowyj rehit, rozziawłeni żowtozubi pasz-
czeky — fantastyczne stado tytaniw i weletiw, szczo zebrałysia na wodopij, odyn iz najja-
skrawiszych spohadiw dytynstwa — perszi widwidyny «Borźczu». Szczo ja todi prynis?
«Poroźniak», zdajeł'sia. Prosto iz Zony, mokryj, hołodnyj, oczmaniłyj, z miszkom czerez
płecze, wwaływsia u cej hadiuczyk, hrymnuw miszkom na stijku pered Ernestom, luto
szkiriaczyś i ozyrajuczyś, wytrymaw hromowyj załp znuszczań, doczekawsia, poky Ernest
— todi szcze mołodyj, zawždy pry metelyku — widrachuwaw meni skilkyś tam zełeneń-
kych... ni, todi były szcze ne zełeneńki, todi były kwadratni, koroliwśki, z jakojuś napiw-
hołoju baboju u płaszczu ta winku... doczekawsia, schowaw hroszi w kyszeniu i niespod-
iwano dla sebe samoho chaponuw zi stijky waźkyj pywnyj kuchol i nawidlig zajichaw nym
po najbłyżczij rehoczuczij paszczeci... Redrik usmichnuwsia i podumaw: może, to j buw
Chlust?

— Chiba miż pahorbamy można, pane Szuchart? — upiwhołosa zapytaw nad wu-
chom Artur. Win stojaw porucz i też rozdywławsia kartu.

— Tam pobaczymo, — skazaw Redrik. Win use dywywsia na kartu. Na karti buło
szcze dwa chrestyky: odyn — na schyli pahorba z derewom, druhyj — na kamjanomu
osypu. Pudel i Oczkaryk. Steżka prochodyła nyzom pomiż nymy. — Tam pobaczymo, —
powtoryw win, skław kartu i zapchaw jiji w kyszeniu.

Win ohlanuw Artura i zapytaw:

— Jak, do witr schodyw? — i, ne czekajuczy widpowidi, nakazaw: — Zawdaj meni
na spynu riukzak... Pidemo jak ranisze, — skazaw win, pidtruszujuczy riukzak i pryaso-
wujuczy lamky zrucznisze. — Ty jdziesz poperedu, szczob ja tebe szczochwyliny baczyw.
Ne ozyrajsia, ałe bud' napohotowi nawstiż. Mij nakaz — zakon. Maj na uwazi, dowedeł'sia
bahato powzty, bahna i ne dumaj bojatysia, jakszczo nakażu — mordoju w bahno bez roz-
mow... I kurtoczku swoju zastibny. Hotowyj?

— Hotowyj, — skazaw Artur hłucho. Win dobiacze nerwuwaw. Rumjanciu na szczo-
kach u nioho nacze j ne buwało.

— Perszyj napriamok — ot. — Redrik rizko machnuw dołoneju w bik najbłyżczoho
pahorba za sotniu krokiw wid nasypu. — Zrozumilo? Piszow.

Artur sudomno zitchnuw i, perestupywszy czerez rejku, poczaw bokom spuskatysia z
nasypu. Halka z szumom sypałasia za nym.

— Łehsze, łehsze, — skazaw Redrik. — Spiszty nema kudy.

Win poczaw oberežno spuskatysia slidom, zwyczno rehulujuczy inerciju waźkoho
riukzaka mjazamy nih. Krajem oka win uweś czas steżyw za Arturom. Bojił'sia chłopeć, du-
maw win. I prawylno bojił'sia. Peredczuwaje, napewno. Jakszczo w nioho czuttia, jak u ta-
tusia, to musył przedczuwaty... Zna by ty, Sterwjatnyku, jak obernułasia sprawa. Zna by
ty, Sterwjatnyku, szczo cioho razu ja tebe posłuchajusia. «... A otut, Rudyj, tobi samomu
ne projty. Chocz-ne-chocz, a dowedeł'sia tobi koho-nebud' iz soboju braty. Možu koho-
nebud' zi swoich szmarkacziw widdaty, koho ne szkoda...» Wmowyw. Wpersze w żytti po-
hodywsia ja na take diło. Nu niczoho, podumaw win. Może, wse-taky objedeł'sia, wse-taky
ja — ne Sterwjatnyk, może, wykrutymosia jakoś...

— Stij! — nakazaw win Arturowi.

Chłopczyzna zupynywsia po kistoczky w irżawij wodi. Poky Redrik spuskał'sia do
nioho, drahowyna zatiahła joho po kolino.

— Kamiń baczysz? — zapytaw Redrik. — On, pid pahorbom leżył. Dawaj na nioho.

Artur ruszyw upered. Redrik widpustyw joho na desiał krokiw i piszow uslid. Draho-
wyna pid nohamy czwakała i smerdiła. Ce buła mertwa drahowyna — ni moszwy, ni żab,

nawi' werboliz tut wysoch i zhnyw. Redrik zwyczno pohladaw dowkoła, ta poky wse buło naczebto spokojno. Pahorb powilno nabłyżawsia, napowz na nyzke szcze sonce, potim zaturyw usiu schidnu czastynu neba. Bila kamenia Redrik ozyrnuwsia w bik nasypu. Nasyp buw jaskrawo osiajanyj soncem, na niomu stojaw pojizd iz desiatka wahonetok, czastyna wahonetok zirwałasia z rejok i leżała na boci, nasyp pid nymy buw ukrytyj rudymy szlej-famy rozsypanoji porody. A dali, u bik karjeru, na piwnicz wid pojizda, powitria ponad rej-kamy kałamutno tremtiło i merechtiło, i czas wid času w niomu myttiewo spałachuwały i zhasały małeńki wesełky. Redrik podywywsia na ce tremtinnia, splunuw majże wsuchu i widwernuwsia.

— Dali, — skazaw win, i Artur powernuw do nioho napružene oblyczczia. — On hanczirja, baczysz? Ta ne tudy dywyszysia! On tam, prawisze...

— Tak, — skazaw Artur.

— Tak ot, ce buw takyj sobi Chlust. Dawno buw. Win ne słuchawsia starszych i teper leżył tam nawmysno dla toho, szczyby pokazuwały rozumnym ludiam dorohu. Wiźmy dwa palci praworucz wid cioho Chlusta... Wziaw? Zasik toczku? Nu, pryblżyzno tam, de werboliz trochy hustiszj... Dawaj tudy. Piszow!

Teper wony jszły paralelno do nasypu. Iz koźnym krokom wody pid nohamy stawało mense, i nezabarom wony jszły po suchomu pruźnomu kupynni. A na karti tut usiudy suchilne bołoto, podumaw Redrik. Zastariła karta. Dawneńko Barbrydź tut ne buwaw, ot wona j zastariła. Pohano. Wono, zwisno, po suchomu jty lehsze, ale kraszcze wże, szczyby tut buło ce bołoto... Acz krokuje, podumaw win pro Artura. Jak po Centralnomu prospektu.

Artur, wydno, pidbadiorywsia i jszow na pownyj chid. Odnu ruku win zapchaw u kyszeniu, a druhoju weseło widmachuwaw, nenacze na prohulanci. Todi Redrik ponyszporyw u kyszeni, wybraw hajku gramiw na dwadciał i, pryciływszy, zapustyw jomu w holowu. Hajka włuczyla Arturowi tocznisińko w potylyciu. Chłopeć zojknuw, obchopyw holowu rukamy i, skorczywszy, upaw na suchu trawu. Redrik zupynywsia nad nym.

— Otak wono tut i buwaje, Arczi, — skazaw win powczalno. — Ce tobi ne bulwar, ty tut zi mnoju ne na szpacyr²⁰ wyjšow.

Artur powilno pidwiwsia. Oblyczczia u nioho buło heł czysto biłe.

— Wse zrozumilo? — spytał Redrik.

Artur kowtnuw i pokywaw.

— Ot i dobre. A nastupnoho razu ja nadaju po zubach. Jakszczo żywyj załyszysia. Piszow!

A z chłopczyśka mih by wyjty stałker, dumaw Redrik. Nazwały b joho, napewno, Krasunczyk. Krasunczyk Arczi. W nas buw uže odyn Krasunczyk, zwały joho Dikson, a teper joho zwuł Chowraszok. Jedynyj stałker, kotryj potrapyw u «mjasorubku» i wse-taky żyw. Poszczastyło. Win, dywak, dosi hadaje, szczo ce joho Barbrydź iz «mjasorubky» wytiah. Did'ka lysoho! Z «mjasorubky» ne wytiahnesz... Iz Zony win joho wywolik, ce prawda. Zdijsnyw Barbrydź takyj heroiczyj wczynok! Tilky sprobuwaw by win ne wywolikty! Ci joho sztuczky todi wże wsim nabrydły, i chłopci jomu skazały toho razu priamo: odyn kraszcze ne powertajsia. A ce ż jakraz todi Barbrydża i prozwały Sterwjatnykom, doty win u nas u Mocakach chodyw...

Redrik raptom widczuw na liwij szczy ci led' pomitnyj strumiń powitria i widrazu, szcze ne wstyhnuwszy ni pro szczo podumaty, kryknuw:

— Stij!

²⁰ Szpacyr (z nim.) — prohulanka.

Win wytiahnuw ruku wliwo. Potik powitria widczuwawsia tam sylnisze. Deś miż nymy ta nasypom rozlahłasia «komaryna łysyna», a może, wona jszła i po samomu nasypu — nedarma ż popadały wahonetky. Artur stojaw jak ukopanyj, win nawiť ne obernuwsia.

— Wiźmy prawisze, — nakazaw Redrik. — Piszow.

Ehe, nepohanyj buw by stałker... Szczo za czort, źaliju ja joho, czy szczo? Cioho szcze brakuwało. A mene chtoś kołyś źaliw?.. Nu, wzahali, tak, źalily. Kyryło mene źaliw. Dik Nunan mene źalije. Szczoprawda, win, może, ne stilyky mene źalije, skilky do Huty tułyťsia, ałe, może, j źalije, odne inszomu ne zawaźaje u poriadnych ludej... Tilyky meni ot źality ni-koho ne dowodyťsia. U mene wybir: abo — abo... Win upersze z pownoju czitkistiu ujawyw sobi cej wybir: abo cej chłopczyzna, abo moja Mawpoczka. Tut i wybyraty nema czoho, wse zrozumiało. Jakszczo tilyky dywo moźlywe, — skazaw jakyjś skeptycznyj hołos izseredyny, i win iz źachom i luttu pryťlumy u sobi cej hołos.

Wony promynuły kupu siroho hanczirja. Wid Chlusta niczoho ne załyszyłasia, tilyky leźała trochy widdalik u zasochlij trawi dowha, naskriź prorźawiła pałycia — minoszukacz. Buw czas, bahato chto korystuwawsia minoszukaczamy, kupuwały tychcem w armijśkich intendantiw, spodiwałyś na ci sztuky jak na samoho Hospoda Boha, a potim dwa stałkery pidriad za kilka dniw zahynuły z nymy, wbyti pidzemnymy rozriadamy. I jak widrizało... Chto ż use-taky buw cej Chlust? Sterwjatnyk joho siudy prywiw, czy win sam siudy pryj-szow? I czomu jich usich wabyło do cioho karjeru? Czomu ja pro ce niczoho ne czuw?.. Dyjawoľ, prypikaje ż jak! I ce wranci, a szczo bude potim?

Artur, jakyj iszow krokiw na pjať poperedu, pidniaw ruku i wyter z łoba pit. Redrik skosyw occhi na sonce. Sonce buło szcze newysoko. I tut win raptom uswidomyw, szczo su-cha trawa pid nohamy ne szurchotyť, jak ranisze, a mowby rypyť, nacje kartoplana muka, i wona wże ne kolucza i źorstka, jak ranisze, a mjaka ta chystka, — wona rozsypałasia pid czobotom, nemow kłapti kiptiawy. I win pobaczyw czitko widbyti Arturowi slidy i wpaw na zemlu, kryknuwszy: «Lahaj!»

Win upaw łycem u trawu, i wona rozłetiłasia na poroch pid joho szczokoju, i win zas-krehotiw zubamy wid źłosti, szczo tak ne poszczastyło. Win leźaw, namahajuczyś na ru-chatysia, wse szcze spodiwajuczyś, szczo, moźlywo, myneťsia, choc i rozumiw, szczo wony popałyasia. Żar posyluwawsia, nawaluwawsia, obwolikajuczy wse tiło, nacje prostyradło, zmocene okropom, occhi załyło potom, i Redrik zapizniło kryknuw Arturowi: «Ne ruchaj-sia! Terpy» — i poczaw terpity sam.

I win by wyterpiw, i wse by mynułasia tycho-szlachetno, propotiły by tilyky, ałe ne wyterpiw Artur. Czy to win ne rozczuw, szczo jomu kryknuły, czy to perelakawsia nad usiaku miru, a może, joho prypekło szcze sylnisze, niź Redrika, — u bud'-jakomu wypadku keruwaty soboju win perestaw i slipo, z jakymoś horłowym zojkom, kynuwsia, pryhnuw-szyś, kudy pohnaw joho beztiamnyj instynkt — nazad, jakraz tudy, kudy bihty wże nijak ne można buło. Redrik łedwe wstyh pidchopytysia j oboma rukamy złowyty joho za nohu, i win usim tiłom hepnuwsia do zemli, zdijniawszy chmaru popełu, weresknuw nepryrodno wysokym hołosom, bryknuw Redrika wilnoju nohoju w obłycczia, zabywsia i zasmykawsia, ałe Redrik, sam uże pohano tiamlaczy wid bolu, napowz na nioho, prytyskajuczyś obpeczenym obłyccziam do szkirianoji kurtky, prahnuczy zadawyty, wterty w zemlu, ob-oma rukamy trymajuczy za dowhe wołossia wertlawu hołowu i szałeno stukajuczy nosa-kamy czerewykiw i kolińmy po nohach, po zemli, po zadnyci. Win jak u tumani czuw sto-hin i mukannia, szczo dołynały z-pid nioho, i swoje własne chrypke rewinnia: «Leży, źabo, leży, wbj...», a zwerchu na nioho wse nawaluwały i nawaluwały kupy rozpeczenoho wu-hilla, i wże pałachkotiw na niomu odiah, i triszczala, nadymajuczyś puchyriamy, szkira na nohach i bokach, i win, ustromywszyś czołom u siryj popiľ, sudomno wmynajuczy hrud'my

hołowu cioho tryklatoho szmarkacza, ne wytrzymał i zawołał szczosyły...

Win ne pamjataw, koły wse ce skinczyłosia. Zrozumiw tilky, szczo znowu może dychaty, szczo powitria znowu stało powitriam, a ne rozpeczenoju paraju, szczo wypalowała horlanku, i zrozumiw, szczo treba pospizaty, szczo treba jaknajszydsze zabyratysia z-pid cijeji dyjawołskoji żarowni, poky wona znowu ne opustyłasia na nych. Win spowz iz Artura, kotryj leżaw zowsim neruchomo, zatysnuw obydwu joho nohy pid pachwoju i, pomahajuczy sobi wilnoju rukoju, popowz upered, ne spuszkajuczy oczej z linii, za jakoju znowu poczynałasia trawa, — mertwa, sucha, kolucza, ale sprawżnia, — wona zdawałasia jomu zaraz najwełyczniejszym prychystkom żyttia. Popił skrypiw na zubach, obpeczene obłyczczia raz po raz obdawało resztkamy żaru, pit juszyw prosto w oczi — mabuł, tomu, szczo ni briw, ni wij win bilsze ne maw. Artur woliksia slidom, niby nawmysno cziplajuczyś swojeju klatuju kurtoczkoju, horiła obwarena zadnycia, a riukzak pry kożnomu rusi byw po obhorilij potyłyci. Wid bolu i zaduchy Redrik iz żachom podumaw, szczo zowsim obwarywsia i teper jomu ne dijty. Wid cioho strachu win sylnisze zapraciuwaw wilnym liktem i kolińmy, wysztowchujuczy czerez peresochłu horlanku najbrudniszi proklony, jaki spadały jomu na dumku, a potim raptom z jakojuś bożewilnoju radistiu zhadaw, szczo za pazuchoju u nioho leżył majże powna flaha, podružeczka, luba moja, ne zradył, tilky by dopowzty, nu szcze trochy, dawaj, Rede, dawaj, Rudyj, otak, nu szcze trochy, w boha, w angeliw, na Piwnicznomu polusi, pid trydciałma kowdramy, w prybulciw i u Sterwjatnyka duszu...

Potim win dowho leżaw, zanurywszy obłyczczia i ruki w chołodnu irżawu wodu, z nasołoduju wdychajuczy prosmerdiłu hnyllu prochołodu. Wik by tak leżaw, ale win zmusyw sebe pidwestysia, stojaczy na kolinach, skynuw riukzak, nawkaraczkach pidibrawsia do Artura, jakyj use szcze neruchomo leżaw krokiw za trydciał wid bołota, i perewernuw joho na spynu. Ta-a-k, harnyj buw chłopczyk. Teper cia harnieńka marmyzka zdawałasia czorno-siroju maskoju iz sumiszi zapeczenoju krowi ta popełu, i kilka sekund Redrik z tuppym zacikawłenniam rozdywławsia pozdowżni borozny na cij masci — slidy wid kupyn i kaminnia. Potim win pidwiwsia na nohy, wziaw Artura pid pachwy i potiah do wody. Artur chrypko dychaw, czas wid czasu postohnujuczy. Redrik kynuw joho łycem u najbilszu kałużu i wpaw porucz, znowu pereżywajuczy nasołodu wid mokroji kryżanoji łasky. Artur zabulkaw, zawowtuzywsia, pidtiahnuw pid sebe ruki i pidniaw hołowu. Oczu joho były wyriaczeni, win niczoho ne rozumiw i żadibno chapaw rotom powitria, widpłowujuczyś i kaszlajuczy. Potim pohlad joho zrobywsia osmysłenym i zupynywsia na Redrikowi.

— F-fu-u... — skazaw win i pometław hołowoju, rozbryzkujuczy brudnu wodu. — Szczo ce buło, mistere Szuchart?

— Smerť ce buła, — newyrazno promowyw Redrik i zakaszławsia. Win obmacaw obłyczczia. Buło bolacze. Nis rozpuch, ale browy i wiji, jak ce ne dywno, były na miski. I szkira na rukach też wyjawyłasia ciłoju, tilky poczerwonila trochy. Treba dumaty, i zadnyciu ne do kistky propałyło... Win pomacaw — ni, aż nijak ne do kistky, nawiť sztany cili. Prosto niby okropom oszparzyło...

Artur też obereżno macaw palciamy swoje obłyczczia. Teper, koły strasznu maskaru zmyło wodoju, fiziõnomija w nioho wyjawyłasia — też suproty spodiwań — majże w poriadku. Kilka podriapyn, sadno na łobi, rozsiczena nyżnia huba, a tak, zahałom, niczoheńkyj.

— Nikoły pro take ne czuwaw, — promowyw Artur i podywywsia nazad.

Redrik też ozyrnuwsia. Na siruwatij spopelilij trawi załyszzyłosia bahato slidiw, i Redrik zdywuwawsia, jakym, wyjawłajeťsia, korotkym buw toj strasznyj, neskinzczennyj szlach, jakyj win propowz, riatujuczyś wid zahybeli. Jakychoś metriw dwadciał-trydciał, ne bilsze, buło wsioho wid kraju do kraju wypałenoji łatky, ale win zoslipu ta wid strachu powz po

nij jakymoś dykym zyhzahom, jak targan po rozpeczenij skoworidci, i diakuwaty szcze, szczo powz, zahałom, tudy, kudy treba, bo mih że zapowzty na «komarynu łysynu» liworucz, a mih by i wzahali powernuty nazad... Ni, ne mih by, podumaw win rozluczeno. Ce mołokosos jakyj-nebud' mih by, a ja tobi ne mołokosos, i jakby ne cej dureń, to wzahali niczoho ne stałoś by, obwaryw by sobi zad — ot i wsi nepryjemnosti.

Win podywywsia na Artura. Artur iz forkanniam umywawsia, krektaw, zaczipajuczy boluczi miscia. Redrik pidwiwsia i, morszczaczyś wid dotykiw zadubiłoho wid speky odiahu do obpałenoji szkiry, wyjszow na suchu miscynu i nachyływsia nad riukzakom. Ot riukzakowi perepało po-sprawżniomu. Werchni kłapany prosto-naprosto obhorily, plaszeczky w apteczci wsi potriskały wid spekoty do czortowoji mamy, i wid zaszkarubłoji plamy smerdiło nesterpnoju medycynoju. Redrik widstibnuw kłapan, uziawsia wyhribaty oskołky skła i plastyku, i tut Artur u nioho za spynoju skazaw:

— Diakuju wam, mistere Szuchart! Wytiahły wy mene.

Redrik promowczaw. Jake szcze do did'ka — diakuju! Zdawsia ty meni — riatuwaty tebe.

— Ja sam wynen, — skazaw Artur. — Ja ż czuw, szczo wy meni nakazały leżaty, ale ja dobraćce perelakawsia, a jak prypekło — zowsim hołowu wtratyw. Ja duże bojusia bolu, mistere Szuchart...

— Dawaj wstawaj, — skazaw Redrik, ne obertajuczyś. — To wse były kwitoczky... Wstawaj, czoho rozlignia!

Zasyczawszy wid bolu w obpeczenych pleczech, win zawdaw na spynu riukzak, propchaw ruku u lamky. Widczuttia buło take, niby szkira na obpałenych miskiach zbihłasia i wkryłasia boluczyny zmorszkamy. Bolu win bojiłsia... Z łajnom tebe napołowynu razem iz twojim bołem!.. Win ohlanuwsia. Puste, zi steżky ne zijszły. Teper ci horboczky z pokijnymy. Parszywi horboczky — stojat', hnydy, styrczał, jak ster-wjaczi sidnyci, i cej wydołynok miż nymy... Win mymochit' potiahnuw nosom powitria. Och, swołotnyj wydołynok, oś wona sameńka pohań i je. Żaba.

— Wydołynok miż pahorbamy baczysz? — zapytaw win Artura.

— Baczu.

— Prosto na nioho. Marsz!

Zatyllam dołoni Artur wyter pid nosom i ruszyw upered, lapajuczy po kalużach. Win nakulhuwaw i buw uże ne takyj priamyj i strunkyj, jak ranisze, — zihnuło johu, i jszow win teper obereżno, z wełykoju ostorochoju. Ot i szcze odnoho ja wytiah, podumaw Redrik. Kotryj ce wże bude? Pjatyj? Szostyj? I teper ot pytajełsia: nawiszczo? Szczo win meni — ridnyj? Poruczywsia ja za nioho? Słuchaj, Rudyj, a czemu ty johu wolik? Ta ż mało sam czerez nioho ne zahnuwsia... Teper-to, na jasnu hołowu, ja znaju: prawylno ja johu tiahnuw za soboju, meni bez nioho ne objtysia, win u mene jak zarucznyk za Mawpoczku. Ja ne ludyndynu wytiah, ja minoszukacz swij wytiah. Tralszczyka swoho. Widmyczku. A tam, na hარიaczomu misci, ja pro ce j dumaty ne dumaw. Wolik johu jak ridnoho, i dumky nawił ne buło, szczo by kynuty, chocia pro wse zabuw — i pro widmyczku zabuw, i pro Mawpoczku zabuw... Szczo ż ce wychodył? Wychodył, szczo ja j sprawdi choroszyj chłopeć. Ce meni j Huta twerdył, i Kyryło-nebiżczyk utowkmaczuwaw, i Riczard postijno pro ce towcze... Też meni, znajszły dobraćka! Ty ce kyn, skazaw win sobi. Tobi tut cia dobrota ni do czoho! Dumaty treba, a potim uże rukamy-nohamy woruszty. Szczob upersze i wostannie, zrozumilo? Dobriak... Meni johu treba zberehty dla «mjasorubky», chołodno i czitko podumaw win. Tut use można projty, krim «mjasorubky».

— Stij! — skazaw win Arturowi.

Wydołynok buw pered nymy, i Artur wże stojaw, rozhubłeno pozyrajuczy na Redrika.

Dno wydołynka buło wkryte hniyno-zełenoju, masno-switnoju na sonci twaniukoju. Nad powerchneju jiji kuryłasja łeheńka para, miż pahorbamy wona hustiszała, i za trydciać krowki uże niczoho ne buło wydno. I smorid. Czortzna-szczo hnyło tam u ciomu misywi, ałe Redriku zdałosia, szczo sto tysiacz rozbytych tuchłych jajeć, wyłytych na kupu zi sta tysiacz tuchłych rybjaczych holiw i zdochłych kotiw, ne mohły by smerdity tak, jak smerdiło tut. «Zapaszok tam bude, Rudyj, ałe ty ne toj... ne drejf».

Artur wydaw horłowyj zwuk i pozadkuwaw. Todi Redrik strusyw iz sebe zacipeninnia, pospichom wytiah iz kyszeni zhortok z watoju, prosoczenoju dezodoratorom, zatknuw ni zdri tamponamy i prostiah watu Arturowi.

— Diakuju, mistere Szuchart, — kwołym hołosom skazaw Artur. — A jak-nebud' zwerchu ne można?

Redrik mowczky wziaw joho za wołosia i powernuw joho hołowu w bik kupy hanczirja na kamjanomu osypu.

— Ce buw Oczkaryk, — skazaw win. — A na liwomu pahorbi — zwidsy ne wydno — leżyć Pudel. U takomu samomu wyhladi. Zrozumiw? Upered.

Twaniuka buła ciepła, łypka, nacze hniy. Spoczatku wony jszły u pownyj zrist, zanurywszy po pojas, dno pid nohamy, na szczastia, buło kamjanyste i dosyć riwne, ałe ne wdowzi Redrik poczuw znajome dzyżczannia z oboch bokiw. Na liwomu pahorbi, oswitłenomiu soncem, niczoho ne buło wydno, a na kosohori praworucz, u tini, zastrybały blidi buzkuwati wohnyky.

— Pryhnyś! — skomanduww win kriż zuby i pryhnuwsia sam. — Nyżcze, durniu! — kryknuw win.

Artur perelakano pryhnuwsia, i w tu samu sekundu hromowyj rozriad rozkołow powitria. Nad samymy hołowamy w nych zatrusyłaś u szałenomiu tanci rozhałużena błyskawka, łedwe pomitna na tli neba. Artur prysiw i zanurywsia po płeczci. Redrik, widczuwajuczy, szczo wucha jomu zakłało wid hurkotu, powernuw hołowu i pobaczyw u tini jaskrawo-czerwonu, szwydko tanuczu plamu pomiż kamjanoho kryszywa, i widrazu ż tudy wdaryła druha błyskawka.

— Upered! Upered! — zarepetuwaw win, ne czujuczy sebe.

Teper wony ruchalysia nawpoczypky, husiaczym krokom, wystromywszy nazowni tilky hołowy, i pry kożnomu rozriadi Redrik baczyw, jak dowhe Arturowe wołosia staje storcz, i widczuwaw, jak tysiaczy hołoczok wpynajućsia u szkiru obłycczcia. «Upered! — monotonno powtoriuww win. — Upered!» Win uże niczoho ne czuw. Odnoho razu Artur powernuwsia do nioho u profil, i win pobaczyw wytriszczene wid żachu oko, skoszene na nioho, i bili zasipani huby, i zamazanu zełenniu spitniłu szczoku. Potim błyskawyci poczwały byty tak nyżko, szczo jim dowodyłosia porynaty z hołowoju. Zełenyj słyż zaklejuww rot, stało ważko dychaty. Chapajuczy rotom powitria, Redrik wyrwaw z nosa tampony i wyjawyw raptom, szczo smorid szczez, szczo powitria perepownene swiżym, pronyżływym zapachom ozonu, a para nawkoło czymraz hustiszała, czy, może, ce poćmianiło w oczach, i wże ne wydno buło pahorbiw ani praworucz, ani liworucz — niczoho ne buło wydno, krim obliplenoju zełenoju bahniukoju Arturowoju hołowy ta żowtych kłubiw pary nawkoło.

Projdu, projdu, dumaw Redrik. Ne wpersze, wse żyttia otak: sam u łajni, a nad hołowoju błyskawyci, inaksze nikoły j ne buło... I widkila tut ce łajno? Skilky łajna... zbożewolity, skilky łajna w odnij miscyni, tut łajno z usioho switu... Ce Sterwjatnyk, podumaw win luto. Ce Sterwjatnyk tut projszow, ce za nym załyszyłosia... Oczkaryk lih praworucz, Pudel — liworucz, i wse zadla toho, aby Sterwjatnyk projszow miż nymy i załyszyw za soboju wse swoje łajno... Tak tobi j treba, skazaw win sobi. Chto jde slidom za Sterwjatnykom, toj za-

wždy kowtaje łajno. Ty szczo, cioho ranisze ne znaw? W usiomu switi tak. Jich nadto bahato, Sterwjatnykiw, czerez szczo i ne załyszyłosia żodnoho czystoho miscia, wse zapaskudżeno... Nunan — dureń: ty, mowlaw, Rudyj, porusznyk riwnowahy, rujniwnyk poriadku, tobi, mowlaw, Rudyj, pry wsiakomu poriadku złe, i pry pohanomu — złe, i pry dobromu — złe, — czerez takych, jak ty, nikoły ne bude carstwa nebesnoho na zemli... Ta szczo ty w ciomu tiamysz, towstune? Koły ce ja baczyw harnyj poriadok? Koły ce ty baczyw mene pry harnomu poriadku?.. Ja wse swoje żyttia tilky j baczu, jak pomyrajuť Kyryły j Oczkaryky, a Sterwjatnyky propowzajuť pomiż jichnimy trupamy, po jichnich trupach, niby chrobaky, i paskudiať, i paskudiať, i paskudiať...

Win pošlyznuwsia, natrapywšy nohoju na kamiń, pirnuw z hołowoju, wyrynu, pobaczyw zowsim poriad perekoszene, z wytriszczonymy oczyma Arturowe obłycczia i raptom na myť zachołow: jomu zdałosia, szczo win wtratyw napriam. Ałe win ne wtratyw napriamu. Win widrazu ź zrozumiw, szczo jty treba otudy, de z twaniuky styrczyť czorna werchiwka kamienia, — zrozumiw, chocia, krim cijeji werchiwky, niczoho ne buło wydno w żowtomu tumani.

— Stij! — zawoław win. — Prawisze trymaj! Prawisze wid kamienia!

Win znowu ne poczuw swoho hołosu i todi nazdohnaw Artura, schopyw joho za płuće i staw pokazuwały rukoju: trymaj prawisze wid kamienia, hołowu wnyz. Wy meni za ce zapłatyte, podumaw win. Bila kamienia Artur pirnuw, i widrazu ź błyskawka z triskotom wdaryła w czornu werchiwku, aż rozpeczeni krychty połetiły. Wy meni za ce zapłatyte, powtoriuwaw win, porynajuczy z hołowoju i szczosyły praciujuczy rukamy ta nohamy. U wuchach łunko rozkotywsia nowyj udar błyskawky. Ja z was usiu duszu wytriasu za ce! Win mymochiť podumaw: pro koho ce ja? Ne znaju. Ałe chtoś za ce musyť zapłatyty, chtoś meni za ce zapłatyť! Strywajte, dajte tilky distatysia do Kuli, do Kuli meni dajte distatysia, ja ce łajno wam u horlanku zabju, ja wam ne Sterwjatnyk, ja z wamy inakszyj bazar pocznu...

Koły wony wybrałysia na suche misce, na wże rozpeczene soncem kamjane kryszywo, ohłuszeni, wywernuti nawyworit, chytajuczyś i czyplajuczyś odyn za odnoho, aby ne wpasty, Redrik pobaczyw obłupłenyj awtofurgon, szczo prosiw na osiach, i smutno zhadaw, szczo tut, bila cioho furgona, można widsapatysia u zatinku. Wony zalizły u zatinok. Artur lih na spynu i wziawsia mławymy palciamy rozstibaty na sobi kurtku, a Redrik prywaływsia riukzakom do stinky furgona, tak-siak wyter dołoni ob szczebiń i poliz za pazuchu.

— I meni... — prohoworyw Artur. — I meni, mistere Szuchart.

Redrika wrażyło, jakyj u cioho chłopczyśka hucznyj hołos, siorbnuw, zapluszczyw oczi, prysłuchajuczyś, jak hariaczyj, wseczyszczuwalnyj strumiń lleśsia u horlanku i roztikajeťsia po hrudiach, kowtnuw szcze raz i daw flahu Arturowi. Wse, podumaw win mlawo. Projszły. I ce projszły. Teper — sumu propysom. Wy hadajete, ja zabuw? Ni, ja wse pamjajaju. Hadajete, ja wam podiakuju, szczo wy mene żywym załyszyły, ne wtopyły u ciomu łajni? Kił wam, a ne diakuju. Teper wam usim kineć, zrozumilo? Ja niczoho cioho ne zabudu. Teper ja wyriszuju. Ja, Redrik Szuchart, pry zdorowomu rozumi ta twerezij pamjati budu wyriszuwaty wse i za wsich. A wy, wsi inszi, sterwjatnyky, żaby, prybulci, kistlawi, kwoterblady, parazyty, zeleneńki, chrypati, u krawatoczkach, u mundyrczykach, czysteseńki, z portfelamy, z promowamy, z dobroczynnistiu, robotodawstwom, z wicznymy akumulatoramy, z wicznymy dwyhunamy, z «komarynymy łysynamy», zi switłymy obicankamy — hodi, powodyły mene za nosa, czerez use moje żyttia wołokły mene za nosa, ja weś czas, tełepen, pochwalawsia, szczo, mowlaw, jak chocz, tak i robu, a wy tilky pidtakuwały, a sami, hady, peremorhuwałyś i wołokły mene za nosa, tiahły, wołokły, czerez

łajno, czerez tiurmy, czerez kabaky... Hodi! Win widstibnuw szłejky riukzaka i wziaw z Arturowych ruk flahu.

— ...Nikoły ja ne dumaw, — kazaw Artur z pokirływym zdywuwaniam u hołosi, — nawiť ujawyty sobi ne mih... Ja, zwisno, znaw — smert', wohoń... Ałe otake!.. Jak że my z wamy nazad pidemo?

Redrik ne słuchaw joho. Te, szczo każe cej czołowiczok, teper ne maje nijakoho znaczenia. Ce j ranisze ne mało nijakoho znaczenia, ałe ranisze win use-taky buw czołowikom. A zaraz ce... tak, bałakucza widmyczka. Nechaj howoryť.

— Pomytýs by... — Artur zakłopotano ozyrawsia. — Bodaj obłycczia społosnuty.

Redrik pohlanuw na nioho, pobaczyw złyple, pereplutane wołossia, zamaszczene pidsochłym słyżom obłycczia zi slidamy palciw, i wsioho joho, wkrytoho szkaralupkoju potriskanoho brudu, i ne widczuw ani żalu, ani rozdratuwaniania, niczoho. Bałakucza widmyczka. Win widwernuwsia. Poperedu rozkynuwsia bezwidradnyj, nacze zanedbanyj bu-diwelnyj majdanczyk, prostir, zasypanyj hostrym szczebenem, zaporoszenyj biłym pyłom, załytyj slipuczym soncem, nesterpno biłyj, hariaczyj, złyj, mertwyj. Dalnij kraj karjeru wydniwsia wże zwidsy — teź slipuczo biłyj i z cijeji widstani nenacze ciłkowyto riwnyj i priamowysnyj, a błyźnij kraj poznaczaw rozsyp wełykych ułamkiw, i spusk do karjeru buw tam, de sered ułamkiw czerwonoju plamoju wydilałasia kabina ekskawatora. Ce buw jedynyj orijentyr. Treba buło jty prosto na nioho, pokławszyś na najzwyczajnisińke szczastia.

Artur raptom trochy pidwiwsia, zapchaw ruku pid furgon i wytiahnuw zwidty porżawiu konserwnu blaszanku.

— Pohlańte-no, mistere Szuchart, — skazaw win, poźwawiszawszy. — Ce ź, mabuť, baťko załyszYW... Tam i szcze je.

Redrik ne widpowiw. Ce ty daremno, podumaw win bajdużo. Kraszczce by tobi zaraz pro baťka ne zhaduwaty, kraszczce by tobi zaraz wzahali pomowczuwaty. A wtim, odnakowo... Win pidwiwsia i zasyczaw wid bolu, bo weś odiah pryklejiwsia do tila, do obpeczenoji szkiry, i teper szczoś tam useredyni bolisno rwałosia, widdyrałosia, nacze zasochłyj bynt wid rany. Artur takoz pidwiwsia i takoz zasyczaw i zakrektaw i po-stradnyćky podywywsia na Redrika — wydno buło, szczo jomu duże choczecia poskarżytyś, ałe win ne naważujeśia. Win tilky skazaw zduszenym hołosom:

— A czy ne można meni zaraz szcze razoczok kowtnuty, mistere Szuchart?

Redrik schowaw za pazuchu flahu, jaku trymaw u ruci, i skazaw:

— Czerwone baczysz miż kameniamy?

— Baczu, — skazaw Artur i konwulsywno perewiw duch.

— Prosto na nioho. Piszow.

Artur zi stohonom potiahnuwsia, rozprawlajuczy płeczi, weś skrywywsia j, ozyrajuczyś, promowyw:

— Pomytysia by choc triszky... Pryklejiłosia wse.

Redrik mowczky czekaw. Artur beznadijnno podywywsia na nioho, pochytaw hołowoju i ruszyw buło, ałe tut że spynywsia.

— Riukzak, — skazaw win. — Riukzak zabuły, mistere Szuchart.

— Marsz! — nakazaw Redrik.

Jomu ne chotiłoś ani pojasniuwaty, ani brechaty, ta j namarno wse ce buło. I tak pide. Diwatysia jomu nikudy. Pide. I Artur piszow.

Pobriw, zhorbywszyś, tiahnuczy nohy, namahajuczyś widderty wid obłycczia micno prysochłu pohań, zrobywszyś małeńkym, żaluhidnym, chudym, jak mokre prybludne kotenja. Redrik ruszyw slidom, i, jak tilky win wyjszow iz zatinku, sonce obpałyło i zaslipyło joho, i win przykrywsia dołoneju, szkodujuczy, szczo ne przychopyw temnych okulariw.

Wid kożnoho kroku zdijmałasja chmarka biłoji kuriawy, kuriawa sidała na czere-
wyky, wona smerdiła — tocznisze, ce wid Artura tchnuło, jty slidom za nym buło ne-
możliwo, i ne widrazu Redrik zrozumiw, szczo smerdyt' jakraz najbilsze wid nioho samoho.
Zapach buw hydotnyj, ałe jakyjś znajomyj — ce w misti tak smerdiło u ti dni, koły piwnicz-
nyj witer nis po wułyciach dymy wid zawodu. I wid bańka tak samo smerdiło, koły win po-
wertawsia dodomu, wełyczesznyj, pochmuryj, z czerwonymy skażenymy oczyma, i Redrik
pospyszaw zalizty kudy-nebud' u dalnij kut i zwidty dywywsia bojazko, jak bańko zdyraje z
sebe i źburlaje w ruki materi roboczku kurtku, stiahuje z wełyczesznych nih wełyczeszni stop-
tani czerewyky, pchaje jich pid wiszak, a sam w odnych szkarpetkach łypko czałapaje do
wannoji pid dusz i dowho uchkaje tam, z laskom pleskajuczy sebe po hołych tiłesach, hry-
myt' tazamy, szczoś burczyt' sobi pid nis, a potim rewe na weś dim: «Marije! Zasnuła?»
Treba buło doczekatysia, poky win widmyjeťsia, siade za stił, de wże stojit' czwertka, hły-
boka тари́ка z hustym supom i banka z ketczupom, doczekatysia, poky win sporożnyt'
czwertku, dosiorbaje sup, ryhne i wiźmeťsia za mjaso z bobamy, i oś todi można buło wy-
łazyty na switło, załazyty do nioho na kolina i pytaty, jakoho majstra i jakoho inżenera win
utopyw siohodni w kuporosnomu mastyli...

Use nawkoło buło rozpeczene do biłoho żaru, i joho nudyło wid suchoji żorstokoji
speky, wid smorodu, wid utomy, i nesamowyto sadnyła obpeczena, potriskana na zhynach
szkira, i jomu zdawałosia, szczo kriź hariaczu kałamuť, jaka ohortała swidomist', wona na-
mahajeťsia dokryczatysia do nioho, błaħajuczy pro spokij, pro wodu, pro prochołodu. Za-
terti do neznajomosti spohady hromadyťsia u nabriakłomu mozku, perekydały odyn od-
noho, zatulały odyn odnoho, zmiszuwałysia odyn z odnym, wplitajuczyś u biłyj spektornyj
swit, szczo wytanciuwuwaw pered napiwzapluszczenymy oczyma, i wsi wony buły hir-
kymy, i wsi wony smerdiły, i wsi wony wykłykały szkrebkyj žal abo nenawyst'. Win nama-
hawsia wtrutyťsia u cej chaos, syłuwawsia wykłykaty z mynułoho jakyj-nebud' sołodkyj
miraź, widczuttia niźnosti czy badiorosti, win wytyskaw iz hłybyn pamjati swiże usmich-
nene łyczko Huty, szcze diwczynky, bażanoji i nedotorkanoji, i wono niby i zjawłałosia, ałe
widrazu ź zatikało irżeju, spotworiuwałosia i peretworiuwałosia na pochmuru, zarosłu hru-
boju buroju szerstiu mordoczku Mawpoczky; win syłuwawsia zhadaty Kyryła, swiatoho
czołowika, joho szwydki, wpewneni ruchy, joho smich, joho hołos, szczo obiciaw neczu-
wani i prekrasni kraji ta czasy, i Kyryło zjawławsia pered nym, a potim jaskrawo spałachu-
wało na sonci sribne pawutyńnia, i oś uże nema Kyryła, a wytriszczajuťsia w obłycczia
Redriku nezmyhni angelśki oczyci Chrypatoho Chju, i wełyka biła ruka joho zważuje na
dołoni farforowyj kontejner... Jakiś temni syły, wowtuziaczyś u joho swidomosti, myttiewo
zmynały wolowyj barjer i hasyły tu krapelynu dobra, jaku szcze zberihała joho pamjať, i
wże zdawałosia, szczo niczoho dobroho ne buło wzahali, a tilky ryła, ryła, ryła...

I weś cej czas win załyszawsia stałkerom. Ne dumajuczy, ne uswidomlujuczy, ne za-
pamjatowujuczy nawit', win fiksuwaw nemowby spynnym mozkom, szczo ot liworucz, na
bezpiecznij widstani, nad kupoju starych doszczok, stojit' «wesełyj prywyd» — spokijnyj,
znesyłenyj, i pluwaty na nioho; a sprawa poduw nezrozumiłyj witereć, i czerez kilka krokiw
wyhulknuła riwna, niby dzerkało, «komaryna łysyna», bahatochwosta, nacje morśka
zirka, — dałeko, ne straszno, — a w centri jiji — rozpluszczenyj u tiń ptach, ridkisna sztuka,
ptachy nad Zonoju majže ne litajuť; a on porucz zi steżkoju dwa pokynuti «poroźniaky» —
mabuť, Sterwjatnyk załyszzyw na zworotniomu szlachu, strach sylniszyj za żadobu... Win
use ce baczyw, use wrachowuwaw, i warto buło zhorbłenomu Arturowi bodaj na krok wid-
chyłtyťsia wid napriamu, jak Redrikiw rot sam soboju rozziawławsia i chrypkij zastereży-
wyj kryk sam po sobi wylitaw iz horlanky. Maszynu, dumaw win. Maszynu wy z mene zro-
były... A kamjani ułamky na kraju karjeru dedali błyżczały, i wże można buło rozhłedity

prymchływi wizerunki irzi na czerwonomu dachu kabiny ekskawatora.

Dureń ty, Barbrydź, dumaw Redrik. Chytryj, a durnyj. Jak ce ty meni powiryw, ha? Ty ż mene z takich ot pir znajesz, ty ż mene kraszcze za mene samoho znaty majesz. Staryj ty staw, ot szczo. Otupiw. Ta j te skazaty — vse žyttia z durniamy sprawu maw... I tut win ujawyw sobi, jake ryło zrobyłsia u Sterwjatnyka, koły toj diznawsia, szczo Artur, Arczi, krasunczyk, krowynoczka... szczo w Zonu z Rudym po joho, Sterwjatnykowi, nohy piszow ne szmarkacz bezkorysnyj, a ridnyj syn, žyttia, hordist'... I, ujawywszy sobi ce ryło, Redrik zarehotaw, a koły Artur zlakano ozyrnuwsia na nioho, win, prodowżujucy rehotaty, machnuw jomu rukoju: marsz, marsz! I znowu popowżły po swidomosti, nacze po ekrani, ryła, ryła, ryła... Treba zminiuwaty vse. Ne odne žyttia i ne dwa žyttia, ne odnu dolu i ne dwi doli — kożnyj gwyntyk cioho smerdiuczoho switu treba buło zminiuwaty...

Artur zupynywsia pered krutym spuskom u karjer, zupynywsia i zawmer, wtupywszy wnyz i wdałeczni, wytiahuwszy dowhu szyju. Redrik pidijszow i zupynywsia poriad. Ale win ne zachotiw dywytysia tudy, kudy dywywsia Artur.

Prosto z-pid nih u hłybynu karjeru jszła doroha, szcze bahato rokiw tomu rozbyta husenyciamy i kołesamy ważkich wantażiwok. Praworucz wid neji zdijmawsia biłyj, potriksanyj wid speky ukis, a zliwa ukis buw napiwzrujnowanyj, i pomiż kaminnia ta kup szczebeniu tam stojaw, nachyływszy, ekskawator, kowsz joho buw opuszczenyj i bezsyło tyćnuwsia u kraj dorohy. I, jak i slid buło spodiwatysia, niczoho bilsze na dorozni ne buło wydno, tilky bila samoho kowsza z hrubych wystupiw ukosu zwysały czorni skruczeni burulky, schożi na towsti kruczeni swiczky, i bezlicz czornych plam wydniłsia w pyluci, ne nacze tam rozpleskały bitum. Ot i vse, szczo wid nych załyszyłsia, nawiť ne možna skazaty, skilky jich tut buło. Może, kożna plama — ce odna ludyna, odne bażannia Sterwjatnyka. On ta — ce Sterwjatnyk żywym i neuszko-żenym powernuwsia z pidwału siomoho korpusu. On ta, bilsza, — ce Sterwjatnyk bez pereszko- wytiah iz Zony «ruchływyj magnit». A on ta burulka — ce rozkiszna, ne schoża ni na baťka, ni na matir, usima żadana chwojda Dina Barbrydź. A oś cia plama — ne schożyj ni na matir, ni na baťka Artur Barbrydź, Arczi, krasunczyk, hordist'...

— Dijszły! — nesamowyto prochrypiw Artur. Mistere Szuchart, dijszły ż use-taky, ha?

Win zasmijawsia szcześnie smichom, prysiw nawpoczipy j oboma kułakamy szczożyły zahamseływ po zemli. Kowtun²¹ wołossia w nioho na makiwci trusywsia i rozhojduwawsia smiszno ta bezhłuzdo, łeły wriznobicz wysochli kłapti brudu. I tilky todi Redrik pidniaw oczu i pohlanuw na kulu. Oberežno. Bojazko. Iz zaczajenym strachom, szczo wona wyjawyłsia jakojuś ne takuju — rozczaruje, wyklycze sumniw, skyne z neba, na jake potałańo wydertysia, zachłynajucyś u łajni...

Wona buła ne zołotoju, wona buła radsze midnoju, czerwonusatoju, absolutno hładeńkoju, i wona kałamutno wylyskuwała na sonci. Wona leżała pid dalnioju stinoju karjeru, zatyszno wlasztuwawszyś sered kup zležanoji porody, i nawiť zwidsy buło wydno, jaka wona masywna i jak ważko prytyśła wona swoje łoże.

U nij ne buło niczoho, szczo mohło by rozczaruwaty czy zmusyło zasumniwatysia, ale ne buło j niczoho obnadijływoho. Czomuś widrazu na dumku spadało, szczo wona, wirohidno, porożnysta i szczo na dotyk wona powynna buty duże hariaczaju — sonce rozpekło. Wona jawno ne swityłasia swoim switłom i wona jawno buła ne zdatna złynty w nebo i wytanciuwuwaty, jak ce czasto trapłałsia w legendach pro neji. Wona leżała tam, de wona

²¹ **Kowtun** — żmut zbytoho wołossia, wowny toszczo.

wpała. Może, wypała z czyjejs welyczeznoji kyszeni czy zahubyłasias, zakotyłasias pid czas hry jakychoś weletiw — wona ne była wstanowłena tut, wona walałasias, walałasias dostotu tak samo, jak usi ci «porożniaky», «brasłety», «batarejky» ta inszyj motłoch, szczo zały-szywsias pislá Wizytu.

Ale wodnoczas szczoś u nij use-taky było, i szczo dowsze Redrik dywywsias na neji, to oczewydnisze win rozumiw, szczo dywytysias na neji pryjemno, szczo do neji choczetsias pidijty, jiji choczetsias torknutysias, pohładyty, i zwidkyś raptom zrynuła dumka, szczo dobre, mabuť, sisty bila neji, a szcze kraszcze — prytułytysias do neji spynoju, widkynuty hołowu i, zapluszczywszy oczi, podumaty, pozhaduwały, a może, i prosto podrimaty, widpoczywajuczy...

Artur pidchopywsias, porozsmykuwaw usi «zmijky» na swojij kurtci, zirwaw jiji z sebe i szchosyły żburnuw pid nohy, zdijniawszy chmaru biłoho pyłu. Win szczoś kryczaw, korszaczy hrymasy i rozmachujuczy rukamy, a potim zakław ruky za spynu i, prytanciowujuczy, wyroblajuczy nohamy chytromudri pa, wystrybom ruszyw unyz po spusku. Win bilsze ne dywywsias na Redrika, win zabuw pro Redrika, win zabuw pro wse — win iszow wykonuwaty swoji bażannia, małeńki potajemni bażannia junoho kołe-dżera, chłopczyśka, kotryj nikoły u żytti ne baczyw nijakych hroszej, krim tak zwanych kyszeńkowych, mołoko-sosa, kotroho neszczadno łupciuwaly, jakszczo pislá powernennia dodomu wid nioho bodaj troszeczký pachło spyrtnym, kotroho wychowuwaly jak widomoho adwokata, a w perspektywi — ministra, a w najdalszij perspektywi — sami rozumijete, prezydenta... Redrik, prymrużywszy wid slipuczoho switła zapałeni oczi, mowczky dywywsias jomu wslid. Win buw chołodnyj i spokijnyj, win znaw, szczo zaraz stanetsias, i win znaw, szczo ne bude dywytysias na ce, ale poky szczo dywytysias było można, i win dywywsias, niczoho osobływoho ne widczuwajuczy, chiba szczo deś hłyboko-hłyboko wseredyńi zaworuszywsias raptom trywożno jakyjś chrobaczok i zakrutyw koluczoju holiwkoju.

A chłopczyńa wse spuskwawsias, prytanciowujuczy, po krutomu spusku, wybywajuczy nejmowirnu czeczitku, i bila pyluka zdijmałasias u nioho z-pid kabłukiw, i win szczoś kryczaw na weś hołos, duże dzwinko, i duże weseło, i duże wroczysto — jak pisniu czy jak zakłattia, — i Redrik podumaw, szczo wpersze za weś czas isnuwannia karjeru po cij dorozii spuskałasias tak — niby na swiato. I spoczatku win ne słuchaw, szczo tam wykrykuje bałakucza widmyczka, a potim niby szczoś uwimknułosias w niomu, i win poczuw:

— Szczęstia wsim!.. Zadarma!.. Skilky zawhodno szczęstia!.. Usi zbyrajtesias siudy!.. Wystaczyť usim!.. Nichto ne pide obdiłenyj!.. Zadarma!.. Szczęstia! Zadarma!..

A potim win raptom zamowk, nenacze welyczezna ruka z rozmachu uwihnala jomu klap u rot. I Redrik pobaczyw, jak prozora porożnecza, zaczajena u zatinku kowsza ekskawatora, schopyła johu, wysmyknuła u powitria i powilno, z natuhoju skrutyła, nacze chazajky skruczujuf biłyznu, widzýmajuczy wodu. Redrik ustyh pomityty, jak odyn iz propylenyh czerewykiw zirwawsias z tremtiaczoji nohy i szuhonuw wysoko nad karjerom. Todi win widwemuwsias i siw. Żodnoji dumky ne było u nioho w hołowi, i win jakoś perestaw widczuwaty sebe. Nawkoło stojiła tysza, j osobływo tycho było za spynoju, tam, na dorozii. Todi win zhadow pro flahu — bez zwycznoji radosti, prosto jak pro liky, jaki pryjszow czas pryjniaty. Win widgwyntyw kryszezku i poczaw pyty małeńkymy skupymy kowtkamy, i wpersze u żytti jomu zachotiłosias, szczo u flazi było ne spyrtne, a prosto chołodna woda.

Projszow jakyjś czas, i w hołowi poczaly zjawlatysias bilsz-mensz zwjazni dumky. Nu ot i wse, dumaw win znechotia. Doroha widkryta. Wże zaraz można było bity, ale kraszcze, zwyczajno, poczekaty szcze trochy. «Mjasorubky» buwajuf iz fokusamy. Ta j podumaty treba. Sprawa nezwyčna — dumaty, ot u czomu bida. Szczo take «dumaty»? Dumaty — ce oznaczaje schytruwaty, nakołoty, zalipyty horbatoho, nawiszaty łapszu na wucha, ale ż

tut use ce ne hodyťsia...

Nu dobre. Mawpoczka, baľko... Rozplątytysia za wse, duszu z hadiw wyjniaty, nechaj ľajna poźeruť, jak ja źer... Ne te, ne te ce, Rudyj... Tobto te, zwyczajno, ale szczo wse ce oznaczaje? Czoho meni treba? Ce ź ľajka, a ne dumky. Win pochołow wid jakohoś strasznoho peredczuttia i, widrazu perestupywszy czerez bezlicz riznych rozdumiw, jaki szczo czekały joho, luto nakazaw sobi: ty ot szczo, ruda potołocz, ty zwidsy ne pidesz, poky ne dodumajeszsia do diľa, zdochnesz bila cijeji kulky, zismaźyszsia, zhnyjesz, padło, ale ne pidesz nikudy...

Hospody, ta de ź słowa, dumky moji de? Win iz rozmachu wdaryw sebe napiwrozkrytym kuľakom po obľyczcziu. Adźe za wse źyttia źodnoji dumky w mene ne buło! Strywaj, Kyryło szczoś kazaw take... Kyryło! Win hariaczkowo babrawsia u spohadach, zrynały jakiś słowa, znajomi ta napiwznajomi, ale wse ce buło ne te, tomu szczo ne słowa zaľyszylsja wid Kyryľa — zaľyszylsja jakiś neczitki kartyny, duźe dobri, ale ź ciľkom neprawdopodobni...

Pidlist', pidlist'... I tut wony mene wzuły, bez jazyka zaľyszyly, hady... Szpana. Jak buw szpanoju, tak szpanoju i zistarywsia... Ot cioho ne powynno buty! Ty, czujesz? Szczoby na majbutnie ce raz i nazawźdy buło zaboroneno! Ludyna narodźena, szczoby mysľyty (oś win, Kyryło, nareszti!..). Tilky ź ja w ce ne wiriu. I ranisze ne wiryw, i zaraz ne wiriu, i dla czoho ludyna narodźena — ne znaju. Narodylasia — ot i narodźena. Hodujuťsia, chto do czoho wdatnyj. Nechaj my wsi budemo zdorowi, a wony nechaj usi powyzdychujuť. Chto ce — my? Chto — wony? Niczoho ź ne zrozumity. Meni dobre — Barbrydźu źłe, Barbrydźu dobre — Oczkaryku źłe, Chrypatomu dobre — wsim źłe, i samomu Chrypatomu źłe, tilky win, dureń, hadaje, nibyto zumije jakoś wczasno bodiahu zahnaty... Hospody, ce ź kasza, kasza! Ja wse swoje źyttia z kapitanom Kwoterbľadom wojuju, a win use źyttia z Chrypatym wojuwaw i wid mene, joľopa, tilky odnoho ľysze chotiw — szczoby ja staľkerstwo pokynuw. Ale jak meni buło staľkerstwo pokynuty, koľy simju hoduwaty treba? Praciuwaty jty? A ne chocz u ja na was praciuwaty, nudyť mene wid waszoji roboty, moźete wy ce zrozumity? Jakszczo ludyna praciuje, wona zawźdy na kohoś praciuje, rab wona — i bilsze niczoho, a ja zawźdy chotiw sam, sam chotiw buty, szczoby na wsich poplowuwaty, na sirisť jichniu i nud'hu...

Win dopyw resztky końjaku i szchosyły hachnuw poroźnioju flahoju ob zemlu. Flaha pidskoczyła, bľysnuwszy na sonci, i pokotyľasia kudyś — win widrazu ź zabuw pro neji. Teper win sydiw, zatuľywszy oczu rukamy, i namahawsia wźe ne zrozumity, ne prydumaty, a chocia by pobaczyty szczo-nebud', jak wono maje buty, ale win znouw baczyw tilky ryľa, ryľa, ryľa... zeľeneńki, plaszky, kupy hanczirja, jaki koľyś buły lud'my, stowpczyky cyfr... Win znaw, szczo wse ce treba znyszczyty, i win prahnuw ce znyszczyty, ale win zdohaduwawsia, szczo jakszczo wse znyszczyty, to ne zaľyszylsja niczoho — tilky riwna hoľa zemla. Wid bezsylla ta widczaju jomu znouw zachotiľosia prytuľyťtysia spynoju i widkynuty hołowu — win pidniawsia, maszynaľno obtripaw sztany wid pyluky i poczaw spuskatysia w karjer.

Pekło sonce, pered oczyma pľawaly czerwoni plamy, tremtiľo powitria na dni karjeru, i w ciomu tremtinni zdawalośia, niby kula prytanciuwuje na miski, nacze popľawok na chwyľach. Win projszow powz kiwsz, zabobonno pidijmajuczy nohy jakomoha wyszcze i steźaczy, aby ne nastupyty na czorni plamy, a potim, hruznuczy u puchkij pyluci, popľentawsia nawskis czerez uweś karjer do kuli, szczo tanciuwala i pidmorhuwala jomu. Joho zaľywwaw pit, win zadychawsia wid speky, i wodnoczas joho kydało w chołod, joho chapaly dryźaky, nacze iz pochmilli, a na zubach skrypiw prisnyj krejdianyj pyl. I win wźe bilsze

ne namahawsia dumaty. Win tilky twerdyw pro sebe z widczajem, niby mołytwu: «Ja chudoba, ty ź baczysz, ja chudoba. Ja ne maju sliw, mene ne nawczyły sliw, ja ne wmiju dumaty, ci hady ne dały meni nawczytysia dumaty. Ałe jakszczo ty sprawdi takyj... wsemohutnij, wsesylnyj, wserozumijuczuj... rozberysia! Zazyrny w moju duszu, ja znaju — tam je wse, szczo tobi treba. Musyť buty. Bo duszu ja nikoły i nikomu ne prodawaw! Wona moja, ludśka! Wytiahny z mene sam, czoho ź ja choczuj, — adże ne może buty, szczob ja chotiw pohanoho!.. Chaj horyť wono wse jasnym wohnem, ja ź niczoho ne możu pryduumaty, krim ocych johoh sliw —

SZCZASTIA DLA WSICH,

ZADARMA,

I NECHAJ NICHTO NE PIDE OBDIŁENYJ!»

ZMIST

1. REDRIK SZUCHART, 23 ROKY, NEODRUŽENYJ, ĽABORANT HARMONTŠKOJI FILIJI MIŽNARODNOHO INSTYTUTU POZAZEMNYCH KULTUR.....	5
2. REDRIK SZUCHART, 28 ROKIW, ODRUŽENYJ, BEZ PEWNYCH ZANIAŤ.....	31
3. RICZARD H. NUNAN, 51 RIK, PREDSTAWNYK POSTACZALNYKIW ELEKTRONNOHO OBLADNANNIA PRY HARMONTŠKOMU FILIÄLI MIPK.....	57
4. REDRIK SZUCHART, 31 RIK.....	84
ZMIST.....	103